

Iryna Kozak • Magdalena Tota • Barbara Wójcik
Tomasz Sieniow (red.)

POBYT DŁUGOTERMINOWY CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ
ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ

POBYT DŁUGOTERMINOWY
CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

W ŚWIETLE USTAWY Z 12 GRUDNIA 2013 R.
O CUDZOZIEMCACH

ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ
ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ

НА ОСНОВАНИИ ЗАКОНА ОБ ИНОСТРАНЦАХ
ОТ 12 ДЕКАБРЯ 2013 ГОДА

W serii „PRAWO I POLITYKA MIGRACYJNA”
ukazały się następujące monografie:

1. I. Leraczyk, B. Wójcik, A. Zaprzaluk, T. Sieniow (red.),
Nabywanie obywatelstwa polskiego. Acquisition of Polish Citizenship,
Lublin 2013; ISBN 978-83-62551-44-6
- I. Leraczyk, B. Wójcik, A. Zaprzaluk, T. Sieniow (red.),
Nabywanie obywatelstwa polskiego. Приобретение польского гражданства,
Lublin 2013; ISBN 978-83-62551-40-8

POBYT DŁUGOTERMINOWY CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

W ŚWIETLE USTAWY Z 12 GRUDNIA 2013 R.
O CUDZOZIEMCACH

ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ

НА ОСНОВАНИИ ЗАКОНА ОБ ИНОСТРАНЦАХ
ОТ 12 ДЕКАБРЯ 2013 ГОДА

Iryna Kozak
Magdalena Tota
Barbara Wójcik

Tomasz Sieniow (red.)

FUNDACJA INSTYTUT NA RZECZ PAŃSTWA PRAWA
LUBLIN 2014

Publikacja wydana w ramach projektu „Integracja Cudzoziemców na Lubelszczyźnie III” realizowanego przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.

Fundacja dziękuje za wsparcie finansowe przekazane przez Ambasadę Królestwa Arabii Saudyjskiej w Polsce.

Copyright by Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

Autorzy: Iryna Kozak, Magdalena Tota, Barbara Wójcik, Tomasz Sieniow (red.)

Recenzent: Prof. nadzw. dr hab. Jacek Chlebny (Uniwersytet Łódzki)

Opracowanie redakcyjne: Monika Wójcik

Tłumaczenie na język rosyjski i konsultacja językowa: Jolanta Demianiuk

Projekt graficzny i skład: Jarosław Łukasik

Wydawca:

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

ul. Chopina 14/70, 20-023 Lublin

tel./fax: +48 81 743 68 05

e-mail: fundacja@panstwoprawa.org

www.panstwoprawa.org

ISBN 978-83-62551-88-0

Za treść niniejszej publikacji odpowiada wyłącznie Instytut na rzecz Państwa Prawa. Komisja Europejska oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nie ponoszą odpowiedzialności za treść i sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

SPIS TREŚCI / СОДЕРЖАНИЕ

POBYT DŁUGOTERMINOWY CUDZOZIEMCÓW W POLSCE W ŚWIETLE USTAWY Z 12 GRUDNIA 2013 R. O CUDZOZIEMCACH

Wprowadzenie	9
ROZDZIAŁ 1. POBYT DŁUGOTERMINOWY W POLSCE NA PODSTAWIE WIZY KRAJOWEJ	11
1.1. Wydawanie długoterminowych wiz krajowych w Unii Europejskiej.....	11
1.2. Przepisy ustawy o cudzoziemcach regulujące pobyt na podstawie wizy krajowej w Polsce.....	14
1.3. Zaproszenia	15
1.4. Odmowa wydania wizy	16
1.5. Przedłużanie wiz.....	19
1.6. Cofanie i unieważnianie wiz	20
1.7. Zezwolenia na pracę w Polsce i oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy	21
1.8. Podsumowanie.....	24
ROZDZIAŁ 2. ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	25
2.1. Zezwolenie na pobyt czasowy i pracę	25
2.2. Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej	37
2.3. Zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach	40
2.4. Zezwolenia na pobyt czasowy dla członków rodzin obywateli Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków rodzin cudzoziemców.....	43
2.5. Zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu	49
2.6. Postępowanie w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy	50
ROZDZIAŁ 3. ZEZWOLENIE NA POBYT STAŁY	57
3.1. Przesłanki przyznania zezwolenia na pobyt stały	57
3.1.1. Sytuacja rodzinna cudzoziemca.....	58
3.1.2. Polskie pochodzenie	63
3.1.3. Ochrona międzynarodowa	67
3.1.4. Ofiary przestępstwa handlu ludźmi	70
3.2. Postępowanie w sprawie zezwolenia na pobyt stały	71
3.3. Utrata przyznanego zezwolenia.....	77

ROZDZIAŁ 4. ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ.....	79
ROZDZIAŁ 5. ZGODA NA POBYT ZE WZGLĘDÓW HUMANITARNYCH I ZGODA NA POBYT TOLEROWANY.....	91
5.1. Przesłanki udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych	93
5.2. Przesłanki udzielenia zgody na pobyt tolerowany	99
5.3. Postępowanie w sprawie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych i na pobyt tolerowany.....	100
ROZDZIAŁ 6. DOKUMENTY WYDAWANE CUDZOZIEMCOM	105
6.1. Karta pobytu	105
6.2. Polski dokument podróży cudzoziemca	109
6.3. Polski dokument tożsamości cudzoziemca.....	109
6.4. Tymczasowy polski dokument podróży.....	110
6.5. Zgoda na pobyt tolerowany.....	111
6.6. Opłaty związane z wydaniem dokumentów	112
WYKAZ ŹRÓDEŁ I LITERATURY	115

ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ НА ОСНОВАНИИ ЗАКОНА ОБ ИНОСТРАНЦАХ ОТ 12 ДЕКАБРЯ 2013 ГОДА

Введение	127
ГЛАВА 1. ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ В ПОЛЬШЕ НА ОСНОВАНИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВИЗЫ	129
1.1. Выдача долгосрочных национальных виз в Европейском Союзе	129
1.2. Положения Закона об иностранцах, регулирующие пребывание в Польше на основании национальной визы	132
1.3. Приглашения	133
1.4. Отказ в выдаче визы	135
1.5. Продление виз	138
1.6. Отмена и аннулирование виз	139
1.7. Разрешение на работу в Польше и заявление о намерении поручения выполнения работы	140
1.8. Подведение итогов.....	143

ГЛАВА 2. РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ	145
2.1. Разрешение на временное пребывание и работу.....	145
2.2. Разрешение на временное пребывание с целью ведения предпринимательской деятельности.....	158
2.3. Разрешение на временное пребывание с целью обучения в университете....	161
2.4. Разрешение на временное пребывание для членов семьи польских граждан и членов семьи иностранцев.....	165
2.5. Разрешение на временное пребывание в связи с обстоятельствами, требующими кратковременного пребывания	170
2.6. Процедура на получение разрешения на временное пребывание	172
ГЛАВА 3. РАЗРЕШЕНИЕ НА ПОСТОЯННОЕ РЕБЫВАНИЕ	179
3.1. Условия предоставления разрешения на постоянное пребывание	179
3.1.1. Семейная ситуация иностранца	180
3.1.2. Польское происхождение	185
3.1.3. Международная защита	189
3.1.4. Жертвы торговли людьми	192
3.2. Процедура на получение разрешения на постоянное пребывание	193
3.3. Потеря разрешения	200
ГЛАВА 4. РАЗРЕШЕНИЕ НА ПРЕБЫВАНИЕ ДОЛГОСРОЧНОГО РЕЗИДЕНТАЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА	203
ГЛАВА 5. РАЗРЕШЕНИЕ НА ПРЕБЫВАНИЕ ПО ГУМАНИТАРНЫМ ПРИЧИНАМ И РАЗРЕШЕНИЕ НА ТОЛЕРАНТНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ.....	215
5.1. Предпосылки для выдачи разрешения на пребывание по гуманитарным причинам	217
5.2. Условия выдачи разрешения на толерантное пребывание.....	224
5.3. Процедура на получение разрешения на пребывание по гуманитарным причинам и разрешения на толерантное пребывание	225
ГЛАВА 6. ДОКУМЕНТЫ ВЫДАВАЕМЫЕ ИНОСТРАНЦАМ	229
6.1. Карта пребывания	229
6.2. Польский проездной документ иностранца	233
6.3. Польский документ, удостоверяющий личность иностранца	234
6.4. Польский временный проездной документ	235
6.5. Разрешение на толерантное пребывание	236
6.6. Оплаты связанные с выдачей документов	236
БИБЛИОГРАФИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ	239

WYKAZ SKRÓTÓW

KC	Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KK	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KPA	Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.)
KPC	Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 269 ze zm.)
KPK	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KRiO	Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 788)
MSW	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
PPSA	Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
SIS	System Informacyjny Schengen
SN	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny
UdSC	Urząd do Spraw Cudzoziemców
UObyw	Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2012 r., poz. 161)
UoC	Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1650)
UoUCO	Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 680 ze zm.)
URep	Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.)
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

WPROWADZENIE

W roku 2014 weszła w życie długo oczekiwana ustawa o cudzoziemcach uchwalona 12 grudnia 2013 r. Uzasadnieniem dla jej uchwalenia była przede wszystkim konieczność dostosowania polskiego prawa cudzoziemskiego do zmieniających się regulacji Unii Europejskiej, która w sposób coraz bardziej szczegółowy kształtuje Przestrzeń Bezpieczeństwa Wolności i Sprawiedliwości. Po wejściu w życie Traktatu z Lizbony tworzenie prawa Unii Europejskiej po raz kolejny stało się łatwiejsze. Państwa członkowskie w sposób coraz bardziej zharmonizowany prowadzą swoją politykę azylową. Ambitne zadanie osiągnięcia kolejnych stadiów Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego staje się coraz bardziej realne. W sferze wspólnego zarządzania granicami zewnętrznymi państwa Unii Europejskiej już dawno przekazały swe kompetencje regulowania wjazdu obywateli państw trzecich na terytorium UE (Kodeks Graniczny Schengen). Dodatkowo, systemy SIS i VIS pomagają w wymianie informacji, wykorzystywanych przy prowadzeniu polityki wizowej i minimalizowaniu zagrożenia ze strony osób niepożądanych. Wizy krótkoterminowe dotyczące pobytu do trzech miesięcy wprawdzie wydawane są przez przedstawicielstwa konsularne państw członkowskich, ale są wizami jednolitymi uprawniającymi do pobytu na terenie wszystkich państw strefy Schengen.

Obszarem, w którym kompetencja państw członkowskich podlega najwolniejszej erozji jest decydowanie o pobycie długoterminowym cudzoziemców na swoim terytorium (w tym o priorytetach migracji ekonomicznej). Wprawdzie i tu suwerenność państw członkowskich podlega ograniczeniom (np. status rezydenta długoterminowego UE, błękitna karta przyznawana pracownikom wysoko kwalifikowanym, łączenie rodzin), jednak nadawanie uprawnień pobytowych cudzoziemcom pozostało co do zasady kompetencją państw członkowskich.

Właśnie tej kompetencji poświęcona jest niniejsza publikacja zatytułowana *Pobyt długoterminowy w Polsce w świetle ustawy o cudzoziemcach z 12 grudnia 2013 r.* Autorzy – praktycy, zajmujący się prawem cudzoziemskim w Instytucie na rzecz Państwa Prawa, postanowili poddać analizie tytuły pobytowe regulowane w ustawie o cudzoziemcach, która obowiązuje od 1 maja 2013 r. Nowe instytucje wprowadzone przepisami ustawy w pełni uzasadniały potrzebę pogłębionej refleksji nad statusem prawnym obywateli państw trzecich w Polsce (zaczynając od etapu wjazdu i pobytu na podstawie krajowych wiz długoterminowych, poprzez zezwo-

lenia na pobyt czasowy¹, pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, aż po instytucje zgody na pobyt ze względów humanitarnych i zgodę na pobyt tolerowany).

Ta inicjatywa wydawnicza nie byłaby możliwa bez wsparcia Unii Europejskiej. Jest ona jednym z owoców projektu „Integracja Cudzoziemców na Lubelszczyźnie III” realizowanego przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa, a współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa. Ufamy, że publikacja ta, będąca jedną z pierwszych prób analizy nowej ustawy o cudzoziemcach, ze względu na swoje oparcie na dorobku doktryny i orzecznictwie sądowym będzie służyć osobom na co dzień stosującym prawo cudzoziemskie. Pomoże też samym cudzoziemcom w lepszym poznaniu przysługujących im praw.

Grudzień 2014 r.

Autorzy

---

¹ Publikacja nie obejmuje zezwolenia na pobyt czasowy: – w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, – w celu wykonywania pracy przez cudzoziemca delegowanego przez pracodawcę zagranicznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, – w celu prowadzenia badań naukowych; – udzielanego cudzoziemcom będącym ofiarami handlu ludźmi, zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności.

ROZDZIAŁ 1

POBYT DŁUGOTERMINOWY W POLSCE NA PODSTAWIE WIZY KRAJOWEJ

TOMASZ SIENIOW

1.1. WYDAWANIE DŁUGOTERMINOWYCH WIZ KRAJOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

Głównym warunkiem legalnego wjazdu i pobytu cudzoziemca na terytorium państwa przyjmującego jest posiadanie dokumentu podróży i (o ile państwo przyjmujące tego wymaga) wizej. Unia Europejska i jej państwa członkowskie stopniowo koordynowały politykę przyznawania wiz obywatelom państw trzecich. Zasadniczo, wraz z rozwojem współpracy państw członkowskich Wspólnot Europejskich, wchodzących w skład strefy Schengen, nieuniknione stało się zharmonizowane traktowanie obywateli państw trzecich, ubiegających się o wjazd na terytorium, gdzie kontrole na granicach wewnętrznych stały się wyjątkiem od reguły. Traktat z Maastricht wprowadził podstawę prawną do przyjęcia przez państwa członkowskie UE listy państw trzecich, których obywatele mieli obowiązek posiadania wizej przy przekraczaniu granicy zewnętrznej Unii oraz do ustalenia jednolitego formatu wizej². Wraz z wejściem w życie Traktatu Amsterdamskiego w dniu 1 maja 1999 r., włączono do *acquis communautaire* cały dorobek Schengen, poszerzając

---

² Zob. art. 100c Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (w wersji pierwotnej przyjętej w Maastricht) oraz jego analizę, której dokonał K. Hailbronner, *Visa Regulations and Third-Country National in EC Law*, „Common Market Law Review” vol. 31 (1994), s. 969-995.

również kompetencje Rady do przyjmowania przepisów dotyczących wiz krótkoterminowych (planowany pobyt nieprzekraczający trzech miesięcy)³. Kompetencję tę umocnił Traktat z Lizbony. W myśl jego postanowień, Unia rozwija politykę w obszarze wydawania wiz i zarządzania granicami, przyjmując zgodnie ze zwykłą procedurą prawotwórczą środki dotyczące:

- a) wspólnej polityki w zakresie wiz i innych dokumentów uprawniających do krótkiego pobytu;
- b) kontroli, którym podlegają osoby przekraczające granice zewnętrzne;
- c) warunków swobodnego przemieszczania się obywateli państw trzecich, w krótkim okresie, na terytorium Unii;
- d) wszelkich środków niezbędnych dla stopniowego wprowadzania zintegrowanego systemu zarządzania granicami zewnętrznymi;
- e) braku jakiegokolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych⁴.

Wynika z tego, że Unia Europejska zyskała kompetencję do przyjmowania przepisów dotyczących wspólnej polityki wizowej oraz „krótkiego pobytu” obywateli państw trzecich wobec poprzedniego uprawnienia do regulowania kwestii ich „pobytu nieprzekraczającego trzech miesięcy”⁵. W obszarze tym podstawowe znaczenie miało wejście w życie (5 kwietnia 2010 r.) rozporządzenia ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Wizowy⁶. Kodeks Wizowy określił tryb i warunki wydawania obywatelom państw trzecich wiz na tranzyt przez terytorium państw członkowskich lub planowany pobyt na terytorium państw członkowskich nieprzekraczający trzech miesięcy w dowolnym sześciomiesięcznym okresie⁷. Przepisy WKW mają zastosowanie do wszystkich obywateli

---

³ Analizę polityki wizowej i prawa przemieszczania się obywateli państw trzecich po Unii Europejskiej w konsekwencji wydania Traktatu Amsterdamskiego znaleźć można w: E. Borawska-Kędzierska, K. Strąk, *Polityka wizowa, azylowa i imigracyjna*, [w:] J. Barcz, *Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości*, t. XI, Warszawa 2009, s. XI.2-72-XI.2-89.

⁴ Art. 77 ust. 2 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 326/1 z 26.10.2012).

⁵ Na tej podstawie niektórzy autorzy spekulują, że UE może w przyszłości poszerzyć swe kompetencje o kwestie wydawania w określonych przypadkach wiz czy zezwoleń pobytowych na okresy dłuższe niż trzy miesiące. Zob. S. Peers, *EU Justice and Home Affairs*, Oxford 2012, s. 233.

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (Dz. Urz. UE L 243/1 z 15.9.2009) [dalej: WKW].

⁷ Art. 1 ust. 1 WKW.

państw trzecich, którzy, zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającym państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wize podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu, muszą posiadać wizę podczas przekraczania zewnętrznych granic państw członkowskich⁸. Nie naruszają one jednak przywilejów przysługujących obywatelom państw trzecich, będących członkami rodzin obywateli Unii⁹ oraz równorzędnych praw obywateli państw trzecich i członków ich rodzin, którzy w ramach porozumień pomiędzy Wspólnotą i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a tymi państwami trzecimi z drugiej, korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się tożsamego z prawem przysługującym obywatelom Unii i członkom ich rodzin. W konsekwencji, reguły dotyczące unijnej swobody przepływu osób stosuje się do obywateli państw EFTA (Norwegia, Islandia, Liechtenstein oraz Konfederacja Szwajcarska). Dodatkowo, ze względu na uwarunkowania historyczne i wprowadzoną w przeszłości klauzulę *stand-still*¹⁰, nowe (bardziej surowe) reguły wizowe nie mają zastosowania do obywateli Turcji, świadczących w UE usługi lub prowadzących tu działalność gospodarczą¹¹.

Wydawanie wiz długoterminowych pozostaje kompetencją zarezerwowaną dla państw członkowskich. Zgodnie z postanowieniami Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen¹² oraz Wspólnych Instrukcji Wizowych¹³, wize długoterminowe są krajowymi wizami na pobyt przekraczający trzy miesiące wydanymi przez jedno z państw członkowskich zgodnie z jego prawem krajowym. Wize takie w okresie nieprzekraczającym trzech miesięcy od pierwszego dnia ważności wize, są co do zasady ważne tak samo, jak jednolite wize krótkotermi-

---

⁸ Art. 1 ust. 2 WKW.

⁹ Sytuację prawną tej grupy reguluje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG oraz 93/96/EWG (Dz. Urz. UE L 158/77 z 30.04.2004).

¹⁰ Zob. Association Agreement with Turkey (Dz. Urz. z 1977 r. L 261/60) oraz Protokół dodatkowy do Umowy Stowarzyszeniowej z 1970 r. (Dz. Urz. z 1972 r. L 293/1).

¹¹ Zob. dostępną w literaturze: S. Peers, *EU Justice...*, s. 246-248 oraz sprawę C-228/06 Soysal.

¹² Zob. art. 18 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen podpisanej dnia 19 czerwca 1990 r. (Dz. Urz. WE L 239/69 z 22.09.2000).

¹³ Wspólne Instrukcje Konsularne dla Misji Dyplomatycznych i Urzędów Konsularnych Dotyczące Wiz (Dz. Urz. UE C 326/1 z 22.12.2005).

nowe i umożliwiają pod pewnymi warunkami pobyt w tym okresie na terytorium pozostałych państw członkowskich¹⁴.

1.2. PRZEPISY USTAWY O CUDZOZIEMCACH REGULUJĄCE POBYT NA PODSTAWIE WIZY KRAJOWEJ W POLSCE

Regulacja pobytu długoterminowego na terytorium Polski oraz wydawanie na taki okres wiz pobytowych pozostaje z zastrzeżeniem praw rezydentów długoterminowych UE wyłączną kompetencją Polski (wiza krajowa). Ustawa o cudzoziemcach z 2013 r. uregulowała w sposób nowy kwestie wydawania, przedłużania oraz cofania i unieważniania wiz w Dziale IV. Wiza krajowa uprawnia do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ciągłego pobytu na nim lub do kilku pobytów na tym terytorium następujących po sobie, trwających łącznie dłużej niż 90 dni w okresie ważności wiza (do 1 roku)¹⁵. Okres pobytu na terytorium Polski na podstawie wiza krajowej ustala się w granicach określonych w art. 59 ust. 1 odpowiednio do celu pobytu wskazanego przez cudzoziemca. Ustawa określa 22 cele, dla jakich można wydać wizę krajową oraz – w sposób elastyczny – pozwala na podanie nieprzewidzianego w ustawie celu przyjazdu do Polski¹⁶.

¹⁴ Zob. uzasadnienie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 265/2010 z dnia 25 marca 2010 r. zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen i Rozporządzenie (WE) nr 562/2006 w zakresie dotyczącym przepływu osób posiadających wiza długoterminowe oraz art. 21 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen.

¹⁵ Art. 59 ust. 1 UoC.

¹⁶ Art. 60. ust. 1 UoC. Wizę Schengen lub wizę krajową wydaje się w celu: 1) turystycznym; 2) odwiedzin u rodziny lub przyjaciół; 3) udziału w imprezach sportowych; 4) prowadzenia działalności gospodarczej; 5) wykonywania pracy, w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, na podstawie oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy, zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy; 6) wykonywania pracy na podstawie dokumentu innego niż określony w pkt 5; 7) prowadzenia działalności kulturalnej lub udziału w konferencjach; 8) wykonywania zadań służbowych przez przedstawicieli organu państwa obcego lub organizacji międzynarodowej; 9) odbycia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo studiów trzeciego stopnia; 10) szkolenia zawodowego; 11) kształcenia się lub szkolenia w innej formie niż określona w pkt 9 lub 10; 12) dydaktycznym; 13) prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych; 14) tranzytu [tylko wiza Schengen]; 15) tranzytu lotniczego [tylko wiza Schengen]; 16) leczenia; 17) dołączenia do obywatela innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub przebywania z nim; 18)

Zgodnie z art. 66 ust. 1 UoC, wizę krajową wydaje albo odmawia jej wydania konsul. Wizę tę umieszcza się w formie naklejki wizowej w dokumencie podróży, a w szczególnych przypadkach uzasadnionych interesem cudzoziemca – na osobnym blankiecie wizowym¹⁷.

Okres jej ważności musi rozpocząć się nie później niż 3 miesiące od dnia jej wydania i nie przekraczać 1 roku¹⁸. Ustawa potwierdza również szczególnie reżim wydawania wiz członkom misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz innym osobom zrównanym z nimi na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych (w tym członkom ich rodzin)¹⁹. W przypadku tej kategorii osób organem wydającym wizę może być również minister właściwy do spraw zagranicznych²⁰.

1.3. ZAPROSZENIA

Cudzoziemcowi, który uzyskał wizę krajową można odmówić wjazdu na terytorium Polski m.in. ze względu na nieposiadanie wystarczających środków finansowych w wysokości uzależnionej od czasu trwania planowanego pobytu lub środków finansowych na podróż powrotną do państwa pochodzenia lub zamieszkania albo dokumentu potwierdzającego możliwość uzyskania takich środków zgodnie z prawem²¹. Dokumentem poświadczającym posiadanie wystarczających środków utrzymania podczas pobytu w Polsce oraz na powrót do kraju pochodzenia lub zamieszkania może być zaproszenie. Cudzoziemiec może przedstawić zaproszenie podczas ubiegania się o wizę lub w trakcie kontroli granicznej. Ustawa o cudzo-

---

udziału w programie wymiany kulturalnej lub edukacyjnej, programie pomocy humanitarnej lub programie pracy wakacyjnej; 19) przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako członek najbliższej rodziny repatrianta; 20) korzystania z uprawnień wynikających z posiadania Karty Polaka; 21) repatriacji; 22) korzystania z ochrony czasowej [tylko wiza krajowa]; 23) przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe [tylko wiza krajowa]; 24) realizacji zezwolenia na pobyt czasowy w celu łączenia rodzin [tylko wiza krajowa]; 25) innym niż określone w pkt 1-24.

¹⁷ Art. 78 ust. 1 UoC.

¹⁸ Art. 60 ust. 1 pkt 3 UoC.

¹⁹ Art. 61-63 UoC.

²⁰ Art. 66 ust. 4-5 UoC.

²¹ Art. 28 pkt 5 UoC.

ziemcach określa warunki, jakie spełnić musi dokument, aby uznać go za zaproszenie. Zaproszenie dla cudzoziemca może być wystawione przez:

- 1) obywatela polskiego mieszkającego w Polsce;
- 2) obywatela UE, Norwegii, Islandii, Liechtensteinu lub Konfederacji Szwajcarskiej posiadającego w Polsce prawo pobytu lub prawo stałego pobytu;
- 3) innego cudzoziemca, który legalnie i nieprzerwanie mieszka na terenie Polski od co najmniej 5 lat lub posiada zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE;
- 4) osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która ma w Polsce siedzibę²².

W toku prowadzanego postępowania osoba, która wystawia zaproszenie, może być wezwana osobiście do urzędu w celu wyjaśnienia okoliczności istotnych dla podjęcia decyzji o wydaniu zaproszenia lub odmowie jego wydania.

Zapraszający zobowiązuje się do pokrycia kosztów związanych z pobytem cudzoziemca, w tym kosztów zakwaterowania i wyżywienia, ewentualnego leczenia, pokrycia kosztów wydalenia czy podróży powrotnej do państwa pochodzenia lub zamieszkania albo kosztów tranzytu do państwa trzeciego, które udzieli pozwolenia na wjazd. Zaproszenie uzyskuje ważność z chwilą wpisania go (czynność materialno-techniczna, przy dokonaniu wpisu nie stosuje się w związku z tym przepisów KPA) przez wojewodę na wniosek zapraszającego do ewidencji zaproszeń i jest ważne przez okres 1 roku. Wojewodzie przysługuje prawo odmowy wpisania zaproszenia do ewidencji zaproszeń. Odmowa lub unieważnienie wpisu jest już decyzją administracyjną (art. 52 ust. 1), w której należy wskazać środki zaskarżenia (kontrola sądowa).

1.4. ODMOWA WYDANIA WIZY

Konsul RP²³ może odmówić wydania wizy krajowej w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wymienionych w art. 65 UoC:

---

²² Art. 49 UoC.

²³ W wymienionych w UoC okolicznościach przepis ten stosuje się również do komendanta placówki SG.

- jeśli cudzoziemiec nie posiada ważnego dokumentu podróży lub innych dokumentów uprawniających do przekroczenia granicy strefy Schengen;
- jeśli dane cudzoziemca znajdują się w wykazie cudzoziemców, których pobyt w Polsce jest niepożądany lub w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu²⁴;
- jeśli cudzoziemiec nie jest w stanie przedstawić celu i warunków planowanego pobytu;
- jeśli cudzoziemiec jest uważany za osobę stanowiącą zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych;
- jeśli zachodzi obawa, że wjazd i pobyt cudzoziemca mogłyby spowodować zagrożenie dla obronności, bezpieczeństwa, porządku państwa lub naruszałyby interes Polski;
- jeśli cudzoziemiec w postępowaniu o wydanie wizy zeznał nieprawdę, zataił istotne informacje lub też nie uzasadnił celu lub warunków planowanego pobytu;
- jeśli cudzoziemiec nie posiada odpowiedniego ubezpieczenia zdrowotnego;
- jeśli cudzoziemiec nie posiada wystarczających środków utrzymania na okres pobytu w Polsce oraz na powrót do państwa pochodzenia lub zamieszkania lub na przejazd do innego państwa niż państwo pochodzenia lub zamieszkania;
- okres ważności dokumentu podróży cudzoziemca upływa wcześniej niż 3 miesiące przed upływem ważności wnioskowanej wizy.

---

²⁴ W wykazie cudzoziemców, których pobyt w Polsce jest niepożądany, oraz w Systemie Informacyjnym Schengen umieszcza się dane cudzoziemca w wypadkach, kiedy została w stosunku do niego wydana: 1) ostateczna decyzja o wydaleniu; 2) decyzja o cofnięciu zezwolenia na osiedlenie się zawierająca orzeczenie o wydaleniu; 3) decyzja o cofnięciu zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE zawierająca orzeczenie o wydaleniu; 4) decyzja o odmowie nadania statusu uchodźcy, zawierająca orzeczenie o wydaleniu; 5) decyzja o cofnięciu zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony zawierająca termin opuszczenia terytorium Polski; 6) decyzja o odmowie wydania zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony zawierająca termin opuszczenia Polski; 7) ostateczna decyzja o zobowiązaniu do opuszczenia Polski; 8) cudzoziemiec został skazany prawomocnym wyrokiem sądu; 9) cudzoziemiec nie wywiązuje się z zobowiązań podatkowych wobec Skarbu Państwa (np. nie płaci podatków); 10) wjazd lub pobyt cudzoziemca są niepożądane ze względu na zobowiązania wynikające z postanowień ratyfikowanych umów międzynarodowych obowiązujących Polskę; 11) wjazd lub pobyt cudzoziemca są niepożądane ze względu na zagrożenie dla obronności, bezpieczeństwa, porządku publicznego lub też mogą naruszyć interes Polski.

Odmowa wydania wizen następuje w drodze decyzji wydawanej na formularzu odmowy, zawierającym uzasadnienie²⁵. Każdej osobie, której odmówiono wydania wizen, obowiązkowo przekazuje się formularz odmowy zawierający jej uzasadnienie. Od decyzji wydanej przez konsula przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez ten sam organ. Wniosek składa się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji o odmowie wydania wizen do organu, który tę decyzję wydał. Ustawa określiła 7-dniowy termin rozpatrzenia takiego wniosku. Nie można natomiast zaskarżyć ich do sądu administracyjnego, gdyż sądy te nie są właściwe w sprawach wizen wydawanych przez konsulów, z wyjątkiem wizen wydanych cudzoziemcowi będącemu członkiem rodziny obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej²⁶.

Wyłączenie sądowej kontroli decyzji o odmowie wydania wizen nie dotyczy jedynie decyzji odmownych wydawanych przez komendanta Straży Granicznej albo Ministra Spraw Zagranicznych, którym to organom również przysługują w określonym zakresie kompetencje do wydawania wizen²⁷ oraz decyzji o odmowie przedłużenia wizen, którą podejmuje wojewoda²⁸. W odniesieniu do decyzji konsula o odmowie wydania wizen, cudzoziemiec, obywatel państwa trzeciego, który nie mieści się w kręgu podmiotów wymienionych w art. 5 pkt 4 PPSA, może skorzystać tylko z administracyjnych środków odwoławczych. Zgodnie z art. 76 ust. 1 pkt 1, ust. 2-3 UoC od decyzji o odmowie wydania wizen Schengen lub wizen krajowej wydanej przez konsula przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez ten organ, który należy złożyć w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji o odmowie wydania wizen Schengen lub wizen krajowej i który powinien zostać rozpoznany w terminie 7 dni. Brak sądowej procedury odwoławczej w sprawach wizenowych zauważyła Komisja Europejska i w dniu 16 października 2014 roku wystąpiła do Polski (Republiki Czeskiej, Estonii i Słowacji z uzasadnioną opinią domagając się zapewnienia skutecznego środka odwoławczego w razie odmowy wydania, unieważnienia

---

²⁵ Zob. art. 75 UoC.

²⁶ Por. art. 5 pkt 4 Ustawy z dnia 30.08.2002 r. prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. t. jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.

²⁷ Por. art. 65 ust.2, art. 66 ust.4 pkt 1, ust.5 UoC.

²⁸ Art. 84 ust. 1 UoC.

bądź cofnięcia wizy²⁹. Komisja wyraziła stanowisko, że obywatel państwa trzeciego ma na podstawie kodeksu wizowego prawo do bezstronnego rozpatrzenia wniosku wizowego, a prawo to powinno być zabezpieczone sądową procedurą odwoławczą.

Podobnie stanowisko zajęła Agencja Praw Podstawowych W Podręczniku europejskiego prawa dotyczącego azylu, granic i imigracji, w rozdziale dotyczącym wiz i prawa do wjazdu wskazano na konieczność zagwarantowanie skutecznej ochrony sądowej w tych sprawach³⁰. Wyłączenie kontroli sądowej w stosunku do decyzji administracyjnych w sprawach wiz, które wynika z art. 5 pkt 4 PPSA (ze wskazanymi w tym przepisie ograniczeniami tego wyłączenia) nakazuje postawić pytanie o spełnienie standardu ochrony w postaci skutecznego środka odwoławczego (art. 13 EKPCz) dla tych negatywnych decyzji, które nie mogły zostać zaskarżone do sądu administracyjnego, chociaż mogły naruszać prawa gwarantowane w EKPCz, w tym prawo do życia rodzinnego (art. 8 EKPCz)³¹.

1.5. PRZEDŁUŻANIE WIZ

Zasadniczo w okresie ważności wizy krajowej cudzoziemiec jest zobowiązany albo opuścić terytorium Polski albo uzyskać pozwolenie na pobyt w Polsce. Ustawa przewiduje jednak okoliczności, w których okres ważności wizy może zostać przedłużony na terytorium RP. Przedłużenie wizy krajowej może nastąpić wyłącznie wtedy, gdy są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) przemawia za tym ważny interes zawodowy lub osobisty cudzoziemca albo ze względów humanitarnych nie może on opuścić tego terytorium przed upływem terminu ważności wizy krajowej lub przed końcem objętego tą wizą dozwolonego okresu pobytu;
- 2) zdarzenia, które są przyczyną ubiegania się o przedłużenie wizy krajowej, wystąpiły niezależnie od woli cudzoziemca i nie były możliwe do przewidzenia w dniu składania wniosku o wydanie wizy krajowej;

---

²⁹ Por. notatkę prasową KE z 16.10.2014 r dostępną na stronie http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-589_pl.htm.

³⁰ Por. Agencja Praw Podstawowych, Podręcznik europejskiego prawa dotyczącego azylu, granic i imigracji, Luksemburg 2014, s. 40.

³¹ Por. wyrok ETPCz z 1.12.2005 r. w sprawie Tuquabo-Tekle i inni p. Niderlandom, wniosek nr 60665/00.

- 3) okoliczności sprawy nie wskazują, że cel pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie inny niż deklarowany;
- 4) nie zachodzą okoliczności, z powodu których odmawia się wydania wizy krajowej³².

Wizę krajową (podobnie jest z wizą Schengen) przedłuża w drodze decyzji wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca³³. Wizę krajową można przedłużyć jednokrotnie³⁴, przy czym okres pobytu na podstawie przedłużonej wizy krajowej nie może przekraczać okresu pobytu przewidzianego dla wizy krajowej. Wniosek o przedłużenie ważności wizy składa się nie później niż w dniu upływu okresu legalnego pobytu cudzoziemca na terytorium RP. Naruszenie terminu skutkuje odmową wojewody wszczęcia postępowania w sprawie przedłużenia tej wizy³⁵.

Przeszkodą dla wydania decyzji o przedłużeniu wizy krajowej jest sytuacja, gdy dane cudzoziemca znajdują się w SIS dla celu odmowy wjazdu. W powyższym przypadku wiza taka może być przedłużona tylko z poważnych przyczyn, zwłaszcza ze względów humanitarnych lub z powodu zobowiązań międzynarodowych, z uwzględnieniem interesu państwa, które dokonało wpisu do Systemu Informacyjnego Schengen.

1.6. COFANIE I UNIEWAŻNIANIE WIZ

Wizę krajową można cofnąć lub ją unieważnić³⁶. Wizę cofa się z urzędu albo na wniosek jej posiadacza, jeżeli po jej wydaniu powstały okoliczności³⁷ uzasadniające odmowę wydania wizy krajowej albo na wniosek jej posiadacza³⁸.

---

³² Art. 82 ust. 1 UoC.

³³ Formularz przedłużania wiz został ustalony w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 maja 2014 r. w sprawie przedłużania wiz dla cudzoziemców (Dz. U. z 2014 r., poz. 593).

³⁴ Z wyjątkiem sytuacji, gdy cudzoziemiec przebywający w szpitalu nie może opuścić terytorium RP ze względu na stan zdrowia (art. 84 ust. 3-5 UoC).

³⁵ Art. 86 UoC.

³⁶ Formularze unieważniania i cofania wiz ustalił Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie unieważniania i cofania wiz dla cudzoziemców (Dz. U. z 2014 r., poz. 560).

³⁷ Okoliczności wymienione w art. 65 ust. 1 pkt 1 i 3-9 UoC.

³⁸ Art. 90 ust. 1 UoC.

Natomiast unieważnienia wizy można dokonać, jeżeli okoliczności uzasadniające odmowę jej wydania zachodziły już w chwili jej wydania³⁹. Wizę (zarówno Schengen, jak i krajową) cofa lub unieważnia, w drodze decyzji, konsul, komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej. W przypadku wiz wydawanych członkom misji dyplomatycznej lub urzędu konsularnego państwa obcego lub innej osobie zrównanej z nimi pod względem przywilejów i immunitetów, a także członkom ich rodzin, czyni to minister właściwy do spraw zagranicznych, kierując notę do ministerstwa spraw zagranicznych państwa obcego lub jego misji dyplomatycznej. Na decyzję konsula przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez ten organ (składany w terminie 14 dni). Od decyzji komendanta oddziału lub placówki SG przysługuje odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej⁴⁰. Decyzja o cofnięciu lub unieważnieniu wizy Schengen lub wizy krajowej podlega natychmiastowemu wykonaniu⁴¹. W przypadku wiz wydanych w celu wykonywania pracy, o decyzji w tej sprawie po jej ustatecznieniu organ, który ją unieważnił lub cofnął, informuje starostę właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

1.7. ZEZWOLENIA NA PRACĘ W POLSCE I OŚWIADCZENIA O ZAMIARZE POWIERZENIA WYKONYWANIA PRACY

W związku z tym, że regulacja migracji zarobkowej w UE pozostaje kompetencją państw członkowskich⁴², przepisy ustawy o cudzoziemcach są również podstawą dla wydawania wiz w celu wykonywania pracy czy prowadzenia działalności gospodarczej (cele nr 4-6 wymienione w art. 60 ust. 1 UoC). Jeśli cudzoziemiec ubiega się o wizę w celu wykonywania pracy, musi przedstawić zezwolenie na pracę

---

³⁹ Art. 91 UoC.

⁴⁰ Art. 93 UoC.

⁴¹ Art. 94 ust. 1 UoC.

⁴² Z wyjątkiem krótkoterminowych pobytów w celu wykonywania działalności gospodarczej, do których stosować należy reguły dorobku prawnego Schengen. Tak S. Peers, *EU Justice...*, s. 236.

w Polsce⁴³ albo pisemne oświadczenie pracodawcy o zamiarze powierzenia wykonywania pracy, jeżeli zezwolenie na pracę nie jest wymagane⁴⁴.

Zezwolenia na pracę wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania/siedzibę pracodawcy. O wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca występuje pracodawca. Sytuacje, w których konieczne jest uzyskanie zezwolenia na pracę wymienione zostały w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁴⁵. Ustawa w określonych przypadkach zwalnia również wymienione w niej kategorie cudzoziemców z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę⁴⁶. Zezwolenie na pracę ważne jest przez określony czas, wskazany w dokumencie zezwolenia, nie dłuższy jednak niż 3 lata⁴⁷. W wypadku cudzoziemców pełniących funkcje w zarządach spółek zatrudniających na dzień złożenia wniosku o wydanie zezwolenia powyżej 25 osób, wojewoda może wydać zezwolenie na okres nie dłuższy

⁴³ Kwestie wydawania zezwoleń na pracę reguluje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 647 ze zm.).

⁴⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. Nr 155, poz. 919 ze zm.) w wersji ustalonej w Obwieszczeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. z 2015 r., poz. 95).

⁴⁵ Art. 88 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zezwolenie na pracę jest wymagane, jeśli cudzoziemiec: 1) wykonuje pracę w Polsce na podstawie umowy (o pracę lub umowy cywilnoprawnej) z pracodawcą, który ma siedzibę /miejsce zamieszkania w Polsce (cudzoziemiec otrzymuje zezwolenie na pracę typu A); 2) w związku z pełnieniem funkcji członka zarządu osoby prawnej (przedsiębiorcy wpisanego do KRS/spółki kapitałowej w organizacji) przebywa w Polsce przez okres przekraczający łącznie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy (cudzoziemiec otrzymuje wtedy zezwolenie na pracę typu B); 3) wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego i jest delegowany do Polski na okres dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym do Polski do pracy w oddziale lub zakładzie pracodawcy zagranicznego lub w podmiocie powiązanim z pracodawcą zagranicznym (cudzoziemiec otrzymuje wtedy zezwolenie na pracę typu C); 4) wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego, nieposiadającego zorganizowanej działalności w Polsce i jest delegowany do Polski w celu realizacji usługi o charakterze tymczasowym i okazjonalnym (usługi eksportowej) (cudzoziemiec otrzymuje wtedy zezwolenie na pracę typu D); 5) wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego i delegowany jest na terytorium Polski na okres przekraczający 3 miesiące w ciągu kolejnych 6 miesięcy w celu innym niż objęty zezwoleniami wymienionymi w punktach 2-4 (cudzoziemiec otrzymuje w takim wypadku zezwolenie typu E).

⁴⁶ Przepis art. 87 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wymienia sytuacje, w których cudzoziemcowi przysługuje prawo do pracy. Natomiast w art. 87 ust. 2 ustawy wymienione są przypadki, w których skorzysta on ze zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę.

⁴⁷ Art. 88e ust. 1.

niż lat 5⁴⁸. W praktyce jednak pierwsze zezwolenie na pracę typu A wydawane jest zwykle na okres do 12 miesięcy, co odpowiada także maksymalnemu terminowi wizy krajowej⁴⁹.

Drugą podstawą prawną dla podejmowania przez cudzoziemców pracy w Polsce jest uzyskanie oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi złożonego przez polskiego pracodawcę i zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy. Na podstawie oświadczenia zatrudnienie w każdej branży mogą podejmować obywatele Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji, Ukrainy (bez obowiązku uzyskiwania zezwolenia na pracę) w okresie do 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy (liczonym od dnia pierwszego wjazdu cudzoziemca do Polski).

W składanym oświadczeniu pracodawca podaje m.in.: własne dane; dane cudzoziemca, którego zamierza zatrudnić; datę rozpoczęcia i okres wykonywania pracy; rodzaj pracy; wysokość wynagrodzenia brutto, zawód i miejsce wykonywania pracy. W formularzu oświadczenia pracodawca deklaruje również, że zapoznał się z przepisami prawnymi dotyczącymi pobytu i zatrudniania cudzoziemców w Polsce, oraz że nie ma możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych w oparciu o lokalny rynek pracy.

Podpisane i zarejestrowane oświadczenie może być podstawą do ubiegania się przez cudzoziemca o wizę w celu wykonywania pracy. Wykonywanie pracy na podstawie zarejestrowanego oświadczenia jest możliwe wyłącznie na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej zawartej w formie pisemnej. Powierzenie cudzoziemcowi pracy bez zawarcia z nim umowy w formie pisemnej stanowi o nielegalności zatrudnienia. Podmiot taki podlega karze grzywny nie niższej niż 3 000 zł. Karalne jest również wystawianie oświadczeń niezgodnych z rzeczywistym zamiarem, które może być potraktowane jako udział w wyludzeniu wizy i karane na podstawie przepisów kodeksu karnego⁵⁰.

---

⁴⁸ Art. 88e ust. 2.

⁴⁹ Informacja z portalu www.migrant.info.pl, prowadzonego przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji [dostęp: 30.11.2014 r.].

⁵⁰ Zob. przepis art. 264 § 3 kodeksu karnego: „Kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy RP, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8” oraz przepis art. 264a § 1 KK: „Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, umożliwiał lub ułatwiał innej osobie pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wbrew przepisom, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. Pouczenie dołączane do podpisywanego oświadczenia odsyła także do ogólnego przepisu penalizującego poświadczanie nieprawdy –

Wizy uzyskiwane w celu wykonywania pracy wydaje się na okres pobytu, który odpowiada okresowi wskazanemu w zezwoleniu lub oświadczeniu, nie dłuższy jednak niż przewidziany dla danego typu wizy.

1.8. PODSUMOWANIE

Posiadanie wizy krajowej jest jedną z podstaw legalnego pobytu w Polsce powyżej trzech miesięcy. W wielu przypadkach pobyt rozpoczęty na podstawie wizy krajowej cudzoziemiec kontynuuje na podstawie innych tytułów pobytowych (np. zgody na pobyt czasowy). Zgodnie z art. 100 UoC, wniosek o zgodę na pobyt czasowy cudzoziemiec ma prawo złożyć w okresie legalnego pobytu (m.in. ważności wizy krajowej)⁵¹. W konsekwencji, wjazd na podstawie wizy krajowej przeradza się w pobyt czasowy w celu wykonywania pracy⁵², prowadzenia działalności gospodarczej⁵³, kształcenia się na studiach⁵⁴ czy prowadzenia badań naukowych⁵⁵.

---

art. 272 KK: „Kto wyłudza poświadczenie nieprawdy przez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego lub innej osoby upoważnionej do wystawienia dokumentu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

⁵¹ Zob. art. 100 ust. 1 pkt 9 UoC.

⁵² Art. 114-126 UoC.

⁵³ Art. 142-143 UoC.

⁵⁴ Art. 144-150 UoC.

⁵⁵ Art. 151-157 UoC.

ROZDZIAŁ 2

ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY

BARBARA WÓJCIK

2.1. ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY I PRACĘ

Ustawa o cudzoziemcach wprowadza do polskiego porządku prawnego postanowienia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE⁵⁶, której zasadniczym celem było uproszczenie i zharmonizowanie rozwiązań dotychczas obowiązujących w państwach członkowskich co do przyjmowania obywateli państw trzecich w celu wykonywania pracy, a także ułatwienie kontroli ich statusu. Dyrektywa ta ustanawia procedurę jednego wniosku służącą wydawaniu obywatelom państw trzecich jednego zezwolenia na pobyt w celu wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego oraz wspólny zbiór praw pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim. Zgodnie z definicjami sformułowanymi w Dyrektywie 2011/98/UE, „jedno zezwolenie” to zezwolenie pobytowe wydane przez organy państwa członkowskiego, z którego wynika prawo do legalnego pobytu na terytorium tego państwa w celu wykonywania pracy, zaś „procedura jednego wniosku” to postępowanie, które w wyniku rozpoznania jednego wniosku złożonego przez obywatela państwa trzeciego lub jego pracodawcę, o zezwolenie na pobyt i pracę na terytorium

---

⁵⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz. Urz. UE L 343/1 z 23.12.2011).

państwa członkowskiego, umożliwia wydanie decyzji w sprawie tego wniosku o jedno zezwolenie.

Wśród beneficjentów unormowań Dyrektywy 2011/98/UE wymienione zostały trzy grupy obywateli państw trzecich, spośród których pierwszą stanowią ubiegający się o prawo do pobytu w państwie członkowskim w celu wykonywania pracy, do drugiej grupy przynależą osoby przyjęte w państwie członkowskim w celach innych niż wykonywanie pracy zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym, uprawnione do wykonywania pracy i legitymujące się odpowiednim dokumentem pobytowym⁵⁷, w trzeciej grupie wskazano obywateli państw trzecich, którzy zostali przyjęci w państwie członkowskim w celu wykonywania pracy zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym.

Tak wyznaczony zakres stosowania omawianej Dyrektywy doznaje szeregu wyłączeń, dotyczących zasadniczo obywateli państw trzecich, których szczególny status prawny wynika z innych aktów prawa europejskiego⁵⁸. Wśród merytorycznych

---

⁵⁷ Dyrektywa odwołuje się w tym zakresie do postanowień Rozporządzenia Rady (WE) nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 157/1 z 15.06.2002), które w art. 1 zawiera wyjaśnienie, że „dokument pobytowy” oznacza upoważnienie wydane przez władze danego państwa członkowskiego zezwalające obywatelowi państwa trzeciego na legalny pobyt na danym terytorium, z wyjątkiem:

- wiz;

- zezwoleń wydanych do czasu rozpatrzenia wniosku o azyl, wniosku o wydanie dokumentu pobytowego lub wniosku o przedłużenie ważności dokumentu pobytowego;

- zezwoleń wydawanych w wyjątkowych przypadkach w celu przedłużenia dozwolonego pobytu o okres nieprzekraczający jednego miesiąca;

- upoważnień na okres pobytu nieprzekraczający sześciu miesięcy, wydanych przez państwa członkowskie niestosujące przepisów art. 21 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluxu, Republiką Federalną Niemiec i Republiką Francuską o stopniowym znoszeniu kontroli na wspólnych granicach.

⁵⁸ Zgodnie z art. 3 ust. 2, Dyrektywa 2011/98/UE nie ma zastosowania do obywateli państw trzecich:

a) którzy są członkami rodzin obywateli Unii i skorzystali lub korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się osób w Unii zgodnie z Dyrektywą 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich; b) którzy – podobnie jak członkowie ich rodziny i bez względu na obywatelstwo – na mocy umów między Unią a jej państwami członkowskimi albo między Unią a państwami trzecimi mają prawo do swobodnego przemieszczania się na równi z obywatelami Unii; c) którzy są oddelegowani – w okresie oddelegowania; d) którzy ubiegają się o przyjęcie lub zostali przyjęci na terytorium państwa członkowskiego jako pracownicy przeniesieni w ramach danego przedsięwzięcia; e) którzy ubiegają się o przyjęcie lub zostali przyjęci na terytorium państwa członkowskiego jako pracownicy sezonowi lub pracownicy *au pair*; f) którzy są uprawnieni do pobytu w państwie członkowskim w ramach ochrony czasowej lub wystąpili o zezwolenie na pobyt w nim w ramach ochrony czasowej i oczekują na decyzję w sprawie swojego statusu; g) którzy objęci

postanowień omawianego aktu sformułowane zostały przepisy dotyczące między innymi maksymalnego terminu na załatwienie sprawy⁵⁹, wezwania do uzupełnienia braków wniosku⁶⁰, zawiadomień o decyzjach i przysługujących od nich środków zaskarżenia⁶¹. Konsekwencją ustanowienia tego rodzaju reguł proceduralnych na szczeblu prawa UE oraz obowiązek ich transpozycji do krajowego porządku prawnego jest ograniczenie, a nawet wyłączenia autonomii proceduralnej państwa członkowskiego⁶² w zakresie stanowienia prawa w dziedzinie objętej tymi regulacjami⁶³.

---

są ochroną międzynarodową na podstawie Dyrektywy Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony lub którzy wystąpili o ochronę międzynarodową na podstawie wspomnianej Dyrektywy i których wniosek nie został jeszcze ostatecznie rozpatrzony; h) którzy korzystają z ochrony na podstawie prawa krajowego, zobowiązań międzynarodowych lub praktyki państwa członkowskiego lub którzy wystąpili o ochronę na podstawie prawa krajowego, zobowiązań międzynarodowych lub praktyki państwa członkowskiego i których wniosek nie został jeszcze ostatecznie rozpatrzony; i) którzy są rezydentami długoterminowymi zgodnie z Dyrektywą 2003/109/WE; j) których wydalenie zawieszono z przyczyn faktycznych lub prawnych; k) którzy ubiegają się o przyjęcie lub zostali przyjęci na terytorium państwa członkowskiego jako osoby pracujące na własny rachunek; l) którzy ubiegają się o przyjęcie lub zostali przyjęci jako marynarze w celu zatrudnienia lub pracy w jakimkolwiek charakterze na pokładzie statku zarejestrowanego w państwie członkowskim lub pływającego pod banderą państwa członkowskiego.

⁵⁹ Zob. art. 5 ust. 2 Dyrektywy 2011/98/UE, zgodnie z którym sprawa powinna być załatwiona w najkrótszym możliwym terminie, lecz w każdym razie w terminie czterech miesięcy od daty złożenia kompletnego wniosku.

⁶⁰ Zob. art. 5 ust. 4 Dyrektywy 2011/98/UE zgodnie z którym obowiązkiem organu jest powiadomienie wnioskodawcy na piśmie o wymaganych dodatkowych informacjach lub dokumentach oraz wyznaczenie rozsądnego terminu na ich dostarczenie. Nieprzedstawienie wymaganych dokumentów w wyznaczonym terminie może skutkować odrzuceniem wniosku.

⁶¹ Zob. art. 5 ust. 3 Dyrektywy 2011/98/UE kreującej obowiązek zawiadomienia o decyzjach na piśmie oraz art. 8 ust. 1, zgodnie z którym w powiadomieniu o decyzji o odrzuceniu wniosku o wydanie jednego zezwolenia, o jego zmianę lub o przedłużeniu jego ważności lub decyzji o cofnięciu jednego zezwolenia należy wskazać powody takiego rozstrzygnięcia, a także co do organu właściwego i terminu na skorzystanie ze środka zaskarżenia.

⁶² Autonomia proceduralna to kompetencja danego państwa członkowskiego „do uregulowania właściwości sądów i procedur (sądowych) służących rozpoznawaniu roszczeń opartych na prawie wspólnotowym (ochronie praw wynikających z bezpośrednio skutecznych przepisów prawa wspólnotowego)”, zob. A. Wróbel, *Autonomia proceduralna państw członkowskich. Zasada efektywności i zasada efektywnej ochrony sądowej w prawie Unii Europejskiej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2005, nr 1, s. 35.

⁶³ *Ibidem*, s. 40.

Zgodnie z postanowieniami art. 114 ust. 1 UoC zezwolenie na pobyt czasowy i pracę udzielane jest gdy celem pobytu cudzoziemca na terytorium RP jest wykonywanie pracy oraz spełnione są dodatkowe warunki dotyczące cudzoziemca, jego pracodawcy oraz treści stosunku prawnego, w oparciu o który praca będzie wykonywana.

Katalog przesłanek dotyczących cudzoziemca rozpoczyna obowiązek posiadania ubezpieczenia zdrowotnego w rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁶⁴, albo posiadanie potwierdzenia pokrycia kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez ubezpieczyciela. W odniesieniu do osób nieposiadających obywatelstwa państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, które przebywają na terytorium RP status ubezpieczonego uzależniony jest od tytułu pobytowego⁶⁵. Ubiegający się o przyznanie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę nabędzie status ubezpieczonego, gdy z tytułu wykonywanej pracy podlegać będzie obowiązkowemu ubezpieczeniu⁶⁶ albo ubezpieczy się dobrowolnie w Narodowym Funduszu Zdrowia⁶⁷. Rozwiązaniem alternatywnym dla ubezpieczenia w ramach systemu państwowego jest zawarcie umowy ubezpieczenia z podmiotem uprawnionym do prowadzenia działalności ubezpieczeniowej⁶⁸.

Kolejnym wymogiem nakładanym na ubiegającego się o zezwolenie na pobyt czasowy i pracę jest posiadanie stabilnego i regularnego źródła dochodu wystar-

---

⁶⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027).

⁶⁵ Zob. art. 3 ust. 1 pkt 2 i 2a, w których jako ubezpieczonych z mocy prawa wskazano cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie wizej w celu wykonywania pracy, zezwolenia na pobyt czasowy z wyłączeniem zezwolenia na krótkotrwały pobyt w związku z obowiązkiem stawiennictwa przed polskim organem władzy publicznej, zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych, zgody na pobyt tolerowany, a także osoby które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą albo korzystają z ochrony czasowej.

⁶⁶ Osoby podlegające obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu wymienione zostały w art. 66 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

⁶⁷ Zasady przystąpienia do dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego określa art. 68 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej.

⁶⁸ Zob. ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 950 ze zm.).

czającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu. O tym, czy dane źródło dochodu jest stabilne i regularne decyduje kryterium określone w art. 114 ust. 2 UoC, zgodnie z którym wysokość miesięcznego dochodu powinna być wyższa niż wysokość dochodu uprawniającego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określonych w ustawie o pomocy społecznej⁶⁹ w odniesieniu do cudzoziemca oraz każdego członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu⁷⁰. Oceniając stabilność i regularność posiadanego źródła dochodu należy uwzględnić jego legalność, niezmienną przez dłuższy okres czasu, poziom, na jakim dochody kształtowały się w dłuższej perspektywie czasowej oraz powtarzalność w określonych odstępach czasu⁷¹.

Trzecim warunkiem adresowanym do cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie na pobyt czasowy i pracę jest wykazanie, że ma on zapewnione miejsce zamieszkania na terytorium RP. Powołane kryterium zastąpiło istniejący do dnia 30 kwietnia 2014 r. wymóg przedstawienia wraz z wnioskiem o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego⁷². W obowiązującym wówczas stanie prawnym za tytuł prawny uznawano dokument prywatny lub urzędowy, z którego wynikały określone prawa do korzystania lub rozporządzania lokalem mieszkalnym, w którym cudzoziemiec przebywał lub zamierzał przebywać⁷³. W wyniku powyższej zmiany, wykazanie, że ubiegający się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę ma zapewnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsce zamieszkania możliwe jest także za pomocą środków dowodowych innych niż umowa dotycząca korzystania z lokalu mieszkalnego, np. przedstawiając potwierdzenie zameldowania.

Przesłanką udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę dotyczącą pracodawcy (podmiotu powierzającego wykonywanie pracy), określoną w art. 114

⁶⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).

⁷⁰ Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz § 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 823) prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobie samotnie gospodarującej, której łączny miesięczny dochód nie przekracza kwoty 542 zł, zaś osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł.

⁷¹ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt V SA/Wa 2141/11, LEX nr 1139722.

⁷² Zob. art. 60 ust. 5a pkt 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 264, poz. 1573 ze zm.).

⁷³ Zob. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 10 lipca 2014 r., sygn. akt III SAB/Gd 52/14, orzeczenia.nsa.gov.pl

ust. 1 pkt 3 UoC, jest brak możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy. Ocena tej okoliczności, zgodnie z odesłaniem sformułowanym w art. 125 ust. 1 UoC, przeprowadzana jest na zasadach określonych w art. 88c ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁷⁴. Przepis art. 88c ustawy o promocji zatrudnienia reguluje warunki udzielenia zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który wykonuje pracę na terytorium RP na podstawie umowy z podmiotem, którego siedziba lub miejsce zamieszkania albo oddział, zakład lub inna forma zorganizowanej działalności znajduje się na terytorium RP. W postępowaniu prowadzonym w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę przepis art. 88c ustawy o promocji zatrudnienia znajduje zastosowanie w części dotyczącej obowiązku przedstawienia przez powierzającego wykonywanie pracy informacji starosty, właściwego ze względu na główne miejsce wykonywania pracy przez cudzoziemca, o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji organizowanej dla pracodawcy, sporządzoną z uwzględnieniem pierwszeństwa dostępu do rynku pracy dla obywateli polskich oraz niektórych cudzoziemców⁷⁵. Udzielenie przez starostę powyższej informacji powinno nastąpić nie później niż w ciągu 14 dni, gdy informacja udzielana jest na podstawie rejestrów bezrobotnych lub 21 dni, gdy organizowana jest rekrutacja wśród bezrobotnych i poszukujących pracy. Zgodnie z art. 125 ust. 2 UoC, z wnioskiem o wydanie informacji występuje podmiot powierzający wykonywanie pracy. Obowiązkiem cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie na pobyt czasowy i pracę jest dołączenie tego dokumentu do wniosku⁷⁶. W ocenie Naczelnego Sądu Administracyjnego informacja starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji organizowanej dla pracodawcy ma charakter zaświadczenia, o którym mowa w art. 217 § 2 pkt 1 KPA⁷⁷.

---

⁷⁴ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

⁷⁵ Pierwszeństwo dostępu do rynku pracy przysługuje cudzoziemcom wymienionym w art. 87 ust. 1 pkt 1-11 ustawy o promocji zatrudnienia.

⁷⁶ Zob. art. 125 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach. Niedopełnienie obowiązku złożenia informacji starosty stanowi brak podania określony w art. 64§ 2 KPA, który nakłada na organ prowadzący postępowanie obowiązek wezwania wnoszącego do jego usunięcia w terminie siedmiu dni, oraz pouczenia, że nieusunięcie braku spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania.

⁷⁷ Zob. postanowienie NSA z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt I OSK 1366/13, orzeczenia.nsa.gov.pl

Z obowiązku przedstawienia dokumentu określonego w art. 88c ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia przewidziano cztery rodzaje zwolnień. W pierwszym przypadku przedstawienie informacji starosty nie jest wymagane, gdy zawód, który cudzoziemiec wykonuje w ramach powierzonej pracy, lub rodzaj pracy, która jest mu powierzona, znajduje się w wykazie określonym w rozporządzeniu wojewody wydanym na podstawie art. 10 ust. 4 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia. Jako przykład tego rodzaju aktu prawa miejscowego można wskazać rozporządzenie Nr 14 Wojewody Lubelskiego z dnia 31 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia kryteriów wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców w województwie lubelskim⁷⁸, w którym wśród tego rodzaju zawodów wskazano grupę zawodów:

- specjaliści kultury i sztuki;
- zawód instruktora dyscypliny sportu;
- zawód lektora języka angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego;
- oraz zawód wykładowcy na kursach języków obcych.

Drugą z okoliczności uzasadniających zwolnienie od obowiązku uzyskania informacji na temat lokalnego rynku pracy jest sytuacja, gdy cudzoziemiec bezpośrednio przed złożeniem wniosku posiadał zezwolenie na pracę lub zezwolenie na pobyt i pracę u tego samego pracodawcy na tym samym stanowisku. Jako trzecią podstawę omawianego zwolnienia z obowiązku przedstawienia wskazano spełnienie przez cudzoziemca warunków określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 90 ust. 5 ustawy o promocji zatrudnienia. W oparciu o delegację zawartą w treści powołanego przepisu wydane zostało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców⁷⁹. Powołany akt w § 2 ustanawia szczególne warunki wydawania zezwoleń na pracę⁸⁰ dla cudzoziemca będącego członkiem rodziny pracownika przedstawicielstwa dyplomatycznego, urzędu konsularnego, organizacji międzynarodowej lub ich

⁷⁸ Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2010 r. Nr 2, poz. 15.

⁷⁹ Dz. U. z 2009 r. Nr 16, poz. 85 ze zm.

⁸⁰ Zakres uprzywilejowania tej grupy w procedurze zezwolenia na pracę wykracza poza zwolnienie określone w art. 114 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, wskazując, że w sprawach tych nie mają zastosowania przepisy art. 88c ust. 1-5 i 7 ustawy o promocji zatrudnienia.

przedstawicielstwa, wykonującego pracę w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umów i porozumień międzynarodowych, albo cudzoziemca wykonującego pracę jako prywatna służba domowa pracowników przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, organizacji międzynarodowych lub ich przedstawicielstw, bądź cudzoziemca uprawnionego na zasadach określonych w aktach prawnych wydanych przez organy powołane na mocy Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją, podpisanego w Ankarze dnia 12 września 1963 r.

Zgodnie z postanowieniami § 3 powołanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej, informacja starosty nie jest wymagana przy zezwoleniu na pracę dla cudzoziemca upoważnionego do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego w jego oddziale lub przedstawicielstwie znajdującym się na terytorium RP, a także dla cudzoziemca trenera sportowego lub sportowca, albo lekarza i lekarza dentystry, odbywającego szkolenie lub realizującego program specjalizacji.

Ponadto sformułowano dwa przypadki zwolnień adresowanych do obywateli Republiki Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej lub Ukrainy. Pierwszy z nich dotyczy wykonywania prac pielęgnacyjno-opiekuńczych lub jako pomoc domowa na rzecz osób fizycznych w gospodarstwie domowym. Drugi przypadek obejmuje sytuację, gdy należący do tej grupy cudzoziemiec w okresie bezpośrednio poprzedzającym złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na pracę wykonywał przez okres co najmniej 3 miesiące pracę dla tego samego podmiotu i na tym samym stanowisku na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej, jeżeli przed podjęciem przez cudzoziemca pracy powiatowy urząd pracy, właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego lub siedzibę podmiotu powierzającego wykonywanie pracy, zarejestrował pisemne oświadczenie tego podmiotu o zamiarze powierzenia wykonywania pracy temu cudzoziemcowi. Warunkiem skorzystania z ostatniego ze wskazanych zwolnień jest przedstawienie zarejestrowanego oświadczenia, umowy oraz dokumentów potwierdzających opłacanie wymaganych składek z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Ostatnie z kryteriów zwolnienia z obowiązku przedstawienia informacji starosty określono jako sytuację, w której cudzoziemiec spełnia warunki zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, określone odrębnymi przepisami.

Sformułowane w taki sposób odesłanie zdaje się świadczyć o przyjęciu konstrukcji legislacyjnej określonej w § 156 ust. 4 „Zasad techniki prawodawczej”⁸¹, zgodnie z którą w razie niemożności wymienienia przepisów, do których następuje odesłanie, można wyjątkowo odesłać do przepisów określonych przedmiotowo, o ile przepisy te dadzą się w sposób niewątpliwy wydzielić spośród innych. Przykładami unormowań, do których odsyła art. 114 ust. 3 pkt 4 UoC, może być przepis art. 6 ustawy o Karcie Polaka⁸², zwalniający posiadaczy Karty Polaka z obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę, czy przepis art. 109 ust. 3 prawa o szkolnictwie wyższym⁸³, w którym wskazano na brak konieczności posiadania zezwolenia na pracę przez cudzoziemców zatrudnianych w uczelni w charakterze nauczycieli akademickich. Odnosząc się do aktów normatywnych niższej rangi, zwalniających cudzoziemców z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, należy wskazać powołane wyżej rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej⁸⁴. Na podstawie powołanego aktu z konieczności posiadania zezwolenia na pracę zwolniono m.in.:

- cudzoziemców uczestniczących w programach realizowanych w ramach działań Unii Europejskiej lub innych międzynarodowych programach pomocowych;
- cudzoziemców będących nauczycielami języków obcych, którzy wykonują pracę w przedszkolach, szkołach, placówkach, ośrodkach, zakładach kształcenia nauczycieli lub w Ochotniczych Hufcach Pracy;
- akredytowanych korespondentów zagranicznych środków masowego przekazu;
- cudzoziemców będących duchownymi, członkami zakonów lub innymi osobami, którzy wykonują pracę w związku z pełnioną funkcją religijną, w kościołach i związkach wyznaniowych oraz krajowych organizacjach międzykościelnych, o uregulowanym statusie prawnym.

---

⁸¹ Zob. załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. Nr 100, poz. 908).

⁸² Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1187).

⁸³ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.)

⁸⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę.

Warunkiem udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, związanym z ukształtowaniem stosunku prawnego, na podstawie którego praca ma być świadczona, jest wysokość wynagrodzenia, które zgodnie z art. 114 ust. 1 pkt 4 UoC nie powinno być niższe niż wynagrodzenie pracowników wykonujących w tym samym wymiarze czasu pracy pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku. Kryterium wysokości wynagrodzenia nie jest stosowane w przypadku, gdy cudzoziemiec spełnia warunki zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, określone odrębnymi przepisami⁸⁵. Przy ocenie wskazanego warunku warto uwzględnić bogate orzecznictwo sądów powszechnych dotyczące przyczyn dopuszczających różnicowanie wynagrodzeń pracowników wykonujących jednakową pracę, w których wskazuje się przykładowo, że przy odmiennym ustaleniu wynagrodzenia za tę samą pracę ze względu na różne kwalifikacje zawodowe i staż pracy pracowników, należy wykazać, że warunki te miały znaczenie przy wykonywaniu zadań powierzonych pracownikom⁸⁶. Pod pojęciem pracy o jednakowej wartości należy rozumieć prace, których wykonywanie wymaga od pracowników porównywalnych kwalifikacji zawodowych, potwierdzonych dokumentami przewidzianymi w odrębnych przepisach lub praktyką i doświadczeniem zawodowym, a także porównywalnej odpowiedzialności i wysiłku⁸⁷.

Poza przepisami materialnoprawnymi w rozdziale dotyczącym zezwolenia na pobyt czasowy i pracę zamieszczone zostały przepisy szczególnie o charakterze procesowym. Wśród tego rodzaju regulacji sformułowano dodatkowe kryteria odmowy wszczęcia postępowania⁸⁸, przesłanek wydania decyzji odmawiającej przyznania wnioskowanego tytułu pobytowego związane z naruszeniem przepisów dotyczących powierzania przez pracodawcę⁸⁹ oraz wynikające z niespełniania przez cudzoziem-

⁸⁵ Zob. art. 114 ust. 4 UoC.

⁸⁶ Zob. wyrok SN z dnia 22 lutego 2007 r., sygn. akt I PK 242/06, LEX nr 375544.

⁸⁷ Zob. wyrok SN z dnia 3 czerwca 2014 r., sygn. akt III PK 126/13, LEX nr 1487089.

⁸⁸ Zob. art. 116 UoC, który zobowiązuje organ do odmowy wszczęcia postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, gdy wniosek złożony jest przez:

- pracownika oddelegowanego do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- cudzoziemca, który wjechał na to terytorium na podstawie zobowiązań określonych w umowach międzynarodowych dotyczących ułatwienia wjazdu i czasowego pobytu niektórych kategorii osób fizycznych zajmujących się wymianą handlową lub inwestycjami;
- cudzoziemca prowadzącego działalność gospodarczą.

⁸⁹ Przepis dotyczy:

- ukarania za wykroczenie z art. 120 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia, o ile w ciągu 2 lat od ukarania podmiot ten został ponownie ukarany za podobne wykroczenie;

ca wymogów dotyczących wykonywania zawodu regulowanego⁹⁰ lub skazania go za przestępstwa przeciwko autentyczności dokumentów popełnione w związku z postępowaniem w sprawie wydania zezwolenia na pracę lub udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę⁹¹. W art. 118 UoC wymienione zostały informacje, które należy zamieścić w decyzji o udzieleniu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, w tym:

- określenie podmiotu powierzającego wykonywanie pracy,
- stanowisko, na jakim praca będzie wykonywana,
- najniższe wynagrodzenie, które może otrzymywać cudzoziemiec na danym stanowisku,
- wymiar czasu pracy,
- rodzaj umowy, na podstawie której praca jest wykonywana.

Z formalnego punktu widzenia powyższe informacje będą stanowić elementy osnowy decyzji administracyjnej⁹². W sytuacji, gdy zezwolenie na pobyt czasowy i pracę wydawane jest ze względu na pracę cudzoziemca dla kilku podmiotów, w decyzji należy określić szczegółowe warunki każdej z tych prac. Względem cudzoziemców zwolnionych z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę należy zamieścić informację o podstawie prawnej i warunkach tego zwolnienia.

-
- ukarania za wykroczenia określone w art. 120 ust. 3-5 ustawy o promocji zatrudnienia;
  - skazania za przestępstwo, o którym mowa w art. 218-221 KK;
  - skazania za przestępstwo, o którym mowa w art. 270-275 KK, popełnione w związku z postępowaniem w sprawie wydania zezwolenia na pracę;
  - skazania za przestępstwo, o którym mowa w art. 9 lub art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 769);
  - ukarania za wykroczenie z art. 11 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁹⁰ Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394 ze zm.), pod pojęciem zawodu regulowanego należy rozumieć zespół czynności zawodowych, których wykonywanie jest uzależnione od spełnienia wymagań kwalifikacyjnych i warunków określonych w odrębnych polskich przepisach.

⁹¹ Dotyczy czynów zabronionych określonych w art. 270-275 KK.

⁹² Osnowa decyzji jest jej kwintesencją, wyraża bowiem rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego przypadku, w kontekście konkretnych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Ma zatem charakter rozstrzygnięcia przesądzającego o istocie sprawy, o udzielonym uprawnieniu bądź nałożonym obowiązku (wyrok NSA z dnia 10 września 2008 r., sygn. akt I OSK 1440/07, LEX nr 489639).

Zgodnie z art. 119 UoC, zmiana siedziby lub miejsca zamieszkania, nazwy lub formy prawnej podmiotu powierzającego wykonywanie pracy lub przejęcie pracodawcy lub jego części przez innego pracodawcę nie wymagają zmiany lub wydania nowego zezwolenia na pobyt czasowy i pracę⁹³. Dla uelastycznienia procedury zezwolenia na pobyt czasowy i pracę dopuszczono możliwość zmiany wydanej decyzji o zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę w sytuacji, gdy praca świadczona będzie na rzecz tego samego podmiotu, lecz na nowych warunkach, albo w sytuacji, gdy ta sama praca świadczona będzie na rzecz innego pracodawcy użytkownika⁹⁴. Wojewoda odmawia zmiany decyzji w sytuacji, gdy prowadziłaby ona do przekroczenia trzyletniego okresu ważności tytułu pobyutowego, a może odmówić zmiany zezwolenia w razie niespełnienia przez cudzoziemca wymogów dotyczących posiadania ubezpieczenia zdrowotnego, regularnego i stabilnego źródła dochodu lub miejsca zamieszkania, zaś przez pracodawcę niewykazania braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy lub niewłaściwego określenia wysokości wynagrodzenia. Postępowanie w przedmiocie zmiany decyzji, na mocy której udzielono zezwolenia na pobyt czasowy i pracę powinno być przeprowadzone z uwzględnieniem postanowień art. 155 KPA.

Obowiązkiem cudzoziemca, który uzyskał zezwolenie na pobyt czasowy i pracę jest powiadomienie wojewody właściwego ze względu na miejsce swojego aktualnego pobytu, o utracie pracy u któregośkolwiek z podmiotów powierzających wykonywanie pracy, wymienionych w zezwoleniu. Czynność ta powinna być dokonana w formie pisemnej w terminie 15 dni roboczych od momentu ustania zatrudnienia. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi powoduje, że w okresie 30 dni od dnia utraty pracy nie powstaje obowiązek wydania decyzji o cofnięciu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę⁹⁵.

---

⁹³ *A contrario* jeżeli zmiany dotyczą pozostałych informacji ujawnionych w rozstrzygnięciu wymagają zmiany lub wydania nowego zezwolenia. Ponadto, zgodnie z art. 124 UoC, zaniechanie przeprowadzenia tej procedury w sytuacji, gdy stanowisko określone w zezwoleniu uległo zmianie lub wysokość wynagrodzenia została obniżona, stanowi podstawę cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę.

⁹⁴ Zgodnie z postanowieniami art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. Nr 166, poz. 1668 ze zm.) pracodawca użytkownik to pracodawca lub podmiot niebędący pracodawcą w rozumieniu kodeksu pracy wyznaczający pracownikowi skierowanemu przez agencję pracy tymczasowej zadania i kontrolujący ich wykonanie.

⁹⁵ Zob. art. 123 UoC.

2.2. ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY W CELU PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej na terytorium RP udzielane jest jeżeli działalność ta prowadzona jest na podstawie obowiązujących w Polsce przepisów, po spełnieniu przesłanek dotyczących ubiegającego się o zezwolenie cudzoziemca oraz podmiotu prowadzącego działalność. Ograniczenia wprowadzone względem cudzoziemców w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej⁹⁶ dotyczą formy prawnej, w jakiej działalność może być prowadzona. Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej posługując się pojęciem osób zagranicznych⁹⁷ w zależności od obywatelstwa⁹⁸ oraz rodzaju tytułu pobytowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁹⁹ albo przyznaje cudzoziemcom

---

⁹⁶ Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.).

⁹⁷ Zgodnie z art. 5 pkt 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej pojęcie „osoba zagraniczna” oznacza osobę fizyczną nieposiadającą obywatelstwa polskiego, osobę prawną z siedzibą za granicą, a także jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, z siedzibą za granicą.

⁹⁸ Obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz osoby zagraniczne z państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które mogą korzystać ze swobody przedsiębiorczości na podstawie umów zawartych przez te państwa z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na takich samych zasadach, jak obywatele polscy.

⁹⁹ Uprawnieni do prowadzenia działalności gospodarczej na tych samych zasadach jak obywatele polscy są cudzoziemcy posiadający:

- zezwolenie na pobyt stały;
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- status uchodźcy;
- ochronę uzupełniającą;
- zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodę na pobyt tolerowany;
- zezwolenie na pobyt czasowy i pozostają w związku małżeńskim, zawartym z obywatelem polskim zamieszkałym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania działalności gospodarczej, udzielone ze względu na kontynuowanie prowadzonej już działalności gospodarczej na podstawie wpisu do CEIDG;
- ważną Kartę Polaka;
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu połączenia z rodziną;
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu kształcenia się na studiach;
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z posiadaniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE w innym państwie członkowskim;

take same prawa co do prowadzenia działalności jakie przysługują obywatelom polskim albo zastrzega, że działalność może być podejmowana lub wykonywana wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej¹⁰⁰.

Wymogami stawianymi przed cudzoziemcem ubiegającym się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej są posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego, regularnego i stabilnego źródła dochodu, zapewnionego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsca zamieszkania, a więc kryteriów analogicznych jak przy zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę.

Ponadto, warunkiem charakterystycznym dla zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej jest posiadanie zgody właściwego organu na zajmowanie określonego stanowiska lub wykonywania zawodu, gdy obowiązek jej uzyskania wynika z przepisów odrębnych. Druga grupa przesłanek dotyczy podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, czyli utworzonej przez cudzoziemca spółki komandytowej, komandytowo-akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej albo do spółki, do której cudzoziemiec przystąpił lub której udziały lub akcje objął lub nabył.

Wśród kryteriów jakie powinno być spełnione przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą wskazano osiągnięcie dochodu w wymaganej wysokości lub zatrudnienie wymaganej liczby pracowników. Kryterium dochodowe, zgodnie z postanowieniami art. 142 pkt 3 lit. a UoC, uznane będzie za spełnione, jeżeli w roku podatkowym poprzedzającym złożenie wniosku podmiot ten osiągnął dochód nie niższy niż 12-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie, w którym podmiot ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, w trzecim kwartale roku poprzedzającego złożenie wniosku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego¹⁰¹. Alternatywnym warunkiem jest wykazanie

---

- a także cudzoziemcy będący członkami rodziny, w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 144, poz. 1043 ze zm.).

¹⁰⁰ Zob. art. 13 ust. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

¹⁰¹ W przepisie wskazano, że przeliczenie odbywa się w odniesieniu do ogłoszenia Prezesa GUS o wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwach, dokonanego na podstawie art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 255). Przykładowo, 3504,31 zł dla województwa lubelskiego w 2013 r.

zatrudnienia przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą na czas nieokreślony i w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej przez okres roku przed złożeniem wniosku, co najmniej dwóch pracowników będących obywatelami polskimi lub cudzoziemcami legitymujących się jednym z tytułów pobytowych określonych w art. 87 ust. 1 pkt 1-9 ustawy o promocji zatrudnienia¹⁰².

Ustawa o cudzoziemcach dopuszcza przyznanie zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej pomimo niespełnienia przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą warunku osiągnięcia dochodu ani stanu zatrudnienia, o ile wykazane zostanie, że podmiot ten posiada środki pozwalające na spełnienie tych kryteriów w przyszłości, lub prowadzi działania pozwalające na spełnienie ich w przyszłości, w szczególności przyczyniające się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzania korzystnych innowacji lub tworzenia miejsc pracy. Prognoza co do możliwości rozwoju danego podmiotu oraz ocena innowacyjności podejmowanych przedsięwzięć to okoliczności, które w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu ustala organ. Pomocniczo, dla oceny czy dana działalność posiada charakter innowacyjnej, można odwołać się do definicji tego pojęcia sformułowanej w art. 2 pkt 3 ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej¹⁰³, zgodnie z którą jest to działalność polegająca na opracowaniu nowej technologii i uruchomieniu na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług.

W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej prowadzonym względem obywatela Republiki Tureckiej w związku z prowadzeniem lub zamiarem prowadzenia przez niego działalności gospodarczej na własny rachunek na terytorium RP, na podstawie przepisów obowiązujących w tym zakresie na tym terytorium, zgodnie z przepi-

---

¹⁰² Są to cudzoziemcy: posiadający status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej; którym udzielono ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej; posiadający zezwolenie na pobyt stały; posiadający zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej; posiadający zgodę na pobyt ze względów humanitarnych; posiadający zgodę na pobyt tolerowany; korzystający z ochrony czasowej w Rzeczypospolitej Polskiej; będący obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej; będący obywatelami państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej; będący obywatelami państwa niebędącego stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, który może korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi.

¹⁰³ Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 226).

sem art. 142 ust. 5 UoC, zastosowanie znajduje przepis art. 41 ust. 1 Protokołu dodatkowego do Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją¹⁰⁴, w myśl którego Umawiające się strony powstrzymują się od wprowadzenia wobec siebie nowych ograniczeń w swobodzie przedsiębiorczości i swobodzie świadczenia usług. W oparciu o powołany przepis, obywatele Republiki Tureckiej uprawnieni są do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na takich samych zasadach, jak obywatele polscy.

2.3. ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY W CELU KSZTAŁCENIA SIĘ NA STUDIACH

Zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach udzielane jest cudzoziemcowi, którego celem pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest podjęcie lub kontynuacja stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktoranckich, także wtedy, gdy studia te stanowią kontynuację lub uzupełnienie studiów podjętych przez cudzoziemca na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Zgodnie z definicją przyjętą w art. 2 pkt 5 prawa o szkolnictwie wyższym, pojęcie studiów wyższych obejmuje studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, prowadzone przez uczelnię uprawnioną do ich prowadzenia. Studia stacjonarne to forma studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów¹⁰⁵. Przyznawanie tytułów pobytowych odbywającym studia cudzoziemcom uregulowane zostało w Dyrektywie Rady 2004/114/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie¹⁰⁶.

Wymogiem stawianym przed cudzoziemcem ubiegającym się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach jest przedłoże-

---

¹⁰⁴ Dz. Urz. UE L 293/4 z 29.12.1972.

¹⁰⁵ Zob. art. 2 pkt 12 prawa o szkolnictwie wyższym.

¹⁰⁶ Dz. Urz. UE L 375/12 z 23.12.2004.

nie zaświadczenia jednostki prowadzącej studia o przyjęciu na studia lub o kontynuacji studiów¹⁰⁷ oraz dowodu uiszczenia opłaty, jeżeli podejmuje lub kontynuuje studia odpłatne¹⁰⁸. Ponadto, ubiegający się o wydanie zezwolenia powinien posiadać ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP¹⁰⁹, oraz środki finansowe wystarczające na pokrycie kosztów utrzymania i podróży powrotnej do państwa pochodzenia lub zamieszkania albo kosztów tranzytu do państwa trzeciego, które udzieli pozwolenia na wjazd, oraz kosztów studiów.

Stawki kwotowe dotyczące minimalnych wielkości posiadanych środków zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów dnia 19 maja 2014 r. w sprawie minimalnej wysokości środków finansowych, jakie musi posiadać cudzoziemiec podejmujący lub kontynuujący studia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz dokumentów mogących potwierdzić możliwość uzyskania takich środków¹¹⁰. Powołany akt określa również minimalną wymaganą wielkość środków finansowych na zabezpieczenie kosztów podróży powrotnej do kraju pochodzenia¹¹¹, oraz wymienia rodzaje dokumentów, które mogą stanowić dowód spełnienia warunku

---

¹⁰⁷ Wzór zaświadczenia określa rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 października 2006 r. w sprawie określenia wzoru zaświadczenia jednostki prowadzącej studia o przyjęciu cudzoziemca na studia (Dz. U. Nr 200, poz. 1475), które, zgodnie z art. 520 pkt 1 UoC, zachowuje moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 146 UoC.

¹⁰⁸ Zob. art. 43 prawa o szkolnictwie wyższym, w którym określone zostały zasady odbywania studiów przez cudzoziemców.

¹⁰⁹ Względem tej przesłanki aktualne pozostają uwagi przedstawione przy omówieniu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę.

¹¹⁰ Zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów dnia 19 maja 2014 r. w sprawie minimalnej wysokości środków finansowych, jakie musi posiadać cudzoziemiec podejmujący lub kontynuujący studia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz dokumentów mogących potwierdzić możliwość uzyskania takich środków (Dz. U. z 2014 r., poz. 681), ubiegający się powinien dysponować kwotą co najmniej 543 zł na każdy miesiąc pobytu, a dla każdego członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu odpowiednio kwotą 457 zł. Obowiązek posiadania takich środków finansowych jest spełniony także wówczas, gdy cudzoziemiec dysponuje miesięcznie środkami finansowymi w tej wysokości.

¹¹¹ Zgodnie z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 19 maja 2014 r. w sprawie minimalnej wysokości środków finansowych, jakie musi posiadać cudzoziemiec podejmujący lub kontynuujący studia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz dokumentów mogących potwierdzić możliwość uzyskania takich środków, w przypadku przybycia z państwa sąsiadującego z Rzeczpospolitą Polską – 200 zł, w sytuacji przybycia z państwa członkowskiego Unii Europejskiej niesąsiadującego z Polską – 500 zł, w przypadku pozostałych państw – 2500 zł.

posiadania środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania¹¹². Zwrócenia uwagi wymaga stanowisko Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, wyrażone w wyroku z dnia 15 maja 2014 r., dotyczące momentu miarodajnego do oceny spełnienia przez cudzoziemca kryterium dochodowego w razie trwającego ponad siedem miesięcy postępowania¹¹³. W powołanym orzeczeniu wskazano, że narusza postanowienia art. 7, art. 8, art. 77 § 1 oraz art. 80 KPA, poprzez dokonanie przez organ ustaleń w zakresie posiadania wystarczających środków finansowych wyłącznie na podstawie stanu rachunku bankowego przedstawionego w ostatnim ze złożonych zaświadczeń, a nie w chwili wydania rozstrzygnięcia w sprawie, ponadto, bez uwzględnienia zmian, jakie zaszły w okresie prowadzenia postępowania oraz okoliczności, że wnioskodawca w chwili złożenia wniosku posiadał środki finansowe w wymaganej wysokości.

Ustawa o cudzoziemcach wprowadza ograniczenie w zakresie okresu, na jaki udzielane jest pierwsze zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, wskazując, że zasadniczo takiego zezwolenia udziela się na okres 15 miesięcy, a w przypadku, gdy studia kontynuowane będą przez okres krótszy niż rok, pierwszego zezwolenia udziela się na czas trwania roku akademickiego lub studiów, przedłużony o 3 miesiące. Kolejne zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach powinno być udzielone na czas trwania studiów, maksymalnie na trzy lata. Warto wskazać, że rodzajowo tożsame zezwolenie udzielane jest cudzoziemcowi, który zamierza odbyć kurs przygotowawczy do podjęcia nauki na tych studiach w języku polskim¹¹⁴ i obejmuje ono okres trwania tego kursu przedłużony o 3 miesiące.

Względem zezwolenia na pobyt czasowy w celu kontynuowania studiów wprowadzono dwie szczególne przesłanki obligatoryjnej odmowy przyznania tego tytułu pobytowego. Pierwsza z nich dotyczy sytuacji, gdy ubiegający się posiada zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na posiadanie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE udzielonego przez inne państwo członkowskie i za-

---

¹¹² Dokumentami tego rodzaju są: czek podróżny, zaświadczenie o wysokości limitu na karcie kredytowej wydane przez bank, który wystawił kartę kredytową, lub zaświadczenie o posiadaniu środków płatniczych w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także dokument potwierdzający przyznanie stypendium krajowego lub zagranicznego, lub zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości zarobków.

¹¹³ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 maja 2014 r., sygn. akt IV SA/Wa 572/14, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹¹⁴ Zob. art. 144 ust. 2 UoC.

miarem podjęcia lub kontynuacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej studiów lub szkolenie zawodowe¹¹⁵. Druga z przesłanek dotyczy obowiązku odmowy udzielenia pierwszego zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, gdy wnioskodawca wykonuje pracę lub prowadzi działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, wprowadzono możliwość odmowy udzielenia kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi, który nie zaliczył roku studiów w określonym terminie, a wydane zezwolenie może zostać cofnięte, gdy uprawniony nie zaliczył roku studiów w określonym terminie¹¹⁶. Ocenę co do ostatecznych powołanych okoliczności dopuszczających pozbawienie lub odmowę przyznania kolejnego zezwolenia na pobyt w celu kształcenia się na studiach, zgodnie z postanowieniami art. 160 prawa o szkolnictwie wyższym, należy przeprowadzić w oparciu o postanowienia regulaminu studiów jednostki prowadzącej studia. Odnotować należy także wynikające z art. 149 ust. 2 i 3 UoC obowiązki wymiany informacji pomiędzy wojewodą a organem jednostki prowadzącej studia. Wojewoda zawiadamia rektora uczelni lub kierownika innej jednostki prowadzącej studia o udzieleniu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach w tej jednostce. Rektor uczelni lub kierownik innej jednostki prowadzącej studia zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia wojewody, który udzielił cudzoziemcowi zezwolenia, o skreśleniu cudzoziemca z listy studentów, a także o niezaliczeniu roku studiów w określonym terminie.

2.4. ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY DLA CZŁONKÓW RODZIN OBYWATELI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ ORAZ CZŁONKÓW RODZIN CUDZOZIEMCÓW

Zgodnie z postanowieniami art. 158 ust. 1 UoC, zezwolenie na pobyt czasowy dla cudzoziemca będącego członkiem rodziny cudzoziemca udzielane jest w dwóch sytuacjach; po pierwsze, ze względu na pozostawanie w związku małżeńskim z obywatelem polskim, po drugie, gdy cudzoziemiec jest małoletnim dzieckiem małżonka obywatela polskiego, posiadającego zezwolenie na pobyt czasowy

¹¹⁵ Zob. art. 147 ust. 1 odsyłający do art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. b UoC.

¹¹⁶ Zob. art. 148 UoC.

dla członka rodziny obywatela Rzeczypospolitej Polskiej. Powołany przepis przy określeniu związku małżeńskiego odwołuje się do stwierdzenia, że związek ten ma być uznawany przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej. Określenie, czy powyższe kryterium zostało spełnione, powinno odbyć się z uwzględnieniem postanowień art. 48 i art. 49 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe¹¹⁷, dotyczących sposobu oceny możliwości zawarcia małżeństwa oraz wymaganej formy. Przesłanki materialne zawarcia małżeństwa podlegają kryteriom wynikającym z prawa ojczystego każdego z nupturientów, co oznacza, że prawo ojczyste określa czy brak jest przeszkód, aby każdy z nich z osobna mógł wstąpić w związek małżeński¹¹⁸. Forma zawarcia małżeństwa zasadniczo podlega prawu państwa, w którym jest ono zawierane. Ze względu na duże zróżnicowanie przepisów poszczególnych państw w zakresie zawarcia i rozwiązania małżeństwa, prawo małżeńskie jest prawem nadzwyczaj kolizyjnym¹¹⁹. Cudzoziemiec, który zamierza zawrzeć związek małżeński na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zobowiązany jest do przedstawienia dokumentu stwierdzającego, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo¹²⁰. Zgodnie z art. 50 prawa prywatnego międzynarodowego, o skutkach braku możliwości oraz niezachowania formy zawarcia małżeństwa rozstrzyga odpowiednio prawo, o którym mowa w przepisach art. 48 i art. 49. Oceny, czy zgodnie z prawem polskim doszło do zawarcia małżeństwa należy dokonać na podstawie warunków określonych w art. 1 § 1 i 2 KRiO¹²¹. Za nieistniejące należy uznać „małżeństwo”, zawarte między osobami tej samej płci lub pomijające obowiązek złożenia oświadczenia woli, przeprowadzone bez obecności obojga nupturientów, bądź w razie złożenia oświadczeń woli przed nieuprawnionym podmiotem¹²². Podstawowe znaczenie dla wykazania okoliczności pozostawania w związku małżeńskim ma przepis art. 4 prawa o aktach stanu cywilnego, formułujący zasadę, że akta stanu cywilnego są wyłącznym dowodem zdarzeń w nich stwierdzonych. Moc taką posiadają niewątpliwie akta stanu cywilnego spo-

¹¹⁷ Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432).

¹¹⁸ Zob. K. Bagan-Kurluta, *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2011, s. 219.

¹¹⁹ Ibidem, s. 217.

¹²⁰ Zob. art. 56 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 ze zm.).

¹²¹ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 788 ze zm.).

¹²² Zob. K. Bagan-Kurluta, *Prawo prywatne międzynarodowe...*, s. 226.

rządzone w polskich urzędach stanu cywilnego, akta stanu cywilnego zarejestrowane za granicą, a następnie wpisane do polskich ksiąg stanu cywilnego na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu¹²³. Po przystąpieniu Polski do Konwencji znoszącej wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych¹²⁴ jedyną czynnością wymaganą w celu poświadczenia autentyczności podpisu, charakteru, w jakim działała osoba, która podpisała dokument, oraz, w razie potrzeby, tożsamości pieczęci lub stempla, jakim został on opatrzony, jest dołączenie *apostille* określonej w art. 4 Konwencji. Przez Rzeczpospolitą Polską ratyfikowana została Konwencja nr 17 w sprawie zwolnienia od legalizacji niektórych aktów i dokumentów¹²⁵, z której wynika, że międzynarodowe odpisy aktów stanu cywilnego są ważne we wszystkich krajach będących stronami tej Konwencji, bez potrzeby legalizacji. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 listopada 2012 r. orzekł o przysługiwaniu także zagranicznym aktom stanu cywilnego, niewpisanym do polskich ksiąg stanu cywilnego, szczególnej mocy dowodowej, o której mowa w art. 4 prawa o aktach stanu cywilnego, powołując się na konieczność zapewnienia jednoznaczności, stabilności i pewności prawa w odniesieniu do zdarzeń przesądzających stan cywilny¹²⁶. Względem cudzoziemców, którzy posiadają zezwolenie na pobyt czasowy dla członków rodzin obywateli Rzeczypospolitej Polskiej ten tytuł pobytowy przyznawany jest po raz kolejny jednorazowo na okres nie dłuższy niż trzy lata, w razie owdowienia, a także w razie rozwodu lub separacji, o ile przemawia za tym ważny interes cudzoziemca¹²⁷.

Druga z przesłanek udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela polskiego adresowana jest do małoletnich dzieci cudzoziemca, pozostającego w związku małżeńskim z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejnego zezwolenia tego rodzaju udziela się także w razie śmierci rodzica małoletniego, gdy za takim orzeczeniem przemawia ważny interes dziecka; zezwolenie w takiej sytuacji udzielane jest jednorazowo na okres nie dłuższy niż trzy lata¹²⁸.

---

¹²³ Zob. art. 73 prawa o aktach stanu cywilnego.

¹²⁴ Konwencja znosząca wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych, sporządzona w dniu 5 października 1961 r. w Hadze (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 938 i 939).

¹²⁵ Konwencja nr 17 w sprawie zwolnienia od legalizacji niektórych aktów i dokumentów, sporządzona w Atenach dnia 15 września 1977 r. (Dz. U. 2003 r. Nr 148, poz. 1446 i 1447).

¹²⁶ Uchwała SN (7 sędziów) z dnia 20 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 58/12, LEX nr 1227013.

¹²⁷ Zob. art. 158 ust. 2 pkt 1 i 2 i ust. 3 UoC.

¹²⁸ Zob. art. 158 ust. 2 pkt 3 i ust. 3 UoC.

Odrębnym rodzajem tytułu pobytowego przyznanego na czas określony jest zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną. Uprawnionymi do otrzymania tego rodzaju zezwolenia na pobyt czasowy są członkowie rodziny cudzoziemca, zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który legitymuje się prawem do pobytu w Polsce przyznanym na czas nieoznaczony¹²⁹, lub na podstawie kolejnych zezwoleń na pobyt czasowy przez okres co najmniej dwóch lat, z których ostatnie udzielono na okres nie krótszy niż rok, albo na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych¹³⁰, bądź zezwolenia w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji. Ubiegający się o udzielenie zezwolenia powinien posiadać ubezpieczenie zdrowotne, źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu oraz mieć zapewnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej miejsce zamieszkania¹³¹. Ocena spełnienia kryterium dochodowego odbywa się na tych samych zasadach, jak w przypadku zezwolenia na pobyt czasowy i pracę. Zgodnie z art. 159 ust. 3 UoC, za członka rodziny cudzoziemca uznaje się:

- osobę pozostającą z cudzoziemcem w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim,
- małoletnie dziecko cudzoziemca i osoby pozostającej z nim w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim, w tym także dziecko przysposobione,

---

¹²⁹ Cudzoziemiec powinien przebywać w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały lub na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, albo w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy lub udzieleniem mu ochrony uzupełniającej, a także w związku z udzieleniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

¹³⁰ Dotyczy to zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych, o którym mowa w art. 151 ust. 1 UoC, a także zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w celu prowadzenia badań naukowych, gdy cudzoziemiec ten posiada dokument pobytowy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a Rozporządzenia Rady nr 1030/2002, opatrzonej adnotacją „naukowiec”, wydany przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, jeżeli umowa o przyjęciu cudzoziemca w celu realizacji projektu badawczego zawarta z właściwą jednostką naukową tego państwa przewiduje przeprowadzenie badań naukowych także na terytorium RP.

¹³¹ Z obowiązku spełnienia tych kryteriów zwolnieni są członkowie rodziny cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej, gdy wniosek o udzielenie mu tego zezwolenia został złożony przed upływem 6 miesięcy od dnia uzyskania tych tytułów pobytowych.

- małoletnie dziecko cudzoziemca, w tym także dziecko przysposobione, pozostające na jego utrzymaniu, nad którym cudzoziemiec sprawuje faktycznie władzę rodzicielską,
- małoletnie dziecko osoby, pozostającej cudzoziemcem w uznawanym przez prawo polskie związku małżeńskim, w tym także dziecko przysposobione, pozostające na jej utrzymaniu, nad którym sprawuje ona faktycznie władzę rodzicielską.

Zgodnie z art. 168 UoC, zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną udziela się na wniosek cudzoziemca zamieszkującego na terytorium RP, do którego członek jego rodziny przybywa lub z którym przebywa na terytorium RP. Rozwiązanie powyższe wprowadza szczególnego rodzaju sytuację procesową, polegającą na zainicjowaniu postępowania w sprawie innej osoby, która w drodze decyzji administracyjnej uzyskała prawo do pobytu na terytorium RP w określonym terminie¹³². Zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną udziela się do dnia, w którym upływa termin ważności zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego cudzoziemcowi, do którego członek rodziny przybył lub z którym przebywa na terytorium RP albo na okres 3 lat, w przypadku posiadania przez spokrewnionego cudzoziemca prawa do bezterminowego pobytu na tym terytorium¹³³.

W rozdziale regulującym zezwolenia na pobyt czasowy dla członków rodzin obywateli RP oraz członków rodzin cudzoziemców wskazane zostały okoliczności, w których udziela się lub można udzielić krewnym obywateli polskich lub cudzoziemców zezwoleń na pobyt czasowych. Jest to odrębny rodzaj zezwolenia, pomimo że również wynika z powiązań rodzinnych. Na podstawie art. 160 ustawy o cudzoziemcach zezwolenie na pobyt czasowy może uzyskać cudzoziemiec spełniający wymogi dotyczące posiadanego dochodu, ubezpieczenia oraz miejsca zamieszkania dla swojego małoletniego dziecka urodzonego w okresie ważności tej wizy krajowej lub zezwolenia na pobyt czasowy. Na tej podstawie zezwolenie na pobyt czasowy może być przyznane cudzoziemcowi będącemu członkiem rodziny obywatela polskiego lub obywatela innego państwa członkowskiego Unii Europej-

---

¹³² Osoba, na rzecz której zezwolenie ma być udzielone powinna być uznana za stronę postępowania zainicjowanego z wniosku członka rodziny.

¹³³ Zob. art. 162 ust. 1 UoC.

skiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wspólnie z tym obywatelem – ze względu na zależność finansową od niego lub pozostawanie z nim w gospodarstwie domowym, w kraju, z którego przybył cudzoziemiec, lub poważne względy zdrowotne wymagające osobistej opieki ze strony tego obywatela, bądź ze względu na prowadzenie z tym obywatelem życia rodzinnego w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Zezwolenie na pobyt czasowy udzielane jest małżonkom lub pełnoletnim dzieciom cudzoziemców uprawnionych do pobytu w Polsce, którzy dotychczas przebywali przez okres co najmniej 5 lat na podstawie zezwoleń na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną, pod warunkiem, że posiadają ubezpieczenie zdrowotne, źródło dochodów i miejsce zamieszkania w RP¹³⁴.

W postępowaniu prowadzonym w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela RP oraz zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną, dotyczących małżonków obywateli polskich lub cudzoziemców należy ustalić, czy związek nie został zawarty w celu obejścia ustawy o cudzoziemcach¹³⁵. Ustalenia organu w tym zakresie powinny być dokonywane przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy mających znaczenie dla oceny celu zawartego małżeństwa, a stwierdzenie, że małżonkowie nie są zgodni co do dotyczących ich danych osobowych i innych istotnych okoliczności, które ich dotyczą nie jest tożsame z takim ustaleniem¹³⁶. Stwierdzenie, że związek małżeński został zawarty

¹³⁴ Zob. art. 161 ust. 1 UoC.

¹³⁵ Zgodnie z art. 169 ust. 2 ustawy o cudzoziemcach, w szczególności należy wyjaśnić, czy:

- 1) jedno z małżonków przyjęło korzyść majątkową w zamian za wyrażenie zgody na zawarcie małżeństwa, o ile nie wynikało to ze zwyczaju ugruntowanego w danym państwie lub danej grupie społecznej;
- 2) małżonkowie nie wypełniają prawnych obowiązków wynikających z zawarcia małżeństwa;
- 3) małżonkowie nie zamieszkują wspólnie lub nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego;
- 4) małżonkowie nie spotkali się przed zawarciem małżeństwa;
- 5) małżonkowie nie mówią językiem zrozumiałym dla obojga;
- 6) małżonkowie nie są zgodni co do dotyczących ich danych osobowych i innych istotnych okoliczności ich dotyczących;
- 7) jedno z małżonków lub oboje małżonkowie w przeszłości zawierali już pozorne małżeństwa.

¹³⁶ Zob. wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt II OSK 1142/05 oraz wyrok NSA z dnia 25 września 2014 r., sygn. akt II OSK 719/13, wyrok NSA z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. akt II OSK 483/13, wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 maja 2010 r., sygn. akt V SA/Wa 259/10, wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 października 2011 r., sygn. akt V SA/Wa 1071/10, orzeczenia.nsa.gov.pl

w celu obejścia ustawy o cudzoziemcach zobowiązuje organ do odmowy przyznania wnioskowanego zezwolenia.

2.5. ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY ZE WZGLĘDU NA OKOLICZNOŚCI WYMAGAJĄCE KRÓTKOTRWAŁEGO POBYTU

Na podstawie art. 181 UoC, cudzoziemcowi może być udzielone zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu, gdy jest obowiązany do osobistego stawiennictwa przed polskim organem władzy publicznej lub gdy obecności cudzoziemca na terytorium Polski wymaga jego wyjątkowa sytuacja osobista albo interes RP. Zezwolenie to udzielane jest na czas niezbędny dla realizacji celu, ze względu na który zostało przyznane, określony w przedziale od co najmniej 3 miesięcy, nie dłużej niż 6 miesięcy. W sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu, nie znajdują zastosowania przesłanki dotyczące odmowy wszczęcia postępowania adresowane do cudzoziemca przebywającego na terytorium RP na podstawie wizy Schengen upoważniającej tylko do wjazdu na to terytorium wydanej w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe, przebywającego na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu, cudzoziemców objętych środkami detencyjnymi oraz podmiotu zobowiązanego do powrotu, przed upływem dobrowolnego powrotu¹³⁷.

Odmowa przyznania tego szczególnego rodzaju zezwolenia na pobyt czasowy następuje w razie ustalenia, że ubiegający się nie spełnia wymogów określonych w art. 181 UoC, gdy jego dane figurują w Systemie Informacyjnym Schengen celem odmowy wjazdu lub wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub w razie nierzetelnego zachowania w postępowaniu wyjaśniającym¹³⁸. W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 8 stycznia 2013 r., w którym dokonano oceny wykładni postanowień ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, regulujących

¹³⁷ Zob. art. 99 ust. 1 pkt 2, 3, 6-8 UoC.

¹³⁸ Zob. art. 100 ust. 1 pkt 1, 3-5 UoC.

uprzednio omawiane zagadnienie, wskazano, że procedura ta służy legalizowaniu wyłącznie krótkotrwałych pobytów cudzoziemców, którzy znaleźli się w wyjątkowych, niezależnych od nich sytuacjach, a ich pobyt w Polsce jest uzasadniony względami humanitarnymi lub losowymi¹³⁹. Sposób określenia kryteriów dotyczących odmowy wszczęcia postępowania i odmowy wydania decyzji uwzględniającej wnioszek cudzoziemca, zdaje się dopuszczać kilkukrotne ubieganie się o tego rodzaju tytuł pobytowy, a dopuszczenie do tej procedury podmiotów, które nie mają możliwości uzyskania prawa do pobytu w innym trybie, uczyniło zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu instytucją usprawniającą funkcjonowanie całego systemu rozstrzygnięć dotyczących pobytu cudzoziemców.

2.6. POSTĘPOWANIE W SPRAWIE ZEZWOLENIA NA POBYT CZASOWY

Postanowienia Działu V ustawy o cudzoziemcach rozpoczęte zostały od przedstawienia przepisów ogólnych o charakterze proceduralnym dotyczących zezwolenia na pobyt czasowy. Zezwolenie na pobyt czasowy udzielane jest cudzoziemcowi, względem którego w wyniku postępowania wyjaśniającego ustalone zostanie istnienie przesłanki materialnoprawnej przyznania tego tytułu pobytowego, na okres nie krótszy niż 3 miesiące i nieprzekraczający trzech lat. Postępowanie rozpoczyna się złożeniem przez cudzoziemca wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, którego wzór określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych¹⁴⁰. Rozpoznanie wniosku spoczywa w kompetencji wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu ubiegającego się.

Zgodnie z art. 106 UoC, cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy osobiście, nie później niż w ostatnim dniu jego legalnego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹⁴¹. Wyjątkiem od tak sformułowa-

¹³⁹ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 stycznia 2013 r., sygn. akt IV SA/Wa 2200/12, LEX nr 1326629.

¹⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy (Dz. U. z 2014 r., poz. 566).

¹⁴¹ Ze względu na wymóg osobistego złożenia wniosku w sprawach tych nie ma możliwości wniesienia podania formie dokumentu elektronicznego, którą przewiduje art. 63 § 3a KPA. Podobnie wzglę-

nej reguły jest sposób składania wniosku określony w art. 168 UoC, w myśl którego zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną udziela się na wnioszek cudzoziemca zamieszkującego na terytorium RP, do którego członek jego rodziny przybywa lub z którym przebywa na terytorium RP. Obowiązek osobistego stawiennictwa przy złożeniu wniosku, bądź w późniejszym terminie po wezwaniu przez organ związany jest z obowiązkiem pobrania od wnioskodawcy identyfikatorów biometrycznych obejmujących wizerunek twarzy i dwa odciski palców¹⁴². Małoletnich cudzoziemców przy złożeniu wniosku reprezentują rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jedno z rodziców lub jeden z ustanowionych przez sąd opiekunów, dla cudzoziemca ubezwłasnowolnionego całkowicie wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy składany jest przez opiekuna ustanowionego przez sąd, na rzecz małoletniego bez opieki wniosek ten składa kurator.

Mając na uwadze, że postępowanie w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy wszczynane jest na żądanie strony, zasadniczo zgodnie z art. 61 § 3 KPA z chwilą doręczenia takiego żądania organowi postępowanie administracyjne w sprawie powinno się rozpocząć. Wojewoda zobowiązany jest do wstępnego zbadania podania cudzoziemca pod kątem ustalenia okoliczności uzasadniających odmowę wszczęcia postępowania. Przesłanki odmowy wszczęcia postępowania wymienione zostały w przepisie art. 99 UoC, będącym przepisem szczególnym oraz przepis art. 61a § 1 KPA, który znajduje zastosowanie do wszystkich spraw prowadzonych w jurysdykcyjnym postępowaniu administracyjnym. Wprowadzony w art. 99 UoC katalog okoliczności, w których dochodzi do odmowy wszczęcia postępowania ma charakter wyliczenia zupełnego. Najczęściej o niemożności wszczęcia postępowania decydować będzie tytuł pobytowy przysługujący cudzoziemcowi w chwili złożenia wniosku o zezwolenie na pobyt czasowy.

Odmowa wszczęcia postępowania następuje względem cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy Schengen upoważniającej tylko do wjazdu na to terytorium wydanej

---

dem wniesienia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy dochodzi od wyłączenia możliwości działania przez pełnomocnika, nie ma jednak przeszkód do udziału pełnomocnika w pozostałych czynnościach postępowania.

¹⁴² Obowiązek ten wynika z postanowień art. 4b powołanego wyżej Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającego jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich.

w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe, lub przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu, posiadającego status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, zgodę na pobyt tolerowany, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, azyl, ochronę uzupełniającą lub objętego ochroną czasową. Zgodnie z postanowieniami art. 99 ust. 1 pkt 5 UoC, odmowa wszczęcia postępowania następuje, gdy wniosek w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy składany jest przez cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy lub o udzielenie azylu. Do odmowy wszczęcia postępowania dojdzie w sytuacji, gdy cudzoziemiec jest zatrzymany, przebywa w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, albo zastosowano wobec niego środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju, a także w razie jego tymczasowego aresztowania lub odbywania przez niego kary pozbawienia wolności. O wszczęcie postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy nie mogą skutecznie ubiegać się cudzoziemcy zobowiązani do powrotu¹⁴³ lub opuszczenia terytorium RP¹⁴⁴. Pobyt cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną, stanowi kolejną z przesłanek odmowy wszczęcia postępowania. Ostatnią z wymienionych w art. 99 UoC przyczyn skutecznego zainicjowania procedury stanowi niedopełnienie obowiązku złożenia odcisków linii papilarnych.

Podkreślenia wymaga, że momentem miarodajnym dla oceny istnienia przesłanek odmowy wszczęcia postępowania jest dzień złożenia wniosku o zezwolenie na pobyt czasowy. Ponadto, z instytucji tej należy korzystać z uwzględnieniem dyrektyw formułowanych względem postanowień przepisu art. 61a § 1 KPA, które

---

¹⁴³ Zob. art. 299 i n. UoC.

¹⁴⁴ Zgodnie z art. 299 ust. 6 UoC, cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzyja:

1) o odmowie przedłużenia mu wizy Schengen lub wizy krajowej, udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub decyzyja o cofnięciu mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub

2) o odmowie nadania mu statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej lub decyzyja o umorzeniu postępowania w sprawie nadania mu statusu uchodźcy, lub decyzyja o pozbawieniu go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, lub

3) o cofnięciu zgody na pobyt ze względów humanitarnych
- stała się ostateczna, a w przypadku wydania decyzji przez organ wyższego stopnia, od dnia, w którym decyzja ostateczna została cudzoziemcowi doręczona.

powinny mieć zastosowanie w sytuacjach oczywistych i niewymagających przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego¹⁴⁵.

W postępowaniu w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy wojewoda współdziała z komendantem oddziału Straży Granicznej, komendantem wojewódzkim Policji, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a w razie potrzeby także konsulem właściwym ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania cudzoziemca za granicą, lub z innymi organami, zwracając się do tych podmiotów z wnioskiem o przekazanie informacji, czy wjazd cudzoziemca na terytorium RP i jego pobyt na tym terytorium mogą stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁴⁶.

Wniosek w przedmiocie zezwolenia na pobyt czasowy należy uzasadnić oraz złożyć w odpowiedniej części wniosku pisemnego oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, że dane zawarte we wniosku są prawdziwe. Przy złożeniu wniosku należy przedstawić ważny dokument podróży¹⁴⁷. Do wniosku należy dołączyć aktualne fotografie¹⁴⁸ oraz dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy. W dokumencie podróży ubiegającego się o zezwolenie na pobyt czasowy wojewoda umieszcza odciśnięcie stempla, który potwierdza złożenie wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy, o ile wniosek został złożony najpóźniej w ostatnim dniu legalnego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie zawiera braków formalnych, lub braki tego rodzaju uzupełniono we właściwym terminie. Spełnienie tych kryteriów powoduje, że pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się za legalny od dnia złożenia wniosku do dnia, w którym decyzja w sprawie udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy stanie się ostateczna¹⁴⁹.

---

¹⁴⁵ Zob. wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 18 czerwca 2014 r., sygn. akt II SA/Rz 296/14, LEX nr 1485887.

¹⁴⁶ Zob. art. 109 UoC.

¹⁴⁷ W szczególnie uzasadnionym przypadku, gdy cudzoziemiec nie posiada ważnego dokumentu podróży i nie ma możliwości jego uzyskania, może przedstawić inny dokument potwierdzający tożsamość (art. 106 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach).

¹⁴⁸ Liczbę i wymogi techniczne co do fotografii określa § 3 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy.

¹⁴⁹ Przepis art. 108 ust. 1 pkt 2 UoC przyznający prawo legalnego pobytu w czasie oczekiwania na decyzję, nie dotyczy okresu zawieszenia postępowania na wniosek strony.

W rozdziale dotyczącym przepisów ogólnych wydawania zezwoleń na pobyt czasowy wymienione zostały okoliczności, w których organ ma obowiązek odmówić przyznania wnioskowanego zezwolenia. Przesłanki te nie dotyczą każdego z zezwoleń na pobyt czasowy, z tego względu, że przepisy szczególne dotyczące poszczególnych rodzajów zezwoleń na pobyt czasowy i okoliczności ich udzielenia często autonomicznie regulują zakres zastosowania art. 100 UoC.

Podstawową okolicznością uzasadniającą odmowę udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy jest niespełnienie wymogów uzyskania tego tytułu pobytowego ze względu na deklarowany cel pobytu. Odmowa udzielenia zezwolenia następuje także w sytuacji, gdy okoliczności, które są podstawą ubiegania się o to zezwolenie, nie uzasadniają jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Zamieszczenie danych ubiegającego się o zezwolenie na pobyt czasowy w wykazie cudzoziemców, których pobyt jest na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niepożądany albo w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu również zobowiązuje organ do wydania negatywnej decyzji¹⁵⁰.

Zezwolenie na pobyt czasowy nie zostanie udzielone w sytuacji, gdy wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wymienione w art. 100 ust. 1 pkt 4 UoC pojęcia mają charakter nieostrych, niezdefiniowanych¹⁵¹. Regulacja ta ma charakter przede wszystkim prewencyjny i nie stanowi w zasadzie represji zastępującej regulacje o charakterze prawnokarnym. Podstawowym celem przyjętych regulacji jest zapobieganie naruszeniom m.in. bezpieczeństwa i porządku publicznego poprzez stosowanie określonych środków, a zatem podstawą odmowy udzielenia zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony z zastosowaniem tej przesłanki powinno być ustalenie, że cudzoziemiec może stanowić w przyszłości zagrożenie dla wyżej wymienionych dóbr prawem chronionych¹⁵². Jednakże nie każde ewentualne naruszenie prawa może być w ten sposób kwalifikowane, a ustalenie tej okoliczności wymaga

---

¹⁵⁰ W sytuacjach szczególnych dopuszczalne jest udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy pomimo figurowania danych cudzoziemca w SIS, wcześniej jednak należy wystąpić o opinię do państwa, które dokonało wpisu, na zasadach określonych w art. 110 ustawy o cudzoziemcach.

¹⁵¹ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 19 stycznia 2006 r., sygn. akt V SA/Wa 2420/05, LEX nr 196300.

¹⁵² Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 marca 2014 r., sygn. akt IV SA/Wa 2994/13, orzeczenia.nsa.gov.pl

wskazania faktu naruszenia oraz uzasadnienia, dlaczego to naruszenie stanowi zagrożenie dla ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego¹⁵³.

Kolejną z przyczyn odmowy przyznania zezwolenia na pobyt czasowy jest złożenie przez cudzoziemca wniosku zawierającego nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączenie do niego dokumentów zawierających takie dane lub informacje. W orzecznictwie sądów administracyjnych ugruntowany jest pogląd, że podstawą odmowy udzielenia zezwolenia może być podanie tylko takich fałszywych informacji, albo złożenie nieprawdziwych wyjaśnień, które dotyczą okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia danej sprawy, czyli informacji, które pozwalają ustalić przesłanki przyznania wnioskowanego tytułu pobytowego, albo dotyczą okoliczności wykluczających wydanie zezwolenia¹⁵⁴.

Odmowa udzielenia zezwolenia następuje także w razie zeznania w toku postępowania przez cudzoziemca nieprawdy lub posłużenia się przez niego podrobionym dokumentem. W ten sam sposób kwalifikowane jest zaleganie z uiszczaniem podatków oraz niezwrócenie kosztów związanych z wykonaniem decyzji o zobowiązaniu do powrotu. Do odmowy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy dojdzie w sytuacji, gdy cudzoziemiec podlega obowiązkowi leczenia lecz nie wyraża na nie zgody¹⁵⁵, a także w sytuacji, gdy złożył wniosek podczas nielegalnego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przebywa na tym terytorium nielegalnie.

Zezwolenie na pobyt czasowy traci byt prawny w wyniku cofnięcia¹⁵⁶ albo wygaśnięcia z mocy prawa, z dniem uzyskania przez cudzoziemca kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub obywatelstwa polskiego. Dodatkowo przepis art. 112 ustawy o cudzoziemcach nakłada na wojewodę obowiązek poinformowania organu Straży Granicznej właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca o odmowie udzielenia lub o cofnięciu zezwolenia na pobyt czasowy, gdy decyzja w tej

---

¹⁵³ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 21 czerwca 2005 r., sygn. akt V SA/Wa 886/05, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁵⁴ Zob. wyrok NSA z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II OSK 488/06; wyrok NSA z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt II OSK 636/08; wyrok NSA z dnia 16 maja 2008 r., sygn. akt II OSK 399/07; wyrok NSA z dnia 12 marca 2008 r., sygn. akt II OSK 125/07; wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 stycznia 2012 r., sygn. akt V SA/Wa 2270/11; orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁵⁵ Zob. art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 947 ze zm.).

¹⁵⁶ Zob. art. 101 UoC.

sprawie stanie się ostateczna. Na cudzoziemcu, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy zgodnie z przepisem art. 113 ustawy o cudzoziemcach spoczywa obowiązek zawiadomienia wojewody, który udzielił tego zezwolenia, w terminie 15 dni roboczych, o ustaniu przyczyny udzielenia zezwolenia.

ROZDZIAŁ 3

ZEZWOLENIE NA POBYT STAŁY

BARBARA WÓJCIK

Ustawą z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach zmieniona została nazwa tytułu pobytowego przyznawanego cudzoziemcom związanym szczególnie z Rzeczpospolitą Polską. Dotychczasowe zezwolenie na osiedlenie się zamieniono na zezwolenie na pobyt stały. Na mocy art. 507 UoC, wskazane przekształcenie nazewnictwa objęło również zezwolenia pobytowe wydane na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów, co pozwoliło na zachowanie spójności przepisów prawnych adresowanych do tej grupy cudzoziemców. Adresatami zezwolenia na pobyt stały są osoby związane na tyle silnie z RP, że uzasadnione jest przyznanie im bezterminowego prawa do pobytu w Polsce i pod wieloma względami zrównanie ich sytuacji prawnej z obywatelami polskimi¹⁵⁷.

3.1. PRZESŁANKI PRYZNANIA ZEZWOLENIA NA POBYT STAŁY

Podejmując próbę usystematyzowania okoliczności kwalifikujących do przyznania zezwolenia na pobyt stały można wskazać przesłanki dotyczące:

- sytuacji rodzinnej,
- posiadania polskiego pochodzenia,
- objęcia w Polsce ochroną międzynarodową lub udzielenia azylu,
- udzielenia pomocy cudzoziemcowi będącego ofiarą przestępstwa handlu ludźmi.

---

¹⁵⁷ J. Chlebny (red.), *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz*, Warszawa 2006, s. 150.

3.1.1. SYTUACJA RODZINNA CUDZOZIEMCA

Wśród grupy przesłanek związanych z sytuacją rodzinną cudzoziemca wyodrębnić należy szczególne regulacje dla małoletnich. Zezwolenie na pobyt stały udzielane jest małoletniemu cudzoziemcowi, który pozostaje pod władzą rodzicielską cudzoziemca posiadającego w Polsce zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE i małoletni urodził się w czasie, gdy jego rodzic posiadał ten tytuł pobytowy lub legitymował się zezwoleniem na pobyt czasowy.

W postępowaniu w sprawie udzielenia małoletniemu zezwolenia na pobyt stały należy ustalić czas i miejsce urodzenia małoletniego, jego aktualny wiek, podstawę pobytu jego rodzica w Polsce według stanu na dzień urodzenia i dzień rozstrzygnięcia sprawy. Decydujące znaczenie dla sprawy będzie mieć akt urodzenia małoletniego, gdyż zgodnie z postanowieniami art. 4 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, akt stanu cywilnego stanowi wyłączny dowód zdarzenia, które zostało w nim stwierdzone.

Kryterium pozostawania przez małoletniego cudzoziemca pod władzą rodzicielską należy ocenić na podstawie przepisów KRiO, w myśl których dziecko do uzyskania pełnoletniości pozostaje pod władzą rodzicielską. Zasadniczo władza ta przysługuje obojgu rodzicom¹⁵⁸, ale w sytuacji, gdy jedno z rodziców nie żyje albo nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, władza ta przysługuje drugiemu z rodziców. Skutek przyznania władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców następuje także, gdy drugi z rodziców na mocy prawomocnego orzeczenia sądu został pozbawiony władzy albo gdy jego władza rodzicielska uległa zawieszeniu¹⁵⁹. Jeżeli powołane kryteria doprowadziły do ustalenia, że małoletni cudzoziemiec pozostaje pod władzą rodzicielską co najmniej jednego z rodziców, ustalić należy rodzaj tytułu pobytowego tego rodzica w dniu urodzenia dziecka oraz w dniu rozstrzygnięcia sprawy. Przepis art. 195 ust. 1 pkt 1 UoC wymaga, by rodzic po-

---

¹⁵⁸ Zob. art. 93 § 1 KRiO.

¹⁵⁹ Zob. art. 94 § 1 KRiO. Pozbawienie władzy rodzicielskiej następuje w razie stwierdzenia przez Sąd trwałej przeszkody w jej wykonywaniu lub w sytuacji nadużywania władzy rodzicielskiej albo zaniedbywania w sposób rażący obowiązków względem dziecka (art. 111 KRiO). O zawieszeniu władzy rodzicielskiej Sąd może orzec w razie przemijającej przeszkody w jej wykonywaniu (art. 110 KRiO). Pozbawienie władzy rodzicielskiej lub jej zawieszenie może nastąpić także w wyroku orzekającym rozwód, separację albo unieważnienie małżeństwa (art. 112 KRiO).

siadał zezwolenie na pobyt stały¹⁶⁰ lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, które uzyskał przed dniem urodzenia dziecka, albo gdy w chwili urodzenia dziecka posiadał zezwolenie na pobyt czasowy. Istotne dla spełnienia tego kryterium będzie ustalenie chwili uzyskania przez rodzica wymaganego tytułu pobytowego, którą należy wyznaczyć zgodnie z przepisami proceduralnymi. W postępowaniu administracyjnym ogólnym obowiązuje zasada, że decyzja administracyjna wywiera skutki prawne od daty jej doręczenia lub ogłoszenia stronie¹⁶¹. Wejście do obrotu prawnego rozstrzygnięcia w sprawie tytułu pobytowego nie jest jednoznaczne z możliwością jego wykonania. W przepisie art. 130 § 1 KPA przyjęto, że przed upływem terminu na wniesienie odwołania decyzja nie podlega wykonaniu. Zasadę tę uzasadnia okoliczność, że wykonanie decyzji nieostatecznej może ograniczyć lub zupełnie wykluczyć skuteczność ochrony w postępowaniu odwoławczym, ze względu na wywołanie stanu prawnego bądź faktycznego, którego nie będzie można odwrócić¹⁶². Zgodnie zaś z postanowieniami art. 130 § 4 KPA, przed upływem terminu na wniesienie odwołania wykonaniu podlegają decyzje zgodne z żądaniami wszystkich stron. W sprawach dotyczących zezwolenia na pobyt stały czy zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE zwykle występuje jedna strona, wówczas wydanie decyzji pozytywnej dopuszcza jej wcześniejszą wykonalność.

Odnosząc się do kryterium urodzenia małoletniego w okresie ważności zezwolenia na pobyt czasowy rodzica należy wskazać, że pod pojęciem zezwoleń na pobyt czasowy mieszczą się zezwolenia na pobyt czasowy udzielone po dniu 1 maja 2014 r. oraz wydane wcześniej zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zachowujące ważność w okresie, na jaki zostały wydane¹⁶³. Regulacja przepisu

---

¹⁶⁰ Przy ocenie tego kryterium należy uwzględnić powołany powyżej przepis art. 507 UoC, zgodnie z którym zezwolenia na osiedlenie na dotychczasowych zasadach stały się w dniu 1 maja 2014 r. zezwoleniami na pobyt stały. W ten sam sposób należy uwzględnić postanowienia art. 110 powołanej wyżej ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach, stanowiącym podstawę zmiany zezwoleń na pobyt stały udzielonych przed dniem 27 grudnia 1997 r. w zezwolenia na osiedlenie się.

¹⁶¹ Zob. wyrok NSA w Warszawie z dnia 27 czerwca 1989 r., sygn. akt IV SA 455/89.

¹⁶² J. Borkowski, [w:] B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 583.

¹⁶³ W zezwolenia na pobyt czasowy przekształciły się zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej udzielone na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 264, poz. 1573 ze zm.) albo ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zalegalizowaniu pobytu niektórych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

art. 195 ust. 1 pkt 1 lit. b) UoC jednoznacznie określa, że urodzenie dziecka powinno nastąpić w okresie obowiązywania zezwolenia na pobyt czasowy rodzica, z tego względu każda inna podstawa pobytu tego rodzica uniemożliwia skorzystanie z tej przesłanki udzielenia zezwolenia na pobyt stały.

Drugą szczególną sytuacją związaną z przyznaniem prawa pobytu małoletniemu cudzoziemcowi będzie sytuacja, gdy jest on dzieckiem obywatela polskiego pozostającym pod jego władzą rodzicielską. Ustalenie pochodzenia dziecka oraz kryterium pozostawania pod władzą rodzicielską oceniane będzie w ten sam sposób, jak w przesłance pierwszej. Nawiązując do postanowień ustawy o obywatelstwie polskim¹⁶⁴ należy rozważyć, kiedy sytuacja określona w dyspozycji przepisu art. 195 ust. 1 pkt 2 UoC może mieć miejsce. Zasadą przyjętą w prawie polskim jest nabycie obywatelstwa z mocy prawa przez urodzenie w przypadku, gdy co najmniej jedno z rodziców jest obywatelem polskim¹⁶⁵. Przesłanka dotycząca zezwolenia na pobyt stały dla małoletniego cudzoziemca, którego rodzic posiada obywatelstwo polskie znajdzie zastosowanie w sytuacji, gdy rodzic uzyskał obywatelstwo polskie wskutek nadania obywatelstwa albo został uznany za obywatela polskiego¹⁶⁶, a rozstrzygnięcia te nie objęły małoletniego. Zgodnie z art. 16 UObyw, małoletni cudzoziemiec, przysposobiony przez osobę lub osoby posiadające obywatelstwo polskie, nabywa obywatelstwo polskie z mocy prawa, jeżeli przysposobienie pełne nastąpiło przed ukończeniem przez niego 16 lat. *A contrario* w sytuacji osiągnięcia przez przysposobiane dziecko tego wieku, nie uzyska ono polskiego obywatelstwa i będzie mogło uzyskać zezwolenie na pobyt stały na podstawie przesłanki z art. 195 ust. 1 pkt 2 UoC.

Wśród okoliczności uzasadniających udzielenie zezwolenia na pobyt stały wskazano także pozostawanie przez cudzoziemca w związku małżeńskim z oby-

---

i ustawy o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 191, poz. 1133 ze zm.), których okres ważności upłynął po dniu 1 maja 2014 r.

¹⁶⁴ Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2012 r., poz. 161 ze zm.).

¹⁶⁵ Zob. art. 34 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 14 UObyw.

¹⁶⁶ Zgodnie z art. 7 UObyw, nadanie obywatelstwa polskiego obojgu rodzicom, uznanie ich za obywateli polskich obejmuje małoletniego pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Gdy w tej drodze obywatelstwo uzyskuje jedno z rodziców, małoletni objęty jest tym rozstrzygnięciem jedynie, gdy drugiemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska albo gdy drugie z rodziców złożyło oświadczenie o wyrażeniu zgody na nabycie lub utratę przez małoletniego obywatelstwa polskiego. Zgodnie z art. 8 UObyw, małoletni, który ukończył 16. rok życia może uzyskać obywatelstwo polskie wraz z rodzicami jedynie gdy wyrazi na to zgodę.

watelem Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co mniej trzech lat przed złożeniem wniosku. Dodatkowo, osoba ubiegająca się na tej podstawie o zezwolenie na pobyt stały zobowiązana jest wykazać swój dwuletni nieprzerwany pobyt na terytorium Polski na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim z obywatelem polskim lub w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

Kluczowe znaczenie dla zastosowania tej przesłanki udzielenia zezwolenia na pobyt stały ma ustalenie, czy związek małżeński łączący cudzoziemca i osobę posiadającą polskie obywatelstwo jest uznawany przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej. Ustalenia w tym zakresie odbywają się na tych samych zasadach, jak przy zezwoleniu na pobyt czasowy¹⁶⁷. Trzyletni termin pozostawania w związku małżeńskim ustalany jest na podstawie aktualnego odpisu aktu stanu cywilnego potwierdzającego zawarcie małżeństwa.

Podkreślić należy, że zgodnie ze stanowiskiem Naczelnego Sądu Administracyjnego zajęтым w wyroku z dnia 2 lipca 2013 r.¹⁶⁸, wymieniony wśród kryteriów udzielenia zezwolenia na pobyt stały obowiązek pozostawania w związku małżeńskim nie został przypisany do żadnej daty. Datą, określoną zdarzeniem, jakim jest złożenie wniosku przez cudzoziemca o udzielenie zezwolenia na osiedlenie się, została związana druga i trzecia wymieniona w przepisie okoliczność, tj. zawarcie związku małżeńskiego z obywatelem polskim co najmniej 3 lata przed datą złożenia wniosku i bezpośrednie, nieprzerwane przebywanie cudzoziemca na terytorium RP co najmniej przez 2 lata przed datą złożenia wniosku. Skoro ustawodawca nie powiązał okoliczności pozostawania cudzoziemca w związku małżeńskim zartym z obywatelem polskim z konkretną datą, to okoliczność ta, jako fakt, musi istnieć w dacie wydania decyzji.

Dodatkowo, w orzecznictwie sądów administracyjnych podnoszone jest, że celem przepisu określającego kryteria zezwolenia na pobyt stały jest umożliwienie łączenia się rodzin związanych z Polską, w których jeden ze współmałżonków nie jest obywatelem polskim, i z tego względu ciężar wymagań prawnych związanych z tym łączeniem powinien spoczywać przede wszystkim na

---

¹⁶⁷ Zob. s. 36- 37.

¹⁶⁸ Zob. wyrok NSA z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt II OSK 575/12, orzeczenia.nsa.gov.pl

wykazaniu trwałości rodziny¹⁶⁹. Z powołanych względów ocena obywatelstwa małżonka cudzoziemca powinna zostać dokonana według stanu istniejącego w dniu wydania decyzji w postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały.

Przepis art. 195 ust. 4 UoC definiuje kryterium dwuletniego nieprzerwanego pobytu na terytorium RP w ten sposób, że w całym tym okresie dopuszcza przerwy, z których żadna nie jest jednorazowo dłuższa niż 6 miesięcy i wszystkie przerwy nie przekraczają łącznie 10 miesięcy. Tak sformułowany wymóg przebywania na terytorium Polski został uelastyczniony przez dopuszczenie dłuższych przerw w pobycie, o ile zostały one spowodowane jedną ze wskazanych w przepisie przyczyn. Jako pierwszy tego rodzaju powód uzasadniający dłuższy pobyt poza granicami RP wskazano wykonywanie przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczenie przez niego pracy poza terytorium RP na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium RP. Druga możliwość przedłużenia okresu pobytu zagranicą dotyczy sytuacji, gdy małżonek bądź małoletnie dziecko towarzyszy cudzoziemcowi określonemu w przesłance pierwszej. Szczególna sytuacja osobista wymagająca obecności cudzoziemca poza Polską wskazana została jako trzeci powód przedłużenia przerw w pobycie. Względem tej przesłanki wprowadzone zostało ograniczenie, zgodnie z którym nie może ona trwać dłużej niż sześć miesięcy. Ostatnim powodem wprowadzenia zmian przy ustaleniu nieprzerwanego pobytu jest wyjazd poza terytorium RP w celu odbycia praktyk lub uczestnictwa w zajęciach, przewidzianych w toku studiów w polskiej uczelni.

Obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie w sprawie zezwolenia na pobyt stały na podstawie przesłanki pozostawiania w związku z małżeńskim jest dokonanie ustaleń co do oceny, czy związek małżeński nie został zawarty w celu obejścia ustawy o cudzoziemcach¹⁷⁰. Ustalenia w tym zakresie podejmowane są na zasadach określonych przepisami o udzielaniu zezwolenia na pobyt czasowy¹⁷¹.

---

¹⁶⁹ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. akt IV SA/Wa 2401/13, orzeczenia. nsa.gov.pl

¹⁷⁰ Zob. art. 205 UoC.

¹⁷¹ Zob. s. 40.

3.1.2. POLSKIE POCHODZENIE

Wykonując postanowienia art. 52 Konstytucji RP, stanowiącego, że osoba, której polskie pochodzenie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, może osiedlić się na terytorium RP na stałe¹⁷². Ustawa o cudzoziemcach określiła zasady udzielania zezwolenia na pobyt stały dla wnioskodawców posiadających polskie pochodzenie i zamierzających osiedlić się na stałe w Polsce¹⁷³. W tym zakresie funkcjonują dwa odrębne niekonkurencyjne uregulowania, z których pierwsze adresowane jest do cudzoziemców posiadających polskie pochodzenie, drugie zaś do osób, które posiadają Kartę Polaka¹⁷⁴.

Pierwsza możliwość polega na wykazaniu polskiego pochodzenia w toku postępowania w sprawie o zezwolenie na pobyt stały. Ustalenie posiadania polskiego pochodzenia przez aplikującego przeprowadzane jest na zasadach art. 5 ust. 1-3 ustawy o repatriacji (UREp)¹⁷⁵. Zgodnie z postanowieniami art. 5 ust. 1 UREp, za osobę polskiego pochodzenia uznaje się osobę deklarującą narodowość polską i spełniającą łącznie następujące warunki: co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej, a także wykaże ona swój związek z polskością, w szczególności przez pielęgnowanie polskiej mowy, polskich tradycji i zwyczajów. W myśl postanowień art. 5 ust. 2 UREp, za osobę polskiego pochodzenia uznaje się również osobę deklarującą narodowość polską, która posiadała w przeszłości obywatelstwo polskie lub co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków posiadało obywatelstwo polskie oraz spełniającą warunek wykazania swojego związku z polskością. W regulacji art. 5 ust. 3 omawianej ustawy przyjęto, że warunek narodowości polskiej przodków uważa się za spełniony, jeżeli co najmniej jedno z rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków wnioskodawcy potwierdziło swoją przynależność do Narodu Polskiego przez, w szczególności, pielęgnowanie polskich tradycji i zwyczajów.

---

¹⁷² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

¹⁷³ Potrzeba uregulowania trybu stwierdzania pochodzenia polskiego dla celów wskazanych w art. 52 ust. 5 Konstytucji sygnalizowana była Sejmowi RP postanowieniem TK z dnia 27 maja 2003 r., sygn. akt S 2/03, LEX nr 79786.

¹⁷⁴ Zob. art. 195 ust. 1 pkt 3 i pkt 9 UoC.

¹⁷⁵ Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.). Stosowanie tego rodzaju odesłań do innych aktów prawnych jest normalną techniką prawodawczą, podyktowaną takimi względami, jak zwięzłość tekstu, zapewnienie niesprzeczności aktów prawnych regulujących to samo zagadnienie. Zob. uzasadnienie wyroku TK z dnia 27 listopada 2006 r., sygn. akt K 47/04, LEX nr 231219.

Jak wskazuje Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 marca 2011 r., z treści przepisu art. 5 ustawy o repatriacji wynikają trzy przesłanki warunkujące uznanie za osobę polskiego pochodzenia: zadeklarowanie narodowości polskiej, posiadanie wskazanego przodka narodowości polskiej oraz wykazanie związku z polskością. Przy czym wymienione przesłanki muszą zostać wypełnione łącznie, a brak choćby jednej z nich wyklucza możliwość uznania przez organ osoby wnioskującej za osobę polskiego pochodzenia. Są to przesłanki prawa materialnego, które należy wykazać w postępowaniu dowodowym¹⁷⁶. Należy zwrócić również uwagę, że zakres odesłania do postanowień ustawy o repatriacji obejmuje wyłącznie przepis art. 5 ust. 1-3, z tego względu w postępowaniu w sprawie zezwolenia na pobyt stały nie powinny być stosowane żadne inne postanowienia ustawy o repatriacji, w tym art. 6 zawierający wyliczenie rodzajów dokumentów, które mogą być dowodami w sprawie. Powyższe powoduje, że postępowanie dowodowe odbywać się powinno na zasadach kodeksu postępowania administracyjnego. Przed wejściem w życie ustawy o cudzoziemcach udzielenie zezwolenia na osiedlenie się dla osób posiadających polskie pochodzenie odbywało się w oparciu o stosowany bezpośrednio art. 52 ust. 5 Konstytucji RP i posiłkowo na podstawie ustawy o repatriacji, która wówczas jako jedyna zawierała definicję osoby polskiego pochodzenia¹⁷⁷.

W wypracowanym dotychczas orzecznictwie sądów administracyjnych odnaleźć można wskazówki interpretacyjne co do kryteriów ustalenia polskiego pochodzenia oraz reguł dowodowych w tego rodzaju sprawach, które częściowo zachowują aktualność.

Co do przesłanki związku z polskością, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w uzasadnieniu orzeczenia z dnia 3 września 2008 r. podniósł, że kultywowanie polskości to nie tylko działania dziadków i rodziców. To także postawa dzieci, które dostrzegając polskie korzenie chcą do nich sięgnąć podejmując naukę języka polskiego w kraju dotychczasowego zamieszkania, a także studia w Polsce. Dodatkowo Sąd wskazał, że nie można zarzucać osobie ubiegającej się o zezwolenie, że w jej domu nie rozmawiano po polsku, zwłaszcza że wychowywana była

---

¹⁷⁶ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 marca 2011 r., sygn. akt V SA/Wa 2375/10, orzeczenia. nsa.gov.pl

¹⁷⁷ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 25 stycznia 2010 r., sygn. akt V SA/Wa 1446/09, LEX nr 600379.

w małżeństwie mieszanym. W ocenie Sądu, okoliczność, że w tego typu związkach obchodzi się Święta Bożego Narodzenia 24-25 grudnia i 6-7 stycznia jest również dzisiaj w Polsce praktyką i nie jest istotne menu, jakie się wtedy serwuje. Dodatkowo odniesiono się do sposobu przeprowadzenia przesłuchania strony w sprawie wskazując, że o polskości, zwłaszcza jej kultywowaniu, powinna świadczyć znajomość istotnych kwestii, a mianowicie języka, słów hymnu, godła. Przesłuchujący powinien przeprowadzić przesłuchanie wnikliwie, nie można zadowalać się ogólnymi stwierdzeniami typu „Z grubsza znam historię Polski”, „Znam tytuły polskich historycznych lektur”¹⁷⁸.

Do wykładni przesłanki związku z polsnością odniósł się także Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 stycznia 2010 r. podnosząc, że wykazanie związku z polsnością może nastąpić nie tylko poprzez pielęgnowanie polskiej mowy, polskich tradycji i zwyczajów. Nie można też zakładać, że pielęgnowanie polskiej mowy, tradycji i zwyczajów musi mieć miejsce wyłącznie w rodzinnym domu wnioskodawcy. Przy ocenie tego warunku należałoby uwzględnić dotychczasową sytuację rodzinną cudzoziemca, tj. czy pozwalała mu ona na dostateczne pielęgnowanie polskości oraz czy miał on od kogo czerpać wzorce w tym zakresie, a także czy szukał kontaktów z polsnością poza rodzinnym domem. Na kanwie rozstrzyganej sprawy pojawiło się także zagadnienie konieczności kierowania się przez organy administracji publicznej również w postępowaniach w sprawie zezwolenia na osiedlenie się zasadą równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP¹⁷⁹. W ocenie Sądu, naruszenie tej zasady polegało na przyznaniu zezwolenia na osiedlenie się w związku z polskim pochodzeniem jednemu z braci oraz późniejsza odmowa tego tytułu pobytowego drugiemu z braci, pomimo że obydwaj bracia byli w podobnej sytuacji prawnej – pochodzili z tej samej rodziny i żyli w tym samym środowisku¹⁸⁰.

---

¹⁷⁸ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 września 2008 r., sygn. akt V SA/Wa 909/08, orzeczenia. nsa.gov.pl

¹⁷⁹ W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał się na orzeczenie TK z dnia 17 czerwca 2003 r. w sprawie P 24/02, gdzie wyjaśniono, że zasada równości polega na tym, iż wszyscy adresaci norm prawnych, charakteryzujący się daną cechą relewantną winni być traktowani według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących, a zasada ta nie wyklucza różnego traktowania podmiotów różniących się między sobą, niemniej wszelkie zróżnicowanie traktowania musi być oparte na uznanych kryteriach, zasadność doboru których podlega każdorazowej ocenie, między innymi z punktu widzenia zasady sprawiedliwości społecznej.

¹⁸⁰ Zob. powołany wyżej wyrok WSA w Warszawie z dnia 25 stycznia 2010 r.

W orzecznictwie sądów administracyjnych wypracowanym w sprawach związanych z potwierdzeniem posiadania obywatelstwa polskiego przyjmowane jest stanowisko, zgodnie z którym przy stosowaniu przepisów obowiązujących w okresie II wojny światowej nie można pomijać nadzwyczajnych okoliczności związanych z wojną, okupacją Polski i działaniem państw obcych¹⁸¹. Co prawda powołany pogląd dotyka odrębnego przedmiotowo zagadnienia, obejmując kwestię utraty obywatelstwa polskiego przez krewnych, jednakże może stanowić swego rodzaju wskazówkę interpretacyjną dla organów administracji publicznej podejmujących rozstrzygnięcia w sprawach zezwolenia na pobyt stały w związku z polskim pochodzeniem.

Drugą grupę cudzoziemców uprawnionych do uzyskania zezwolenia na pobyt stały w związku z polskim pochodzeniem i zamiarem osiedlenia się w Polsce na stałe stanowią osoby posiadające Kartę Polaka¹⁸². Zasady przyznawania tego dokumentu cudzoziemcom oraz wynikające z jego posiadania uprawnienia określa powołana już wyżej ustawa o Karcie Polaka. Zgodnie z postanowieniami art. 12 powołanej ustawy, Kartę Polaka przyznaje w drodze decyzji administracyjnej konsul RP właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

Warunki przyznania Karty Polaka określa art. 2 ustawy wskazując, że Karta Polaka może być przyznana osobie, która deklaruje przynależność do Narodu Polskiego. Ubiegający się o otrzymanie Karty Polaka dodatkowo zobowiązany jest wykazać swój związek z polsnością przez przynajmniej podstawową znajomość języka polskiego, który uważa za język ojczysty, oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów. Kolejnym warunkiem jest złożenie w obecności konsula Rzeczypospolitej Polskiej pisemnej deklaracji przynależności do Narodu Polskiego.

Dodatkowo, osoba występująca z wnioskiem o przyznanie Karty Polaka powinna wykazać, że jest narodowości polskiej lub posiadała obywatelstwo polskie, lub co najmniej jedno z jej rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej lub posiadało obywatelstwo polskie. Spełnienie warunku wykazania narodowości polskiej może zostać zastąpione przez przedstawienie zaświadczenia organizacji polskiej lub polonijnej działającej na terenie jedne-

---

¹⁸¹ Zob. wyrok NSA z dnia 8 grudnia 2008 r., sygn. akt II OSK 1328/07; wyrok NSA z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt II OSK 162/11; wyrok NSA z dnia 30 października 2013 r., sygn. akt II OSK 1178/12, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁸² W tym przypadku nie ustala się polskiego pochodzenia wnioskodawcy.

go z państw, których obywatele mogą ubiegać się o Kartę Polaka, potwierdzając aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej ostatnich trzech lat. Regulacja ustawy o Karcie Polaka ogranicza możliwość przyznania tego dokumentu ze względu na posiadane przez osobę pretendującą obywatelstwo¹⁸³. Zgodnie z art. 2 ust. 3 omawianej ustawy, Karta Polaka może być także przyznana osobie będącej obywatelem jednego z państw, o których mowa w ust. 2, której polskie pochodzenie zostało prawomocnie stwierdzone zgodnie z przepisami ustawy o repatriacji. Istotą Karty Polaka, jako dokumentu potwierdzającego przynależność do Narodu Polskiego, jest przyznanie jej posiadaczowi prawnej legitymacji do korzystania z ustawowo określonych uprawnień i przywilejów¹⁸⁴.

3.1.3. OCHRONA MIĘDZYNARODOWA

Kolejne przesłanki udzielenia zezwolenia na pobyt stały adresowane są do cudzoziemców, którzy zostali objęci ochroną międzynarodową i przebywają na terytorium RP nieprzerwanie przez wymagany okres czasu. Cudzoziemcy, którym nadano w Polsce status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej¹⁸⁵ lub udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych¹⁸⁶, uprawnieni są do uzyskania zezwolenia na pobyt stały, gdy bezpośrednio przed złożeniem wniosku o to zezwolenie przebywali nieprzerwanie na terytorium RP przez okres nie krótszy niż pięć lat. Ocena, czy w wymaganym okresie pobyt cudzoziemca na terytorium Polski był nieprzerwany dokonywana jest z uwzględnieniem omówionych powyżej kryteriów z art. 195 ust. 4 UoC. Względem tej grupy cudzoziemców wprowadzone zostało ułatwienie co do spełnienia wymogu czasu trwania pobytu na terytorium RP polegające na uwzględnieniu do pięcioletniego okresu etapu, gdy względem

¹⁸³ Uprawnieni do uzyskania Karty Polaka są cudzoziemcy posiadający obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Białoruś, Republiki Estońskiej, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy lub Republiki Uzbekistanu, albo status bezpaństwowca w tych państwach.

¹⁸⁴ Zob. J. Jagielski, D. Pudzianowska, *Ustawa o Karcie Polaka. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 93.

¹⁸⁵ Warunki, na jakich cudzoziemcom w Polsce nadawany jest status uchodźcy i ochrona uzupełniająca określone są w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 680 ze zm.).

¹⁸⁶ Zgodnie z art. 508 ust. 1 pkt 1 lit a) UoC, z dniem 1 maja 2014 r. decyzje o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany ze względu na przesłanki, o których mowa w art. 97 ust. 1 pkt 1 lub 1a UoUCO, stały się decyzjami o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

cudzoziemca prowadzone było postępowanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy. Wskazane uproszczenie nabiera szczególnego znaczenia w związku z tym, że termin na załatwienie sprawy w postępowaniu uchodźczym zasadniczo wynosi sześć miesięcy¹⁸⁷. W przepisie art. 195 ust. 3 UoC, regulującego omawianą kwestię, posłużono się określeniem, że do wymaganych okresów pobytu „wlicza się okres pobytu cudzoziemca na tym terytorium w toku postępowania w sprawie nadania statusu uchodźcy, nawet jeżeli przebywał w tym okresie w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców”. Tak zredagowany przepis może budzić wątpliwości, czy dopuszczalnym jest uwzględnienie do pięcioletniego pobytu w Polsce czasu, w którym prowadzone było jakiegokolwiek postępowanie uchodźcze, czy tylko to postępowanie, w którym cudzoziemiec uzyskał wymagany tytuł pobytowy. Zamieszczenie w treści dyspozycji wskazania, że okres pobytu w Polsce w toku postępowania uchodźczego będzie uwzględniony nawet, gdy wnioskodawca przebywał w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, stanowi swego rodzaju wskazówkę interpretacyjną, która zdaje się dopuszczać uwzględnienie w ten sposób czasu trwania każdego postępowania uchodźczego przeprowadzonego względem uprawnionego¹⁸⁸. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że uproszczenie adresowane do beneficjentów ochrony międzynarodowej ma charakter wyjątku od zasady i z tego względu nie powinno być interpretowane w sposób rozszerzający ani z zastosowaniem analogii (*exceptiones non sunt extendendae*).

Zezwolenie na pobyt stały mogą uzyskać także cudzoziemcy, którzy bezpośrednio przed złożeniem wniosku w tym przedmiocie przebywali nieprzerwanie na terytorium RP przez okres nie krótszy niż dziesięć lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany udzielonej w oparciu o art. 351 pkt 1 lub 3 UoC. Powołane odesłanie do regulacji art. 351 UoC dotyczy udzielenia zezwolenia na pobyt tolerowany w toku postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, które następuje, gdy zobowiązanie do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, w którym, w rozumieniu Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności¹⁸⁹, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego lub mógłby zostać poddany torturom

¹⁸⁷ Zob. art. 35 UoUCO.

¹⁸⁸ Zasady dotyczące zastosowania środków detencyjnych względem cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy określone zostały w rozdziale 6 UoUCO.

¹⁸⁹ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, lub mógłby on być zmuszony do pracy, lub mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej, a jednocześnie zachodzą okoliczności do odmowy udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych. Zgoda na pobyt tolerowany udzielana jest także w okolicznościach, gdy zobowiązanie do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, do którego wydanie cudzoziemca jest niedopuszczalne na mocy orzeczenia sądu albo z uwagi na rozstrzygnięcie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy wydania cudzoziemca. Wśród uprawnionych do uzyskania zezwolenia na pobyt stały według omawianego kryterium z art. 195 ust. 1 pkt 6 UoC znajdują się osoby, które uzyskały przed dniem 1 maja 2014 r. zgodę na pobyt tolerowany na warunkach określonych obowiązującym wówczas przepisem art. 97 ust. 1 pkt 1 UoUCO¹⁹⁰. O udzielenie zezwolenia na pobyt stały nie mogą się ubiegać cudzoziemcy, którym zgoda na pobyt tolerowany została udzielona ze względu na niewykonalność decyzji o ich wydaleniu z przyczyn niezależnych od organów administracji publicznej.

Warto dodać, że otrzymanie zezwolenia na pobyt stały przez osobę objętą ochroną międzynarodową stanowi jeden z warunków nabycia obywatelstwa polskiego w procedurze uznania za obywatela polskiego¹⁹¹.

Do ustawy o cudzoziemcach wprowadzono regulację dotyczącą przyznania zezwolenia na pobyt stały dla cudzoziemców, którym udzielono azylu. Azyl udzielany jest cudzoziemcowi na jego wniosek przez Szefa UdSC w sytuacji, gdy jest to niezbędne do zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes RP¹⁹². Z dniem wejścia w życie ustawy o cudzoziemcach uchylone zostały postanowienia ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, przyznające Szefowi UdSC prawo do udzielenia zezwolenia na osiedlenie się osobie, która uzyskała azyl¹⁹³. Celem tej zmiany było kompleksowe uregulowanie zezwoleń na pobyt stały w ustawie o cudzoziemcach zgodnie z założeniem, że ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP ma regulować tylko kwestie udzielania cudzoziemcom ochrony i nie zawierać innych regulacji dotyczących legalizacji pobytu¹⁹⁴.

¹⁹⁰ Zob. art. 508 ust. 1 pkt 1 lit b) UoC.

¹⁹¹ Zob. art. 30 ust. 1 pkt 4 i pkt 1 UObyw.

¹⁹² Zob. art. 90 i art. 94 UoUOC.

¹⁹³ Zob. art. 484 pkt 29 i pkt 30 UoC.

¹⁹⁴ Zob. uzasadnienie projektu ustawy o cudzoziemcach, druk sejmowy z dnia 3 lipca 2013 r., nr 1562, s. 35-36.

3.1.4. OFIARY PRZESTĘPSTWA HANDLU LUDŹMI

Ustawa o cudzoziemcach wprowadziła możliwość przyznania zezwolenia na pobyt stały cudzoziemcowi, który jest ofiarą przestępstwa handlu ludźmi¹⁹⁵, o ile osoba ta przebywała na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały przez okres nie krótszy niż 1 rok na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi, współpracowała z organami ścigania w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwa handlu ludźmi¹⁹⁶, oraz ma uzasadnione obawy przed powrotem do państwa pochodzenia, potwierdzone przez prokuratora prowadzącego postępowanie w sprawie o wskazane przestępstwo. Ustawa o cudzoziemcach przyznając możliwość uzyskania bezterminowego tytułu pobytowego rozszerza uprawnienia wynikające z Dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi władzami¹⁹⁷.

¹⁹⁵ W zakresie definicji handlu ludźmi przepis art. 195 ust. 1 pkt 5 UoC odsyła do art. 115 § 22 KK, zgodnie z którym: „Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

- 1) przemocy lub groźby bezprawnej,
- 2) uprowadzenia,
- 3) podstępny,
- 4) wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,
- 5) nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,
- 6) udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą

- w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy. Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt 1-6.”

¹⁹⁶ Zob. art. 189a § 1 KK.

¹⁹⁷ Dz. U. UE L 261/19 z 6.08.2004; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 7, s. 69.

3.2. POSTĘPOWANIE W SPRAWIE ZEZWOLENIA NA POBYT STAŁY

Zgodnie z przyjętym w „Zasadach techniki prawodawczej” wzorcem, przepisy merytoryczne dotyczące regulowanej dziedziny powinny zostać zamieszczone w ustawie począwszy od przepisów prawa materialnego, następnie przepisów ustrojowych, dalej przepisów proceduralnych oraz karnych¹⁹⁸. Tego rodzaju systematykę przyjęto także w rozdziale ustawy o cudzoziemcach poświęconym zezwoleniom na pobyt stały, gdzie bezpośrednio po przepisie prawa materialnego zawarte zostały postanowienia szczególnie procesowe. Regulację we wskazanym zakresie rozpoczyna wskazanie okoliczności uniemożliwiających wszczęcie postępowania. W przepisie art. 196 UoC powtórzono okoliczności uniemożliwiające wszczęcie postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt czasowy, dotyczące aktualnego tytułu pobytowego¹⁹⁹, objęcia środkami detencyjnymi²⁰⁰, obowiązku opuszczenia terytorium RP²⁰¹, pobytu poza granicami Polski²⁰², odmowy złożenia odcisków linii papilarnych²⁰³.

---

¹⁹⁸ Zob. § 24 załącznika do powołanego wyżej rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”.

¹⁹⁹ W tej grupie wskazano: - pobyt na podstawie wizy Schengen upoważniającej do wjazdu wydanej w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe (odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 2);

- pobyt na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu cudzoziemca na terytorium RP (odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 3);

- pobyt na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE (odpowiednio w części art. 99 ust. 1 pkt 1).

²⁰⁰ W tej grupie wskazano:

- zatrzymanie lub umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, albo zastosowanie wobec niego środka zapobiegawczego w postaci zakazu opuszczania kraju (odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 6);

- odbywanie kary pozbawienia wolności lub tymczasowy areszt (odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 7).

²⁰¹ W tej grupie wskazano:

- pobyt w Polsce po zobowiązaniu do powrotu, na który termin jeszcze nie upłynął lub został przedłużony (odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 8);

- obowiązek powrotu w terminie 30 dni od otrzymania decyzji ostatecznej w sprawie odmowy udzielenia tytułów pobytowych wskazanych w art. 299 ust. 6 UoC (odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 9).

²⁰² Względem tej przesłanki, odmiennie do regulacji odnoszącej się do zezwoleń na pobyt czasowy, nie przewidziano żadnego wyjątku.

²⁰³ Odpowiednio art. 99 ust. 1 pkt 11.

Katalog przesłanek odmowy wszczęcia postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt stały został rozszerzony ogólnym stwierdzeniem, że cudzoziemiec przebywa na terytorium RP nielegalnie. Odwołując się do orzecznictwa wypracowanego przed wejściem w życie ustawy o cudzoziemcach, pod pojęciem nielegalnego pobytu należy rozumieć pobyt cudzoziemca wbrew przepisom, które regulują pobyt cudzoziemców na terytorium RP, najczęściej będzie to pobyt bez wymaganej wizy, po upływie terminu ważności wizy lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony²⁰⁴.

Wśród wymienionych w art. 196 UoC tytułów pobytowych, których posiadanie uniemożliwia wszczęcie postępowania, nie wskazano posiadania zezwolenia na pobyt stały, jednakże i w tym wypadku postępowanie administracyjne nie powinno być wszczęte zgodnie z art. 61a KPA, a nawet w razie jego rozpoczęcia podlega umorzeniu jako bezprzedmiotowe²⁰⁵.

Odnotowania wymaga sposób uregulowania zależności pomiędzy możliwością zainicjowania procedury przyznania pobytu stałego a prowadzonym względem wnioskodawcy postępowaniem w sprawie o nadanie statusu uchodźcy lub udzielania azylu²⁰⁶. Odmienne niż przy zezwoleniu na pobyt czasowy ubieganie się przez cudzoziemca o nadanie statusu uchodźcy nie wyklucza wszczęcia postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt stały²⁰⁷. Zgodnie z postanowieniami art. 55 UoUOC, osobie ubiegającej się o nadanie statusu uchodźcy wydawane jest tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca, które w okresie swojej ważności uprawnia do pobytu na terytorium RP. Nie może zostać uznany za nielegalny pobyt cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy, jednakże istotne znaczenie będzie mieć także, na jakim etapie jest postępowanie uchodźcze w chwili złożenia wniosku o zezwolenie na pobyt stały.

Względem ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy znajdzie zastosowanie również przesłanka odmowy wszczęcia postępowania w sprawie zezwolenia na

---

²⁰⁴ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 lipca 2008 r., sygn. akt V SA/Wa 785/08, orzeczenia.nsa.gov.pl

²⁰⁵ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt VII SA/Wa 2093/13, LEX nr 1435921.

²⁰⁶ Zgodnie z art. 196 ust. 2 UoC, odmowa wszczęcia postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt stały dla osoby, której udzielono azylu może nastąpić wyłącznie w sytuacji, gdy cudzoziemiec przebywa poza granicami Polski lub gdy pomimo ciężącego na nim obowiązku nie złożył odcisków linii papilarnych.

²⁰⁷ Zob. art. 99 ust. 1 pkt 5 UoC.

pobyt stały, odwołująca się do obowiązku powrotu w okolicznościach określonych w art. 299 ust. 6 UoC. Tak więc przykładowo, jeżeli postępowanie uchodźcze zainicjowane zostało po raz kolejny przez cudzoziemca, któremu uprzednio decyzją ostateczną odmówiono nadania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, należy odmówić wszczęcia postępowania o zezwolenie na pobyt stały. Odnosząc się do konstrukcji przesłanek materialnoprawnych przyznania zezwolenia na pobyt stały, nie można wykluczyć sytuacji, że osoba posiadająca polskie pochodzenie lub dziecko cudzoziemca wskazanego w art. 195 ust. 1 pkt 1 UoC albo dziecko obywatela RP²⁰⁸ będą uprawnione do uzyskania zezwolenia na pobyt stały nawet wówczas, gdy przed złożeniem wniosku w tej sprawie posiadały legalny pobyt w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.

Wniosek w sprawie zezwolenia na pobyt stały składa się osobiście na urzędowym formularzu²⁰⁹. Organem właściwym w sprawie jest wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. W kodeksie postępowania administracyjnego nie przyjęto znanej procedurze cywilnej zasady *perpetuatio fori*, zgodnie z którą istnieje ciągłość właściwości sądu, będącego właściwym w chwili wszczęcia postępowania²¹⁰. Zmiana miejsca pobytu przez cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały w toku postępowania powoduje zmianę organu właściwego w sprawie. W takiej sytuacji postępowanie prowadzone dotychczas powinno zostać umorzone, a wniosek strony należy przekazać organowi właściwemu²¹¹.

Wniosek inicjujący postępowanie w sprawie powinien być złożony osobiście przez ubiegającego się o zezwolenie, nie później niż w ostatnim dniu legalnego pobytu na terytorium RP²¹². Przy złożeniu wniosku o zezwolenie na pobyt stały

---

²⁰⁸ Zgodnie z art. 196 ust. 3, kryterium legalnego pobytu nie stosuje się do urodzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej małoletniego dziecka cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, oraz do dziecka obywatela polskiego, które pozostaje pod władzą rodzicielską tego obywatela.

²⁰⁹ Wzór wniosku oraz szczegółowe wymogi co do fotografii dołączanych do wniosku określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały (Dz. U. z 2014 r., poz. 568).

²¹⁰ Zob. P. Wajda, [w:] R. Hausner, M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 93.

²¹¹ Zob. wyrok NSA w Katowicach z dnia 20 września 1999 r., sygn. akt II SAB/Ka 13/99, LEX nr 40613.

²¹² Wymóg ten nie dotyczy małoletniego dziecka cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, oraz dziecka obywatela polskiego, które pozostaje pod władzą rodzicielską tego obywatela.

małoletnich cudzoziemców reprezentują rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jedno z nich, osoba ubezwłasnowolniona całkowicie działa przez ustanowionego przez sąd opiekuna, zaś małoletniego bez opieki reprezentuje kurator²¹³. Zgodnie z postanowieniami art. 202 ust. 4 UoC, przy składaniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt stały dla małoletniego wymagana jest jego obecność, o ile ukończył szósty rok życia. Zgodnie z art. 202 ust. 2 UoC, w sytuacji, gdy wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt stały nie został złożony przez cudzoziemca osobiście, wojewoda wzywa go do osobistego stawiennictwa w terminie 7 dni pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania²¹⁴.

Wniosek w przedmiocie zezwolenia na pobyt stały wymaga sporządzenia uzasadnienia oraz złożenia pisemnego oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, że dane zawarte we wniosku są prawdziwe²¹⁵. Przy złożeniu wniosku należy przedstawić ważny dokument podróży²¹⁶. Do wniosku należy dołączyć aktualne fotografie²¹⁷ oraz dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały. Zgodnie z art. 203 ust. 4 UoC, od osoby ubiegającej się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały pobierane są odciski linii papilarnych.

W dokumencie podróży ubiegającego się o zezwolenie na pobyt stały wojewoda umieszcza odcisk stempla, który potwierdza złożenie wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały, o ile wniosek został złożony najpóźniej w ostatnim dniu

---

²¹³ Przepis art. 202 ust. 3 UoC wskazuje podmioty uprawnione do złożenia wniosku na rzecz wymienionych osób nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych, zasadnym jest przyjęcie, że podmioty te posiadają także uprawnienie do reprezentacji w całym postępowaniu w sprawie zezwolenia na pobyt stały, gdyż są przedstawicielami ustawowymi strony postępowania w rozumieniu art. 30 KPA.

²¹⁴ W uzasadnieniu projektu ustawy o cudzoziemcach wskazano, że obowiązek osobistego stawiennictwa przy składaniu wniosku wynika z konieczności pobrania danych biometrycznych od wnioskodawcy.

²¹⁵ Uzasadnienie wniosku sporządza się w części F formularza wniosku, treść oświadczenia wraz z przytoczeniem przepisów dotyczących odpowiedzialności karnej znajduje się w części G formularza wniosku.

²¹⁶ W szczególnie uzasadnionym przypadku, gdy cudzoziemiec nie posiada ważnego dokumentu podróży i nie ma możliwości jego uzyskania, może przedstawić inny dokument potwierdzający tożsamość (art. 203 ust. 3 UoC).

²¹⁷ Liczbę i wymogi techniczne co do fotografii określa § 3 powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały.

legalnego pobytu na terytorium RP i nie zawiera braków formalnych lub braku tego rodzaju uzupełniono we właściwym terminie. Spełnienie tych kryteriów powoduje, że pobyt cudzoziemca na terytorium RP uważa się za legalny od dnia złożenia wniosku do dnia, w którym decyzja w sprawie udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały stanie się ostateczna²¹⁸.

Obligatoryjnym elementem procedury udzielenia zezwolenia na pobyt stały w sytuacji, gdy postępowanie dotyczy osoby, która ukończyła 13. rok życia, jest zaciągnięcie przez organ prowadzący sprawę informacji co do zagrożenia dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego wynikających z wjazdu i pobytu w Polsce wnioskodawcy. Wojewoda kieruje zapytania w tym przedmiocie do komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta wojewódzkiego Policji oraz Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego²¹⁹. Zasadniczo informacje tego rodzaju powinny zostać przekazane wojewodzie w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uprzednim zawiadomieniu organu prowadzącego postępowanie, w ciągu 60 dni. Nieprzekazanie informacji w wymaganych terminach powoduje, że wymóg uzyskania informacji uważa się za spełniony. Zgodnie z art. 201 UoC, termin załatwienia sprawy dotyczącej zezwolenia na pobyt stały w pierwszej instancji nie powinien przekroczyć trzech miesięcy, a postępowanie odwoławcze powinno się zakończyć w terminie dwóch miesięcy od dnia otrzymania odwołania. Sposób obliczania terminu załatwienia sprawy, możliwość jego zmiany i obowiązki organu z tym związane, a także środki związane z bezczynnością i przewlekłym prowadzeniem postępowania uregulowane są w kodeksie postępowania administracyjnego²²⁰.

Odmowa udzielenia zezwolenia na pobyt stały następuje w sytuacji, gdy wnioskodawca nie spełnia kryteriów materialnoprawnych przyznania wnioskowanego tytułu pobytowego, określonych w art. 195 UoC. Inną okolicznością uzasadniającą odmowę udzielenia zezwolenia na pobyt stały jest figurowanie danych ubiegającego się w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest nie-

---

²¹⁸ Przepis art. 206 ust. 1 pkt 2 UoC przyznający prawo legalnego pobytu w czasie oczekiwania na decyzję nie dotyczy okresu zawieszenia postępowania na wniosek strony.

²¹⁹ W szczególnie uzasadnionych przypadkach wojewoda może wystąpić o tego rodzaju informacje także do innych organów (art. 207 ust. 3 UoC).

²²⁰ Zob. art. 35, 36 i 37 KPA.

pożądany lub w Systemie Informacyjnym Schengen w celu odmowy wjazdu²²¹. Zgodnie z kolejną przesłanką określoną w art. 197 UoC, do odmowy udzielenia zezwolenia dochodzi, gdy wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, lub wymaga tego interes RP²²². Swoistą sankcją za nierzetelne zachowanie podczas postępowania w sprawie zezwolenia na pobyt stały stanowi konieczność odmowy udzielenia tego zezwolenia w razie stwierdzenia, że we wniosku zawarto nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje, bądź dołączono do wniosku dokumenty zawierające tego rodzaju dane. W ten sam sposób traktowane jest zeznanie nieprawdy, zatajenie prawdy, albo posłużenie się jako autentycznym dokumentem przerobionym lub podrobionym²²³.

Obligatoryjnie należy odmówić zezwolenia cudzoziemcowi, który zalega z uiszczaniem podatków, chyba że uzyskał ulgę w ich spłacie, a także w razie niezwrócenia kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, które zostały pokryte z budżetu państwa. W sytuacji, gdy podstawą przyznania zezwolenia na pobyt stały jest małżeństwo z obywatelem polskim, a ustalenia organu doprowadzą do stwierdzenia, że związek małżeński został zawarty w celu obejścia ustawy o cudzoziemcach, dyspozycja art. 197 ust. 1 pkt 6 obliuguje do odmowy przyznania wnioskowanego tytułu pobytowego. Względem cudzoziemców wskazujących jako podstawę udzielenia zezwolenia polskie pochodzenie i zamiar osiedlenia się na stałe, negatywne rozstrzygnięcie może nastąpić, o ile wymagałyby tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także, jeżeli wnioskodawca

---

²²¹ Zgodnie z art. 198 UoC, w razie stwierdzenia, że dane cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie figurują w Systemie Informacji Schengen w celu odmowy wjazdu, dopuszczalne jest udzielenie zezwolenia na pobyt stały, jedynie gdy istnieją poważne przyczyny uzasadniające jego udzielenie, w tym względy humanitarne albo zobowiązania międzynarodowe. W tego rodzaju sytuacji wymagane jest zaciągnięcie opinii państwa członkowskiego, które dokonało wpisu. W razie analogicznego wystąpienia o wydanie opinii przez Polskę dodatkowym obowiązkiem wojewody zgodnie z art. 208 UoC jest zbadanie, czy zachodzą przesłanki do cofnięcia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały i poinformowanie o tym, za pośrednictwem Komendanta Głównego Policji, właściwego organu tego państwa.

²²² Zob. s. 45.

²²³ Wśród okoliczności uzasadniających odmowę zezwolenia wskazano także podrobienie lub przerobienie dokumentu w celu użycia go jako autentycznego, która zdaje się sugerować, że sankcją wydania decyzji negatywnej obłożono usiłowanie posłużenia się takim dokumentem.

nierzetelnie zachował się w postępowaniu²²⁴. Ograniczenie możliwości negatywnego zakończenia postępowania adresowane jest także do cudzoziemców, którym udzielono azylu, gdyż względem tej grupy niespełnienie przesłanki z art. 195 ust. 1 stanowi jedyną podstawę odmówienia udzielenia zezwolenia na pobyt stały.

3.3. UTRATA PRYZNANEGO ZEZWOLENIA

W ustawie o cudzoziemcach przewidziano dwa sposoby utraty przyznanego zezwolenia na pobyt stały: wygaśnięcie z mocy prawa oraz cofnięcie w drodze decyzji administracyjnej. Pierwszy z nich polega na przyjęciu, że ze ściśle określonymi zdarzeniami prawnymi następuje automatyczna utrata zezwolenia na pobyt stały. Do wygaśnięcia omawianego tytułu pobytowego dochodzi w razie nabycia przez uprawnionego zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE albo nabycia obywatelstwa polskiego. Drugi sposób polega na rozstrzygnięciu w drodze decyzji administracyjnej o cofnięciu zezwolenia na pobyt stały. Postępowanie w tym zakresie prowadzone jest przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, a w przypadku, gdy cudzoziemiec opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez wojewodę, który udzielił tego zezwolenia. Ustawa przyznaje również możliwość nadania impulsu do zainicjowania procedury cofnięcia zezwolenia na pobyt stały następującym organom: Ministrowi Obrony Narodowej, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Komendantowi Głównemu Policji, komendantowi oddziału Straży Granicznej lub komendantowi wojewódzkiemu Policji²²⁵. O wszczęciu postępowania wojewoda, zgodnie z art. 61 § 4 KPA, powinien zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie. Do cofnięcia zezwolenia na pobyt stały dochodzi, gdy wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego albo wymaga tego interes RP. Okoliczno-

---

²²⁴ Zob. art. 197 ust. 2 UoC.

²²⁵ Przepis art. 200 ust. 3 pkt 2 posługuje się stwierdzeniem, że decyzja w przedmiocie cofnięcia zezwolenia na pobyt stały wydawana jest przez wojewodę na wniosek wskazanych w przepisie organów. Z formalnego punktu widzenia postępowanie w omawianym zakresie wszczęte zostanie zawsze z urzędu, gdyż żaden przepis nie przyznaje wymienionym organom uprawnień procesowych strony postępowania, tym samym wymienione organy nie posiadają legitymacji do wystąpienia z żądaniem wszczęcia postępowania w rozumieniu art. 61 KPA.

ściami uzasadniającymi wydanie decyzji o cofnięciu zezwolenia są także ustalenia, że w toku postępowania cudzoziemiec wprowadził organ w błąd²²⁶, opuścił terytorium RP na okres przekraczający sześć lat albo został skazany prawomocnym wyrokiem w RP za przestępstwo umyślne na karę co najmniej 3 lat pozbawienia wolności²²⁷. Ustawodawca, podobnie jak przy okolicznościach odmowy zezwolenia na pobyt stały, ograniczył stosowanie przesłanek cofnięcia omawianego tytułu pobytowego względem cudzoziemców, którzy uzyskali zezwolenie w związku z polskim pochodzeniem oraz uzyskaniem azylu²²⁸. Obok przesłanek obligatoryjnych cofnięcia zezwolenia na pobyt stały wskazano fakultatywne kryterium pozbawienia tego tytułu pobytowego, dotyczące sytuacji, gdy zezwolenia udzielono ze względu na pozostawanie w związku małżeńskim z obywatelem polskim, a w ciągu dwóch lat od dnia, w którym udzielono zezwolenia na pobyt stały, małżeństwo to zostało rozwiązane przez rozwód.

O wydaniu decyzji ostatecznej w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt stały wojewoda zobowiązany jest poinformować organ Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, na którym zgodnie z art. 209 UoC ciąży obowiązek ustalenia, czy zachodzą przesłanki do wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

---

²²⁶ Dotyczy to sytuacji, gdy w postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały cudzoziemiec złożył wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje lub dołączył do niego dokumenty zawierające takie dane lub informacje, lub zeznał nieprawdę lub zataił prawdę albo podrobił lub przerobił dokument w celu użycia go jako autentycznego lub takiego dokumentu używał jako autentycznego.

²²⁷ Wykładnię postanowień art. 199 ust. 1 pkt 4 UoC należy przeprowadzić z odniesieniem do postanowień KK.

²²⁸ Cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały w związku z polskim pochodzeniem nie obejmuje kryterium interesu RP ani skazanie za przestępstwo umyślne jako podstawy cofnięcia zezwolenia. Osobie, której udzielono zezwolenia na pobyt stały na podstawie art. 195 ust. 1 pkt 8 UoC, cofa się ten tytuł pobytowy w razie pozbawienia azylu.

ROZDZIAŁ 4

ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO UNII EUROPEJSKIEJ

IRYNA KOZAK

Ideą umożliwienia cudzoziemcom, którzy dłuższy czas legalnie zamieszkują na terytorium jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, zalegalizowania ich pobytu w sposób charakteryzujący się większą trwałością była potrzeba ich równego traktowania oraz niedyskryminowania²²⁹. Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej jest instytucją, której zadaniem jest umożliwienie cudzoziemcowi bezterminowego pobytu na terytorium RP²³⁰. Jednym z podstawowych instrumentów prawnych regulujących kwestię zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE jest Dyrektywa Rady dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (2003/109/WE), która przewiduje między innymi przesłanki dla jego udzielenia²³¹. Dyrektywa 2003/109/WE opiera się na ugruntowanej w państwach członkowskich tradycji stanowiącej, że długość pobytu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego wpływa na zakres jego praw na teryto-

---

²²⁹ Punkt 18-21 Konkluzji Szczytu Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15-16 października 1999 r., tekst dostępny na stronie: www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm [dostęp: 25.08.2014 r.].

²³⁰ J. Chlebny, *Zezwolenie na osiedlenie się i zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE*, [w:] J. Chlebny (red.), *Prawo o cudzoziemcach...*, s. 149.

²³¹ Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz. Urz. UE L 016/44 z 23.01.2004).

rium tego bądź innych państw członkowskich²³². Zgodnie z preambułą Dyrektywy, która jest pewną konsekwencją Szczytu Rady Europejskiej w Tampere, instytucja rezydenta długoterminowego UE ma również na celu zbliżenie praw osób, które uzyskały tego rodzaju zezwolenie uwzględniając ich długoletni pobyt na terytorium odpowiedniego państwa członkowskiego UE oraz wcześniej uzyskane zezwolenia, do praw przyznanych obywatelom UE²³³. Stąd, jeżeli konsekwencją uzyskania tego zezwolenia jest nabycie praw dość zbliżonych do praw obywateli UE, należy spełnić ściśle określone kryteria – głównie czasowe, aby dla przykładu być zwolnionym z uzyskania pozwolenia na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca²³⁴. Przy czym nawet przy ściśle określonym kryterium czasowym, uwzględniającym zarówno jego legalność, jak i nieprzerwalność, państwa członkowskie powinny wprowadzić przepis pozwalający na pewną elastyczność przy ocenie tego kryterium²³⁵. Istotne jest podkreślenie, że postanowień Dyrektywy 2003/109/WE nie stosuje się wobec obywateli państw trzecich, którzy:

- zamieszkują w państwie członkowskim w celu odbycia studiów lub szkolenia zawodowego;
- zamieszkują w państwie członkowskim tymczasowo, przykładowo jako pracownik *au pair*²³⁶;
- są uchodźcami lub złożyli wniosek o nadanie statusu uchodźcy na terytorium określonego państwa członkowskiego;
- posiadają status prawny regulowany przez Konwencję wiedeńską o stosunkach dyplomatycznych z 1961 r., Konwencję wiedeńską o stosunkach konsularnych z 1963 r., Konwencję o misjach specjalnych z 1969 r. lub Kon-

---

²³² A. Kicinger, *Unia Europejska wobec zagadnienia integracji imigrantów*, „Central European Forum for Migration Research” 2005, no. 2, s. 7.

²³³ Punkt 2 Preambuły Dyrektywy 2003/109/WE.

²³⁴ Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz. U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 ze zm.) nie wymaga uzyskania zezwolenia nabycie nieruchomości przez cudzoziemca zamieszkującego w Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej 5 lat od udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej.

²³⁵ Punkt 6 Preambuły Dyrektywy 2003/109/WE.

²³⁶ Pracownikiem *au pair* jest cudzoziemiec zamieszkujący u rodziny na podobnych zasadach jak domownik i świadczący w tym samym czasie pracę w związku z obowiązkami codziennymi w zamian za mieszkanie u tej rodziny oraz wynagrodzenie.

wencję wiedeńską o reprezentacji państw w ich stosunkach z organizacjami międzynarodowymi o charakterze uniwersalnym z 1975 r.²³⁷

Państwa członkowskie Unii Europejskiej ujednolicając przepisy krajowe dotyczące zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE powinny kierować się postanowieniami Dyrektywy Rady Unii Europejskiej, przewidującej i definiującej przesłankę czasową, którą musi spełnić wnioskodawca, zarys trybu uzyskania statusu rezydenta długoterminowego, a także cofnięcie i utratę tego statusu. Dodatkowo w Dyrektywie przewidziano pewne gwarancje proceduralne, wzmocnioną ochronę przed wydaleniem osoby posiadającej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, a także kwestie związane z zamieszkiwaniem takich osób na terytorium innych państw członkowskich. Istotne jest podkreślenie, że zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, w odróżnieniu przykładowo od zezwolenia na pobyt stały, uprawnia cudzoziemca do zamieszkiwania na terytorium innych państw członkowskich UE²³⁸. Zgodnie z Dyrektywą 2003/109/WE, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE ma charakter stały, z zastrzeżeniem jednak, że zezwolenie to podlega cofnięciu i wygaśnięciu w określonych przypadkach²³⁹. Stąd też jego charakter oceniany nie jest indywidualnie, lecz w porównaniu do innych zezwoleń na pobyt udzielanych obywatelom państw trzecich.

W polskim ustawodawstwie kwestie związane z uzyskaniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE zostały ujęte w dziale VI UoC. W ustawie kolejno uregulowano przesłanki dla udzielenia zezwolenia, przypadki odmowy wszczęcia postępowania w przedmiocie jego udzielenia oraz odmowy jego udzielenia, przypadki cofnięcia zezwolenia, tryb udzielenia zezwolenia, a także niezbędne załączniki do wniosku o jego udzielenie.

Podstawową przesłanką, którą należy spełnić, aby móc ubiegać się o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE jest przebywanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej legalnie i nieprzerwanie przez okres co

---

²³⁷ Art. 3 ust. 2 Dyrektywy 2003/109/WE.

²³⁸ J. Chlebny, *Zezwolenie na osiedlenie...*, s. 149-150. Jednakże w przypadku zamieszkania na terytorium innych państw członkowskich UE należy uwzględnić zasady określone w rozdziale trzecim Dyrektywy 2003/109/WE.

²³⁹ Art. 8-9 Dyrektywy 2003/109/WE.

najmniej 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku²⁴⁰. Kolejnymi przesłankami, które wnioskodawca musi spełniać kumulatywnie z przesłanką 5-letniego pobytu, są przesłanki związane ze stabilnością dochodów oraz ubezpieczeniem zdrowotnym. Zgodnie z art. 211 ust. 1 pkt 1 UoC, cudzoziemiec w momencie składania wniosku o udzielenie zezwolenia musi spełniać łącznie warunek posiadania stabilnego i regularnego źródła dochodu²⁴¹ wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu oraz posiadania ubezpieczenia zdrowotnego lub potwierdzenia pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP²⁴². O ile kwestia legalności co najmniej 5-letniego pobytu cudzoziemca na terytorium RP nie wymaga dodatkowego wyjaśnienia, gdyż mowa jest o pobytku, podczas którego cudzoziemiec posiadał odpowiednie dokumenty uprawniające do przebywania na terytorium RP, o tyle należy przeanalizować przypadki, w jakich taki pobyt uznaje się za nieprzerwany. Zgodnie z brzmieniem wymienionej ustawy, pobyt cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE uznaje się za nieprzerwany, w przypadku jego pobytu na terytorium RP, gdy żadna z przerw nie była dłuższa niż 6 miesięcy i wszystkie przerwy nie przekroczyły łącznie 10 miesięcy w 5-letnim okresie, natomiast w przypadku pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego, gdy przerwa ta nie była dłuższa niż 12 miesięcy i wszystkie przerwy nie przekroczyły łącznie 18 miesięcy²⁴³. Niemniej

---

²⁴⁰ Art. 211 UoC. Niezbędne jest jednak podkreślenie, że zgodnie z Dyrektywą 2003/109/WE, legalność i nieprzerwalność 5-letniego pobytu na terytorium określonego państwa członkowskiego ma na celu wykazanie związku danej osoby z tym właśnie państwem oraz podkreślenie, że związek ten ma charakter trwały. Państwa członkowskie mają jednak obowiązek wprowadzenia przepisu pozwalającego na pewną elastyczność w tym zakresie, aby osoba ta mogła, w razie potrzeby, tymczasowo opuścić terytorium tego państwa członkowskiego. Warto w tym miejscu również wspomnieć, iż zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie *Shamim Tahir przeciwko Ministero dell'Interno and Questura di Verona* (Nr C-469/13, pkt 41) przyjęcie w prawie krajowym przepisów korzystniejszych dla cudzoziemca wynika z artykułu 13 Dyrektywy Rady 2003/109/WE.

²⁴¹ Zgodnie z wyrokiem WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2006 r., sygn. akt V SA/Wa 1374/06, niepubl., za dochód uważa się sumę wpływów finansowych jednostki w określonym czasie, uzyskiwanych z różnych tytułów, wystarczających w tym właśnie czasie do pokrycia kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na utrzymaniu cudzoziemca składającego wniosek o udzielenie zezwolenia.

²⁴² Ustawodawca przewidując warunek posiadania ubezpieczenia zdrowotnego miał na myśli ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu powołanej wyżej ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

²⁴³ Art. 212 UoC.

jednak, przepisu zawartego w ust. 3 wyżej wymienionego artykułu nie stosuje się, jeśli przerwa była spowodowana wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium RP²⁴⁴, towarzyszeniem cudzoziemcowi wykonującemu obowiązki zawodowe lub świadczącemu pracę poza terytorium RP przez jego małżonka bądź małoletnie dziecko, szczególną sytuacją osobistą – i trwała nie dłużej niż 6 miesięcy, a także wyjazdem poza terytorium RP w celu odbycia praktyk albo uczestnictwa w zajęciach, przewidzianych w toku studiów w polskiej uczelni²⁴⁵. Przypadki niestosowania wyżej wymienionego artykułu mają na celu uelastyczenie przepisu w nim zawartego oraz uwzględnienie możliwie najszerszego katalogu okoliczności powodujących dłuższy pobyt poza terytorium Unii Europejskiej.

Ustawa o cudzoziemcach reguluje również okoliczności, w których cudzoziemcowi odmawia się wszczęcia postępowania w przedmiocie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub, po wszczęciu postępowania, odmawia się udzielenia tego zezwolenia. Jedną z podstawowych przesłanek dla odmowy wszczęcia postępowania jest przesłanka związana z pobytem cudzoziemca na terytorium RP oraz celem jego pobytu. Zgodnie z art. 213 UoC, cudzoziemcowi odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, gdy:

- przebywa on na terytorium RP nielegalnie;
- przebywa na podstawie wizy Schengen upoważniającej tylko do wjazdu na terytorium RP i pobytu na tym terytorium, wydanej w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe²⁴⁶;
- przebywa w celu odbycia studiów lub szkolenia zawodowego; w związku z zamiarem podjęcia lub kontynuowania nauki na terytorium RP;
- w związku z uzyskaniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych, zgody na pobyt tolerowany, azylu lub ochrony czasowej;

---

²⁴⁴ Przykładowo, w wyroku WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2005 r. (sygn. akt V SA/Wa 3940/04, niepubl.), Sąd uznał, że podjęcie studiów podyplomowych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, nawet na podstawie rekomendacji polskiej uczelni, na której cudzoziemiec wcześniej studiował, nie może być uznane za wykonywanie obowiązków zawodowych lub świadczenie pracy poza terytorium RP.

²⁴⁵ Art. 212 UoC.

²⁴⁶ Art. 213 w związku z art. 60 ust. 1 pkt 23 UoC.

- w związku z ubieganiem się o nadanie statusu uchodźcy lub udzielenie azylu; na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu cudzoziemca na terytorium RP²⁴⁷;
- na podstawie zezwolenia na przekraczanie granicy w ramach małego ruchu granicznego.

Kolejnymi przesłankami dla odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE są:

- fakt, że cudzoziemiec jest pracownikiem delegowanym przez usługodawcę w celu transgranicznego świadczenia usług lub usługodawcą świadczącym usługi transgraniczne;
- cudzoziemiec jest zatrzymany, umieszczony w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców lub jest wobec niego stosowany środek zapobiegawczy w postaci zakazu opuszczania kraju;
- cudzoziemiec odbywa karę pozbawienia wolności lub jest tymczasowo aresztowany;
- cudzoziemiec został zobowiązany do powrotu i nie upłynął jeszcze termin dobrowolnego powrotu określony w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, także w przypadku przedłużenia tego terminu;
- cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium RP w przypadku odmowy przedłużenia mu wizy Schengen lub wizy krajowej, udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub cofnięcia mu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE bądź odmowy nadania mu statusu uchodźcy lub udzielenia mu ochrony uzupełniającej albo umorzenia postępowania o nadanie mu statusu uchodźcy lub pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej albo w sytuacji cofnięcia zgody na pobyt ze względów humanitarnych²⁴⁸;
- cudzoziemiec przebywa poza granicami RP bądź nie złożył odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu, choć był do tego obowiązany²⁴⁹.

---

²⁴⁷ Art. 213 w związku z art. 181 ust. 1 UoC.

²⁴⁸ Art. 213 w związku z art. 299 ust. 6 UoC.

²⁴⁹ Art. 213 UoC.

W konsekwencji nasuwa się wniosek, że odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, gdy zachodzą okoliczności, które bezpośrednio uniemożliwiają spełnienie przez wnioskodawcę przesłanek dla jego udzielenia. Stąd dalsze rozpatrzenie wniosku staje się bezpodstawne.

Jeżeli organ rozpatrujący sprawę w przedmiocie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE uzna, że nie zachodzą przesłanki dla odmowy wszczęcia postępowania przechodzi do rozpatrzenia, czy zachodzą przesłanki dla jego udzielenia. Brak odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE nie oznacza jednak, że ostatecznie organ rozpatrujący sprawę nie wyda decyzji o odmowie udzielenia zezwolenia. Może to nastąpić w dwóch przypadkach. Najważniejszą przyczyną wydania decyzji o odmowie udzielenia zezwolenia jest fakt niespełnienia przesłanek pozytywnych dla jego nadania, czyli legalnego i nieprzerwanego pobytu na terytorium RP przez co najmniej 5 lat bezpośrednio przed złożeniem wniosku, posiadanie stabilnego i regularnego źródła dochodu oraz ubezpieczenia zdrowotnego²⁵⁰. Kolejną przyczyną jest okoliczność, gdy udzielenie takiego zezwolenia zagraża obronności lub bezpieczeństwu państwa bądź bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu²⁵¹. Należy jednocześnie pokreślić, że każda decyzja odmawiająca udzielenia wnioskodawcy zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub decyzja o cofnięciu tego zezwolenia powinna zawierać uzasadnienie oraz informację (pouczenie) o środkach odwoławczych, które przysługują stronie postępowania, i terminach dla ich wniesienia²⁵².

Samo udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE w drodze decyzji administracyjnej nie stanowi jednak gwarancji jego posiadania. Mimo pewnego zbliżenia praw osób posiadających zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE z tymi, przysługującymi obywatelom RP, zezwolenie może stać się przedmiotem decyzji o jego cofnięciu. Cudzoziemcowi cofa się zezwolenie na

---

²⁵⁰ Art. 211 UoC.

²⁵¹ Art. 214 UoC. Jednakże na okoliczność obronności lub bezpieczeństwa państwa bądź ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego zawartą w art. 214 nie można powoływać się w celach gospodarczych. Jednocześnie trzeba podkreślić, iż przykładowo Dyrektywa Rady 2003/109/WE nie przewiduje takiej przesłanki jak względy obronności lub bezpieczeństwa państwa. W rezultacie, sformułowanie zawarte w prawie krajowym jest szersze.

²⁵² I. Wróbel, *Status prawny obywatela państwa trzeciego w Unii Europejskiej*, Warszawa 2007, s. 256.

pobyt rezydenta długoterminowego UE w przypadku, gdy nabył zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w sposób niezgodny z prawem; cudzoziemiec ten stanowi rzeczywiste i poważne zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa bądź ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego; cudzoziemiec opuścił terytorium na okres przekraczający 6 lat; opuścił on terytorium Unii Europejskiej na okres następujących kolejno po sobie 12 miesięcy bądź 24 miesięcy, jeżeli posiadał zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji lub jest członkiem rodziny cudzoziemca, który takie zezwolenia posiadał; cudzoziemiec uzyskał na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE; został on pozbawiony statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP²⁵³. Przesłanki dla pozbawienia statusu uchodźcy bądź ochrony uzupełniającej zostały uregulowane w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej²⁵⁴. Należy również podkreślić, że zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE wygasa z mocy prawa w momencie nabycia obywatelstwa polskiego²⁵⁵, jako że po jego nabyciu posiadanie jakichkolwiek innych zezwoleń na pobyt staje się bezcelowe.

Postępowanie w przedmiocie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE regulują przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Stąd też zezwolenia udziela bądź odmawia jego udzielenia wojewoda, właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, w drodze decyzji²⁵⁶. Wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE cudzoziemiec składa na odpowiednim formularzu, który zawiera: dane cudzoziemca zawarte w rejestrach i ewidencji prowadzonych na podstawie ustawy o cudzoziemcach; dane osobowe cudzoziemca; dane dotyczące dokumentu podróży cudzoziemca; informacje o podróżach i pobytach zagranicznych cudzoziemca; informacje o źródle dochodu

---

²⁵³ Art. 215 UoC. Należy zaznaczyć, że zezwolenie jest cofnięte w związku z pozbawieniem statusu uchodźcy bądź ochrony uzupełniającej jedynie w przypadku, gdy zezwolenie to zostało udzielone ze względu na pobyt cudzoziemca na terytorium RP na podstawie statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

²⁵⁴ Art. 21-22 UoUOC.

²⁵⁵ Art. 217 UoC. Zasady, warunki oraz tryb nabywania i utraty obywatelstwa polskiego zostały uregulowane w ustawie o obywatelstwie polskim.

²⁵⁶ Art. 218 UoC.

cudzoziemca, liczbie osób pozostających na jego utrzymaniu oraz wysokości jego dochodu w okresie ostatnich 3 lat; informację o posiadanym przez cudzoziemca ubezpieczeniu zdrowotnym; informację o udzielonym cudzoziemcowi w innym państwie członkowskim UE zezwoleniu na pobyt rezydenta długoterminowego UE; informacje o pobycie na terytorium innych państw członkowskich UE na podstawie dokumentu pobyтового z adnotacją „Niebieska Karta UE” wydanego przez inne niż Rzeczpospolita Polska państwo członkowskie UE; informację o zatrzymaniu cudzoziemca, umieszczeniu go w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, o zakazie opuszczania przez niego kraju, odbywaniu kary pozbawienia wolności lub o jego tymczasowym aresztowaniu; a także wzór jego podpisu²⁵⁷. Wzór formularza wniosku, liczbę fotografii, wzór stempla potwierdzającego złożenie wniosku, sposób pobierania odcisków linii papilarnych oraz sposób utrwalania danych umieszczanych na karcie pobytu określa w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw wewnętrznych²⁵⁸.

Istotne jest podkreślenie, że osoba, której udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, korzysta z równego traktowania oraz ze zbliżonych praw, wobec tych, z których korzystają obywatele odpowiedniego państwa członkowskiego, między innymi w zakresie: dostępu do zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej, edukacji i szkolenia zawodowego, zabezpieczenia społecznego i pomocy socjalnej, uznawania dyplomów zawodowych i świadectw, ulg podatkowych, wolności zrzeszania się i zgromadzeń, a także swobodnego dostępu do całego terytorium określonego państwa członkowskiego²⁵⁹. Z wyjątkiem dostępu do zatrudnienia, uznawania kwalifikacji i prawa do poruszania się po całym terytorium, państwo członkowskie może ograniczyć równe traktowanie do przypadków, w których zarejestrowane lub faktyczne miejsce zamieszkania rezydenta długoterminowego lub członków jego rodziny, dla których występuje on o świad-

---

²⁵⁷ Art. 219 UoC. Dodatkowo, wraz ze złożeniem wniosku przedstawia się ważny dokument podróży i tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego, a także dołącza się aktualną fotografię oraz dokumenty potwierdzające dane zawarte we wniosku i okoliczności uzasadniające ubieganie się o udzielenie zezwolenia. Od cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie zezwolenia pobiera się również odciski linii papilarnych.

²⁵⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej (Dz. U. z 2014 r., poz. 569).

²⁵⁹ Art. 11 ust. 1 Dyrektywy 2003/109/WE.

czenia, położone jest na terytorium tego państwa członkowskiego²⁶⁰. W rezultacie można uznać, że status osoby, której udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, jest porównywalny pod względem jej praw i korzyści, które przysługują obywatelom UE. Jednocześnie trzeba być świadomym faktu, że status rezydenta długoterminowego UE nie jest w pełni równy temu, który przysługuje obywatelom Unii Europejskiej²⁶¹.

Nie mniej istotnym prawem przysługującym osobie posiadającej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE jest możliwość zamieszkania przez okres dłuższy niż trzy miesiące na terytorium państw członkowskich innych niż to, które wydało decyzję w przedmiocie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE²⁶². Niemniej jednak na osobie posiadającej status rezydenta długoterminowego UE, która ma zamiar zamieszkać na terytorium innego państwa członkowskiego niż to, którego organy wydały decyzję o udzieleniu zezwolenia, ciąży obowiązek złożenia do odpowiednich organów tego państwa członkowskiego wniosku o wydanie zezwolenia na pobyt²⁶³. Należy również podkreślić, że przepisy regulujące kwestię zamieszkania na terytorium innego państwa członkowskiego są zgodne z zasadą jedności rodziny. W konsekwencji, w przypadku gdy osoba posiadająca status rezydenta długoterminowego UE zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego, a jego rodzina istniała już w pierwszym państwie członkowskim, które udzieliło zgody na pobyt rezydenta długoterminowego UE, to członkowie tejże rodziny są uprawnieni do towarzyszenia rezydentowi bądź do połączenia z nim, jeżeli już przebywa na terytorium innego państwa członkowskiego²⁶⁴. Zasada jedności rodziny, która wiezie prym w większości przepisów unijnych związanych z kwestiami migracyjnymi, dość często stanowi podstawę

---

²⁶⁰ Art. 11 ust. 2 Dyrektywy 2003/109/WE.

²⁶¹ S. Carrera, „Integration” as a process of inclusion for migrants? The case of long-term residents in the EU, „Centre for European Policy Studies Working Document” 2005, no. 219, s. 16.

²⁶² I. Wróbel, *Status prawny obywatela...*, s. 258. Jest to jednak możliwe jedynie po spełnieniu warunków określonych w Dyrektywie 2003/109/WE. Zgodnie z brzmieniem Dyrektywy, podstawą dla zamieszkania na terytorium innego państwa członkowskiego jest między innymi podjęcie działalności zarobkowej w formie zatrudnienia lub samozatrudnienia, rozpoczęcie studiów bądź szkolenia zawodowego.

²⁶³ Art. 15 Dyrektywy 2003/109/WE. Cudzoziemiec posiadający status rezydenta długoterminowego UE powinien złożyć wniosek o wydanie zezwolenia na pobyt najszybciej, jak to możliwe, i nie później niż trzy miesiące po wjeździe na terytorium drugiego państwa członkowskiego.

²⁶⁴ I. Wróbel, *Status prawny obywatela...*, s. 260. Członkowie rodziny osoby posiadającej zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE powinni jednak spełniać warunki przewidziane w Dyrektywie

dla ubiegania się, a w rezultacie udzielenia, określonego zezwolenia dla członków rodziny osoby, która takie zezwolenie już w konkretnym państwie członkowskim posiada. Należy również stwierdzić, że możliwość swobodnego poruszania się i korzystania z przysługujących obywatelowi państwa trzeciego praw ekonomicznych na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej jest niezbędnym elementem w dążeniu do zrównania statusu imigranta ze statusem obywatela Unii. Wiadome jest, że oba statusy nigdy nie będą zrównane, ale mogą zostać zbliżone w dość dużym stopniu.

Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE jest zezwoleniem umożliwiającym cudzoziemcom, zamieszkującym legalnie na terytorium jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej przez dłuższy okres czasu, korzystanie z praw porównywalnych z przysługującymi obywatelom Unii Europejskiej²⁶⁵. W konsekwencji, wydaje się jakoby zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w praktyce spełniało cele, które mu przyświecają – równe traktowanie oraz niedyskryminowanie obywateli państw trzecich, którzy zamieszkują na terytorium jednego z państw członkowskich odpowiedni okres czasu. Bez względu jednak na zakres praw przysługujących cudzoziemcowi, któremu udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, oraz jego stały charakter, może zostać ono cofnięte bądź utracone. Z drugiej strony, posiadanie statusu rezydenta UE oraz korzystanie z tego powodu z większego zakresu praw zdecydowanie ułatwia oraz pogłębia proces integracji cudzoziemca w środowisku, w którym mieszka na terytorium państwa członkowskiego. Dzięki swej istocie zezwolenie ułatwia cudzoziemcom korzystanie w pełni z przysługujących im uprawnień zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej, a w rezultacie zbliża jego prawa do tych, które przysługują obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej.

Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin (Dz. Urz. UE L 251/12 z 03.10.2003).

²⁶⁵ Punkt 18-21 Konkluzji Szczytu Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15-16 października 1999 r.

ROZDZIAŁ 5

ZGODA NA POBYT ZE WZGLĘDÓW HUMANITARNYCH I ZGODA NA POBYT TOLEROWANY

BARBARA WÓJCIK

Zgoda na pobyt ze względów humanitarnych jest tytułem pobytowym wprowadzonym przez ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, który częściowo zastępuje udzielaną dotychczas zgodę na pobyt tolerowany i jednocześnie stanowi nowy rodzaj zezwolenia na pobyt. Unormowania dotyczące zgody na pobyt tolerowany zawarte były w powołanej wyżej ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż udzielenie zgody na pobyt tolerowany stanowiło jedną z form ochrony, której zasadność należało rozważyć w razie odmowy nadania statusu uchodźcy²⁶⁶. Z dniem 1 maja 2014 r. przepisy te zostały uchylone²⁶⁷, a regulacje w zakresie udzielenia zgody na pobyt tolerowany i zgody na pobyt ze względów humanitarnych stały się materią regulowaną przez ustawę o cudzoziemcach. Zabieg ten uzasadniono przyjęciem koncepcji kompleksowego unormowania kwestii pobytów cudzoziemców w jednym akcie prawnym²⁶⁸. Względem wydanych dotychczas rozstrzygnięć przyjęto, że zgody na pobyt tolerowany udzielone cudzoziemcom na podstawie decyzji wydanych w oparciu o postanowienia art. 97 ust. 1 lub 1a UoUCO stały się w dniu wejścia w życie ustawy o cudzoziemcach decyzjami

---

²⁶⁶ Zob. J. Chlebny, *Postępowanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy*, Warszawa 2011, s. 22.

²⁶⁷ Zob. art. 484 pkt 35 UoC.

²⁶⁸ Zob. Uzasadnienie projektu ustawy o cudzoziemcach, s. 78.

o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych²⁶⁹. Zgody na pobyt tolerowany na terytorium RP udzielone w pozostałych przypadkach²⁷⁰ zachowały dotychczasową nazwę, jednak i te tytuły pobytowe objęte zostały zmianami wprowadzonymi przez ustawę o cudzoziemcach.

Przesłanki udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych określone zostały w przepisie art. 348 UoC jako sytuacje, w których zobowiązanie cudzoziemca do powrotu miałyby prowadzić do naruszenia enumeratywnie wyliczonych praw człowieka gwarantowanych przez Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności lub Konwencję o prawach dziecka²⁷¹. Wskazane akty prawa międzynarodowego zostały ratyfikowane przez Prezydenta RP za zgodą wyrażoną w ustawie²⁷², stanowią więc część krajowego porządku prawnego i powinny być bezpośrednio stosowane²⁷³. Zwrócenia uwagi wymaga, że celem przyznania zgody na pobyt ze względów humanitarnych, jak i pobyt tolerowany, jest zapobieżenie zobowiązania cudzoziemca do powrotu²⁷⁴, z tego względu należy postrzegać te tytuły pobytowe jako ochraniające przed nałożeniem obowiązku opuszczenia terytorium RP, pomimo istnienia okoliczności uzasadniających takie rozstrzygnięcie²⁷⁵. Konsekwencją przyjęcia takiej konstrukcji dla omawianych tytułów pobytu

---

²⁶⁹ Zob. art. 508 ust. 1 pkt 1 UoC. Ten sam skutek nastąpił, zgodnie z ust. 2 powołanego przepisu, względem zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonych na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 8-9 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 114, poz. 739 ze zm.), które z mocy prawa stały się decyzjami o zgodzie na pobyt tolerowany zgodnie z postanowieniami art. 141 ust. 2 UoUCO.

²⁷⁰ Zgody na pobyt tolerowany należało udzielić w razie niewykonalności wydalenia z przyczyn niezależnych od organu wykonującego decyzję o wydaleniu i od cudzoziemca lub można było udzielić, jeżeli wydalenie cudzoziemca mogłoby nastąpić jedynie do kraju, do którego wydanie cudzoziemca jest niedopuszczalne na podstawie orzeczenia sądu o niedopuszczalności wydania cudzoziemca albo na podstawie rozstrzygnięcia Ministra Sprawiedliwości o odmowie jego wydania, uwzględniając przyczynę, z powodu której odmówiono wydania cudzoziemca, oraz interes Rzeczypospolitej Polskiej (art. 97 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 UoUCO).

²⁷¹ Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.).

²⁷² Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności została ratyfikowana przez Prezydenta RP po wyrażeniu zgody na jej ratyfikację ustawą z dnia 2 października 1992 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 85, poz. 427), Konwencja o prawach dziecka została ratyfikowana na podstawie zgody wyrażonej w ustawie z dnia 27 września 1990 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 16, poz. 71).

²⁷³ Zob. art. 91 Konstytucji.

²⁷⁴ Zgodnie z definicją przyjętą w art. 3 pkt 13 UoC, pojęcie „powrót” oznacza powrót cudzoziemca do kraju jego pochodzenia, państwa tranzytu lub innego państwa trzeciego, do którego zdecydował się powrócić i przez które został przyjęty.

²⁷⁵ Przypadki, w których wydawana jest decyzja o zobowiązaniu do powrotu określa art. 302 UoC.

towych jest zawężenie grupy cudzoziemców uprawnionych do uzyskania zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany do osób, względem których może zostać wszczęte postępowanie w sprawie zobowiązania do powrotu.

5.1. PRZESŁANKI UDZIELENIA ZGODY NA POBYT ZE WZGLĘDÓW HUMANITARNYCH

Jako pierwszą z okoliczności uzasadniających przyznanie zgody na pobyt ze względów humanitarnych wskazano sytuację, gdy powrót cudzoziemca możliwy byłby wyłącznie do państwa, w którym zagrożone by było jego prawo do życia, mógłby on zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, lub mógłby być zmuszony do pracy, lub mógłby być pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej. Wymienione zagrożenia należy rozumieć zgodnie z postanowieniami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Gwarancje praw i wolności wynikające z Konwencji przysługują niezależnie od posiadanego obywatelstwa, a obowiązkiem państw-stron jest ich zapewnienie zarówno swoim obywatelom, obywatelom innych państw i bezpaństwowcom²⁷⁶. Niektóre z postanowień Konwencji, z uwagi na swoją naturę, adresowane będą wyłącznie lub głównie do cudzoziemców, nie jest to jednak podstawa do wprowadzenia podziału na obywateli i nie-obywateli, jeśli chodzi o korzystanie z gwarantowanych wolności i praw, prowadziłyby to bowiem do zaprzeczenia zasadzie z art. 1 Konwencji, zapewniającej je każdej osobie²⁷⁷.

Odesłanie do postanowień Konwencji przyjęte w art. 348 UoC ma charakter odesłania dynamicznego. Z jednej strony przesądza o tym konstrukcja odesłania²⁷⁸, z drugiej strony jest to konsekwencją ewolucyjnej interpretacji postanowień samej

---

²⁷⁶ Zob. L. Garlicki (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, *Komentarz do artykułów 1-18*, Warszawa 2010, s. 34.

²⁷⁷ Zob. M.A. Nowicki, *Prawo cudzoziemców do skutecznej ochrony prawnej*, „Palestra” 2014, nr 3-4, s. 82.

²⁷⁸ Zob. § 159 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, zgodnie z którym odesłania do obowiązujących przepisów prawnych należy rozumieć jako odesłania do tych przepisów w brzmieniu, jakie będą one miały każdorazowo w czasie obowiązywania przepisu odsyłającego.

Konwencji, której treść jest wynikiem wielu orzeczeń Trybunału, precyzującego dość ogólny tekst pisany oraz rozszerzającego zakres ochrony, wprowadzając wiele zupełnie nowych treści²⁷⁹. Wykładnia postanowień art. 348 UoC wymaga sięgnięcia do orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, odnoszących się do poszczególnych gwarantowanych praw, oraz oceny rzeczywistego ryzyka wystąpienia ich zagrożeń w kraju, do którego cudzoziemiec ma wrócić.

Prawo do życia²⁸⁰, do którego odsyła art. 348 ust. 1 lit. a) UoC, ma charakter prawa szczególnego, którego przestrzeganie jest pierwszym i podstawowym warunkiem dla istnienia innych praw i wolności²⁸¹. Państwa-strony Konwencji ponoszą odpowiedzialność za wszelkie działania lub zaniechania ich organów, które naruszają obowiązek ochrony życia, a także za sytuacje prowadzące do powstania groźby jego naruszenia, w szczególności w sprawach ekstradycji i wydalenia do kraju, który przewiduje i stosuje karę śmierci²⁸².

Obok prawa do życia omawiana przesłanka udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych odnosi się do zagrożenia bezpieczeństwa osobistego i wolności osoby, która ma opuścić terytorium RP. Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego formułuje art. 5 Konwencji. Wolność należy rozumieć jako wolność od zatrzymania lub aresztowania zaś bezpieczeństwo osobiste to rodzaj ochrony przed arbitralną ingerencją w sferę tej wolności²⁸³. Konwencja określa sytuacje, w których pozbawienie wolności jest dopuszczalne²⁸⁴, wymaga jednak zawsze by nastąpiło

²⁷⁹ Zob. L. Garlicki (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, s. 8-9.

²⁸⁰ Prawo do życia jest prawem absolutnym chronionym przez art. 2 Konwencji i postanowienia protokołu dodatkowego nr 6, które nakazują zniesienie kary śmierci i formułują zakaz jej wymierzania i wykonywania. Zob. C. Mik, *Koncepcja normatywna europejskiego prawa praw człowieka*, Toruń 1994, s. 55.

²⁸¹ Zob. M.A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Warszawa 2013, s. 342.

²⁸² Zob. L. Garlicki (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, s. 67, 73.

²⁸³ Zob. M.A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej...*, s. 452.

²⁸⁴ Art. 5 § 1 Konwencji stanowi, że pozbawienie wolności pod warunkiem dochowania trybu ustalonego przez prawo może nastąpić w przypadku: „a) zgodnego z prawem pozbawienia wolności w wyniku skazania przez właściwy sąd; b) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w przypadku niepodporządkowania się wydanemu zgodnie z prawem orzeczeniu sądu lub w celu zapewnienia wykonania określonego w ustawie obowiązku; c) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, lub, jeśli jest to konieczne, w celu zapobieżenia popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu; d) pozbawienia nieletniego wolności na podstawie zgodnego z prawem orzeczenia w celu ustanowienia

zgodnie z trybem przewidzianym przez prawo. Każdy przypadek pozbawienia wolności należy udowodnić w sposób przekonujący, ponadto obowiązkiem państwa jest niezwłoczne poinformowanie osoby pozbawionej wolności w zrozumiałym dla niej języku o przyczynach zatrzymania oraz stawianych zarzutach²⁸⁵. Standard ochrony przed arbitralnym pozbawieniem wolności wynikający z Konwencji powinien być oceniany względem kraju, do którego cudzoziemiec ma powrócić.

Jako drugi rodzaj zagrożeń uniemożliwiających zobowiązanie do powrotu wskazano sytuację, gdy cudzoziemiec mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, a więc doszłoby do naruszenia praw gwarantowanych w art. 3 Konwencji. Zastosowanie tortur, których pojęcie definiowane jest w prawie międzynarodowym²⁸⁶, stanowi szczególnie drastyczne naruszenie art. 3 Konwencji, które charakteryzuje: cel – wymuszenie określonego zachowania, premedytacja – zadawanie cierpień jest zamierzone i przygotowane, intensywność – wywołanie okrutnych cierpień²⁸⁷. Traktowanie nieludzkie to wkroczenie w sferę integralności fizycznej i psychicznej człowieka, które nie osiąga poziomu drastyczności tortur, przekraczające minimalny próg dolegliwości, dla oceny którego należy wziąć pod uwagę także konieczność zastosowania siły

---

nadzoru wychowawczego lub zgodnego z prawem pozbawienia nieletniego wolności w celu postawienia go przed właściwym organem; e) zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby w celu zapobieżenia szerzeniu przez nią choroby zakaźnej, osoby umyślowo chorej, alkoholika, narkomana lub włóczęgi; f) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania osoby, w celu zapobieżenia jej nielegalnemu wkroczeniu na terytorium państwa, lub osoby, przeciwko której toczy się postępowanie o wydalenie lub ekstradycję”.

²⁸⁵ Zob. C. Mik, *Koncepcja normatywna...*, s. 55.

²⁸⁶ Pojęcie tortury zostało zdefiniowane w art. 1 ust. 1 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378 – zał.), jako „każde działanie, którym jakiegokolwiek osobie umyślnie zadaje się ostry ból lub cierpienie, fizyczne bądź psychiczne, w celu uzyskania od niej lub od osoby trzeciej informacji lub wyznania, w celu ukarania jej za czyn popełniony przez nią lub osobę trzecią albo o którego dokonanie jest ona podejrzana, a także w celu zastraszenia lub wywarcia nacisku na nią lub trzecią osobę albo w jakimkolwiek innym celu wynikającym z wszelkiej formy dyskryminacji, gdy taki ból lub cierpienie powodowane są przez funkcjonariusza państwowego lub inną osobę występującą w charakterze urzędowym lub z ich polecenia albo za wyraźną lub milczącą zgodą. Określenie to nie obejmuje bólu lub cierpienia wynikających jedynie ze zgodnych z prawem sankcji, nieodłącznie związanych z tymi sankcjami lub wywołanych przez nie przypadkowo.”

²⁸⁷ L. Garlicki (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, s. 107.

fizycznej²⁸⁸. Traktowanie poniżające to takie, które ma na celu wywołanie u prześladowanego przerażenia, udręki i strachu²⁸⁹.

Trzeci rodzaj okoliczności uzasadniających udzielenie zgody na pobyt tolerowany dotyczy niebezpieczeństwa zmuszenia do pracy. Do pracy przymusowej i obowiązkowej odnoszą się postanowienia art. 4 Konwencji, który poprzez wyliczenie w ust. 3 sytuacji, które nie stanowią pracy przymusowej ani obowiązkowej, określa zakres tych pojęć²⁹⁰. Pracą przymusową jest praca wykonywana pod przymusem fizycznym lub moralnym, a pracą obowiązkową praca, której podjęcie jest skutkiem obowiązku przewidzianego w prawie krajowym²⁹¹.

Ostatnią z przesłanek omawianego tytułu pobytowego odwołującej się do postanowień Konwencji jest zagrożenie pozbawienia cudzoziemca prawa do rzetelnego procesu sądowego albo ukaranie go bez podstawy prawnej. Postanowienia art. 348 ust. 1 lit. d) UoC odnoszą się do praw gwarantowanych w art. 6 i art. 7 Konwencji. Z unormowań tych wynikają fundamentalne zasady sądownictwa karnego i cywilnego, w tym prawo dostępu do sądu, zasada niezawisłości i bezstronności, prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, zasada procesu publicznego²⁹². Przepis art. 7 Konwencji potwierdza zakaz wstecznego stosowania prawa karnego na niekorzyść oskarżonego i formułuje zasadę, że tylko prawo może rozstrzygać o istnieniu przestępstwa i zasadach odpowiedzialności za jego popełnienie²⁹³. Na naruszenie gwarancji wynikających z art. 7 Konwencji może powoływać się tylko osoba skazana za czyn zabroniony przez prawo²⁹⁴.

---

²⁸⁸ Ibidem, s. 109.

²⁸⁹ Zob. W. Trojan, [w:] J. Chlebny (red.), *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz...*, s. 573.

²⁹⁰ Art. 4 ust. 3 Konwencji stanowi: „W rozumieniu tego artykułu pojęcie «praca przymusowa lub obowiązkowa» nie obejmuje: a) żadnej pracy, jakiej wymaga się zwykle w ramach wykonywania kary pozbawienia wolności orzeczonej zgodnie z postanowieniami artykułu 5 niniejszej konwencji lub w okresie warunkowego zwolnienia; b) żadnej służby o charakterze wojskowym bądź służby wymaganej zamiast obowiązkowej służby wojskowej w tych krajach, które uznają odmowę służby wojskowej ze względu na przekonania; c) żadnych świadczeń wymaganych w stanach nadzwyczajnych lub klęsk zagrażających życiu lub dobru społeczeństwa; d) żadnej pracy ani świadczeń stanowiących część zwykłych obowiązków obywatelskich.”

²⁹¹ Zob. C. Mik, *Koncepcja normatywna...*, s. 56.

²⁹² Zob. W. Trojan, [w:] J. Chlebny (red.), *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz...*, s. 577.

²⁹³ Zob. M.A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej...*, s. 637.

²⁹⁴ Zob. P. Hofmański, [w:] L. Garlicki (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, s. 464.

Zgodnie z art. 348 UoC, zgody na pobyt ze względów humanitarnych udziela się, gdy zobowiązanie go do powrotu naruszałoby jego prawo do życia prywatnego lub rodzinnego, w rozumieniu przepisów EKPCz²⁹⁵. Zgodnie z art. 8 Konwencji, każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swego mieszkania i swojej korespondencji. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

Pojęcie życia prywatnego obejmuje przede wszystkim integralność psychiczną i fizyczną osoby ludzkiej, lecz także całą gamę stosunków międzyludzkich, przyjaźni, życia w kręgach koleżeńskich, których perspektywa zerwania może być problematyczna, szczególnie po dłuższym pobycie w danym kraju²⁹⁶. Pojęcie „życie rodzinne” odnosi się z kolei do zespołu relacji międzyludzkich, wynikających z więzi krwi lub prawa²⁹⁷. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 marca 2011 r. orzekł, że art. 8 Konwencji nie stanowi bezwzględnej ochrony przed wydaleniem. Regulacja ta nie może być interpretowana w sposób prowadzący do narzucenia państwu konieczności poszanowania dokonanego przez cudzoziemca wyboru miejsca zamieszkania. Za wydaleniem cudzoziemca mogą przemawiać naruszenia prawa, których się dopuścił oraz fakt nielegalnego pobytu²⁹⁸. W orzecznictwie podnoszone jest, że ograniczenia prawa do życia rodzinnego muszą być proporcjonalne. Zasada proporcjonalności wymaga rozważenia sytuacji osobistej i rodzinnej cudzoziemca, w tym między innymi długości pobytu w Polsce, ewentualnych przeszkód do zamieszkania z rodziną w kraju pochodzenia cudzoziemca, w tym skutków wynikających dla rodziny z przeniesienia życia rodzinnego do innego kraju²⁹⁹. Żadna z przesłanek przewidujących ingerencję władzy publicznej w życie rodzinne, wymienionych w art. 8 ust. 2 Konwencji,

---

²⁹⁵ Zwrócenia uwagi wymaga, że przesłanka kwalifikująca do udzielania zgody na pobyt tolerowany na podstawie art. 97 ust. 1 pkt 1a UoUOC, obejmowała wyłącznie kryterium naruszenia prawa do życia rodzinnego, pomijając prawo do poszanowania życia prywatnego, wynikające z art. 8 Konwencji.

²⁹⁶ Zob. M.A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej...*, s. 676, 705.

²⁹⁷ L. Garlicki (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, s. 518.

²⁹⁸ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 marca 2011 r., sygn. akt V SA/Wa 2692/10, LEX nr 1402517.

²⁹⁹ Wyrok NSA z dnia 30 listopada 2005 r., sygn. akt II OSK 1148/05, LEX nr 196754.

nie stanowi, by sam fakt naruszenia prawa przez cudzoziemca przesądzał o konieczności takiej ingerencji³⁰⁰.

Ostatnią z przesłanek udzielenia cudzoziemcowi zgody na pobyt ze względów humanitarnych stanowi stwierdzenie, że zobowiązanie cudzoziemca do powrotu naruszałoby prawa dziecka, określone w Konwencji o prawach dziecka, w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu. Przepis art. 3 Konwencji wymaga, aby we wszystkich działaniach dotyczących dzieci podejmowanych, między innymi, przez władze administracyjne i sądy, kierować się interesem (dobrem) dziecka jako wartością nadrzędną. W preambule do Konwencji podkreślono natomiast priorytet wychowania w środowisku rodzinnym, które najlepiej gwarantuje ochronę interesów dziecka, jego pełny i harmonijny rozwój. Art. 9 Konwencji zobowiązuje państwa-strony do zapewnienia, by dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, co szczególne znaczenie będzie mieć w sytuacji, gdy wydalenie miałoby być orzeczone względem niektórych członków rodziny cudzoziemca. Zwrócenia uwagi wymaga także art. 28 Konwencji, przyznający dzieciom prawo do nauki, które może zostać naruszone w razie obowiązku powrotu do kraju, gdzie dziecko mogłoby być pozbawione możliwości nauki ze względu na nieznajomość języka, kultury i obyczajów tam panujących.

W myśl postanowień art. 349 UoC, odmawia się udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych, jeżeli istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że cudzoziemiec popełnił zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości, w rozumieniu prawa międzynarodowego, lub jest winny działań sprzecznych z celami i zasadami Narodów Zjednoczonych określonymi w Preambule i art. 1 i 2 Karty Narodów Zjednoczonych, lub popełnił na terytorium RP zbrodnię lub popełnił poza tym terytorium czyn, który jest zbrodnią według prawa polskiego, a także gdy podzegał albo w inny sposób brał udział w popełnieniu wymienionych zbrodni lub czynów. Odmowa udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych nastąpi także w razie stwierdzenia, że cudzoziemiec stanowi zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Od uznaniowej decyzji organu zależy odmowa omawianego tytułu bytowego względem cudzoziemca, który przed przybyciem

---

³⁰⁰ Wyrok NSA z dnia 30 czerwca 2005 r. sygn. akt II OSK 554/05, LEX nr 190312.

na terytorium RP popełnił czyn, który według prawa polskiego jest przestępstwem zagrożonym karą pozbawienia wolności oraz opuścił kraj pochodzenia wyłącznie w celu uniknięcia kary.

5.2. PRZESŁANKI UDZIELENIA ZGODY NA POBYT TOLEROWANY

Drugim z tytułów pobytowych, rozpatrywanych w toku postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, jest zgoda na pobyt tolerowany. Na podstawie art. 351 ust. 1 pkt 1 UoC, status tolerowany uzyska cudzoziemiec, który spełnia warunki do udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych określone w art. 348 ust. 1 pkt 1 UoC, ale nie może uzyskać tego tytułu pobytowego w związku z istnieniem okoliczności nakazujących odmowę przyznania tego zezwolenia, wskazanych w art. 349 UoC.

Jako drugie z kryteriów przyznania zgody na pobyt tolerowany wskazano sytuację, gdy zobowiązanie cudzoziemca do powrotu jest niewykonalne z przyczyn niezależnych od organu właściwego do przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu i od cudzoziemca. Niewykonalność wydalenia może mieć przyczynę faktyczną lub prawną. Przyczyną faktyczną będzie np. brak komunikacji z krajem, do którego cudzoziemiec ma być wydalony. Niewykonalność wydalenia pod względem prawnym będzie miała miejsce między innymi wtedy, jeżeli kraj, do którego cudzoziemiec ma być wydalony nie ma obowiązku cudzoziemca przyjąć³⁰¹. Niewykonalność wydalenia leżąca po stronie cudzoziemca może wiązać się z jego stanem zdrowotnym czy psychicznym, uniemożliwiającym wykonanie decyzji o wydaleniu³⁰². Zachowanie cudzoziemca polegające na celowym uchylaniu się od uzyskania paszportu nie stanowi przyczyny niezależnej od niego³⁰³.

Trzecią z okoliczności kwalifikujących do udzielenia zgody na pobyt tolerowany stanowi sytuacja, gdy zobowiązanie cudzoziemca do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, do którego wydanie go jest niedopuszczalne na mocy orzeczenia sądu albo z uwagi na rozstrzygnięcie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie

³⁰¹ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 maja 2010 r., sygn. akt V SA/Wa 129/10, LEX nr 675594.

³⁰² W. Trojan, [w:] J. Chlebny (red.), *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz...*, s. 577-578.

³⁰³ Zob. powołany wyżej wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 marca 2014 r.

odmowy wydania cudzoziemca. W zakresie dopuszczalności wydania sąd okręgowy orzeka na podstawie postanowień KPK³⁰⁴. Minister Sprawiedliwości, zgodnie z art. 606 KPK, przed wydaniem zezwolenia na przewóz osoby ściganej przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje ustaleń w zakresie niedopuszczalności ekstradycji. Zgoda na pobyt tolerowany oparta na tej przesłance udzielana jest na wniosek cudzoziemca³⁰⁵.

Odmowa udzielenia zgody na pobyt tolerowany, zgodnie z postanowieniami art. 352 UoC następuje, gdy pobyt cudzoziemca na terytorium RP może stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

5.3. POSTĘPOWANIE W SPRAWIE UDZIELENIA ZGODY NA POBYT ZE WZGLĘDÓW HUMANITARNYCH I NA POBYT TOLEROWANY

Przepisy dotyczące zgody na pobyt ze względów humanitarnych i pobyt tolerowany zamieszczone zostały w dziale VIII UoC, regulującym kontrolę legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP i zobowiązanie cudzoziemca do powrotu. Regulacje art. 348 i 351 UoC, określając uwarunkowania przyznania omawianych tytułów pobytowych, posługują się konstrukcją opartą na wymienieniu przesłanek uniemożliwiających zobowiązanie do powrotu. Konsekwencją takiego rozwiązania jest sygnalizowane powyżej zawężenie grona cudzoziemców, którym zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub pobyt tolerowany należy udzielić, do osób kwalifikujących się do procedury zobowiązania do powrotu³⁰⁶. Wówczas właściwym do orzekania w sprawie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych i zgody na pobyt tolerowany jest komendant oddziału Straży Granicznej

---

³⁰⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.)

³⁰⁵ Zob. art. 356 ust. 4 UoC.

³⁰⁶ Zob. art. 302 UoC.

lub komendant placówki Straży Granicznej, który przeprowadza postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu³⁰⁷.

Kwestię organu posiadającego kompetencję do wydania wskazanego rozstrzygnięcia doprecyzowuje art. 310 UoC, który nakłada obowiązek wszczęcia postępowania z urzędu na komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, który stwierdził istnienie przesłanki uzasadniającej wydanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Druga z możliwości rozpoczęcia procedowania w sprawie zobowiązania do powrotu uzależniona jest od wniosku wojewody, Ministra Obrony Narodowej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, organu Służby Celnej, komendanta wojewódzkiego lub komendanta powiatowego (miejskiego) Policji.

O właściwości miejscowej organu Straży Granicznej w tym przypadku decyduje miejsce siedziby organu występującego z wnioskiem albo miejsce pobytu cudzoziemca. Tak określone zasady wszczęcia postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, wynikające z art. 310 UoC, należy uznać za przepisy szczególne względem art. 61 KPA. Ocena przesłanek udzielenia zezwolenia na pobyt ze względów humanitarnych albo pobyt tolerowany powinna stanowić element obowiązkowy każdego postępowania prowadzonego w sprawie zobowiązania do powrotu, co wynika z kategorycznego sformułowania w art. 348 i 351 UoC, że wskazanych tytułów pobytowych „udziela się”. Ujawnienie tego rodzaju okoliczności w toku postępowania o zobowiązanie do powrotu powoduje obowiązek zakończenia postępowania decyzją, która zawiera rozstrzygnięcie w przedmiocie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych, a w razie jej nieudzielenia w przedmiocie udzielenia zgody na pobyt tolerowany³⁰⁸.

Ustawa o cudzoziemcach dopuszcza także przeprowadzenie odrębnego postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt ze względów humanitarnych lub pobyt tolerowany. Warunkiem wszczęcia postępowania w tym przedmiocie jest ustalenie, że okoliczności kwalifikujące do przyznania zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub pobyt tolerowany³⁰⁹ wyszły na jaw po wydaniu decyzji o zobo-

---

³⁰⁷ Zob. art. 356 UoC. Zgodnie z postanowieniami art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1402) komendanci oddziałów SG i komendanci placówek SG są terenowymi organami Straży Granicznej.

³⁰⁸ Zob. art. 356 ust. 1 UoC.

³⁰⁹ Art. 356 ust. 2 obejmuje okoliczności udzielenia zgody na pobyt tolerowany wynikające z art. 351 pkt 1 lub 2.

wiązaniu cudzoziemca do powrotu przez organ wyższego stopnia albo w związku z koniecznością wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu wydanej przez organ innego państwa członkowskiego³¹⁰. Zaistnienie tego rodzaju okoliczności nakłada na organ Straży Granicznej, który wydał decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, obowiązek wszczęcia z urzędu odrębnego postępowania w sprawie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub pobyt tolerowany³¹¹.

Postępowanie w sprawie udzielenia zgody na pobyt tolerowany może być wszczęte na wniosek cudzoziemca wyłącznie, gdy podstawę przyznania tego tytułu pobytowego stanowiłaby okoliczność niedopuszczalności wydania w wyniku orzeczenia sądu lub rozstrzygnięcia Ministra Sprawiedliwości³¹². W pozostałych przypadkach wniosek cudzoziemca o przyznanie omawianych tytułów pobytowych może stanowić źródło informacji o okolicznościach uzasadniających wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu.

Postępowanie w sprawie zobowiązania do powrotu odbywa się na zasadach określonych w kodeksie postępowania administracyjnego oraz z zapewnieniem szczególnych gwarancji proceduralnych wynikających z Dyrektywy 2008/115/WE³¹³. Zgodnie z postanowieniami art. 77 § 1 KPA, organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Kodeks postępowania administracyjnego nie reguluje kwestii ciężaru dowodu w postępowaniu. Ogólna reguła dowodowa z art. 6 KC, która znajduje w takim przypadku zastosowanie, stanowi, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na organie lub stronie, zależnie od tego, który z tych podmiotów wywodzi z danego faktu skutki prawne³¹⁴. Okoliczności dotyczące spełnienia ewentualnie przesłanek na udzielenie zgody na pobyt tolerowany powinny być wskazane przez osobę ubiegającą się o ten tytuł pobytowy. Organ ma obowiązek rozważyć, czy obawy cudzoziemca przed działaniami, o jakich mowa w art. 97 tej ustawy, są obiektywnie

---

³¹⁰ Z zastrzeżeniem, że podstawą działania organu jest Dyrektywa Rady 2001/40/WE z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydalaniu obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 149/34 z 02.06.2001).

³¹¹ Zob. art. 356 ust. 2 i 5 UoC.

³¹² Zob. art. 356 ust. 4 UoC.

³¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 348/98 z 24.12.2008).

³¹⁴ Zob. wyrok NSA z dnia 11 lipca 2002 r., sygn. akt I SA/Po 788/00, LEX nr 56705.

uzasadnione. Ich ocena musi się odnosić do konkretnego przypadku, a nie ogólnie do panującej sytuacji w danym kraju, do którego ma nastąpić wydalenie. Oczywiście, organ bada sytuację polityczno-ekonomiczną w danym kraju, ale badanie to musi być dokonane w powiązaniu z sytuacją konkretnej osoby³¹⁵. Przed wydaniem decyzji o udzieleniu cudzoziemcowi zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub pobyt tolerowany należy uzyskać informację co do okoliczności wyłączających możliwość przyznania tych tytułów pobytowych³¹⁶.

---

³¹⁵ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 października 2012 r., sygn. akt IV SA/Wa 2071/12, LEX nr 1343695.

³¹⁶ Zob. art. 359 UoC.

ROZDZIAŁ 6

DOKUMENTY WYDAWANE CUDZOZIEMCOM

MAGDALENA TOTA

Ustawa o cudzoziemcach wyróżnia pięć kategorii dokumentów, jakie mogą zostać wydawane i wymieniane na wniosek cudzoziemca. Są nimi:

- karta pobytu;
- polski dokument podróży dla cudzoziemca;
- polski dokument tożsamości cudzoziemca;
- tymczasowy polski dokument podróży dla cudzoziemca;
- dokument potwierdzający posiadanie zgody na pobyt tolerowany o nazwie „zgoda na pobyt tolerowany”³¹⁷.

6.1. KARTA POBYTU

Zgodnie z art. 242 UoC, karta pobytu, w okresie swojej ważności, jest dokumentem potwierdzającym tożsamość cudzoziemca w czasie jego pobytu w Polsce oraz uprawniającym go do wielokrotnego przekraczania granicy bez konieczności uzyskania wizy, oczywiście pod warunkiem posiadania przez cudzoziemca ważnego dokumentu podróży. Jest wydawana cudzoziemcowi w związku z udzieleniem mu jednej z niżej wymienionych form pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

---

³¹⁷ Art. 226 w związku z art. 229 ust. 1 UoC. Wzory powyższych dokumentów zostały określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie dokumentów wydawanych cudzoziemcom (Dz. U. z 2014 r., poz. 589).

- zezwolenia na pobyt czasowy;
- zezwolenia na pobyt stały;
- zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE;
- zgody na pobyt ze względów humanitarnych³¹⁸.

Umieszczane są w niej informacje³¹⁹, takie jak: imię (imiona) i nazwisko cudzoziemca oraz imiona rodziców; data, miejsce i kraj urodzenia; adres zameldowania na pobyt stały lub czasowy (dane te nie są umieszczane w karcie, jeśli cudzoziemiec nie zameldował się w miejscu pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące); informacja o obywatelstwie, płci, rodzaju udzielonego zezwolenia, wzroście i kolorze oczu; numer PESEL – jeśli został nadany; obraz linii papilarnych; nazwa organu wydającego kartę; data wydania i upływu ważności karty; fotografia cudzoziemca oraz adnotacje³²⁰ adekwatne do udzielonej formy zezwolenia.

Ważność wydawanej karty pobytu jest zależna od udzielonej cudzoziemcowi formy pobytu. W przypadku udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, karta jest ważna przez okres, na który udzielono takiego zezwolenia. W związku z wydaniem zezwolenia na pobyt stały, karta ważna jest przez okres 10 lat od dnia jej wydania. Osobie, której udzielono zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE karta jest wydawana na 5 lat. Okres ważności karty wydanej na podstawie udzielenia zgody na pobyt tolerowany ze względów humanitarnych wynosi 2 lata.

---

³¹⁸ Art. 240 UoC.

³¹⁹ Dane zawarte w karcie pobytu są zgodne z powołanym wyżej Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającym jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich.

³²⁰ Szczególnego zwrócenia uwagi wymaga określona w art. 224 ust. 1 pkt 11 adnotacja „dostęp do rynku pracy”, która zamieszczana jest na karcie pobytu cudzoziemca, który jest uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, dotyczy m. in. są to cudzoziemcy: posiadający status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej; którym udzielono ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej; posiadający zezwolenie na pobyt stały; posiadający zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej; posiadający zgodę na pobyt ze względów humanitarnych; posiadający zgodę na pobyt tolerowany; korzystający z ochrony czasowej w Rzeczypospolitej Polskiej; będący obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej; będący obywatelami państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej; będący obywatelami państwa niebędącego stroną umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, który może korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi.

Kolejne karty pobytu są wydawane analogicznie na te same okresy czasowe, co poprzednio wydany dokument³²¹. Pierwsza karta pobytu wydawana jest co do zasady z urzędu. Jednak w przypadku cudzoziemca, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przebywa na jej terytorium w celu połączenia z rodziną lub jest członkiem najbliższej rodziny repatrianta lub uzyskał zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, dokument ten wydawany jest na wniosek cudzoziemca. Cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE i wcześniej posiadał zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej w związku z pobytem na podstawie ochrony międzynarodowej, przed wydaniem pierwszej karty pobytu wojewoda zwraca się w celu ustalenia, czy cudzoziemiec nie został pozbawiony ochrony międzynarodowej, za pośrednictwem Szefa Urzędu, do tego państwa członkowskiego³²².

W celu wydania kolejnej karty pobytu należy złożyć wniosek o jego wydanie co najmniej na 30 dni przed upływem okresu ważności karty pobytu³²³. Cudzoziemiec jest zobowiązany do wymiany karty, jeśli nastąpiła zmiana danych umieszczonych w dotychczasowym dokumencie lub wizerunku twarzy umieszczonego w tej karcie w stopniu utrudniającym lub uniemożliwiającym identyfikację jej posiadacza. Kartę należy wymienić również jeśli została ona uszkodzona bądź utracona oraz w przypadku przejścia przez Rzeczpospolitą Polską lub inne państwo członkowskie UE odpowiedzialności za ochronę międzynarodową posiadacza karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE z adnotacją wskazującą państwo, które przyznało ochronę międzynarodową oraz datę przyznania ochrony³²⁴.

Organem odpowiedzialnym za wydanie decyzji w sprawie wydania karty pobytu bądź odmowy jej wydania jest wojewoda, który udzielił cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Właściwość wojewody jest wyznaczana w zależności od miejsca pobytu cudzoziemca. Cudzoziemcowi, któremu udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych, dokument ten wydawany jest

---

³²¹ Art. 243 i 244 UoC.

³²² Art. 229 ust. 2, 4 i 6 UoC.

³²³ Art. 230 ust. 2 UoC.

³²⁴ Art. 241 w związku z art. 244 ust. 1 pkt 18 UoC.

przez komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, który udzielił tej zgody i jest właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

Za każdym razem przy wydawaniu karty pobytu albo jej wymiany, organ właściwy pobiera od cudzoziemca odciski linii papilarnych. Jeśli cudzoziemiec nie złoży odcisków, organ odmówi wszczęcia postępowania.

Karta pobytu jest odbierana osobiście przez cudzoziemca, którego dane osobowe są sprawdzane za pomocą elektronicznego czytnika, który weryfikuje, czy dane na karcie są zgodne ze stanem faktycznym. Jeżeli karta jest wydawana cudzoziemcowi, który nie ukończył trzynastego roku życia, dokument jest odbierany przez jego przedstawiciela ustawowego lub kuratora³²⁵. Konieczność osobistego odbioru dokumentu jest podyktowana względami bezpieczeństwa i obowiązkiem potwierdzenia tożsamości cudzoziemca³²⁶.

Cudzoziemiec jest zobowiązany do zwrotu karty pobytu organowi, jeśli nabył obywatelstwo polskie lub gdy wydano mu następujące decyzje:

- o stwierdzeniu nieważności tego dokumentu;
- o cofnięciu mu zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub zezwolenia na pobyt czasowy;
- o cofnięciu zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

Zwrot karty następuje również w przypadku, jeśli wydana decyzja o udzieleniu zgody czy zezwolenia na którykolwiek z pobytów wygasła z mocy prawa na podstawie odrębnych przepisów. Cudzoziemiec musi zwrócić kartę pobytu niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia, w którym doręczono mu dokument potwierdzający nabycie obywatelstwa polskiego albo kiedy stały się ostateczne lub wygasły decyzje wspomniane wyżej. W przypadku śmierci cudzoziemca, dla którego została wydana karta pobytu, osoba obowiązana do zgłoszenia zgonu niezwłocznie zwraca kartę pobytu osoby zmarłej organowi, który wydał tę kartę³²⁷. Zgodnie z ustawą prawo o aktach stanu cywilnego, obowiązany osobami są w następującej kolejności: małżonek lub dzieci zmar-

---

³²⁵ Art. 245-248 UoC.

³²⁶ P. Stachańczyk, *Karta pobytu i inne dokumenty wydawane cudzoziemcom*, [w:] J. Chlebny (red.), *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz...*, s. 187.

³²⁷ Art. 249 ust. 1-3 UoC.

łego, najbliżsi krewni lub powinowaci, osoby zamieszkałe w lokalu, w którym nastąpił zgon, osoby obecne przy zgonie lub które naocznie się o nim przekonały albo administrator domu, w którym nastąpił zgon³²⁸. Istnieje możliwość wydania nieodpłatnego zaświadczenia na wniosek cudzoziemca o zwrocie karty pobytu. Zaświadczenie to jest ważne przez okres 30 dni i wydaje go organ, któremu zwrócono kartę pobytu³²⁹.

6.2. POLSKI DOKUMENT PODRÓŻY CUDZOZIEMCA

Polski dokument podróży cudzoziemca jest dokumentem, który w okresie swojej ważności upoważnia cudzoziemca do wielokrotnego przekraczania granicy i jest ważny przez okres jednego roku od dnia jego wydania. Wydawany jest cudzoziemcowi, który utracił swój dokument podróży albo którego dokument podróży uległ zniszczeniu bądź utracił ważność, a nie jest możliwe otrzymanie przez cudzoziemca nowego dokumentu podróży. Dotyczy to cudzoziemców, którym udzielono: zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych³³⁰. Niemożność otrzymania nowego dokumentu podróży musi być niezależna od cudzoziemca i mieć charakter trwały. Wnioskodawca jest zobowiązany do wykazania, że taka sytuacja ma miejsce w jego przypadku³³¹. Wydanie takiego dokumentu nie zwalnia cudzoziemca z obowiązku podjęcia działań zmierzających do uzyskania przez niego dokumentu podróży³³². Organem odpowiedzialnym za wydanie polskiego dokumentu podróży cudzoziemca jest wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu wnioskującego³³³.

---

³²⁸ Art. 65 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego.

³²⁹ Art. 249 ust. 4 UoC.

³³⁰ Art. 252 UoC.

³³¹ P. Stachańczyk, *Karta pobytu i inne dokumenty...*, s. 173.

³³² Art. 253-254 UoC.

³³³ Art. 257 UoC.

6.3. POLSKI DOKUMENT TOŻSAMOŚCI CUDZOZIEMCA

Polski dokument tożsamości cudzoziemca może być wydany małoletniemu cudzoziemcowi urodzonemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przebywającemu na tym terytorium bez opieki rodziców, jeżeli nie sprzeciwia się temu interes Rzeczypospolitej Polskiej oraz przemawia za tym dobro dziecka bądź cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia potwierdzającego istnienie domniemania, że jest ofiarą handlu ludźmi albo cudzoziemcowi, który nie posiada żadnego obywatelstwa, jeżeli przemawia za tym interes Rzeczypospolitej Polskiej i przybywa on na jej terytorium³³⁴. Przepis ten umożliwia wydanie takiego dokumentu tożsamości dla dzieci, które są porzucane po urodzeniu przez cudzoziemki w polskich szpitalach³³⁵. Wspomniany dokument jest ważny przez okres jednego roku od dnia jego wydania i w okresie swojej ważności potwierdza on tożsamość cudzoziemca podczas pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Nie potwierdza on jednak posiadanego obywatelstwa oraz nie uprawnia do przekroczenia granicy. Samo posiadanie dokumentu nie zwalnia cudzoziemca z obowiązku ubiegania się o wizę, zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE ze względu na posiadanie polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca³³⁶. Dokument ten nie legalizuje pobytu cudzoziemca w Polsce, a jedynie umożliwia cudzoziemcowi staranie się na jego podstawie o udzielenie jednego z zezwoleń³³⁷. Organem właściwym do wydania tego dokumentu jest wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca³³⁸.

---

³³⁴ Art. 260 UoC.

³³⁵ P. Stachańczyk, *Karta pobytu i inne dokumenty...*, s. 175.

³³⁶ Art. 261-262 UoC.

³³⁷ P. Stachańczyk, *Karta pobytu i inne dokumenty...*, s. 176.

³³⁸ Art. 264 UoC.

6.4. TYMCZASOWY POLSKI DOKUMENT PODRÓŻY

Tymczasowy polski dokument podróży dla cudzoziemca wydaje się cudzoziemcowi zamierzającemu powrócić na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który podczas pobytu za granicą utracił swój dokument podróży albo którego dokument podróży uległ zniszczeniu bądź utracił ważność, a jednocześnie nie jest możliwe otrzymanie przez niego nowego dokumentu podróży. Tymczasowy polski dokument podróży jest wydawany cudzoziemcowi, jeżeli przyznano mu jedną z następujących form pobytu: zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, ochrony uzupełniającej, zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub gdy nadano mu status uchodźcy.

Dokument ten może być wydany również cudzoziemcowi, który nie posiada dokumentu podróży i nie jest możliwe otrzymanie przez niego nowego dokumentu podróży, gdy cudzoziemiec podlega relokacji lub przesiedleniu bądź kiedy zamierza opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub został zobowiązany do jej opuszczenia. Tymczasowy polski dokument podróży cudzoziemca jest ważny przez okres w nim oznaczony, nie dłużej jednak niż przez 7 dni. W okresie ważności dokumentu cudzoziemiec, któremu został on wydany z powodu zamiaru opuszczenia terytorium RP lub zobowiązania cudzoziemca do opuszczenia jej terytorium, jest uprawniony do wyjazdu z terytorium Polski. W pozostałych przypadkach tymczasowy polski dokument podróży uprawnia do jednokrotnego wjazdu na terytorium Polski³³⁹.

Poza granicami RP organem wydającym przedmiotowy dokument jest konsul. W przypadku przebywania na terytorium Polski wydawany on jest przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Jeżeli jednak cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium RP wydaje go komendant placówki Straży Granicznej³⁴⁰.

---

³³⁹ Art. 267-270 UoC.

³⁴⁰ Art. 272 UoC.

6.5. ZGODA NA POBYT TOLEROWANY

Dokument „zgoda na pobyt tolerowany” wydawany jest cudzoziemcowi, któremu została udzielona zgoda na pobyt tolerowany. W okresie swojej ważności potwierdza on tożsamość cudzoziemca podczas jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jednak nie potwierdza jego obywatelstwa i nie uprawnia do przekroczenia granicy.

Dokument jest ważny przez okres 2 lat od dnia jego wydania³⁴¹. Wydawany jest przez komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, który udzielił cudzoziemcowi zgody na pobyt tolerowany. Decyzję o wymianie dokumentu podejmuje komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Organ właściwy do wydania dokumentu pobiera od cudzoziemca, który składa wniosek o wydanie lub wymianę dokumentu, odciski linii papilarnych. Odbiór dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany”, jak i jego wymiana, następuje na takich samych zasadach co odbiór karty pobytu³⁴².

6.6. OPŁATY ZWIĄZANE Z WYDANIEM DOKUMENTÓW

Wysokość opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej od cudzoziemców za wydanie i wymianę dokumentów, które mogą być wydane cudzoziemcom oraz tryb ich uiszczania, określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 kwietnia 2014 r.³⁴³ Zgodnie z nim, za wydanie lub wymianę karty pobytu, polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca, dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” oraz za wydanie tymczasowego polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca jest pobierana opłata w wysokości 50 zł. Natomiast w przypadku polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca wynosi ona 100 zł³⁴⁴. Wspomniane opłaty

³⁴¹ Art. 273-275 UoC.

³⁴² Art. 277-280 UoC.

³⁴³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej od cudzoziemców za wydanie i wymianę dokumentów, które mogą być wydane cudzoziemcom, oraz trybu ich uiszczania (Dz. U. z 2014 r., poz. 563).

³⁴⁴ § 2 rozporządzenia MSW w sprawie opłat.

uiszczane są przy składaniu wniosku o wydanie lub wymianę dokumentów w kasie właściwego organu wydającego dokument albo na rachunek bankowy tego organu³⁴⁵. Nie są one jednak pobierane jeśli dotyczy to:

1. wydania pierwszej karty pobytu cudzoziemcowi, który w RP uzyskał:
  - status uchodźcy;
  - ochronę uzupełniającą;
  - zgodę na pobyt ze względów humanitarnych;
2. wydania pierwszej karty pobytu cudzoziemcowi, któremu w RP udzielono zezwolenia na pobyt stały jako członkowi najbliższej rodziny repatrianta;
3. gdy wydany lub wymieniony dokument zawierał wady techniczne;
4. wydania z urzędu polskiego dokumentu tożsamości cudzoziemca małoletniemu cudzoziemcowi;
5. wydania tymczasowego polskiego dokumentu podróży cudzoziemcowi relokowanemu lub przesiedlanemu albo w przypadku przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu;
6. wymiany karty pobytu z powodu przejścia przez RP odpowiedzialności za ochronę międzynarodową posiadacza karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE z adnotacją oraz z powodu przejścia przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej odpowiedzialności za ochronę międzynarodową posiadacza karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE³⁴⁶.

Istnieje możliwość uzyskania ulgi w opłacie za wydanie dokumentów. Ulga ta przysługuje cudzoziemcom, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej lub których celem pobytu jest pobieranie nauki w szkole ponadgimnazjalnej i szkole wyższej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz małoletnim, którzy w dniu złożenia wniosku o wydanie lub wymianę karty pobytu lub dokumentu nie ukończyli 16 lat. Ulga w opłacie wynosi 50% kwot wspomnianych wcześniej³⁴⁷.

Dokumentami wymaganymi do potwierdzenia prawa do ulgi są:

---

³⁴⁵ § 3 rozporządzenia MSW w sprawie opłat.

³⁴⁶ Art. 236 w zw. z art. 241 pkt 5 i 6 UoC.

³⁴⁷ Art. 237 UoC.

- zaświadczenie właściwego organu do spraw pomocy społecznej o korzystaniu w danym czasie ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej;
- zaświadczenie potwierdzające pobieranie w danym czasie nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub szkole wyższej;
- odpis aktu urodzenia małoletniego cudzoziemca, a w przypadku niemożności jego uzyskania dokument podróży lub inny dokument tożsamości potwierdzający wiek małoletniego cudzoziemca³⁴⁸.

Jeśli cudzoziemiec utracił lub zniszczył wydany dokument w sposób zawiniony, pobierana jest opłata za jego wymianę w wysokości 100 zł – jeśli dotyczy to karty pobytu, polskiego dokumentu podróży i dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” oraz w wysokości 200 zł, jeśli wymianie podlega polski dokument podróży dla cudzoziemca. W przypadku kolejnej, zawinionej przez cudzoziemca utraty lub kolejnego zawinionego zniszczenia karty pobytu, opłaty te wynoszą odpowiednio: 150 zł – dla pierwszej wspomnianej grupy dokumentów oraz 300 zł dla polskiego dokumentu podróży dla cudzoziemca³⁴⁹.

---

³⁴⁸ § 4 rozporządzenia MSW w sprawie opłat.

³⁴⁹ § 5 rozporządzenia MSW w sprawie opłat.

WYKAZ ŹRÓDEŁ I LITERATURY

AKTY PRAWNE

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

Konwencja znosząca wymóg legalizacji zagranicznych dokumentów urzędowych, sporządzona w dniu 5 października 1961 r. w Hadze (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 938 i 939).

Konwencja nr 17 w sprawie zwolnienia od legalizacji niektórych aktów i dokumentów, sporządzona w Atenach dnia 15 września 1977 r. (Dz. U. 2003 r. Nr 148, poz. 1446 i 1447).

Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z 1989 r. Nr 63, poz. 378 – zał.).

Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.).

Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz. U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 ze zm.).

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.).

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 788).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.).

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 269 ze zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.).

Ustawa z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 ze zm.).

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1402).

Ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 255).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.).

Ustawa z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 114, poz. 739 ze zm.).

Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.).

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 950 ze zm.).

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 680 ze zm.).

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, poz. 1175).

Ustawa z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. Nr 166, poz. 1668 ze zm.)

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 647 ze zm.).

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027).

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.)

Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 144, poz. 1043 ze zm.).

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1187).

Ustawa z dnia 18 marca 2008 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 63, poz. 394 ze zm.).

Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 226).

Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 947 ze zm.).

Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2012 r., poz. 161).

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 80, poz. 432).

Ustawa z dnia 28 lipca 2011 r. o zalegalizowaniu pobytu niektórych cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 191, poz. 1133 ze zm.).

Ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 769).

Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1650).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 823).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. Nr 100, poz. 908).

Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 23 października 2006 r. w sprawie określenia wzoru zaświadczenia jednostki prowadzącej studia o przyjęciu cudzoziemca na studia (Dz. U. Nr 200, poz. 1475).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca

jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców (Dz. U. Nr 16, poz. 85 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz. U. Nr 155, poz. 919 ze zm.).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie opłat pobieranych w Rzeczypospolitej Polskiej od cudzoziemców za wydanie i wymianę dokumentów, które mogą być wydane cudzoziemcom, oraz trybu ich uiszczania (Dz. U. z 2014 r., poz. 563).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie unieważniania i cofania wiz dla cudzoziemców (Dz. U. z 2014 r., poz. 560).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy (Dz. U. z 2014 r., poz. 566).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej (Dz. U. z 2014 r., poz. 569).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały (Dz. U. z 2014 r., poz. 568).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie dokumentów wydawanych cudzoziemcom (Dz. U. z 2014 r., poz. 589).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 maja 2014 r. w sprawie przedłużania wiz dla cudzoziemców (Dz. U. z 2014 r., poz. 593).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 maja 2014 r. w sprawie minimalnej wysokości środków finansowych, jakie będzie musiał posiadać cudzoziemiec, który zamierza na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podjąć lub kontynuować naukę, oraz dokumentów mogących potwierdzić możliwość uzyskania takich środków (Dz. U. z 2014 r., poz. 676).

Rozporządzenie Nr 14 Wojewody Lubelskiego z dnia 31 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia kryteriów wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców w województwie lubelskim (Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2010 r. Nr 2, poz. 15).

AKTY PRAWA UE

Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 326/1 z 26.10.2012).

Układ ustanawiający stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją, podpisany w Ankarze dnia 12 września 1963 r.

Protokół dodatkowy do Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją (Dz. Urz. UE L 293/4 z 29.12.1972).

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1030/2002 z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiające jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 157/1 z 15.06.2002).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/810/WE z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Wizowy (Dz. Urz. UE L 243/1 z 15.9.2009).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 265/2010 z dnia 25 marca 2010 r. zmieniające konwencję wykonawczą do układu z Schengen.

Dyrektywa Rady 2001/40/WE z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydalaniu obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 149/34 z 02.06.2001).

Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin (Dz. Urz. UE L 251/12 z 03.10.2003).

Dyrektywa Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz. Urz. UE L 016/44 z 23.01.2004).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/38/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich (Dz. Urz. UE L 158/77 z 30.04.2004).

Dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi władzami (Dz. Urz. UE L 261/19 z 6.08.2004).

Dyrektywa Rady 2004/114/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału

w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie (Dz. Urz. UE L 375/12 z 23.12.2004).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 348/98 z 24.12.2008).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz. Urz. UE L 343/1 z 23.12.2011).

Konwencja Wykonawcza do Układu z Schengen podpisana dnia 19 czerwca 1990 r. (Dz. Urz. WE L 239/69 z 22.09.2000).

Wspólne Instrukcje Konsularne dla Misji Dyplomatycznych i Urzędów Konsularnych Dotyczące Wiz (Dz. Urz. UE C 326/1 z 22.12.2005).

Konkluzje Szczytu Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15-16 października 1999 r.

ORZECZNICTWO

Wyrok TK z dnia 27 listopada 2006 r., sygn. akt K 47/04.

Orzeczenie TK z dnia 17 czerwca 2003 r., sygn. akt P 24/02.

Postanowienie TK z dnia 27 maja 2003 r., sygn. akt S 2/03.

Wyrok SN z dnia 22 lutego 2007 r., sygn. akt I PK 242/06.

Wyrok SN z dnia 3 czerwca 2014 r., sygn. akt III PK 126/13.

Uchwała SN (7 sędziów) z dnia 20 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 58/12.

Wyrok NSA w Warszawie z dnia 27 czerwca 1989 r., sygn. akt IV SA 455/89.

Wyrok NSA w Katowicach z dnia 20 września 1999 r., sygn. akt II SAB/Ka 13/99.

Wyrok NSA z dnia 11 lipca 2002 r., sygn. akt I SA/Po 788/00.

Wyrok NSA z dnia 30 czerwca 2005 r., sygn. akt II OSK 554/05.

Wyrok NSA z dnia 30 listopada 2005 r., sygn. akt II OSK 1148/05.

- Wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt II OSK 1142/05.
- Wyrok NSA z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II OSK 488/06.
- Wyrok NSA z dnia 12 marca 2008 r., sygn. akt II OSK 125/07.
- Wyrok NSA z dnia 16 maja 2008 r., sygn. akt II OSK 399/07.
- Wyrok NSA z dnia 10 września 2008 r., sygn. akt I OSK 1440/07.
- Wyrok NSA z dnia 8 grudnia 2008 r., sygn. akt II OSK 1328/07.
- Wyrok NSA z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. akt II OSK 636/08.
- Wyrok NSA z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt II OSK 162/11.
- Wyrok NSA z dnia 2 lipca 2013 r., sygn. akt II OSK 575/12.
- Wyrok NSA z dnia 30 października 2013 r., sygn. akt II OSK 1178/12.
- Postanowienie NSA z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt I OSK 1366/13.
- Wyrok NSA z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. akt II OSK 483/13.
- Wyrok NSA z dnia 25 września 2014 r. sygn. akt II OSK 719/13.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 21 czerwca 2005 r., sygn. akt V SA/Wa 886/05.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2005 r., sygn. akt V SA/Wa 3940/04.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 19 stycznia 2006 r., sygn. akt V SA/Wa 2420/05.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 listopada 2006 r., sygn. akt V SA/Wa 1374/06, niepubl.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 23 lipca 2008 r., sygn. akt V SA/Wa 785/08.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 3 września 2008 r., sygn. akt V SA/Wa 909/08.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 25 stycznia 2010 r., sygn. akt V SA/Wa 1446/09.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 maja 2010 r., sygn. akt V SA/Wa 129/10.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 maja 2010 r., sygn. akt V SA/Wa 259/10,
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 9 marca 2011 r., sygn. akt V SA/Wa 2692/10.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 marca 2011 r., sygn. akt V SA/Wa 2375/10.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 października 2011 r., sygn. akt V SA/Wa 1071/10.

- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt V SA/Wa 2141/11.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 stycznia 2012 r., sygn. akt V SA/Wa 2270/11.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 października 2012 r., sygn. akt IV SA/Wa 2071/12.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 stycznia 2013 r., sygn. akt IV SA/Wa 2200/12.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 stycznia 2014 r., sygn. akt IV SA/Wa 2401/13.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt VII SA/Wa 2093/13.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 26 marca 2014 r., sygn. akt IV SA/Wa 2994/13.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 maja 2014 r., sygn. akt IV SA/Wa 572/14.
- Wyrok WSA w Rzeszowie z dnia 18 czerwca 2014 r., sygn. akt II SA/Rz 296/14.
- Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 10 lipca 2014 r., sygn. akt III SAB/Gd 52/14.
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie *Shamim Tahir przeciwko Ministero dell'Interno and Questura di Verona* (Nr C-469/13).

INNE ŹRÓDŁA

- Uzasadnienie projektu ustawy o cudzoziemcach, druk sejmowy z dnia 3 lipca 2013 r., nr 1562.

LITERATURA

- Adamiak B., Borkowski J., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2005.
- Bagan-Kurluta K., *Prawo prywatne międzynarodowe*, Warszawa 2011.
- Barcz J., *Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości*, t. XI, Warszawa 2009.

Carrera S., *“Integration” as a process of inclusion for migrants? The case of long-term residents in the EU*, „Centre for European Policy Studies Working Document” 2005, no. 219.

Chlebny J., *Postępowanie w sprawie o nadanie statusu uchodźcy*, Warszawa 2011.

Chlebny J. (red.), *Prawo o cudzoziemcach. Komentarz*, Warszawa 2006.

Duniewska Z., Jaworska-Dębska B., Michalska-Badziak R., Olejniczak-Szałowska E., Stahl M., *Prawo administracyjne – pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2004.

Hailbronner K., *Visa Regulations and Third-Country National in EC Law*, „Common Market Law Review”, vol. 31 (1994).

Garlicki L. (red.), *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności*, t. I, *Komentarz do artykułów 1-18*, Warszawa 2010.

Hausner R., Wierzbowski M. (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2014.

Jagielski J., Pudzianowska D., *Ustawa o Karcie Polaka. Komentarz*, Warszawa 2008.

Kicinger A., *Unia Europejska wobec zagadnienia integracji imigrantów*, „Central European Forum for Migration Research” 2005, no. 2.

Mik C., *Koncepcja normatywna europejskiego prawa praw człowieka*, Toruń 1994.

Nowicki M.A., *Prawo cudzoziemców do skutecznej ochrony prawnej*, „Palestra” 2014, nr 3-4.

Nowicki M.A., *Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Warszawa 2013,

Peers S., *EU Justice and Home Affairs*, Oxford 2012.

Wróbel A., *Autonomia proceduralna państw członkowskich. Zasada efektywności i zasada efektywnej ochrony sądowej w prawie Unii Europejskiej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2005, nr 1.

Wróbel I., *Status prawny obywatela państwa trzeciego w Unii Europejskiej*, Warszawa 2007.

ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ ИНОСТРАНЦЕВ В ПОЛЬШЕ

НА ОСНОВАНИИ ЗАКОНА ОБ ИНОСТРАНЦАХ
ОТ 12 ДЕКАБРЯ 2013 ГОДА

СПИСОК СОКРАЩЕНИЙ

ГК	Закон от 23 апреля 1964 года - Гражданский кодекс (Зак. в. от 1964, № 16, поз. 93 с изм.)
УК	Закон от 6 июня 1997 года - Уголовный кодекс (Зак. в. от 1997, № 88, поз. 553, с изм.)
УПК	Закон от 6 июня 1997 года – Уголовно-процессуальный кодекс (Зак. в. от 1997, № 89, поз. 555, с изм.)
АПК	Закон от 14 июня 1960 года - Административно-процессуальный кодекс (сводный текст, Зак. в. от 2000 № 98, поз. 1071, с изм.)
ГПК	Закон от 17 ноября 1964 года - Гражданский процессуальный кодекс (Зак. в. от 1964, № 43, поз. 269, с изм.)
СиОК	Закон от 25 февраля 1964 года - Семейный и опекунский кодекс (сводный текст, Зак. в. от 2012 года, поз. 788)
ВС	Верховный Суд
ШИС	Шенгенская информационная система
МВД	Министерство внутренних дел
АС	Закон от 30 августа 2002 года – об административном судопроизводстве (сводный текст, Зак. в. от 2012 года, поз. 270, с изм.)
ВАС	Высший административный суд
ТК	Конституционный трибунал
УпДИ	Управление по делам иностранцев
ЗоПГ	Закон от 2 апреля 2009 года о польском гражданстве (Зак. в. от 2012 года, поз. 161)
ЗоИ	Закон от 12 декабря 2013 года об иностранцах (Зак. в. от 2013 г., поз. 1650)
ЗоПЗИ	Закон от 13 июня 2003 года о предоставлении защиты иностранцам на территории Республики Польша (сводный текст, Зак. в. от 2012 г., поз. 680 с изм.)
ЗоР	Закон от 9 ноября 2000 года о репатриации (сводный текст, Зак. в. от 2004 г., № 53, поз. 532, с изм.)
ВАС	Воеводский административный суд

ВВЕДЕНИЕ

В 2014 году вступил в силу долгожданный закон об иностранцах, принятый 12 декабря 2013 года. Основанием для его принятия, в первую очередь, была необходимость адаптации польского иностранного права к меняющимся постановлениям Европейского Союза, который в большой степени подробно регулирует Пространство свободы безопасности и правосудия. После вступления в силу Лиссабонского договора, создание права Европейского Союза вновь стало легче. Государства-члены в более согласованной форме ведут политику предоставления убежища. Амбициозная задача достижения следующих этапов Общей европейской системы убежища становится все более и более реальным. В сфере совместного управления внешними границами страны Европейского союза уже давно передали свои полномочия регулирования въезда граждан третьих стран на территорию ЕС (Шенгенский пограничный кодекс). Кроме того, система SIS (рус.Шенгенская информационная система) и VIS помогают в обмене информации, которую используется при проведении визовой политики и к минимизации угроз со стороны нежелательных людей. Краткосрочные визы для краткосрочного пребывания до трех месяцев, хотя, выданные консульскими представительствами государств-членов, но они являются единой визой дающей право оставаться на территории всех странах Шенгенской зоны.

Область, в которой компетенции государств-членов подлежат медленной эрозии является принятие решения о длительном пребывании иностранцев на своей территории (в том числе приоритетах экономической миграции). На самом деле и независимость государств-членов здесь является предметом ограничений (напр. статус долгосрочного резидента ЕС, голубая карта присуждена высококвалифицированным работникам, воссоединение со семьей), но в принципе, к компетенциям государств-членов принадлежит предоставление разрешения на пребывание иностранцев. Именно эта компетенция рассматривается в этой публикации под заглавием «Длительное пребывание в Польше на основании закона об иностранцах от 12 декабря 2013 года». Авторы - практики, занимающиеся правом иностранцев в Институте правового государства, решили проанализировать возможности пребывания, которые регулируются законом об иностранцах, который вступил в силу с 1 мая 2013

года. Новые институции, внесенные законом, полностью оправдали необходимость более глубокого анализа о правовом статусе граждан третьих стран в Польше (начиная с момента въезда и пребывания на основе государственных долгосрочных виз через разрешения на временное пребывание¹, постоянное пребывание, долгосрочное пребывание резидента Европейского союза, по разрешение на пребывание по гуманитарным причинам и разрешение на толерантное пребывание).

Эта издательская инициатива не была бы возможна без поддержки Европейского Союза. Это один из результатов проекта «Интеграция иностранцев в Люблинском регионе III», реализуемого Фондом Институт правового государства, а также совместно финансируемого Европейским фондом интеграции граждан третьих стран и государственным бюджетом. Мы надеемся, что эта публикация, которая является одним из первых попыток проанализировать новый закон об иностранцах, из-за своей зависимости от достижений правовой доктрины и судебной практики будет служить людям, которые повседневно употребляют нормы иностранного права. Она также поможет иностранцам лучше понять свои права.

*Декабрь 2014 г.,
Авторы*

---

¹ Публикация не включает в себя разрешения на временное пребывание: - для выполнения работы по профессии, требующей высокой квалификации, - для выполнения работы иностранец делегированным иностранным работодателем на территорию Польши, - для осуществления научных исследований, - предоставляемого иностранцам, являющимся жертвами торговли людьми, - по другим обстоятельствам.

ГЛАВА 1

ДОЛГОСРОЧНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ В ПОЛЬШЕ НА ОСНОВАНИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВИЗЫ

ТОМАШ СЕНЬОВ

1.1. ВЫДАЧА ДОЛГОСРОЧНЫХ НАЦИОНАЛЬНЫХ ВИЗ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

Главным условием для законного въезда и проживания иностранцев на территории принимающего государства-члена, является владение проездным документом и (если принимающая страна этого требует) визой. Европейский союз и его государства-члены постепенно координировали политику предоставления виз гражданам третьих стран. В принципе, с развитием сотрудничества между государствами-членами Европейских сообществ, которые являются частью Шенгенской зоны, неизбежной стала сгармонизация в отнесении к гражданам третьих стран, которые стремятся въехать на территорию, где контроли на внутренних границах стали исключением. Договор из Маастрихт создал правовую основу для принятия государствами-членами ЕС списка третьих стран, граждане которых были обязаны иметь визу при пересечении внешних границ Союза, и для установления единого формата виз². С вступлением в силу Договора из Амстердама от 1 мая 1999 года включено к *acquis communautaire* достижения Шенген, расширяя полномочия

---

² См. ст. 100 Договора об учреждении Европейского сообщества (оригинальная версия, принятая в Маастрихте) и его анализ, который сделал К. Хайльброннер, Визовой режим и граждане

Совета, принимать правила по краткосрочным визам (планируемое пребывание, не превышающее трех месяцев)³. Эту компетенцию усилил Договор из Лиссабона. В соответствии с его положениями, Союз развивает политику в отношении к визам и пограничному контролю, принимая в соответствии с обычной процедурой принятия законов, следующее:

- а) общую политику в отношении к визам и другим документам, дающим право на недолгое пребывание;
- б) контроль, которому подвергаются лица, пересекающие внешние границы;
- в) условия для свободного краткосрочного передвижения граждан третьих стран на территорию Союза;
- г) любые меры, необходимые для постепенного создания интегрированной системы управления внешними границами;
- д) отсутствие какого-либо контроля лиц, независимо от их национальности, при пересечении внутренних границ⁴.

Отсюда следует, что Европейский союз получил право принимать правила относящиеся к общей визовой политике и «короткому пребыванию» граждан третьих стран к предыдущему праву на регуляцию вопроса «пребывания более трех месяцев»⁵. В этой области, было важным, что вступило в силу (5 апреля 2010 года) распоряжение, устанавливающее Общий визовой кодекс⁶. Визовой кодекс определил процедуры и условия выдачи виз гражданам тре-

---

третьей страны в законодательство ЕС, Общий рынок, Юридический просмотр, vol. 31 (1994), с. 969-995.

³ Анализ визовой политики и права на перемещение граждан третьих стран в Европейском союзе, как следствие выдачи Амстердамского договора можно найти в Э. Боравска-Кендерская, К. Стронк, *Визовая политика, предоставление убежища и иммиграционная* [в:] И. Барч, *Пространство свободы, безопасности и правосудия*, Том XI, изд. 1, Издательский институт, Евро-право, Варшава 2009, с. XI.2-72-XI.2-89.

⁴ Ст. 77 п. 2 Договора о функционировании Европейского Союза (Зак. в. ЕСС 326 от 26.10.2012, с. 1).

⁵ Исходя из этого, некоторые авторы полагают, что ЕС может в будущем расширить свои полномочия в области выдачи в определенных случаях виз или разрешений на пребывание на срок более трех месяцев. Ср. С. Пеерс, *Юстиция и внутренние дела ЕС*, 3-е изд., Оксфорд 2012 г., с. 233.

⁶ Постановление Европейского парламента и Совета (ЕС) № 810/2009 от 13 июля 2009 года, устанавливающий Кодекс Сообщества о визах (Визовый кодекс) (Зак. В. ECL 243, 15.9.2009 с. 1),

тых стран для транзита через территорию государств-членов или предполагаемого пребывания на территории государств-членов, не превышающий трех месяцев в любом шестимесячном периоде⁷. Положения кодекса применяются ко всем гражданам третьих стран, которые, в соответствии с распоряжением Совета (ЕС) № 539/2001 от 15 марта 2001 года в перечисляющим названия государств третьих стран, граждане которых должны иметь визу при пересечении внешних границ и стран, граждане которых освобождены от этого требования, должны иметь визу при пересечении внешних границ государств-членов⁸. Тем не менее, они не нарушают прав граждан третьих стран, которые являются членами семьи граждан ЕС⁹ и равных прав граждан третьих стран и членов их семей, которые, в соответствии с соглашениями между Сообществом и ее государствами-членами, с одной стороны, и третьими странами, с другой стороны, пользуются правом на свободное передвижение, в соответствии с гражданами Союза и членами их семей. В последствии, правила ЕС о свободном передвижении лиц применяются к гражданам ЕФТА (Норвегия, Исландия, Лихтенштейн и Швейцарская конфедерация). Кроме того, в силу исторических факторов и введения в прошлом клаузулы *standstill*¹⁰ новые (более жесткие) визовые правила не относятся к гражданам Турции, оказывающим в ЕС услуги или ведущим хозяйственную деятельность¹¹.

Выдача долгосрочных виз остается компетенцией государства-члена. В соответствии с положениями Исполнительной конвенции о применении Шенгенского соглашения¹² и Общих визовых инструкций¹³ долгосрочные визы это национальные визы для пребывания более трех месяцев, выдан-

---

⁷ Ст. 1 п. 1 ОВК.

⁸ Ст. 1. п. 2 ОВК.

⁹ Правовой статус той группы ЕС регулирует Директив Европейского парламента и Совета 2004/38 /ЕС от 29 апреля 2004 года о праве граждан Союза и членов их семей передвигаться и проживать на территории государств-членов, изменяющая распоряжение (ЕДС) № 1612 / 68 и отменяющая директивы 64/221 /EWG, 68/360 / EWG, 72/194 / EWG, 73/148 / EWG, 75/34 / EWG, 75/35 / EWG, 90/364 / EWG, 90/365 / EWG и 93/96 / EWG. (Зак. В. ECL 158 30.04.2004).

¹⁰ Ср. Соглашение об ассоциации с Турцией, (Зак. В. от 1977. L261 / 60) и Дополнительный протокол к Соглашению об ассоциации от 1972 L 293/1).

¹¹ Ср. доступная литература: С. Пирс, *op. cit.*, стр. 246-248, и дело C-228/06 *Soysal*.

¹² См. ст. 18 Конвенции о применении Шенгенского соглашения от 19 июня 1990 года (Зак. в. № L 239 от 22.09.2000 г.).

¹³ Общие консульские инструкции для Дипломатических представительств и консульских учреждений касающиеся виз (Зак. В. EСС/326 от 22.12.2005 г.).

ные государством-членом в соответствии со своим национальным законодательством. Визы в периоде не превышающим трех месяцев с даты начала действия, в принципе действуют так как едины краткосрочные визы и позволяют при определенных условиях, оставаться в этот период на территории других государств-членов¹⁴.

1.2. ПОЛОЖЕНИЯ ЗАКОНА ОБ ИНОСТРАНЦАХ, РЕГУЛИРУЮЩИЕ ПРЕБЫВАНИЕ В ПОЛЬШЕ НА ОСНОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВИЗЫ

Регуляция долгосрочного пребывания на территории Польши и выдача виз для такого периода остается, с исключением прав долгосрочных резидентов ЕС, компетенцией Польши (национальная виза). Закон об иностранцах от 2013 года в Отделе IV по-новому устроил вопросы выдачи, продления и отмены виз. Национальная виза дает право на въезд на территорию Республики Польша и непрерывного пребывания на ней или нескольких пребываний подряд на ее территории, с общей продолжительностью более 90 дней в течении периода действия визы (до 1 года)¹⁵. Срок проживания на территории Польши на основе национальной визы определяется в пределах, установленных в ст. 59 п. 1 в соответствии с целью пребывания, указанной иностранцем. Закон устанавливает 22 цели, ради которых возможна выдача национальной визы и - в эластичный способ - позволяет указать непредусмотренную законом цель прибытия в Польшу¹⁶.

---

¹⁴ Ср. Обоснование к Распоряжению Европейского парламента и Совета (ЕС) № 265/2010 от 25 марта 2010 года о внесении изменений в конвенцию о применении Шенгенского соглашения и распоряжения (ЕС) нр 562/2006 в отношении к передвивающимся лицам с долгосрочными визами и ст. 21 Конвенции о применении Шенгенского соглашения.

¹⁵ Ст. 59 п. 1 ЗоИ.

¹⁶ Ст. 60 п. 1. ЗоИ. Шенгенская виза или национальная виза выдается по следующим целям: 1) туристическим; 2) посещения семи или друзей; 3) участия в спортивных мероприятиях; 4) ведения бизнеса; 5) работы в срок, не превышающий шести месяцев в течении следующих 12 месяцев, на основе заявлений о намерении выполнения работы, зарегистрированного в повятовом бюро труда; 6) работы на основе документа, отличающегося от указанного в пункте 5; 7) культурной деятельности или участия в конференциях; 8) выполнения служебных обязанностей представителями власти иностранного государства или международной организации; 9) для изучения первой степени, второй степени или равномерного мастера

Согласно ст. 66 п. 1 ЗоИ, консул выдает и отказывает в выдаче визы. Эта виза имеет форму наклейки помещённой в проездном документе, а в особых случаях оправданных интересами иностранца - на отдельном визовом листе¹⁷.

Срок действия должен начинаться не позднее чем три месяца со дня выдачи и не должен превышать одного года¹⁸. Закон также подтверждает особые правила, применяемые при выдаче виз сотрудникам дипломатических представительств и консульским учреждениям иностранных государств и другим лицам, сравнённых с ними на основании законов, соглашений или обычно принятой международной практике (включая членов их семей)¹⁹. Для этой категории лиц, органом, выдающим визу, также может быть министр иностранных дел²⁰.

1.3. ПРИГЛАШЕНИЯ

Иностранцу, который получил национальную визу, может быть отказано во въезде на территорию Польши, в частности, если он не имеет достаточных средств в размере зависимой от длительности предполагаемого пребывания или денежных средств на оплату обратной дороги в страну происхождения

или третьего цикла; 10) профессионального обучения; 11) образования или обучения другими способами, чем те, которые указаны в пункте 9 или 10; 12) обучения; 13) ведения научных исследований или разработок; 14) транзита [только Шенгенские визы]; 15) транзита в аэропорту [только Шенгенские визы]; 16) совершения лечения; 17) присоединения к гражданину другого государства-члена Европейского Союза, государств-членов Европейской ассоциации о свободной торговле (ЕФСТ) - стороны договора о Европейской экономической зоне или Швейцарской конфедерации, или целью пребывания с ним; 18) участия в программе культурного или образовательного обмена, программы гуманитарной помощи или программы летней работы; 19) въезда на территорию Республики Польша члена непосредственной семьи репатрианта; 20) пользование правами по поводу владения Картой поляка; 21) репатриации; 22) использования временной защиты [только национальная виза]; 23) преезда по гуманитарным причинам, по интересам государства или международным обязательствам [только национальная виза]; 24) осуществления временного вида на жительство с целью воссоединения со семьей [только национальная виза]; 25) другим, чем те, которые указаны в пункте 1-24.

¹⁷ Ст. 78 п. 1 ЗоИ.

¹⁸ Ст. 60 п. 1 пп. 3 ЗоИ.

¹⁹ Ст. 61-63 ЗоИ.

²⁰ Ст. 66 п. 4-5 ЗоИ.

или проживания или документа, подтверждающего возможность получения таких средств в соответствии с законом²¹. Документом, подтверждающим наличие достаточных средств к существованию во время пребывания в Польше и возврата в страну происхождения или проживания может быть приглашение. Иностранец может представить приглашение при подаче заявления на визу или в ходе пограничного контроля. Закон об иностранцах определяет условия, какие должен выполнить документ, чтобы рассмотреть его как приглашение. Приглашение для иностранца может быть выдано:

- 1) польским гражданином, проживающим в Польше;
- 2) гражданином ЕС, Норвегии, Исландии, Лихтенштейна или Швейцарской Конфедерации, имеющим право на проживание или право на постоянное проживание в Польше;
- 3) другим иностранцем, который законно и постоянно живет на территории Польши, по крайней мере, пяти лет или имеет постоянный вид на жительство или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС;
- 4) юридическим лицом или организационной единицей без правоспособности, которая создана в Польше²².

В ходе разбирательства лицо, которое выдает приглашение, может быть вызвано лично в офис для того, чтобы выяснить все обстоятельства, имеющие отношение к решению вопроса о предоставлении или отказе в выдаче приглашения.

Приглашающий обязуется покрыть расходы, связанные с пребыванием иностранца, в том числе расходы на проживание и питания, возможное лечение, расходов выдворения или возвращения в страну происхождения или проживания, или транзита в третью страну, которая предоставит разрешение на въезд. Приглашение становится действительным с момента его введения (техническое действие, следовательно при осуществлении записи не применяются нормы АПК) в учет приглашений воеводой и действует в течении одного года. Воевода имеет право отказаться в введении приглашения в учет.

---

²¹ Ст. 28 п. 5 ЗоИ.

²² Ст. 49 ЗоИ.

Отказ или отмена записи является административным решением (ст. 52, п. 1), в котором должен быть указан порядок обжалования (судебный контроль).

1.4. ОТКАЗ В ВЫДАЧЕ ВИЗЫ

Консул РП²³ может отказать в выдаче национальной визы в случае упомянутом в ст. 65 ЗоИ:

- если иностранец не имеет действительного проездного документа или других документов, дающих право на пересечение границы Шенгенской зоны;
- если данные иностранца находятся в списке иностранцев, пребывание которых в Польше является нежелательным или в Шенгенской информационной системе для целей отказа во въезде²⁴;
- если иностранец не в состоянии указать назначения и условий предполагаемого пребывания;
- если иностранец представляет собой угрозу для общественного порядка, внутренней безопасности, общественного здоровья или международных отношений;
- если существует опасность, что въезд и пребывание иностранца может вызвать угрозу для обороноспособности, безопасности и правопорядка в стране или нарушает интересы Польши;

---

²³ В перечисленных в Уои условиях, это положение применяется также к командирующему Пс.

²⁴ В список иностранцев, пребывание которых в Польше является нежелательным или в Шенгенской информационной системе вводится данные иностранца в случаях, когда в отнесении к нему была выдано: 1) окончательное решение о выдворении; 2) решение об отзыве разрешения на поселение, содержащее решение о выдворении; 3) решение об аннулировании разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, содержащее решение о выдворении; 4) решение об отказе в предоставлении статуса беженца, в том числе решение о выдворении; 5) решение об отзыве разрешения на временное пребывание, содержащее термин оставаться на территории Польши; 6) решение об отказе в выдаче разрешения на временное пребывание, содержащее термин покинуть Польшу; 7) окончательное решение об обязательстве покинуть Польшу; 8) иностранец был присужден приговором суда; 9) иностранец не выполняет налоговых обязательств в казну (например не платить налогов); 10) въезд иностранца и проживание является нежелательным из-за обязательств соответствующих международных договорам и соглашениям, действующими в Польше; 11) въезд иностранца и проживание является нежелательным из-за угрозы для обороны, безопасности, общественного порядка или может затронуть польские интересы.

- если иностранец во время производства по выдаче визы подал неправду, скрыл важную информацию или не обосновал цели или условий предполагаемого пребывания;
- если иностранец не имеет надлежащего медицинского страхования;
- если иностранец не имеет достаточных средств к существованию на период пребывания в Польше и возврата в страну происхождения или проживания или транзита в другую страну, чем страна происхождения или проживания;
- срок действия проездного документа истекает раньше, чем за три месяца до истечения срока действия запрашиваемой визы.

Отказ в выдаче визы наступает путем решения, принятого на формуляре отказа с указанием ее обоснования²⁵. Любому лицу, которому отказано в выдаче визы, обязательно должно передать формуляр отказа, содержащий причину отказа. После получения решения выданного консулом имеется право на подачу заявления на повторное рассмотрение того же дела консулом. Заявление должно быть подано в течение 14 дней с даты уведомления о принятии решения об отказе в выдаче визы в орган, выдавший решение. Закон определил 7 дневный срок рассмотрения такого заявления. В свою очередь, решение невозможно обжаловать в административном суде, поскольку вопросы виз, выданных консулом являются вне юрисдикции этих судов, с исключением виз выданных иностранцу, являющемуся членом семьи гражданина ЕС, гражданина государства-члена Европейской ассоциации свободной торговли (ЕФТА) – стороны соглашения о Европейской экономической зоне или Швейцарской Конфедерации²⁶.

Исключение судебного контроля над решением об отказе в выдаче визы не касается только негативных решений принятых комендантом отделения Пограничной охраны или министра иностранных дел, которых органы также, в определенной степени, имеют компетенции выдавать визы²⁷ и решения об отказе в продлении визы, которую принимает воевода²⁸. Что касается

²⁵ См. ст. 75 ЗоИ.

²⁶ См. ст. 5 п. 4 закона от 30 августа 2002 года об административном судопроизводстве (сводный текст, Зак. в. от 2012 года, поз. 270, с изм.).

²⁷ См. ст. 65, п. 2, ст. 66 п. 4 пп. 1, п. 5 ЗоИ.

²⁸ Ст. 84 п. 1 ЗоИ.

решения консула об отказе в выдаче визы, иностранец, гражданин третьей страны, который не входит в перечень лиц указанных в ст. 5 п. 4 ЗРАС (Закона о разбирательстве в административных судах), может воспользоваться только административными средствами защиты. В соответствии со ст. 76 п. 1 пп. 1, п.2-3 Закона об иностранцах, решение об отказе в выдаче Шенгенской визы или национальной визы, выданной консулом, подлежит ходатайству о повторном рассмотрении дела этим органом. Ходатайство о повторном рассмотрении дела подается в срок, не превышающий 14 дней со дня вручения решения об отказе в выдаче Шенгенских визы или национальной визы и рассматривается в срок, не превышающий 7 дней. Отсутствие судебной процедуры обжалования решения в визовых вопросах было замечено Европейской комиссией и 16 октября 2014 года в Польшу, Чешскую Республику, Эстонию и Словакию было направлено мотивированное мнение с требованием обеспечить эффективное средство правовой защиты в случае отказа, аннулирования или отмены визы²⁹. Комиссия выразила мнение, что гражданин третьей страны, на основе Визового Кодекса имеет право на беспристрастное рассмотрение визовой заявки, и это право должно быть защищено в судебном апелляционном порядке.

Похожую позицию приняло и Агентство Европейского союза по основным правам. В учебнике по Европейскому праву касающемуся международной защиты, государственных границ и миграции, в главе о визах и праве везда указано на необходимость обеспечения эффективной судебной защиты в этих случаях³⁰. Исключение судебного контроля в отношении административных решений касающихся виз, которые вытекает из ст. 5 п. 4 ЗРАС (с указанными ограничениями этого исключения) призывает к проверке соответствия стандарта защиты в виде эффективного средство судебной защиты (ст. 13 ЕКПЧ) для негативных решений, которые не могут быть обжалованы в административном суде, хотя и могли привести к нарушению прав гарантируется ЕКПЧ, в том числе права на семейную жизнь (ст. 8 ЕКПЧ)³¹.

---

²⁹ См. прес-релиз ЕК от 16.10.2014г. доступную по ссылке http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-589_pl.htm.

³⁰ См. Агентство по основным правам, *Учебник по Европейскому праву касающемуся международной защиты, государственных границ и миграции*, Люксембург 2014, с. 40.

³¹ См. решение КТ П Ч от 01.12.2005г. по делу *Tiquiabo-Tekle и другие против Нидерландов*, Заявка № 60665/00.

1.5. ПРОДЛЕНИЕ ВИЗ

В принципе, в период действия национальной визы иностранец обязан или покинуть территорию Польши, или получить разрешение на пребывание в Польше. Тем не менее, закон предусматривает обстоятельства, в которых срок действия визы на территории Республики Польша может быть продлен. Продление национальной визы может наступить только тогда, когда выполнены следующие условия:

- 1) имеется ввиду важный профессиональный или личный интерес иностранца или по гуманитарным причинам не может он покинуть территорию до истечения срока действия национальной визы или до конца действия срока пребывания выданной визы;
- 2) обстоятельства, которые являются причиной для подачи заявления на продление национальной визы, произошли независимо от воли иностранца, и не было возможно предусмотреть их в день подачи заявления на выдачу национальной визы;
- 3) обстоятельства дела не указывают, что цель пребывания иностранца на территории Польши будут отличаться от заявленных;
- 4) не выступают обстоятельства, по причине которых отказывается в выдаче национальной визы³². Национальную визу (как и Шенгенскую) продлевается путем решения воеводы компетентного по месту пребывания иностранца³³. Национальная виза может быть продлена один раз³⁴, причем период пребывания на основе продленной визы не может превышать срока пребывания, предусмотренного для национальной визы. Заявление о продлении визы должно быть подано не позднее дня истечения срока легального проживания иностранца на территории Польши. Нарушение даты подачи заявления является причиной отказа воеводой в возбуждении дела о продлении этой визы³⁵.

---

³² Ст. 82 п. 1 ЗоИ.

³³ Формуляр обновляя визы был создан Распоряжением министра внутренних дел от 5 мая 2014 года о возобновлении виз для иностранцев (Зак. В., № 2014.593).

³⁴ Кроме случаев, когда иностранец, пребывающий в стационаре не может покинуть территорию Республики Польша по состоянию здоровья (ст. 84 п. 3-5 ЗоИ).

³⁵ Ст. 86 ЗоИ.

Препятствием для выдачи решения продлении национальной визы, является ситуация, когда данные иностранца находятся в ШИС (Шенгенская информационная система) с целью отказа во въезде. В этом случае, виза может быть продлена только по серьезным причинам, особенно по гуманитарным причинам или в связи с международными обязательствами, принимая во внимание интересы государства, которое ввело данные в Шенгенскую информационную систему.

1.6. ОТМЕНА И АННУЛИРОВАНИЕ ВИЗ

Национальную визу можно отменить или аннулировать³⁶. Визу отменяется по должности или по просьбе владельца, если после ее выдачи возникли обстоятельства³⁷, оправдывающие отказ в выдаче национальной визы или по просьбе владельца³⁸. В отличие от этого, аннулировать визу можно также в случае, если обстоятельства оправдывающее отказ в выдаче происходили в момент ее выдачи³⁹. Визу (как Шенгенскую и национальную) отменяется или аннулируется, путем решения консула, командирующего Пограничной охраны или коменданта отделения Пограничной охраны. В случае виз, выданных членам дипломатического представительства или консульского учреждения иностранного государства или любому другому лицу сравненному с ними в плане привилегий и иммунитетов, а также и членов их семей, выдает их министр иностранных дел, направляя записку в министерство иностранных дел другого государства или его дипломатической миссии. Решение консула возможно обжаловать - существует право на подачу заявления на повторное рассмотрение дела (поданное в течении 14 дней). Решение командира ПС или учреждения можно обжаловать к Главнокомандующему Погра-

---

³⁶ Формуляр аннулирования и отзыва виз, установленный Министром внутренних дел, посредством Распоряжения от 28 апреля 2014 года о признании недействительными и отмене виз для иностранцев (Зак. в. от 2014 г. №560).

³⁷ Обстоятельства, указанные в ст. 65 п. 1 пп. 1 и п. 3-9 ЗоИ.

³⁸ Ст. 90 п. 1 ЗоИ.

³⁹ Ст. 91 ЗоИ.

ничной охраны⁴⁰. Решение об аннулировании или отмене Шенгенской визы или национальной визы вступает в силу незамедлительно⁴¹. В случае виз, выданных для выполнения работы, орган, который аннулировал или отменил ее после вступления ее в силу, информирует об этом старосту компетентного по месту пребывания иностранца.

1.7. РАЗРЕШЕНИЕ НА РАБОТУ В ПОЛЬШЕ И ЗАЯВЛЕНИЕ О НАМЕРЕНИИ ПОРУЧЕНИЯ ВЫПОЛНЕНИЯ РАБОТЫ

В связи с тем, что регуляция заработной миграции в ЕС остается компетенцией государств-членов⁴² положения закона об иностранцах также являются основой для выдачи целью выполнения работы визы или ведения хозяйственной деятельности (цели № 4-б изложены в ст. 60, п. 1 ЗоИ). Если иностранец подает заявление на получение визы, чтобы работать, должен представить разрешение на работу в Польше⁴³ или письменное заявление работодателя о намерении поручения выполнения работы, если разрешение на работу не требуется⁴⁴.

Разрешения на работу, выдается воеводой компетентным по месту жительства /офиса работодателя. Разрешение на работу для иностранца подает работодатель. Ситуации, в которых необходимо получить разрешение на работу, перечислены в Законе о содействии занятости и институциях рынка

---

⁴⁰ Ст. 93 ЗоИ.

⁴¹ Ст. 94 п. 1 ЗоИ.

⁴² Исключением являются краткосрочное пребывание с целью осуществления хозяйственной деятельности, к которым надо употреблять правила Шенгенского соглашения. Также С Пирс, *op. cit.*, с. 236.

⁴³ Вопросы выдачи разрешений на работу регулируются Законом от 20 апреля 2004 года о содействии занятости и учреждениях рынка труда (Зак. в. от 2004 г. № 99, поз. 1001, с изм.).

⁴⁴ Распоряжение Министра труда и социальной политики от 20 июля 2011 г. по случаю, когда выполнение работы иностранцем на территории Польши разрешается без необходимости получения разрешения на работу (Зак. в. от 2011 № 155, поз. 919) версия указанная в Уведомлении министра труда и социальной политики от 30 декабря 2014 года о публикации однородного текста распоряжения министра труда и социальной политики по случаям, в которых иностранцу на территории Польши разрешается выполнять работу без разрешения на работу (Зак. в. от 2015 г., поз. 95).

труда⁴⁵. Закон в некоторых случаях освобождает перечисленные в некатегории иностранцев от необходимости получения разрешения на работу⁴⁶. Разрешение на работу действует в течение определенного времени указанного в документе, но не более чем три года⁴⁷. В случае иностранцев, выполняющих должности в советах директоров компаний, в которых на день подачи заявления на получение разрешения, работает больше чем 25 лиц, воевода может выдать разрешение на срок не больше 5 лет⁴⁸. Однако в практике, первое разрешение на работу типа «А», как правило, выдается на срок до 12 месяцев, которые также соответствует максимальному сроку национальной визы⁴⁹. Второй правовой основой для выполнения работы иностранцами в Польше, является получение заявления о намерении поручения выполнения работы иностранцем, представленного польским работодателем и зарегистрированным в поветовом бюро труда. На основании заявления, выполнять работу в любой отрасли могут граждане Армении, Беларуси, Грузии, Молдовы, России, Украины (без необходимости получения разрешения на

---

⁴⁵ Ст. 88 Закона о содействии занятости и учреждениях рынка труда. Разрешение на работу требуется, если иностранец: 1) выполняет работу в Польше по контракту (по найму или гражданско-правовому договору) с работодателем, который является резидентом/проживает в Польше (иностранец получает разрешение на работу типа А); 2) в связи с выполнением обязанностей члена управления юридического лица (предпринимателя внесенного в Национальный судебный реестр / компании в организации) в Польше на срок, превышающий шесть месяцев в течении следующих 12 месяцев (иностранец получает разрешение на работу типа Б); 3) выполняет работу для иностранного работодателя и делегирован в Польшу в течение более 30 дней в течение календарного года целью выполнения работы в филиале или иностранном учреждении или лица, связанного с иностранным работодателем (иностранец получает разрешение на работу типа С); 4) выполняет работу для иностранного работодателя, который не имеет организованной деятельности в Польше и размещен в Польше вцелью реализации временных или случайных услуг (экспорт) (иностранец получает разрешение на работу типа D); 5) выполняет работу для иностранного работодателя и размещен на территории Польши на срок выше трех месяцев, следующих 6 месяцев, по другому целью чем, предусмотренные в пунктах 2-4 (иностранец получает в этом случае разрешение типа E).

⁴⁶ Положения ст. 87 п. 1 Закона о содействии занятости и учреждениях рынка труда, перечисляются ситуации, в которых иностранец имеет право на работу. Тем не менее, в ст. 87 п. 2 закона перечислены случаи, в которых он воспользуется освобождением от необходимости получения разрешения на работу.

⁴⁷ Ст. 88е п. 1.

⁴⁸ Ст. 88е п. 2.

⁴⁹ Информация из www.migrant.info.pl, портала веденного Международной организацией по делам миграции [доступ 30 ноября 2014 года].

работу) в период до 6 месяцев в течении следующих 12 месяцев (исчисляется с даты первого въезда иностранца в Польшу).

В поданном заявлении, работодатель должен указать м. пр.: собственные данные, данные иностранца, которого намеряется трудоустроить, дату начала и продолжительность выполнения работы, тип работы, зарплата брутто, профессия и место выполнения работы. В формуляре заявления работодатель также заявляет, что он ознакомился с положениями законов о пребывании и трудоустройстве иностранцев в Польше, и что не имеется возможность удовлетворить потребности в персонале на основе местного рынка труда.

Подписанное и зарегистрированное заявление может быть основой для получения иностранцем визы для выполнения работы. Выполнение работы проводится на основе зарегистрированного заявления возможно только на основе трудового договора или гражданско-правового договора, заключенного в письменной форме. Выполнение работы иностранцем без заключения договора в письменной форме является незаконным. Такое лицо подлежит штрафу не менее 3000 злотых. Наказуема также выдача документов, несоответствующих реальному намерению, которое может рассматриваться как выманиванием визы и наказанное в соответствии с положениями Уголовного кодекса⁵⁰.

Визу для выполнения работы выдается на срок пребывания, который соответствует периоду, указанному в разрешении или заявлении, но не более, чем это установлено для данного типа визы.

---

⁵⁰ См. положение ст. 264 § 3 Уголовного кодекса: «Тот, кто организует другим лицам, пересечение границы Республики Польша, подвергается наказанию лишения свободы на срок от 6 месяцев до 8 лет» и положение ст. 264a § 1 УК: «Тот, кого целью является получение финансовую или личной пользы, позволяет или способствует другому лицу оставаться на территории Польши незаконно, наказывается лишением свободы на срок от 3 месяцев до 5 лет». Разъяснение прилагается к письменному заявлению также относится к общему положению наказывать ложное показание - ст. 272 УК: «Тот, кто вымогает ложное заявление ложными показаниями государственному чиновнику или другое лицо, уполномоченное в выдаче документов, наказывается тюремным заключением сроком до 3 лет».

1.8. ПОДВЕДЕНИЕ ИТОГОВ

Наличие национальной визы является одним из основ законного проживания в Польше в течение более трех месяцев. Во многих случаях, пребывание начато на основе национальной визы иностранец продолжает на основе других видов проживания (напр. разрешения на временное пребывание). В соответствии со ст. 100 ЗоИ заявление на разрешение на временное проживание иностранец имеет право подать в период законного пребывания (м. пр. действия национальной визы)⁵¹. Следовательно, въезд на основе национальной визы превращается в временное проживание с целью выполнения работы⁵², ведения хозяйственной деятельности⁵³, изучения в вузе⁵⁴ или ведения научных исследований⁵⁵.

---

⁵¹ См. ст. 100 п. 1 пп. 9 ЗоИ.

⁵² Ст. 114-126 ЗоИ.

⁵³ Ст. 142-143 ЗоИ.

⁵⁴ Ст. 144-150 ЗоИ.

⁵⁵ Ст. 151-157 ЗоИ.

ГЛАВА 2

РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

БАРБАРА ВУЙЧИК

2.1. РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ И РАБОТУ

Закон об иностранцах внедряет в польский правопорядок постановления Директивы Европейского Парламента и Совета 2011/98/ЕС⁵⁶, основной целью которой было упрощение и согласование действующих до сих пор в странах-членах решений, касающихся приема граждан третьих стран с целью выполнения работы, а также с целью облегчения контроля их статуса. Вышеупомянутая директива устанавливает процедуру подачи одного заявления для выдачи одного разрешения на пребывание с целью выполнения работы на территории страны-члена гражданам третьих стран, а также совместный свод законов для сотрудников из третьих стран, законно пребывающих в стране-члене. Согласно определениям сформулированным в Директиве 2011/98/ЕС, “одно разрешение” – это одно разрешение на пребывание выдано органами страны-члена, из которого вытекает право законного пребывания на территории этой страны с целью выполнения работы, зато “процедура одного заявления” – это процесс, который в результате рассмотрения

---

⁵⁶ Директива Европейского Парламента и Совета 2011/98/ЕС от 13 декабря 2011 г. по делу процедуры одного заявления о одно разрешение для граждан третьих стран на пребывание и работу на территории страны-члена, а также по делу совместного свода законов для сотрудников из третьих стран, законно пребывающих в стране-члене (ЗА К. В. ECL 343/1 от 23.12.2011.).

одного заявления о разрешении на пребывание и работу на территории страны-члена, поданного гражданином третьей страны либо его работодателем, предоставляет возможность выдачи постановления по вопросу того заявления на одно разрешение.

Среди бенефициариев нормирований Директивы 2011/98/ЕС были названы три группы граждан третьих стран, где первую группу составляют ходатайствующие лица о получении права на пребывание в стране-члене с целью выполнения работы. Ко второй группе принадлежат лица принятые в страну-член с другой целью, чем выполнение работы согласно закону Евросоюза либо по закону данной страны, имеющие право на выполнение работы и предъявляющие соответствующий документ пребывания⁵⁷. Третью группу составляют граждане третьих стран, принятые в страну-член с целью выполнения работы согласно закону Евросоюза либо по государственному закону.

Именно так определенная сфера применения обсуждаемой Директивы имеет ряд исключений, касающихся в принципе граждан третьих стран, особый правовой статус которых вытекает из других актов европейского права⁵⁸.

---

⁵⁷ Директива по этому вопросу ссылается на постановления Распоряжения Совета (ЕС) № 1030/2002 от 13 июня 2002 г. устанавливающего единый образец вида на пребывание для граждан третьих стран (З. В. ECL 157/1 от 15.06.2002.), которое в ст. 1 заключает объяснение, что „вид на пребывание” обозначает удостоверение выдано властями данной страны-члена, разрешающее гражданину третьей страны на законное пребывание на данной территории, за исключением:

- виз;
- разрешений выданных до срока рассмотрения заявления о предоставлении убежища, заявления о выдаче вида на пребывание или заявления о продлении срока действия вида на жительство;
- разрешений выдаваемых в особых случаях для продления допустимого пребывания не более чем на один месяц;
- доверенности на время пребывания не дольше шести месяцев, выданной через страну-члена, не применяющую положений ст. 21 Исполнительной конвенции для Шенгенского соглашения от 14 июня 1985 г. заключенной между Правительствами государств Экономического союза Бенилюкса, Федеративной Республики Германии и Французской Республики о постепенной отмене проверок на общих границах.

⁵⁸ Согласно ст. 3 п. 2. Директива 2011/98/ЕС не применяется к гражданам третьих стран:

- а) которые являются членами семьи граждан Евросоюза и пользовались или пользуются правом на свободное передвижение и на пребывание на территории стран членов;
- б) которые, так как члены их семьи, несмотря на гражданство, в силу договоров между Союзом и ее странами-членами либо между Союзом и третьими странами имеют такое же право на свободное передвижение, как граждане Евросоюза;
- в) откомандированные – во время откомандирования;
- г) которые ходатайствуют о принятии либо их принято на территорию страны-члена как работников переведенных в рамках данного предприятия;
- д) которые ходатайствуют о принятии либо

Среди основных постановлений обсуждаемого акта сформулировано такое положение, касающиеся, между прочим, максимального срока оформления даты⁵⁹, вызова с целью дополнения к заявлению⁶⁰, уведомлений о решениях и принадлежащим к ним средствах обжалования⁶¹.

Последствием установления того типа процедурных принципов на уровне права Евросоюза, а также обязанности их переложения для государственного правопорядка, является ограничение, а даже исключение процедурной автономии страны-члена⁶² в сфере становления права в области охваченной

их принято на территорию страны-члена как работников сезонников либо работников *airair*; е) которые имеют право на пребывание в стране-члене в рамках временной охраны либо подали заявление о разрешении на пребывание в ней в рамках временной охраны и ждут решения по делу своего статуса; ё) которые пользуются международной защитой на основании директивы Совета 2004/83/ЕС от 29 апреля 2004 г. о минимальных стандартах для квалификации и статуса граждан третьих стран или лиц без гражданства в качестве беженцев или лиц, нуждающихся в иной форме международной защиты и содержании предоставляемой защиты, либо те, которые подали заявление о предоставлении международной защиты на основании вышеупомянутой директивы из заявления которых окончательно еще не рассмотрено; ж) которые пользуются защитой на основании государственного права, международных обязательств либо практики страны-члена, и заявление которых окончательно еще не рассмотрено; з) которые являются долгосрочными резидентами согласно директиве 2003/109/ЕС; и) которых выдворение приостановлено по фактическим или правовым причинам; й) которые ходатайствуют о принятии либо их приняли на территорию страны-члена в качестве лица работающего за свой счет; к) которые ходатайствуют о принятии либо их приняли в качестве моряков с целью трудоустройства и работы в каком-нибудь характере на борту судна, зарегистрированного в стране-члене или плавающего под флагом страны-члена.

⁵⁹ См. ст. 5 п. 2 Директивы 2011/98/ЕС согласно которой дело должно быть оформлено в кратчайшие возможные сроки, но в любом случае в течение четырех месяцев с даты подачи полного заявления.

⁶⁰ См. ст. 5 п. 2 Директивы 2011/98/ЕС согласно которой орган обязан уведомить в письменной форме заявителя о предоставлении требуемой дополнительной информации или документов, а также назначить разумный срок для их подачи. Непредставление требуемых документов в установленный срок может привлечь к отклонению заявки.

⁶¹ См. ст. 5 п. 2 Директивы 2011/98/ЕС создающую обязанность письменного уведомления о решениях, а также ст. 8 п. 1 согласно которой в уведомлении о решении об отклонении заявления о выдаче одного разрешения, о его смене или продлении его действия, либо решения об отмене одного разрешения, следует указать причины такого рассмотрения и определить соответствующий орган и сроки, в которые можно использовать средства обжалования.

⁶² Процедурная автономия – это компетенция данной страны-члена “регулировать свойства судов и процедур (судебных) используемых для рассмотрения претензий обоснованных на законе сообщества (защита прав вытекающей из непосредственно действенных положений закона общества) см. А. Врубель, *Процедурная автономия стран-членов. Принцип эффективной судебной защиты в праве Евросоюза*, “Юридическое, экономическое и социологическое движение” 2005, № 1, с. 35.

этими принципами⁶³. Согласно постановлениям ст. 114 п. 1 ЗоИ разрешения на временное пребывание и работу предоставляется тогда, когда целью пребывания иностранца на территории ПР является выполнение работы, а также при выполнении дополнительных условий, касающихся иностранца, его работодателя и содержания правоотношения, на основании которого работа будет выполнена.

Каталог предпосылок, касающихся иностранца начинается с обязанностей обладания медицинским страхованием согласно положениям закона об оказании медицинской помощи финансируемой за счет публичных средств⁶⁴, либо обладания документом подтверждающим расходы на лечение на территории Республики Польша оплаченных через страховщика. Относительно лиц не обладающих гражданством страны члена Евросоюза либо страны члена Европейской ассоциации свободной торговли (ЕАСТ), стороны договора о Европейской экономической зоне или Швейцарской Конфедерации, которые находятся на территории РП статус страхователя зависит от правового основания для пребывания⁶⁵. Ходатайствующий о предоставлении разрешения на временное пребывание и работу получит статус страхователя, когда по праву выполняемой работы будет подвергаться обязательному страхованию⁶⁶, либо застрахует себя добровольно в Национальном фонде здоровья⁶⁷. Альтернативой страхованию в рамках государ-

---

⁶³ Там же, с. 40.

⁶⁴ Закон от 27 августа 2004 г., о медицинском обслуживании, финансируемом из публичных средств (сводный текст, 3. в. от 2008 г., № 164, poz. 1027).

⁶⁵ См. ст. 3 п. 1 пп. 2 и 2а, в которых застрахованные лица в соответствии с законом - это иностранцы, пребывающие в Польше на основании визы с целью выполнения работы, разрешения на временное пребывание за исключением разрешения на кратковременное пребывание в связи с обязанностью явки перед орган публичной власти, разрешения на постоянное пребывание, разрешения на пребывание долгосрочного резидента Евросоюза, разрешения по гуманитарным причинам, разрешения на толерантное пребывание, а также лица которые получили в Республике Польша статус беженца или дополнительную охрану, либо пользуются временной охраной.

⁶⁶ Лиц подвергающих обязательному медицинскому страхованию перечислено в ст. 6 закона о медицинском обслуживании.

⁶⁷ Принципы приступления к добровольному медицинскому страхованию определяет ст. 68 закона о медицинском обслуживании.

ственной системы является заключение договора о страховании с субъектом обладающим правом ведения страховой деятельности⁶⁸.

Следующая обязанность, возложенная на ходатайствующего о разрешении на временное пребывание и работу, это обладание стабильным и регулярным источником дохода достаточным для того, чтобы покрыть затраты на собственное содержание и содержание членов семьи состоящих на его иждивении. О стабильности и регулярности источника доходов решает критерий определенный в ст. 114 п. 2 ЗоИ, согласно которой размер месячных доходов должен превышать доход дающий право на денежные субсидии из социальной помощи, определенные в законе о социальной помощи⁶⁹, относительно иностранцев и каждого члена семьи состоявшего на его иждивении⁷⁰. Оценивая стабильность и регулярность источника доходов следует учесть его легальность, неизменность через долгий период, уровень доходов в дальнейшей перспективе, а также повторяемость через определенные промежутки времени⁷¹.

Третьим условием, которое должен выполнить иностранец, ходатайствующий о разрешении на временное пребывание является возможность доказать, что он имеет гарантированное место жительства на территории РП. Вышеназванный критерий пришел на смену существующему до 30 апреля 2014 г. требованию предъявления вместе с заявлением о жительстве на обозначенное время правового титула на жилое помещение⁷². В действующем в то время правовом состоянии правовым титулом признавали частный либо официальный документ, из которого вытекали определенные права на управление и распоряжение жилым помещением, в котором иностранец пребывал

---

⁶⁸ См. закон от 22 мая 2003 г. о страховой деятельности (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 950 с изм.).

⁶⁹ Закон от 12 марта 2004 г. о социальной помощи (сводный текст, Зак. в. от 2013 г. поз. 182, с изм.).

⁷⁰ Согласно ст. 8 закона от 12 марта 2004 г. о социальной помощи, а также § 1 п. 1 Распоряжения Совета министров от 17 июля 2012 г. о проверенных критериях доходов и размере денежных пособий из социальной помощи (Зак. в. от 2012 г., поз. 823) право на денежные пособия из социальной помощи имеет лицо самостоятельно занимающиеся домхозяйством, которого общий месячный доход не превышает сумму 542 зл., в то время как лицу в семье, которой доход на одного человека не превышает сумму 456 зл.

⁷¹ См. Приговор ВАС в Варшаве от 11 января 2012 г., дело № VSA/Wa 2141/11, LEXnr 1139722.

⁷² См. ст. 60 п. 5а пп. 1 закона от 13 июня 2003 г. об иностранцах (сводный текст, Зак. в. от 2011 г., № 264, поз. 1573 с изм.).

либо намеревался пребывать⁷³. В результате вышеупомянутого изменения, показание, что ходатайствующий о предоставлении разрешения на временное пребывание и работу имеет обеспечено место жительства на территории Республики Польша является возможным также при помощи других доказательственных средств, нежели договор об использовании жилого помещения, например, предъявляя подтверждение прописки.

Предпосылкой к предоставлению разрешения на временное пребывание и работу, касающейся работодателя (субъекта поручавшего выполнение работы), определенной в ст. 114 п. 1 пп. 3 ЗоИ, является отсутствие возможности удовлетворения кадровых потребностей на местном рынке труда. Оценка этого обстоятельства, согласно со формулировке в ст. 125 п. 1 ЗоИ, проводится по принципах определенных в ст. 88с п. 1 пп. 2 и п. 2 закона о продвижении трудоустройства и институтах рынка труда⁷⁴. Норма права ст. 88 о продвижении трудоустройства регулирует условия предоставления разрешения на работу для иностранца, который выполняет работу на территории РП на основании договора с субъектом, которого место нахождения, место жительства, отдел, либо другая форма организованной деятельности находится на территории РП. В веденном производстве по делу предоставления разрешения на временное пребывание и работу норма ст. 88с закона о продвижении трудоустройства находит применение в части касающейся обязанности предъявления поручателем выполнения работы информации старосты, соответствующему учитывая главное место выполнения работы через иностранца, о невозможности удовлетворения кадровых потребностей работодателя опираясь на реестры безработных и лиц ищущих работу, либо с отрицательным результатом набора сотрудников организованным для работодателя, подготовленным учитывая преимущество на рынке труда для польских граждан, а также некоторых иностранцев⁷⁵. Староста должен дать справку не позднее, чем в течение 14 дней, когда источником информации являются реестры безработных, либо в течение 21 дней, когда организуется набор сотрудников среди безработных и ищущих работу. Согласно ст. 125 п.

⁷³ См. приговор ВАС в Гданьске от 10 июля 2014 г., дело № IIISAB/Gd 52/14, orzeczenia.nsa.gov.pl

⁷⁴ Закон от 20 апреля 2004 г. о продвижении трудоустройства и институтах рынка труда (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 647 с изм.).

⁷⁵ Преимущество доступа на рынке труда принадлежит иностранцам перечисленным в ст. 87 п. 1 пп. 1-11 закона о продвижении трудоустройства.

2 ЗоИ заявление о предоставлении информации подает субъект поручающий выполнение работы. Приложение этого документа к заявлению является обязанностью иностранца ходатайствующего о разрешении на временное пребывание и работу⁷⁶. Согласно Главному Административному Суду, информация старосты о невозможности удовлетворения кадровых потребностей работодателя опираясь на реестры безработных и ищущих работу, либо на отрицательном результате организованного набора сотрудников для работодателя, имеет характер справки, о которой идет речь в ст. 217 § 2 п. 1 КПА⁷⁷. По обязанности предъявления документа определенного в ст. 88с п. 1 пп. 2 закона о продвижении трудоустройства предусмотрено четыре вида освобождений.

В первом случае предоставление информации старосты не требуется, когда профессия, которую выполняет иностранец в рамках порученной работы, либо вид ему порученной работы, находится в списке определенном в распоряжении воеводы, выданном на основании ст. 10 п. 4 пп. 1 закона о продвижении трудоустройства. В качестве примера такого вида местного правового акта можно привести Распоряжение № 14 Люблинского воеводы от 31 декабря 2009 г. по делу определения критериев выдачи разрешений на работу иностранцев в Люблинском воеводстве⁷⁸, в котором среди этого типа профессий указано следующие группы профессий:

1. специалистов по культуре и искусству;
2. инструкторов по виду спорта;
3. лекторов английского, французского, испанского, немецкого, русского языков;
4. также преподавателей на курсах иностранных языков.

Второй обоснованный случай освобождения от обязанности получения информации на тему местного рынка труда выступает тогда, ког-

---

⁷⁶ См. ст. 125 п. 3 закона об иностранцах. Невыполнение обязанности подачи информации старосты является отсутствием подачи определенном в ст. 64 § 2 АПК, который вменяет в обязанность ведущему производству органу потребовать вызова вносящего к его удалению в течение семи дней, а также объяснения, что неудаление недостатка привлечет к оставлению заявления без рассмотрения.

⁷⁷ См. постановление ГАС от 16 июля 2013 г., дело № IOSK 1366/13, orzeczenia.nsa.gov.pl

⁷⁸ Официальный вестник Люблинского воеводства от 2010 г., №2, поз. 15.

да иностранец непосредственно перед подачей заявления обладал разрешением на работу, либо разрешением на пребывание и работу у того же работодателя на той же должности. Третьей основой обсуждаемого здесь освобождения от обязанности представления является выполнение через иностранца условий определенных в положениях выданных на основании ст. 90 п. 5 закона о продвижении трудоустройства. Основываясь на делегации заключенной в содержании вышеприведенного положения вынесено распоряжение министра труда и социальной политики от 29 января 2009 г. по делу определения случаев, в которых разрешение на работу выдается независимо от подробных условий выдачи разрешений на работу иностранцев⁷⁹. Приведенный акт в § 2 устанавливает особые условия выдачи разрешений на работу⁸⁰ иностранцу, который является членом семьи сотрудника дипломатического представительства, консульского учреждения, международной организации, либо их представительства, выполняющего работу в Республике Польша на основании договоров и международных соглашений, либо иностранца выполняющего работу в качестве частной домашней службы сотрудников дипломатических представительств, консульских учреждений, международных организаций, либо их представительств, либо иностранцу уполномоченному на основании правовых актов, выданных органами назначенными согласно Договору об ассоциации Европейского экономического сообщества с Турцией, подписанному в Анкаре 12 сентября 1963 г.

Согласно постановлениям § 3 приведенного Распоряжения министра труда и социальной политики, информации старосты не требуется при наличии разрешения на работу для иностранца уполномоченного представлять заграничного предпринимателя в его отделе либо в представительстве, находящимся на территории РП, а также для иностранца спортивного тренера, либо спортсмена, либо врача и стоматолога, проходящего обучение, либо проходящего интернатуру. Кроме того, сформулировано два случая освобождений граждан Республики Армения, Республики Беларусь, Республи-

---

⁷⁹ З. в. от 2009 г., № 16, поз. 85 с изм.

⁸⁰ Привилегированность этой группы в процедуре разрешения на работу выходит вне освобождения определенного в ст. 114 п. 3 закона об иностранцах, указывая на то, что по этих делах не применяются расположения ст. 88с п. 1-5 и 7 закона о продвижении трудоустройства.

ки Грузии, Республики Молдова, Российской Федерации и Украины. Первый из них относится к выполнению работ по уходу за больными либо работ домработницы во благо физическим лицам, находящимся в домашнем хозяйстве. Второй случай относится к такой ситуации, когда принадлежащий к этой группе иностранец, в период непосредственно предшествующий подаче заявления на разрешение на работу, выполнял в течение хотябы 3 месяцев работу для того же субъекта и по такой же должности по договору заключенному в письменном виде, если перед трудоустройством иностранца поветовый центр занятости, соответствующий месту постоянного пребывания либо местонахождению субъекта поручавшего выполнение работы, письменно зарегистрировал заявление этого субъекта о намерении поручить иностранцу выполнение работы. Воспользоваться последним среди вышеуказанных освобождений можно при условии предъявления зарегистрированного заявления, договора, а также документов подтверждающих оплату требуемых взносов по социальному страхованию.

Последний из критериев освобождения от обязанности предоставить информацию старосты определено как ситуация, в которой иностранец выполняет условия освобождения от обязанности обладать разрешением на работу. Этот критерий определяют отдельные положения. Сформулированная таким образом ссылка, кажется, свидетельствует о принятии законодательной конструкции определенной в § 156 п. 4 Принципов законодательной техники⁸¹, согласно которой в случае невозможности определения положений, к которым относится ссылка, можно исключительно отослать к положениям объективно определенным, настолько, насколько эти положения можно выделить из других. Как пример нормализации, на которые ссылает ст. 114 п. 3 пп. 4 ЗоИ, можно привести положение ст. 6 закона о Карте поляка⁸², освобождающей обладателя Карты поляка от обязанности получения разрешения на работу, а также положение ст. 109 п. 3 закона о высшем образовании⁸³, в котором указано на отсутствие необходимости обладания разрешением на работу через иностранцев тру-

⁸¹ См. приложение к Распоряжению Председателя Совета Министров от 20 июня 2002 г. по делу „Принципов законодательной техники” (Зак. в. от 2002 г., № 100, поз. 908).

⁸² Закон от 7 сентября 2007 г. о Карте поляка (сводный текст, Зак. в. от 2014 г., поз. 1187).

⁸³ Закон от 27 июля 2005 г. о высшем образовании (сводный текст, Зак. в. от 2012 г., поз. 572 с изм.)

доустроенных в качестве преподавателей ВУЗа. Ссылаясь на нормативные акты низшего ранга, освобождающие иностранцев от обязанности обладания разрешением на работу, следует указать на Распоряжение министра труда и социальной политики, регулирующее случаи, в которых поручение иностранцу выполнения работы на территории Республики Польша допустимо без необходимости получать разрешение на работу⁸⁴. На основании вышеприведенного акта от необходимости получить разрешение на работу освобождено:

- иностранцев принимающих участие в программах реализованных в рамках действий Европейского союза либо других международных программах помощи; иностранцев работающих учителями иностранных языков, выполняющих работу в детских садах, школах, представительствах, центрах, учреждениях обучения учителей, либо в стройотрядах;
- аккредитованных заграничных корреспондентов СМИ;
- иностранцев являющихся священниками, членами монастырей либо другими лицами, выполняющими работу в связи с выполняемой религиозной функцией в храмах и религиозных объединениях, а также в отечественных организациях работающих при костеле, с урегулированным правовом статусом.

Условием предоставления разрешения на временное пребывание и работу связанным со формированием правоотношения, на основании которого должна быть выполняемая работа, является размер зарплаты, которая согласно ст. 114 п. 1 пп. 4 ЗоИ должна быть не ниже зарплаты сотрудников выполняющих работу сравнимого вида, либо по сравнимой должности в течение того же рабочего времени. Критерий размера зарплаты не применяется в случае, когда иностранец выполняет условия освобождения от обязанности обладать разрешением на работу, определенные в отдельных положениях⁸⁵. При оценке вышеуказанного условия стоит учесть богатую

⁸⁴ Распоряжение Министра труда и социальной политики от 20 июля 2011 г. по делу случаев, в которых поручение выполнения работы иностранцу на территории Республики Польша является допустимым без необходимости получения разрешения на работу (Зак. в. от 2011 г., № 155, поз. 919 с изм.).

⁸⁵ См. ст. 114 п. 4 ЗоИ.

судебную практику общего суда, касающуюся причин допускающих к дифференциации зарплаты сотрудником выполняемую одинаковую работу. В этой практике, к примеру, указывается на то, что при установлении разных зарплат за одинаковую работу, учитывая разные профессиональные квалификации, трудовой стаж сотрудников, следует доказать, что эти условия повлияли на выполнение заданий порученных сотрудником⁸⁶. Под понятием работы одинаковой ценности следует понимать работы, выполнение которых требует от сотрудников сравнимых профессиональных квалификаций, подтвержденных документами предусмотренными в отдельных положениях либо стажировкой и профессиональным опытом, а также сравнимых усилий и ответственности⁸⁷.

Кроме материально-правовых положений в разделе, касающимся разрешения на временное пребывание и работу помещено также особенные положения о процессуальном характере. Среди того вида регуляций сформулированы дополнительные критерии отказа в возбуждении производства⁸⁸, предпосылок для решения об отказе в выдаче вида на жительство в связи с нарушением правил, касающихся поручения работодателя⁸⁹, а также вы-

⁸⁶ См. приговор ВС от 22 февраля 2007 г., Дело № ИПК 242/06, LEX № 375544.

⁸⁷ См. приговор ВС от 3 июня 2014 г., Дело № ШПК 126/13, LEX № 1487089.

⁸⁸ См. ст. 116 ЗоИ, который обязывает орган отказать в возбуждении производства по делу разрешения на временное пребывание и работу, в случае подачи заявления через такие лица как:

- сотрудник откомандированный с целью выполнения работы на территории Республики Польша;
- иностранец, который въехал на эту территорию на основании обязательств определенных в международных договорах, касающихся улучшения въезда и временного пребывания некоторых категории физических лиц, занимающихся торговым обменом или инвестициями;
- иностранец ведущий предпринимательскую деятельность.

⁸⁹ Норма касается:

- наказания за правонарушение определенное в ст. 120 п. 1 закона о продвижении трудоустройства, если в течение 2 лет от наказания этот субъект был опять наказан за похожее правонарушение;
- наказания за правонарушение определенное в ст. 120 п. 3-5 закона о продвижении трудоустройства;
- осуждения за преступление, о котором говорится в ст. 218-221 УК;
- осуждения за преступление, о котором говорится в ст. 270-275 УК, совершенное в связи с производством по делу выдачи разрешения на работу;
- осуждения за преступление, о котором говорится в ст. 9 или ст. 10 закона от 15 июня 2012 г. о результатах поручения выполнения работы иностранцам незаконно пребывающим на территории Республики Польша (Зак. в. от 2012 г., поз. 769);

текающих из невыполненных требований через иностранца, касающихся выполнения регулируемой профессии⁹⁰ либо осуждения за преступления против подлинности документов, совершенного в связи с судопроизводством по делам о выдаче разрешения на работу, либо предоставления разрешения на временное пребывание и работу⁹¹. В ст. 118 ЗоИ появилась информация, которую следует поместить в решении о предоставлении разрешения на временное пребывание и работу, в том числе:

- определение субъекта, поручающего выполнение работы, должность, по которой будет выполняться работа,
- минимальный размер зарплаты, которую может получать иностранец на данной должности,
- рабочее время,
- вид договора, на основании которого будет выполняемая работа.

С формальной точки зрения вышеприведенная информация будет основным элементом административного решения⁹². В ситуации, когда разрешение на временное пребывание и работу предоставляется в связи с работой иностранца для нескольких субъектов, в решении следует определить подробные условия каждой из этих работ. Относительно иностранцев освобожденных от обязанности получения разрешения на работу следует поместить информацию о правовом основании и условиях этого освобождения.

Согласно ст. 119 ЗоИ, смена местонахождения либо места жительства, названия либо правовой формы субъекта поручающего выполнение работы, либо перехват работодателя либо его части через другого работодателя, не

---

¹ наказания за правонарушение из ст. 11 закона от 15 июня 2012 г. о результатах поручения выполнения работы иностранцам незаконно пребывающим на территории Республики Польша.

⁹⁰ Согласно ст. 2 п. 1 от 18 марта 2008 г. о принципах признания профессиональных квалификации приобретенных в странах-членах Европейского Союза (Зак. в. от 2008 г., № 63, поз. 394 с изм.) под термином профессия следует понимать совокупность профессиональных действий, выполнение которых зависит от выполнения квалификационных требований и условий определенных в отдельных положениях.

⁹¹ Касается запрещенных деяний определенных в ст. 270-275 УК.

⁹² Основой решения является ее квинтэссенция, так как выражает результат применения нормы материального права к конкретному случаю, в контексте конкретных фактических обстоятельств и доказательственного материала. Следовательно оно имеет характер рассмотрения предпрещающего суть дела, предоставленного правомочие либо возложение обязанности (приговор ГАС от 10 сентября 2008 г., Дело № IOSK 1440/07, LEX № 489639).

требуют смены или выдачи нового разрешения на временное пребывание и работу⁹³. С целью облегчения процедуры получения разрешения на временное пребывание и работу, допускается возможность смены выданного решения о разрешении на временное пребывание и работу в ситуации, когда работа будет выполняться в пользу другого работодателя-пользователя⁹⁴. Воевода отказывает в смене решения в ситуации, когда вела бы к недосмотру трехлетнего периода срока действия вида на жительство, а может отказать в смене разрешения в случае невыполнения требований через иностранца, касающихся обладания медицинским страхованием, регулярным и стабильным источником дохода, либо местом проживания, а через работодателя неподтверждением отсутствия возможностей удовлетворения кадровых потребностей на местном рынке труда, либо неправильного определения размера зарплаты. Судопроизводство по делу смены решения, в силу которого предоставлено разрешение на временное пребывание и работу, должно быть произведено с учетом положений ст. 155 АПК.

Иностранец получивший разрешение на временное пребывание и работу обязан уведомить воеводу соответствующего по месту своего актуального пребывания, о потери работы у которого-нибудь из поручающих выполнение работы субъектов, перечисленных в разрешении. Это действие должно быть совершено в письменном виде в течение 15 дней с момента увольнения. Выполнение этой обязанности приводит к тому, что в течение 30 дней с момента увольнения не возникает обязанность выдачи решения об отказе выдачи разрешения на временное пребывание и работу⁹⁵.

---

⁹³ Acontrario если изменения касаются остальной разглашенной информации в рассмотрении требуют изменения либо выдачи нового разрешения. Кроме того, согласно ст. 124 ЗоИ прекращение проведения этой процедуры в ситуации, когда определенное мнение в разрешении подается изменению либо размер зарплаты снижается, является основой отмены разрешения на временное пребывание и работу.

⁹⁴ Согласно постановлению ст. 2 п. 1 закона от 9 июля 2003 г. о приеме на работу временных работников (Зак. в. от 2003 г., № 166, поз. 1668 с изм.) работодатель-пользователь – это работодатель либо субъект неявляющийся работодателем в понимании Трудового кодекса, определяющий работнику направленному через агентство временной работы задачи и контролирующий их выполнение.

⁹⁵ См. ст. 123 ЗоИ.

2.2. РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ С ЦЕЛЬЮ ВЕДЕНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Разрешение на временное пребывание с целью ведения предпринимательской деятельности на территории РП предоставляется при условии ведения этой деятельности на основании действующих в Польше положений, после выполнения предпосылок, касающихся ходатайствующего о разрешении иностранца, а также субъекта ведущего предпринимательскую деятельность. Ограничения введенные относительно иностранцев в законе о свободе предпринимательства⁹⁶, касаются правовой формы, в которой может быть организована деятельность. Закон о свободе предпринимательства, используя понятие иностранных лиц⁹⁷ в зависимости от гражданства⁹⁸, а также типа вида на жительство на территории Республики Польша⁹⁹ либо предоставля-

---

⁹⁶ Закон от 2 июля 2004 г. о свободе предпринимательской деятельности (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 672 с изм.).

⁹⁷ Согласно ст. 5 п. 2 закона о свободе предпринимательской деятельности термин заграничное лицо означает: физическое лицо не обладающее польским гражданством, юридическое лицо с местонахождением за границей, а также организационную единицу не являющуюся юридическим лицом обладающим правоспособностью с местонахождением за границей.

⁹⁸ Граждане стран-членов Евросоюза, стран-членов Европейской ассоциации свободной торговли (ЕАСТ) – сторон договора о Европейской экономической зоне, а также заграничные лица из стран небудучих сторонами договора о Европейской экономической зоне, которые могут пользоваться предпринимательской свободой на основании договоров заключенных через эти страны с Евросоюзом и его странами-членами, могут начинать и выполнять предпринимательскую деятельность по таким же принципам как польские граждане.

⁹⁹ Уполномоченными к ведению предпринимательской деятельности по таким же принципам как польские граждане являются иностранцы обладающие:

- разрешением на постоянное пребывание;
- разрешением на пребывание долгосрочного резидента Европейского Союза;
- статусом беженца;
- дополнительной охраной;
- разрешением на пребывание по гуманитарным причинам или согласие на толерантное пребывание;
- разрешением на временное пребывание и остаются в браке, заключенным с польским гражданином проживающим на территории Республики Польша;
- разрешением на временное пребывание с целью выполнения предпринимательской деятельности, предоставленным в связи с продолжением веденной предпринимательской деятельности на основе записи в ЦУИПД;
- действующей Картой поляка;
- разрешением на временное пребывание предоставленное с целью соединения с семьей;

ет иностранцам такие же права в области ведения деятельности, какие принадлежат польским гражданам, либо оговаривает, что деятельность может быть предпринята или выполняемая исключительно в форме коммандитного товарищества, коммандитно-акционерного товарищества, или общества с ограниченной ответственностью и акционерного общества¹⁰⁰.

От иностранцев, ходатайствующих о разрешении на временное пребывание с целью ведения предпринимательской деятельности, требуется обладание медицинским страхованием, регулярным и стабильным источником доходов, гарантированным на территории Республики Польша места жительства, т.е. аналогичных критериев для случая разрешения на временное пребывание и работу. Кроме того, чтобы получить разрешение на временное пребывание с целью ведения предпринимательской деятельности, надо иметь согласие соответствующего органа на работу по определенной должности либо по профессии, когда эта обязанность вытекает из отдельных положений. Вторая группа предпосылок касается субъекта, ведущего предпринимательскую деятельность, т.е. созданного через иностранца коммандитного товарищества, коммандитно-акционерного товарищества, общества с ограниченной ответственностью, или акционерного общества, либо товарищества, в которое вступил или приобрел либо принял акции или доли.

Среди критериев, которые должны быть исполнены через субъекта ведущего предпринимательскую деятельность указано на достижение дохода требуемого размера, либо прием на работу требуемое количество сотрудников. Критерий дохода, согласно постановлению ст. 142 п. 3 лит. "а" ЗоИ, будет удовлетворен, если в налоговом году, предшествующем подачу заявления субъект достиг доход не ниже, 12 средних месячных заработков в воеводстве, в котором субъект имеет свое местонахождение либо место жительства, в третьем квартале года предшествующем подаче заявления, объявляемого через Пред-

-
- разрешением на временное пребывание предоставленное с целью обучения в вузе;
  - разрешением на временное пребывание предоставленное в связи с обладанием разрешением на пребывание долгосрочного резидента ЕС в другой стране-члене;
  - а также иностранцы будучие членами семьи, в понимании ст. 2 п. 4 закона от 14 июля 2006 г. о въезде на территорию Республики Польша, пребывании и выезде с этой территории граждан стран-членов Евросоюза и членов их семьи (Зак. в. от 2006 г., № 144, поз. 1043, с изм.).

¹⁰⁰ См. ст. 13 п. 3 закона о свободе предпринимательской деятельности.

седателя Государственного комитета по статистике¹⁰¹. Альтернативным вариантом является указание хотя бы двух сотрудников являющихся гражданами Польши либо иностранцами обладающими одним из видов на жительство, определенных в ст. 87 п. 1 пп. 1-9 закона о продвижении трудоустройства¹⁰², принятых на работу ведущим предпринимательскую деятельность на неопределенный срок в полном рабочем времени, как минимум в течение года до подачи заявления. Закон о иностранцах допускает предоставление разрешения на временное пребывание с целью ведения предпринимательской деятельности, несмотря на невыполнение через субъекта, ведущего предпринимательскую деятельность, условий достижения дохода и состояния занятости, если будет доказано, что этот субъект обладает средствами, позволяющими выполнить их в будущем, либо ведет деятельность особенно способствующую росту инвестиций, трансферту технологий, внедрению выгодных инноваций либо созданию новых рабочих мест. Прогноз возможности развития данного субъекта и оценка инновационности предпринимаемых предприятий это обстоятельства, которые устанавливает орган, опираясь на доказательственный материал собранный в производстве. Вспомогательным материалом для оценки инновационного характера данной деятельности, может служить дефиниция этого понятия сформулированная в ст. 2 п. 3 закона о некоторых формах поддержки инновационной деятельности¹⁰³, согласно которой это деятельность, заключающаяся в разработке новой технологии и на ее основе

---

¹⁰¹ В положениях указано, что пересчет происходит по отношению к объявлению Председателя Государственного комитета по статистике о размере средней заработной платы за месяц в данных воеводствах, совершенного на основании ст. 30 п. 2 закона от 26 октября 1995 г. о некоторых формах поддержки жилищного строительства (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 255). Примерно 3504,31 зл. для люблинского воеводства в 2013 г.

¹⁰² Это иностранцы: имеющие статус беженца предоставленный в Республике Польша; которым предоставлено дополнительную охрану в Республике Польша; обладающие разрешением на постоянное пребывание; обладающие разрешением на пребывание долгосрочного резидента Евросоюза; имеющий согласие на пребывание по гуманитарным причинам; получившие согласие на толерантное пребывание; пользующиеся временной охраной в Республике Польша; будуче гражданами страны-члена Евросоюза, будуче гражданами страны Европейской экономической зоны, не принадлежащей Евросоюзу; будуче гражданами страны не являющейся стороной договора о Европейской экономической зоне, которая может пользоваться свободой передвижения лиц на основе договора заключенного через эту страну с Европейским сообществом и его странами-членами.

¹⁰³ Закон от 30 мая 2008 г. о некоторых формах поддержки инновационной деятельности (сводный текст, Зак. в. от 2014 г., поз. 226).

запуск продукции новых или значительно улучшенных товаров, процессов либо услуг.

В производстве по делам предоставления разрешения на временное пребывание с целью ведения предпринимательской деятельности ведущим относительно гражданина Турецкой Республики в связи с ведением либо намерением ведения предпринимательской деятельности за собственный счет на территории РП, на основании положений действующих в этих рамках на этой территории, согласно положениям ст. 142 п. 5 ЗоИ применяется положение ст. 41 п. 1 Дополнительного протокола к Системе устанавливающей объединение Европейского экономического сообщества и Турции¹⁰⁴, в соответствии с чем, Договаривающиеся стороны воздерживаются от внедрения по отношению друг к другу новых ограничений в свободе предоставления услуг. Опираясь на вышеприведенное положение, граждане Турецкой Республики обладают правом на осуществление и занятие предпринимательской деятельностью на территории Республики Польша по таким же принципам, как польские граждане.

2.3. РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ С ЦЕЛЬЮ ОБУЧЕНИЯ В УНИВЕРСИТЕТЕ

Разрешение на временное пребывание с целью обучения в вузе предоставляется иностранцу, целью пребывания на территории Республики Польша которого является начать или продолжать высшее очное обучение либо обучение в очной аспирантуре, также тогда, когда обучение является продолжением либо пополнением учебы начатой через иностранца на территории другой страны-члена Европейского союза. Согласно принятой дефиниции в ст. 2 п. 5 закона о высшем образовании понятие высшего обучения включает в себя обучение первой степени, обучение второй степени либо пятилетнюю магистратуру, организованную в вузе имеющим на это право. Очное обучение – это форма высшего обучения, в которой как ми-

---

¹⁰⁴ Зак. в. ЕСЛ 293/4 от 29.12.1972.

нимум половина программы обучения реализуется в виде дидактических занятий требующих непосредственного участия преподавателей и студентов¹⁰⁵. Предоставление вида на жительство иностранцам проходящим обучение в ВУЗе регулируется Директивой совета 2004/114/ЕС от 13 декабря 2004 г. об условиях набора граждан третьих стран с целью обучения, участия в обмене школьной молодежи, бесплатного обучения либо волонтерства¹⁰⁶.

От иностранца ходатайствующего о предоставлении разрешения на временное пребывание с целью обучения в вузе требуется предъявить справку единицы ведущей обучение о принятии в ВУЗ либо о продолжении обучения в ВУЗе¹⁰⁷, а также предъявить доказательства внесения оплаты, если проходит либо продолжает платное обучение¹⁰⁸. Кроме того, ходатайствующий о выдачи разрешения должен обладать медицинским страхованием в понимании закона об оказании медицинской помощи за счет бюджетных средств либо подтверждением погашения через страховщика расходов на лечение на территории РП¹⁰⁹, а также должен иметь финансовые средства хватающие на возмещение расходов на жизнь и путевые издержки связанные с возвращением в страну происхождения или места жительства, либо стоимости транзита в третью страну, которая предоставит разрешение на въезд, а также стоимость обучения. Ставку, выраженную в твердой денежной сумме, касающаяся минимального размера собственных средств определено в Распоряжении совета министров от 19 мая 2014 г. о минимальном размере финансовых средств, которыми должен обладать иностранец поступавший в ВУЗ, либо продолжающий обучение на территории Республики Польша, а также о документах подтверждающих возможность приобретения таких средств¹¹⁰.

¹⁰⁵ См. ст. 2 п. 12 закона о высшем образовании.

¹⁰⁶ Зак. в. ECL 375/12 от 23.12.2004.

¹⁰⁷ Образец справки определяет распоряжение Министра Науки и высшего образования от 23 октября 2006 г. по делу определения образца заявления единицы ведущей обучение о принятии иностранца в вуз (Зак. в. от 2006 г., № 200, поз. 1475), которое согласно ст. 520 п. 1 ЗоИ, в силе до дня вступления в силу исполнительных положений выданных на основании ст. 146 ЗоИ.

¹⁰⁸ См. ст. 43 закона о высшем образовании, в котором определено принципы прохождения обучения через иностранцев.

¹⁰⁹ Относительно этой предпосылки актуальными являются замечания представленные в обосуждении разрешения на временное пребывание и работу.

¹¹⁰ Согласно постановлению расположения Совета министров от 10 мая 2014 г. по делу минимального размера финансовых средств, которыми должен обладать иностранец начинающий или продолжающий обучение на территории Республики Польша, а также документов могущих

Вышеприведенный акт определяет также минимальный размер финансовых средств на обеспечение путевых издержек связанных с возвращением в страну происхождения¹¹¹, а также перечисляет виды документов, которые могут быть доказательством выполнения условия обладания финансовыми средствами на возмещение расходов на жизнь¹¹².

Следует обратить внимание на отношение к этому вопросу Воеводского административного суда в Варшаве, которое отражается в решении суда от 15 мая 2014 г., касающимся достоверного момента для оценки выполнения через иностранца критерия дохода в случае производства продолжающегося больше семи месяцев¹¹³. В вышеприведенном постановлении суда подчеркивается, что нарушает оно постановления ст. 7, ст. 6, ст. 77 § 1, а также ст. 80 КАС, установленных через орган в сфере обладания достаточными финансовыми средствами исключительно на основе состояния банковского счета представленного в последней из поданных справок, а не в момент разрешения дела и кроме того, не учитывая изменений, которые имели место во время ведения производства, а также обстоятельств, что заявитель в момент подачи заявления обладал финансовыми средствами требуемого размера.

Закон об иностранцах вводит ограничения в сфере срока, на который предоставляется первое разрешение на временное пребывание с целью обучения в ВУЗе, указывая на то, что в принципе, такое разрешение предоставляется на срок 15 месяцев, а в случае, когда обучение будет продолжаться меньше года,

---

подтвердить возможность получения таких средств (Зак. в. от 2014 г., поз. 681), ходатайствующий должен обладать суммой хотя бы 543 зл. на каждый месяц пребывания, а для каждого члена семьи будущего на его иждивении соответственно суммой 457 зл. Обязанность обладания такими финансовыми средствами выполнена также тогда, когда иностранец ежемесячно обладает финансовыми средствами того размера.

¹¹¹ Согласно § 3 распоряжения Совета министров от 19 мая 2014 г. по делу минимального размера финансовых средств, какими должен обладать иностранец начинающий или продолжающий обучение на территории Республика Польша, а также документов могущих подтвердить возможность получения таких средств в случае приезда из соседней страны Республики Польша – 200 зл, в случае приезда из страны-члена Евросоюза не будучей соседом Польши – 500 зл., в случае остальных стран - 2500 зл.

¹¹² Документами того вида являются: путевой чек, справка о размере лимита на кредитной карте выданном через банк, который выдал кредитную карту, либо справку о обладании платежными средствами в банке или кредитного кооператива с местонахождением на территории Республики Польша, а также документ подтверждающий присуждение государственной или заграничной стипендии, либо справки о приеме на работу и размере зарплаты.

¹¹³ См. приговор ВАС в Варшаве от 15 мая 2014 г., Дело № IVSA/Wa 572/14, orzeczenia.nsa.gov.pl

первое разрешение предоставляется на время учебного года, продленного на 3 месяца. Очередное разрешение на временное пребывание с целью обучения в вузе должно быть предоставлено на время учебы, максимально на три года. Стоит сказать, что такое жеразрешение предоставляется иностранцу, который намеревается пройти подготовительный курс для поступления в вуз и обучения на польском языке¹¹⁴ и охватывает время этого курса продленное до 3 месяцев.

Относительно разрешения на временное пребывание с целью продолжения обучения в ВУЗе, введено две особенные предпосылки отказа в предоставлении вида на жительство. Первая из них касается ситуации, в которой ходатайствующий не имеет разрешения на временное пребывание, потому что имеет разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС предоставленного другой страной-членом и намеревается поступить в ВУЗ либо продолжать обучение в ВУЗе либо профессиональное обучения на территории Республики Польша¹¹⁵. Вторая из предпосылок касается обязанности отказа предоставления первого разрешения на временное пребывание с целью обучения в ВУЗе, когда заявитель выполняет работу, либо ведет предпринимательскую деятельность на территории Республики Польша. Кроме того, введено возможность отказа в выдаче разрешения на временное пребывание иностранцу, который не зачел академический год в определенный срок и выдача разрешения может быть отменена¹¹⁶. Оценку относительно последних обстоятельств ведущих к отмене или отказе в предоставлении очередного разрешения на пребывание с целью обучения в вузе согласно постановлению ст. 160 закона о высшем образовании, следует провести опираясь на постановления учебного распорядка в единицы ведущей обучение. Следует также отметить, вытекающие из ст. 149 п. 2 и 3 ЗоИ обязанности обмена информации между воеводой и единицей ведущей обучение. Воевода уведомляет ректора вуза или управляющего другой ведущей единицы обучения о предоставлении иностранцу разрешения на временное пребывание с целью обучения в этой единице. Ректор вуза или управляющий другой единицы обучения обязаны немедленно уведомить воеводу, который предоставил иностранцу

---

¹¹⁴ См. ст. 144 п. 2 ЗоИ.

¹¹⁵ См. ст. 147 п. 1 ссылающая на ст. 186 п. 1 пп. 3 лит. БЗоИ.

¹¹⁶ См. ст. 148 ЗоИ.

разрешение, о том, что иностранца вычеркнули из списка студентов, а также о том, что не зачел академический год в определенный срок.

2.4. РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ ДЛЯ ЧЛЕНОВ СЕМЬИ ПОЛЬСКИХ ГРАЖДАН И ЧЛЕНОВ СЕМЬИ ИНОСТРАНЦЕВ

Согласно постановлениям ст. 158 п. 1 ЗоИ разрешение на временное пребывание иностранца, являющегося членом семьи иностранца, предоставляется в двух случаях. Во-первых, будучи в браке с польским гражданином, а во-вторых, когда иностранец является несовершеннолетним ребенком супруга польского гражданина, обладающего разрешением на временное пребывание для члена семьи, гражданина Республики Польша. Вышеприведенное положение, определяя брак, ссылается на установления, что этот брак должен быть признан действительным согласно праву Республики Польша. Оценка выполнения вышеприведенного критерия, должна проводиться, учитывая постановления ст. 48 и ст. 49 закона от 4 февраля 2011 г. Международное частное право¹¹⁷, касающиеся способа оценки возможностей заключения брака, а также требуемой формы. Материальные предпосылки вступления в брак подвергаются критериям, вытекающим из отечественного права каждого из супругов, что обозначает, что отечественное право определяет отсутствие препятствий к вступлению в брак¹¹⁸. Форма заключения брака, в принципе, определяется по закону государства, в котором он совершается. В связи с большим многообразием положений отдельных стран в области заключения и расторжения брака, брачное право является чрезвычайно коллизионным¹¹⁹. Иностранец, намеревающийся вступить в брак на территории Республики Польша, обязан представить документы свидетельствующие о том, что согласно соответствующему закону он может вступить в брак¹²⁰. Согласно ст. 50 международного частного права о результатах отсутствия возможности и несоблюдения фор-

¹¹⁷ Закон от 4 февраля 2011 г. Международное частное право (Зак. в. от 2011 г., № 80, поз. 432).

¹¹⁸ См. К. Баган- Курлута, *Международное частное право*, Варшава 2011, с. 219.

¹¹⁹ Там же, с. 217.

¹²⁰ См. ст. 56 закона от 29 сентября 1986 г. Закон об актах гражданского состояния (Сводный текст, Зак. в. от 2011 г., № 212, поз. 1264 с изм.).

мы вступления в брак, разрешает соответствующим образом право, о котором идет речь в положениях ст. 48 и ст. 49. Оценку правомерности заключения брака следует провести на основании условий определенных в ст. 1 § 1 и 2 семейного и опекунского кодекса¹²¹. Следует признать несуществующим “брак”, заключенный между двумя лицами такого же пола, либо обходящих обязанность выражения воли, проведенные без присутствия обоих супругов, либо в случае выражения воли перед неправомочным субъектом¹²². Основное значение показания обстоятельств состояния в браке имеет положение ст. 4 закона о актах гражданского состояния формулирующий принцип¹²³, что акты гражданского состояния являются исключительным доказательством отмеченных в них действий. Такой силой, несомненно, обладают акты гражданского состояния приготовленные в польских загсах по заявлению заинтересованного лица либо через учреждение¹²⁴. После вступления Польши в Конвенцию отменяющую требование легализации заграничных официальных документов¹²⁵, единственной деятельностью с целью удостоверения подлинности подписи, характера, в каком действует лицо, подписавшее документ, а также в случае необходимости, тождества печати или штампа, которым был скреплен, является прикрепление apostille определенной в ст. 4 Конвенции. Республикой Польша была ратифицирована конвенция № 17 по делу освобождения от легализации некоторых актов и документов¹²⁶, из которой вытекает, что международные свидетельства о государственной регистрации актов гражданского состояния являются действительными во всех странах являющихся сторонами этой конвенции, без потребности легализации. Верховый Суд в постановлении от 20 ноября 2012 г. вынес постановление о принадлежности (также) заграничным актом гражданского состояния, не вписанным в польские актовые книги, особенной доказательной силы, о ко-

¹²¹ Закон от 25 февраля 1964 г. Семейный и опекунский кодекс (сводный текст, Зак. в. от 2012 г., поз. 788 с изм.).

¹²² См. К. Баган-Курлута, *Международное частное право*, с. 226.

¹²³ Закон от 29 сентября 1986 г. Закон об актах гражданского состояния. (сводный текст. Зак. в. от 2011 г., № 212, поз. 1264 с изм.).

¹²⁴ См. ст. 73 закона от 29 сентября 1986 г. Закон об актах гражданского состояния.

¹²⁵ Конвенция отменяющая обязанность легализации заграничных официальных документов подписана 5 октября 1961 г. в Гааге (Зак. в. от 2005 г., № 112, поз. 938 и 939).

¹²⁶ Конвенция № 17 по делу освобождения от легализации некоторых заграничных официальных документов подписана в Афинах 15 сентября 1977 г. (Зак. в. 2003 г. № 148, поз. 1446 и 1447).

торой идет речь в ст. 4 закона об актах гражданского состояния, ссылаясь на необходимость заверения однозначности, стабильности и уверенности в законе относительно событий предопределяющих гражданское состояние¹²⁷. Относительно иностранцев, обладающих разрешением на временное пребывание для членов семьи граждан Республики Польша этот вид на жительство предоставляется очередной раз однократно на время не дольше трех лет в случае овдовения, а также в случае развода либо раздельного проживания, если в пользу этого говорит существенное дело иностранца¹²⁸.

Вторая предпосылка предоставления разрешения на временное пребывание для члена семьи польского гражданина касается малолетних детей иностранца, состоящего в браке с гражданином Республики Польша. Очередное разрешение этого вида предоставляется также в случае смерти родителя малолетнего, когда в пользу такого постановления говорит существенное дело ребенка, разрешение в такой ситуации предоставляется однократно не дольше трех лет¹²⁹. Отдельным типом вида на жительство предоставляемым на определенное время является разрешение на временное пребывание с целью соединения с семьей. Имеющими право на получение того типа разрешения на временное пребывание являются члены семьи иностранца, проживающего на территории Республика Польша, который обладает правом на пребывание в Польше, предоставляемым на неопределенный срок¹³⁰, либо на основании очередных разрешений на временное пребывание хотя бы в течение двух лет, среди которых последнее предоставлено на срок не кратчайший года, либо на основании разрешения на временное пребывание с целью ведения научных исследований¹³¹, либо разрешения с целью выполнения работ по профессии требующей высокой квалификации. Ходатайствующий о разрешении должен

¹²⁷ Постановление ВС (7судьев) от 20 ноября 2012 г., Дело № ПСЗР 58/12, LEXnr

¹²⁸ См. ст. 158 п. 2 пп. 1-2 и п. 3 ЗоИ.

¹²⁹ См. ст. 158 п. 2 пп. 3 и п. 3 ЗоИ.

¹³⁰ Иностранец должен пребывать в Польше на основании разрешения на постоянное пребывание, либо на основании разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, либо в связи с предоставлением согласия на пребывание по гуманитарным причинам.

¹³¹ Это касается разрешения на временное пребывание с целью ведения научных исследований, о котором идет речь в ст. 151 п. 1 ЗоИ, а также разрешения на временное пребывание предоставленного с целью ведения научных исследований, когда этот иностранец имеет документ пребывания, о котором говорится в ст. 1 п. 2 лит. "а" распоряжения Совета № 1030/2002, прокомментированном аннотацией „ученый”, выданный через другую страну-члена Евросоюза, если договор о принятии иностранца с целью осуществления исследовательского проекта

иметь медицинское страхование, источник стабильного и регулярного дохода достаточного размера, чтобы возместить расходы на свою жизнь и жизнь членов семьи находящихся у него на иждивении, а также иметь обеспечено место жительства на территории Республики Польша¹³². Оценка выполнения критерия дохода проводится по тем же принципам, как в случае разрешения на временное пребывание и работу. Согласно ст. 159 п. 3 ЗоИ членом семьи иностранца считается:

- лицо, состоящее с иностранцем в браке призванным законом Республики Польша,
- малолетнего ребенка иностранца и лица состоящего с ним в браке призванном законом Республики Польша, в том числе и усыновленного ребенка,
- малолетнего ребенка, в том числе усыновленного ребенка находящегося у него на иждивении, над которым осуществляет родительскую власть, малолетнего ребенка лица, являющегося иностранцем в признанным польским законом браке, в том числе усыновленного ребенка, находящегося у него на иждивении, над которым осуществляет родительскую власть.

Согласно ст. 168 ЗоИ разрешение на временное пребывание с целью соединения с семьей, предоставляется на заявление иностранца проживающего на территории РП, к которому прибывает член его семьи, либо с которым пребывает на территории РП. Вышеприведенное решение вводит особенную процессуальную ситуацию, заключающуюся в выступлении с инициативой производства по делу другого лица, которое в порядке административного решения получает право на пребывание на территории РП на определенный срок¹³³. Разрешение на временное пребывание с целью соединения с семьей

заключенный с соответствующей научной единицей этой страны предусматривает проведение научных исследований также на территории РП.

¹³² От выполнения этих критериев освобождены члены семьи иностранца, которому предоставлено статус беженца или предоставлено дополнительную охрану, когда заявление о предоставлении ему этого разрешения было подано до истечения 6 месяцев со дня получения этих видов на жительство.

¹³³ Лицо, для которого должно быть предоставлено разрешение, следует рассматривать как сторону в деле инициированном заявлением члена семьи.

предоставляется со дня истечения срока действия разрешения на временное пребывание предоставленного иностранцу, к которому прибыл член семьи, либо с которым пребывает на территории РП, либо на 3 года, в случае обладания через состоящего в родстве правом на бессрочное пребывание на этой территории¹³⁴.

В разделе, регулирующим вопрос выдачи разрешения на временное пребывание для членов семьи граждан РП и членов семьи иностранцев указано обстоятельства, в которых предоставляется, либо можно предоставить родственником польских граждан или иностранцев разрешение на временное пребывание. Это отдельный вид разрешения, хотя также вытекает из семейных связей. На основании ст. 160 закона об иностранцах разрешение на временное пребывание может получить иностранец выполняющий требования, касающиеся дохода, страхования и места жительства для своего малолетнего ребенка рожденного во время действия этой государственной визы либо разрешения на временное пребывание. На основании вышеуказанного, разрешение на временное пребывание может быть предоставлено иностранцу, являющегося членом семьи польского гражданина или гражданином другой страны-члена Европейского Союза, страны-члена Европейской ассоциации свободной торговли (ЕАСТ) – стороны договора о Европейской экономической зоне или Швейцарской Конфедерации, который пребывает на территории Республики Польша вместе с этим гражданином – в связи с финансовой зависимостью от него или в связи с нахождением в одном домашнем хозяйстве, в стране, из которой иностранец прибыл, либо по состоянию здоровья, требующего личной заботы со стороны этого гражданина, либо в связи с ведением с этим гражданином семейной жизни в понимании Конвенции о защите прав человека и основных свобод. Разрешение на временное пребывание предоставляется супругом либо совершеннолетним детям иностранцев имеющих право на пребывание в Польше, которые до сих пор пребывали хотя бы через 5 лет на основании разрешений на временное пребывание с целью соединения с семьей, при условии, что имеют медицинское страхование, источник дохода и место жительства в РП¹³⁵.

---

¹³⁴ См. ст. 162 п. 1 ЗоИ.

¹³⁵ См. ст. 161 п. 1 ЗоИ.

В производстве веденным по делу разрешения на временное пребывание для члена семьи гражданина РП и разрешения на временное пребывание с целью соединения с семьей, касающегося супругов польских граждан или иностранцев, следует установить, что брак не заключался путем обхода закона об иностранцах¹³⁶. Установления органа в этой сфере, должны быть проведены учитывая совокупность обстоятельств дела, имеющих значение для оценки цели заключенного брака, в то время когда установление, что супруги не согласны относительно их персональных данных и других существенных обстоятельств, которые их касаются не обозначает такого установления¹³⁷. Установление, что брак был заключен с целью обхода закона об иностранцах обязывает орган отказать в выдаче разрешения.

2.5. РАЗРЕШЕНИЕ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ В СВЯЗИ С ОБСТОЯТЕЛЬСТВАМИ, ТРЕБУЮЩИМИ КРАТКОВРЕМЕННОГО ПРЕБЫВАНИЯ

На основании ст. 181 ЗоИ иностранцу может быть предоставлено разрешение на временное пребывание в связи с обстоятельствами, требующими кратковременного пребывания тогда, когда он обязан к личной явке перед польским органом публичной власти, либо когда присутствия иностранца

---

¹³⁶ Согласно ст. 169 п. 2 закона об иностранцах, прежде всего следует объяснить следующее:

- Одно из супругов приняло имущественную выгоду взамен за предоставление разрешения на вступление в брак, если это не вытекало из обряда упроченного в данной стране или общественной группе;
- Супруги не выполняют правовых обязанностей, вытекающих из вступления в брак;
- Супруги живут отдельно либо ведут отдельное домохозяйство;
- Супруги не встречались перед вступлением в брак;
- Супруги не говорят на языке понятным для обоих;
- Супруги не согласны относительно персональных данных и других существенных обстоятельств их касающихся;
- Одно из супругов либо двое в прошлом уже заключали мнимые браки.

¹³⁷ См. решение ВАС от 27 апреля 2006 г., Дело № П/ОСК 1142/05, смотр. также решение ВАС от 25 сентября 2014 г., Дело № П/ОСК 719/13, решение ВАС от 28 августа 2014 г., Дело № П/ОСК 483/13, решение ВАС в Варшаве от 26 мая 2010 г., Дело № V SA/Wa 259/10, решение ВАС в Варшаве от 4 октября 2011 г., Дело № V SA/Wa 1071/10, orzeczenia.nsa.gov.pl

на территории Польши требует его особенная личная ситуация или интерес РП. Это разрешение предоставляется на необходимое время для реализации цели, в связи с которой было предоставлено, определенное в пределах с 3 до 6 месяцев, но не дольше. По делу предоставления разрешения на временное пребывание в связи с обстоятельствами, требующими кратковременного пребывания, не применяются предпосылки, касающиеся отказа в возбуждении производства направленного к иностранцу пребывающему на территории РП на основании визы Шенген, дающей только право въезда на эту территорию, выданной для проезда по гуманитарным причинам, учитывая интерес государства или по международным обязательствам пребывающего на основании разрешения на временное пребывание предоставленное в связи с обстоятельствами, требующими кратковременного пребывания, иностранцев находящихся под средствами детенции, а также субъекта обязанно-му к возвращению перед истечением добровольного возвращения¹³⁸.

Отказ в предоставлении этого особенного типа разрешения на временное пребывание имеет место в случае установления, что ходатайствующий не отвечает требованиям определенным в ст. 181 ЗоИ, когда его данные не значатся в Информационной системе Шенген, с целью отказа въезда, либо требуют этого взгляды обороноспособности или безопасности государства либо защиты безопасности и публичного порядка, либо в случае недобросовестного поведения в объяснительном производстве¹³⁹. В решении Воеводского административного суда от 8 января 2013 г., в котором проведено оценку разъяснения постановлений законов от 13 июня 2013 г. об иностранцах, регулирующих вышеприведенный вопрос, указано, что эта процедура применяется для легализации исключительно кратковременного пребывания иностранцев, находящихся в особенных, независимых от них ситуациях, а их пребывание в Польше обосновано гуманитарными или случайными причинами¹⁴⁰. Способ определения критериев, относящихся отказав возбуждению производства и отказа в выдаче решения, учитывающего заявление иностранца, кажется допускать неоднократное ходатайство о того типа вид на жительство, а допуск к этой процедуре субъектов, неимевших возможности получения

¹³⁸ См. ст. 99 п. 1 пп. 2, 3, 6-8 ЗоИ.

¹³⁹ См. ст. 100 п. 1 пп. 1, 3-5 ЗоИ.

¹⁴⁰ См. приговор ВАС в Варшаве от 8 января 2013 г., Дело № IVSA/Wa 2200/12, LEX № 1326629.

права на пребывание в другом порядке, привело к тому, что разрешение на временное пребывание в связи с обстоятельствами, требующими кратковременного пребывания является институцией улучшающей функционирование целой системы разрешений, касающихся пребывания иностранцев.

2.6. ПРОЦЕДУРА НА ПОЛУЧЕНИЕ РАЗРЕШЕНИЯ НА ВРЕМЕННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ.

Положения раздела V Закона об иностранцах начинаются с представления общих положений процессуального характера, касающихся временного разрешения на пребывание. Разрешение на временное проживание выдается иностранцу, в отнесении к которому во время расследования определено, что существуют обстоятельства для предоставления ему разрешения на пребывание на срок не менее трех месяцев и не более трех лет. Процедура начинается с подачи заявления о предоставлении разрешения на пребывание иностранцем, которого образец определяет распоряжение Министра внутренних дел¹⁴¹. Заявление рассматривает воевода компетентный по месту жительства заявителя.

В соответствии со ст. 106 ЗоИ иностранец лично обращается за выдачей ему разрешения на временное проживание, не позднее, чем в последний день своего законного проживания на территории Польши¹⁴². Исключением является способ подачи заявления, указанный в ст. 168 ЗоИ, согласно которому разрешение на временное проживание целью связаться со семьей предоставляется по заявлению иностранца, проживающего на территории Республики Польша, к которому поступает член семьи или с которым он проживает на территории Республики Польша. Обязательство личной явки при подаче заяв-

---

¹⁴¹ Распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года по вопросу предоставления иностранцу разрешения на временное пребывание (Зак. В. 2014 года, поз. 566).

¹⁴² В связи с требованием личной подачи заявления в этих случаях нет возможности подачи заявления в виде электронного документа, которую предвидит ст. 63 (За) Административно-процессуального кодекса. Точно так же в случае подачи ходатайства об выдаче разрешения на временное пребывание, исключается возможность действовать по доверенности, нету тем не менее препятствий для участия уполномоченного лица в других видах действий связанных с производством.

ления или в более позднем сроке по вызову органа, связано с обязательством отбора биометрических идентификаторов заявителя, в том числе изображение лица и двух отпечатков пальцев¹⁴³. От имени несовершеннолетних иностранцев с заявлением выступают родители или опекуны, назначенные судом или один из родителей или один из опекунов, установленных судом, от имени полностью недееспособного иностранца с заявлением о предоставлении временного разрешения на пребывание выступает опекун, назначен судом, а от имени несовершеннолетнего без сопровождения заявление подает куратор.

Принимая во внимание, что процедура выдачи разрешения на временное пребывание, инициированная по просьбе стороны, в целом в соответствии со ст. 61 § 3 ПАК в момент получения такого заявления, орган должен начать рассматривать дело. Воевода обязан представить предварительную экспертизу заявления иностранца с целью выяснения обстоятельств, оправдывающих отказ в возбуждении дела. Основания для отказа в возбуждении дела, описывается ст. 99 ЗоИ, который является конкретным положением и положение ст. 61a § 1 Польскога административного кодекса, которые применяются во всех делах, которые подвергаются административной юрисдикции. Ст. 99 ЗоИ каталог обстоятельств, в которых перечислены случаи отказа в возбуждении дела. Чаще всего от вида на жительство иностранца в момент подачи заявления зависит неспособность возбуждения дела. Об отказе в возбуждении дела в отношении к иностранцу, которому было предоставлено разрешение на постоянное пребывание или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, который проживает на территории Польши на основании Шенгенской визы, дающей право на въезд только на эту территорию, выданной с целью приезда по гуманитарным причинам, по интересам государства или по международным обязательствам, или остается на территории Польши на основании разрешения на временное проживание в связи с обстоятельствами, требующих кратковременного пребывания, имеющие статус беженца в Республике Польши, разрешение на толерантное пребывание, разрешение на пребывание по гуманитарным причинам, убежище или дополнительную защиту или обнятого временной защитой. В соответствии с положениями

---

¹⁴³ Это обязательство вытекает из положений ст. 46 Регламента Совета (ЕС) № 1030/2002 от 13 июня 2002 года, устанавливающего единообразный образец документов для граждан третьих стран (Зак. В. ЕС Lсерия 2002, № 157, стр. 1).

ст. 99 пункт. 1а. 5 ЗоИ отказ в возбуждении дела происходит, когда заявление на предоставление о разрешения на временное проживание подается иностранцу, ходатайствующему о предоставлении статуса беженца или убежища. Отказ в возбуждении дела произойдет, когда иностранец находится в аресте, находится в охраняемом центре или центре содержания иностранцев или против него приняты меры в виде запрета покидать страну, а также в случае его временного задержания или отбывает срок тюремного заключения. Возбуждение дела о предоставлении разрешения на временное проживание не может применяться к иностранцам, которые обязаны вернуть¹⁴⁴ или покинуть территорию Республики Польша¹⁴⁵. Пребывание иностранца за пределами территории Польши, за исключением разрешения на временное пребывание с целью чтобы связаться с семьей, являются еще одной из причин для отказа в возбуждении дела. Последней предпосылкой, упомянутой в ст. 99 ЗоИ является отказ в передаче отпечатков пальцев.

Следует подчеркнуть, что для момента оценки наличия предпосылок для отказа в возбуждении дела является дата подачи заявления о предоставлении разрешения на временное пребывание. Кроме того, воспользоваться этим возможно, принимая во внимание положения директив сформулированных в отнесении к ст. 61a § 1 ПАК, которые должны применяться в очевидных случаях и не требующих пояснительного расследования¹⁴⁶. При рассмотрении делана получение разрешения на временное пребывание воевода взаимодействует с командиром пограничной охраны, воеводским начальником полиции, начальником Агентства внутренней безопасности, а при необходимости также консула компетентного для последнего места жительства

---

¹⁴⁴ См. ст. 299 и след. ЗоИ.

¹⁴⁵ В соответствии со ст. 299. 6 ЗоИ, иностранец обязан покинуть территорию Республики Польша в течении 30 дней с даты когда решение: 1) об отказе в продлении ему Шенгенской или национальной визов, предоставлении ему разрешение на временное пребывание, разрешения на постоянное пребывание или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или решение аннулировать ему разрешение на временное пребывание, разрешение на постоянное пребывание или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или 2) об отказе в предоставлении ему статуса беженца или дополнительной защиты или решение о прекращении производства по делу о предоставлении ему статуса беженца, или решение о лишении его статуса беженца или дополнительной защиты или 3) об аннулировании разрешения на пребывание по гуманитарным причинам - оказалась окончательной, а в случае принятия решения вышестоящим органом с даты вынесения окончательного решения.

¹⁴⁶ См. решение ВАС в Жешуве от 18 июня 2014 года, нр. суд. акт IISA / Rz 296/14, LEX № 1485887.

иностранца за границей, или с другими властями, обращаясь к этим лицам с просьбой о предоставлении информации, может ли въезд иностранца на территорию Польши и его пребывание на этой территории может представлять угрозу для национальной обороны или национальной безопасности или защиты общественной безопасности и порядка¹⁴⁷.

Заявление на получение разрешения на временное пребывание должно быть обосновано и представлено в соответствующей части в письменном виде согласия на уголовную ответственность в случае подачи ложных показаний, а также что данные являются настоящими. При подаче заявления надо предъявить действительный проездной документ¹⁴⁸. Заявление должно содержать текущее фотографии¹⁴⁹ и документы, необходимые для подтверждения данных, содержащихся в заявлении и обстоятельств, оправдывающих применение разрешения на временное пребывание. В проездном документе заявителя, воевода ставит штамп, который подтверждает подачу им заявления на предоставление разрешения на временное пребывание, при условии что заявка была подана в последний день законного проживания на территории Республики Польши и не содержит никаких формальных недостатков или если такие недостатки были дополнены в соответствующем сроке. Завершение этих критериев обозначает, что пребывание иностранца на территории Польши считается законным со дня подачи заявления по дату вступления в силу решения о предоставлении ему разрешения на временное пребывание¹⁵⁰.

В главе, посвященной общим положениям выдачи разрешений на временное пребывание, перечислены обстоятельства, при которых орган обязан отказать в предоставлении разрешения заявителю. Эти условия не касаются каждого из разрешений, на том основании, что особенные положения для различных видов разрешений на временное проживание и обстоятельства

---

¹⁴⁷ См. ст. 109 ЗоИ.

¹⁴⁸ В особообоснованных случаях, когда иностранец не имеет действительного проездного документа и не имеет возможности получить его, может предъявить другой документ, удостоверяющий его личность (ст. 106, п. 3 Закона об иностранцах).

¹⁴⁹ Количество и технические требования относящиеся к фотографиям, указаны в § 3 распоряжения Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года о применении разрешения на временное пребывание (Зак. в. от 2014 г., поз. 566).

¹⁵⁰ Положение ст. 108, п. 1 а. 2 ЗоИ предоставляет право на легальное пребывание вл время рассмотрения дела при не распространяется на период приостановления судебного разбирательства по ходатайству стороны.

их предоставления часто самостоятельно регулируют объем применения ст. 100 ЗоИ. Основным обстоятельством оправдывающим отказ в выдаче разрешения на временное пребывание является несоблюдение требований в связи с объявленной целью пребывания. Отказ в выдаче разрешения наступает также в ситуации, когда обстоятельства, являющиеся основанием для применения этого разрешения, не оправдывает пребывания на территории Польши в течение более трех месяцев. Введение данных для подавшего заявление на временное пребывание в список иностранцев, пребывание которых на территории Республики Польский является нежелательным или в Шенгенскую информационную систему для целей отказа во въезде также обязывают орган выдать отрицательное решения¹⁵¹.

Разрешение на временное проживание не предоставляется, когда это необходимо по соображениям обороны или национальной безопасности или охраны общественной безопасности и порядка. Упомянутые в ст. 100 п. 1 пп. 4 ЗоИ понятия являются неопределенными¹⁵². Эта регуляция в основном профилактическая и в основном замещает уголовные репрессии. Основной целью является предотвращение нарушений, в частности, безопасности и общественного порядка путем применения конкретных мер, и таким образом, отказ в предоставлении разрешения на временное пребывание с применением выше указанных предпосылок должно быть определение, является ли иностранец угрозой для законно охраняемых ценностей¹⁵³. Однако, не все возможные нарушения закона возможно определять таким образом, для установления обстоятельств требует доказанья факта нарушения и обоснования почему нарушение представляет собой нарушение угрозу для безопасности и общественного порядка¹⁵⁴.

Одной из причин для отказа в выдаче разрешения на временноепребывание иностранцу является подача заявление, содержащего ложные личные данные или ложную информацию или приложенные к нему документы, содержат такие данные или информацию. Согласно судебной практике адми-

¹⁵¹ В особых случаях допустимо предоставить разрешение на временное пребывание, несмотря на введенные данные в список ШИС, но сначала надо запросить об информации в органы государства, которое ввело данные, в соответствии со ст. 110 Закона об иностранцах.

¹⁵² См. решение ВАС от 19 января 2006 года, нр. суд. акт VSA / Wa 2420/05, LEX № 196300.

¹⁵³ См. решение ВАС от 26 марта 2014 года, нр. суд. акт IVSA / Wa 2994/13, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁵⁴ См. решение ВАС от 21 июня 2005 года, нр. суд. акт VSA / Wa 886/05, orzeczenia.nsa.gov.pl

нистративных судов отказать в выдаче разрешения можно в случае предоставлении только такой ложной информации или представлении ложных объяснений, которые относятся к обстоятельствам, имеющих значение для рассмотрения дела, то есть информацию, которая позволит определить условия для предоставления заявителю разрешения на временное пребывание или касается обстоятельств, в которых отказывается в выдаче разрешения¹⁵⁵.

Отказ в выдаче разрешения наступает также и в случае подачи ложных показаний в ходе разбирательства иностранцем или использование им ложного или поддельного документа. Также самое касается ситуации задолженности с уплаты налогов и неуплаченные расходов, связанных с реализацией решения об обязательстве возвращения. Об отказе в выдаче разрешения на временное пребывание происходит, когда в случае когда иностранец подвергается лечению, но не выражает согласия¹⁵⁶, и когда подал заявление во время незаконного пребывания на территории Республики Польша или проживает на этой территории незаконно. Разрешение на временное пребывание утрачивает¹⁵⁷ законность в результате аннулирования или истечения срока действия вследствие получения нового разрешения на временное пребывание иностранца, разрешения на постоянное пребывание, разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или польского гражданства. Кроме того, ст. 112 Закона об иностранцах обязывает воеводу информировать орган Пограничной службы по месту жительства иностранца об отказе или отмене разрешения на временное пребывание, если решение в данном случае становится окончательным. Иностранец, которому предоставлено разрешение на временное пребывание, в соответствии с положениями ст. 113 Закона об иностранцах, обязан уведомить воеводу, который предоставил ему разрешение, в течение 15 рабочих дней об прекращении оснований для предоставления разрешения.

---

¹⁵⁵ См. постановление ВАС от 28 марта 2007 года, нр. суд. акт IIOSK 488/06, решение Высшего административного суда от 8 апреля 2009 года, нр. суд. акт IIOSK 636/08, решение Высшего административного суда от 16 мая 2008 года, нр. суд. акт IIOSK 399/07, решение Высшего административного суда от 12 марта 2008 года, нр. суд. акт IIOSK 125/07; решение ВАС от 30 января 2012 года, нр. суд. акт VSA / Wa 2270/11, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁵⁶ См. ст. 40 пкт. 1 Закона от 5 декабря 2008 г. о предупреждении и борьбе с инфекциями и инфекционными заболеваниями людей (Св. текст Зак. В. 2013 г., поз. 947 с внесенными поправками.).

¹⁵⁷ См. ст. 101 ЗоИ.

ГЛАВА 3

РАЗРЕШЕНИЕ НА ПОСТОЯННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

БАРБАРА ВУЙЧИК

Закон от 12 декабря 2013 года об иностранцах изменил название вида на жительство выдаваемого иностранцам, особенно связанных с Республикой Польши. Существующее до сих пор разрешение на проживание превращается в разрешение на постоянное пребывание. В соответствии со ст. 507 ЗоИ преобразовались также соответствующее названия видов на жительство выдаваемых на основании действующего законодательства, что позволило сохранить целостность законодательства, направленного на эту группу иностранцев. Получателями разрешения на постоянное пребывание являются лица так сильно, связанные с РП, что оправдано предоставление им бессрочного права на пребывание в Польше и во многом сравнить их правовое положение с польскими гражданами¹⁵⁸.

3.1. УСЛОВИЯ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ РАЗРЕШЕНИЯ НА ПОСТОЯННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

В попытке систематизировать обстоятельства для получения разрешения на постоянное пребывание, возможно указать условия для его предоставления связанные с:

---

¹⁵⁸ Хлебны Я. (ред.), *Закон об иностранцах*. Комментарий, с. 150.

- семейным положением,
- польское происхождение,
- приобретение в Польше международной защиты или убежища,
- предоставление помощи иностранцу, который является жертвой торговли людьми.

3.1.1. СЕМЕЙНАЯ СИТУАЦИЯ ИНОСТРАНЦА

Среди групп предпосылок, связанных с семейной ситуацией иностранца, следует различать особые правила в отношении к несовершеннолетним. Разрешение на постоянное пребывание выдается несовершеннолетнему иностранцу, который остается под родительской властью иностранца имеющего разрешение на постоянное пребывание или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС и малолетний родился, когда один из его родителей обладал тем видом на жительство или разрешением на временное пребывание.

В ходе разбирательства по предоставлению несовершеннолетнему разрешения на постоянное пребывание надо установить время и место рождения несовершеннолетнего, его возраст, основу для пребывания его родителя в Польше на день его рождения и дату рассмотрения дела. Решающим фактором в этом случае будет свидетельство о рождении несовершеннолетнего, потому что в соответствии с положениями ст. 4 Закона от 29 сентября 1986 года право о актах гражданского состояния, только акт является единственным доказательством событий, которые были в нем помещены.

Критерием для подтверждения находится несовершеннолетний под властью родителей, понимается в соответствии с положениями СиОК, в соответствии с которым ребенок в возрасте до 18 лет остается под родительской властью. В основном родительские права присуждены обеим¹⁵⁹, но в ситуации, когда один из родителей умер или не обладает полной правоспособностью, эти права предоставляются другому родителю. Когда другой родитель на основании окончательного решения суда был лишен прав или когда его родительские права были приостановлены¹⁶⁰. Если вышеуказанный критерий

¹⁵⁹ См. ст. 93§ 1 СиОК.

¹⁶⁰ См. ст. 94 § 1 СиОК. Лишение родительских прав наступает, в случае признания судом постоянного препятствием в осуществлении прав, или в случае жестокого обращения родителями или не выполнении обязательств по отношению к ребенку (ст. 111 СиОК). О приостановлении родительских прав решает суд, если существуют препятствия на пути их выполнения (ст. 110

привел к определению, что несовершеннолетний иностранец остается под родительской властью, по крайней мере одного из родителей, необходимо определить вид на жительство, которым пользовался родитель во время рождения ребенка и с дня рассмотрения дела. Положение ст. 195. п. 1 пп. 1 ЗоИ требует, чтобы родитель имел разрешение на постоянное пребывание¹⁶¹ или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, которые получил до момента рождения ребенка, или во время рождения ребенка пользовался разрешением на постоянное пребывание. Важным для удовлетворения этого критерия будет определение времени, в котором родитель получил вид на жительство, которое определяется в соответствии с процедурными правилами. В административном производстве существует общее правило, что административное решение вступает силу с момента вручения или предъявления стороне¹⁶². Вступление в силу решения не обозначает его реализации. Ст. 130 § 1 ПАК предполагает, что до истечения срока для подачи обжалования, решение не подлежит исполнению. Этот принцип оправдан тем, что выполнение неоконченного решения может ограничить или полностью исключить эффективность защиты в время производства по обжалованию, потому что правовое или фактическое состояние не возможно будет отменить¹⁶³. В соответствии с положениями ст. 130 § 4 ПАК до истечения срока обжалования, решения осуществляются в соответствии с требованиями всех сторон. В случаях, связанных с разрешением на постоянное пребывание или разрешением на пребывание долгосрочного резидента ЕС, как правило, выступает одна сторона, тогда выдача положительного решения позволяет исполнить ее. Ссылаясь на критерий рождения несовершеннолетнего в период действия разрешения на временное пребывание родителя следует отметить, что

СиОК). Лишение родительских прав или их приостановление, может также произойти в решении о разводе, сепарации или расторжении брака (ст. 112 СиОК).

¹⁶¹ При оценке этого критерия следует учитывать положения ст. 507 ЗоИ, согласно которому разрешение на поселение на действующих правилах стались от 1 мая 2014 года разрешениями на постоянное пребывание. Таким же образом надо принять во внимание положения ст. 110 закона от 25 июня 1997 года об иностранцах (Зак. в. от 1997, № 114, поз. 739 с изм.), составляющий основу для изменения разрешения на пребывание предоставленного до 27 декабря 1997 года в разрешение на поселение.

¹⁶² См. решение ВАС в Варшаве от 27 июня 1989 года, № IVSA 455/89.

¹⁶³ Я. Борковский, [в:] Б. И. Борковский, *Административно-процессуальный кодекс. Комментарий*, Варшава 2005, с. 583

понятие разрешения на временное пребывание понимается как разрешения на временное пребывание, предоставляемые после 1 мая 2014 года и ранее выданные разрешения на пребывание в течении определенного периода, сохраняя действительность в период, в котором они были выданы¹⁶⁴. Регуляция ст. 195 п. 1а, 1б) ЗоИ четко указывает, что рождение ребенка должно произойти во время действительности разрешения на временное пребывание родителя, поэтому любая другая основа пребывания этого родителя предотвращает возможность воспользоваться условием для предоставления разрешения на постоянное пребывание.

Другой особенной ситуацией связанной с предоставлением права на пребывание несовершеннолетнему иностранцу будет ситуация, когда он является ребенком гражданина Польши. Определение происхождения ребенка и критерия родительских прав, будет оцениваться таким же образом, как и в первой предпосылке. Ссылаясь на положения закона о польском гражданстве¹⁶⁵, следует учитывать ситуацию, описанную в распоряжении ст. 195 п. 1 пп. 2 ЗоИ. Принципом, принятым в польском законодательстве, является приобретение гражданства в силу закона по рождению, если хотя бы один из родителей является гражданином Польши¹⁶⁶. Условие, касающееся разрешения на постоянное пребывание для несовершеннолетнего иностранца родителем которого является гражданин Польши, будет использоваться в ситуациях, когда родитель приобрел польское гражданство или был признан польским гражданином¹⁶⁷, а решения не касались несовершеннолетне-

---

¹⁶⁴ В разрешения на временное пребывание превращались в разрешения на пребывание в определенный период, выданные в соответствии с законом от 13 июня 2003 года об иностранцах (сводный текст, Зак. в. 2011 года, № 264, с изм., внесенными поз. 1573.), или закона от 28 июля 2011 года о легализации пребывания некоторых иностранцев на территории Польши и изменении закона о предоставлении защиты иностранцам на территории Польши из закона об иностранцах (Зак. в. 2011, №191, поз. 1133, с изм.), срок действия которого истек после 1 мая 2014 года.

¹⁶⁵ Закон от 2 апреля 2009 года о польском гражданстве (Зак. в. от 2012 года поз. 161 с изм.).

¹⁶⁶ См. ст. 34 п. 1 Конституции в св. со ст. 14 ЗоПГ.

¹⁶⁷ В соответствии со ст. 7 ЗоПГ предоставление польского гражданства обоим родителям, признание несовершеннолетнего гражданином Польши, который остается под родительской властью. Когда таким образом гражданство приобретает один из родителей, несовершеннолетний приобретает польское гражданство, только если другой родитель не обладает родительскими правами, или, если другой родитель сделал заявление о согласии на приобретение или потерю польского гражданства несовершеннолетним. В соответствии со ст. 8 ЗоПГ несовер-

го. В соответствии со ст. 16 Закона о приобретении польского гражданства, несовершеннолетний иностранец усыновлен лицом или лицами с польским гражданством, приобретает польское гражданство в силу закона, если усыновление было завершено до исполнения им 16 лет. Acontrario, в ситуации когда ребенку исполнилось 16 лет, он не получит польского гражданства и тогда сможет получить разрешение на постоянное пребывание на основе ст. 195 п. 1 пп. 2 ЗоИ.

Среди обстоятельств, оправдывающих предоставление разрешения на постоянное пребывание, указывается состояние иностранца в браке с гражданином Республики Польша в течение не менее трех лет перед подачей заявления. Кроме того, лицо ходатайствующее на этом основании о получение разрешения на постоянное пребывание,обязанно доказать свое двухлетнее непрерывное пребывание на территории Польши на основании разрешения на временное пребывание, выданного в связи с браком с гражданином Польши, или в связи с получением статуса беженца, или дополнительной защиты, или разрешения на пребывание по гуманитарным причинам. Решающее значение для применения этой предпосылки имеет, доказать является ли брак иностранца с польским гражданином законным на территории Республики Польши. Разъяснения в этой области проводятся по тем же правилам, какие существуют для получения разрешения на временное пребывание¹⁶⁸. Трехлетний срок состояния в браке определяется на основе текущего свидетельства о гражданском браке.

Следует подчеркнуть, что в соответствии с точкой зрения Высшего административного суда выраженного в постановлении от 2 июля 2013 года¹⁶⁹ обязанность оставаться в браке, как критерий для предоставления разрешения, не была назначена на любую дату. Дата подачи заявления предоставление разрешения на поселение, связана с вторым и третьем обстоятельствами, указанными в статье, то есть - оставаться в браке с гражданином Польши, по крайней мере, до трех лет до даты подачи заявления и непрерывное проживание иностранца на территория Республики Польша по крайней мере за

шеннолетний, которому исполнилось 16 лет, может приобрести польское гражданство вместе с родителями, только если согласится.

¹⁶⁸ См. с. 36-37.

¹⁶⁹ См. решение ВАС от 2 июля 2013 года, № IIOSK 575/12, orzeczenia.nsa.gov.pl

2 года до даты подачи заявления. Если законодательный орган не связал обстоятельства брака иностранца с польским гражданином с конкретной датой, тогда тот факт должен быть отмечен во время принятия решения.

Кроме того, в судебной практике административных судов существует мнение, что целью статьи определяющей критерия для постоянного пребывания является воссоединение семей, связанных с Польшей, в которых одним из супругов не является гражданином Польши, и поэтому, все заключается в том чтобы доказать устойчивость семьи¹⁷⁰. С этими соображениями, оценка гражданства супруга иностранца, должна быть определена по состоянию с даты принятия решения в разбирательстве о предоставлении разрешения на постоянное на пребывание.

Положение ст. 195 п. 4 ЗоИ определяет критерий двухлетнего непрерывного пребывания на территории Республики Польша таким образом, что в течение этого периода допустимы перерывы, из которых не одна не больше, чем шесть месяцев, и все перерывы не превышают в общей сложности 10 месяцев. Такое требование пребывать на территории Польши, позволяет на более длительные периоды отсутствия, при условии, что они были вызваны одной из причин, указанных в статье. Первой указанной причиной долгого пребывания иностранца за пределами Польши, является выполнение им служебных обязанностей или выполнение им работы за пределами территории РП на основании договора с работодателем, который находится на территории РП. Вторая возможность продлить период пребывания за границей касается ситуации, в которой для выполнения первой предпосылки иностранец пребывает с супругом или несовершеннолетним ребенком. Особенная личная ситуация, которая требует присутствия иностранца за пределами Польши, была указана как третья причина для продления перерыва во время пребывания. В соответствии с этим было введено ограничение, в связи с которым перерыв не может длиться больше, чем шесть месяцев. Последней причиной для введения изменений в определении непрерывного пребывания является выезд за пределы территории Республики Польша с целью совершения стажировки или участия в деятельности, предусмотренной в ходе изучения в польском университете.

---

¹⁷⁰ См. решение ВАС от 16 января 2014 года, №IVSA / Wa 2401/13, orzeczenia.nsa.gov.pl

Обязанностью органов ведущих производство по выдаче разрешения на постоянное пребывание в связи с браком, является оценка того был ли брак заключен для того, чтобы обойти закон об иностранцах¹⁷¹. Результаты в этой области принимаются на основе конкретных положений о предоставлении разрешения на временное пребывание¹⁷².

3.1.2. ПОЛЬСКОЕ ПРОИСХОЖДЕНИЕ

В процессе выполнения положения ст. 52 Конституции согласно которой, лицо с подтвержденным польским происхождением, в соответствии с законом, может постоянно поселиться в Польше¹⁷³, закон об иностранцах устанавливает правила выдачи разрешения на пребывание для заявителей, которые имеют польское происхождение и намерены постоянно жить в Польше¹⁷⁴. В связи с этим, есть две отдельные, неконкурентные регуляции в этой области, первая из которых адресована иностранцам, имеющим польское происхождение и другим лицам, которые имеют Карту поляка¹⁷⁵.

Первая возможность, чтобы доказать польское происхождение в ходе производства по предоставлению разрешения на постоянное пребывание. Определение владения заявителем польским происхождением проводится на основании ст. 5 п. 1 ЗоР (закона о репатриации)¹⁷⁶. В соответствии с положениями ст. 5 п. 1 ЗоР, лицом польского происхождения считается человек, который заявляет о польском происхождении и выполняет следующие условия: по крайней мере один из родителей или бабушек и дедушек или прадедов обладали польской национальностью, и докажет свои связи с Польшей, в частности путем культивирования польского языка, польских традиций и обычаев. В соответствии со ст. 5 п. 2 ЗоР, лицом с польским происхожде-

¹⁷¹ См. ст. 205 ЗоИ.

¹⁷² См. С. 40

¹⁷³ Польская Конституция от 2 апреля 1997 года (Зак. в. 1997, № 78, ст. 483).

¹⁷⁴ Нужда регламентировать порядок создания польского происхождения для целей, указанных в ст. 52 п. 5 Конституции, отмечалось Сейму РП посредством регения Констиенционного трибунала от 27 мая 2003 года, №S 2/03 акт, LEXNo. 79786.

¹⁷⁵ См. ст. 195 п. 1 пп. 3 и п. 9 ЗоИ.

¹⁷⁶ Закон от 9 ноября 2000 года о репатриации (Сводный текст, Зак. в. от 2004, № 53, пкт 532, с изм...). Использование такого рода ссылок на другие законодательные акты является нормальной законодательной техникой, продиктованной соображениями - краткостью текста, обеспечить согласованность нормативно-правовых актов, регулирующих тот же вопрос. См. обоснование решения КТ от 27 ноября 2006 года, нр. суд. акт № К 47/04, LEXNo. 231219.

нием считаются также лица, заявляющее о польской национальности, которая в прошлом обладала польским гражданством или, по крайней мере, один из ее родителей или бабушек и дедушек или двое прабабушек и прадедушек были польскими гражданами и которая выполняет условия, чтобы доказать свои отношения с Польшей. Положение ст. 5 п. 3 этого закона предполагает, что состояние польской национальности предков считается выполненным, если по крайней мере один из родителей, дед или бабушка или прадеды заявителя подтвердил свою принадлежность к Польской нации, в частности, посредством культивирования традиций и обычаев.

Как указывает Окружной административный суд в Варшаве в своем постановлении от 30 марта 2011 года, из содержания ст. 5 закона о репатриации вытекают три условия для признания лицу польского происхождения: объявление польской национальности, указание предка польской национальности и отношений с Польшей. Условия должны быть выполнены вместе и отсутствие хотя бы одного из них, исключает признание заявителя лицом польского происхождения. Это показатели материального права, которые должно быть указаны в качестве доказательств¹⁷⁷. Следует также отметить, что объем ссылки на положения закона о репатриации, охватывает только положение ст. 5 п. 1 - 3, поэтому в производстве по предоставлению разрешения на постоянное пребывание не должны применяться какие-либо другие положения закона о репатриации, в том числе ст. 6, содержащая перечень типов документов, которые могут быть доказательствами. Вышеуказанное означает, что оценка доказательств должна опираться на правила Польского административного кодекса. До вступления в силу закона об иностранцах предоставление разрешения на поселение для лиц с польским происхождением, состоялось на основе ст. 52 п. 5 Конституции РП и дополнительно на основании закона о репатриации, который в то время был только одним содержащим определение лица польского происхождения¹⁷⁸. Разработанная до сих пор судебная административная практика дает пояснительные указания о критериях определения польского происхождения и правила представления доказательств в таких случаях, некоторые из них остаются в силе.

¹⁷⁷ См. приговор ВАС от 30 марта 2011 года, №VSA / Wa 2375/10, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁷⁸ См. приговор ВАС от 25 января 2010 года, №VSA / Wa 1446/09, LEXNo. 600379.

Что касается отношений с Польшей, Воеводский административный суд в Варшаве в основании решения от 3 сентября 2008 года утвердил мнение, что культивирование это не только действия бабушек, дедушек или родителей. Это также отношение детей, которые имея польские корни, хотят выучить польский язык в стране нынешнего проживания и, возможно, учиться в ВУЗе в Польше. Кроме того Суд отметил, что заявитель не может быть подвергнут критике в связи с тем что в ее доме разговаривали на польском языке, тем более, когда она была воспитана в смешанном браке. По мнению Суда, тот факт, что в этом типе отношений, Рождество отмечается 24-25 декабря и 6-7 января, сегодня также является практикой в Польше, и это не важно какое меню будет подано. Кроме того, что касается проведения допроса стороны, указывается что о культивировании польской культуры особенно свидетельствует знание важных вопросов, а именно языка, слов гимна, герба. Допрашивающий должен провести допрос тщательно, не может быть удовлетворен общими заявлениями типа «Я в общем знаю польскую историю», «Я знаю заглавия польских исторических книг»¹⁷⁹.

К понятию интерпретации отношений с Польшей также сослался Воеводский административный суд в Варшаве в своем решении от 25 января 2010 года, указывая, что отношения с Польшей могут происходить не только посредством культивирования польского языка, традиций и обычаев. Не можно предположить, что выращивание польского языка, традиций и обычаев осуществляется только в семейном доме заявителя. При оценке этого состояния следует принимать во внимание текущие семейное положение иностранца, то есть позволило ли это ему культивировать связи с Польшей и имел он от кого привлечь образец поведения в этой области, а также искал он контакта с польской семьей вне семейного дома. По примеру этого дела появился также вопрос о необходимости руководствоваться государственными органами в разбирательстве по предоставлению разрешения поселиться, принципом равенства, выражается в ст. 32 п. 1 Конституции РП¹⁸⁰. По мнению Суда нарушением в этой области является предо-

¹⁷⁹ См. решение ВАС от 3 сентября 2008 года, № VSA / Wa 909/08, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁸⁰ В своем постановлении суд опирался на решении Конституционного трибунала от 17 июня 2003 г. Р 24/02, который объяснил, что принцип равенства заключается в том, что все получатели правовых норм, характеризующиеся данным признаком, следует рассматривать в соответствии с той же мерой, без учета различий и дискриминационным и благоприятствующем, и этот

ставление разрешение на поселение в связи с польским происхождением одному из братьев и последующий отказ в предоставлении разрешения на пребывание другому брату, несмотря на то, что этих два брата находились в похожей правовой ситуации - были из одной семьи и жили в той же среде¹⁸¹.

Среди заключений административных судов, по вопросам, касающимся подтверждения польского гражданства применяется мнение, согласно которому при выполнении положений действующих во Второй мировой войне нельзя пропускать чрезвычайных обстоятельств, связанных с войной, оккупацией Польши и деятельностью зарубежных стран¹⁸². Предъявляемое мнение касается отдельных вопросов, включая вопрос потери польского гражданства родственниками, но это может помочь государственным органам при предоставлении разрешения на постоянное пребывание в связи с польским происхождением. Второй группой иностранцев, имеющих право на получение разрешения на постоянное пребывание в связи с польским происхождением и намерением постоянно поселиться в Польше являются обладатели Карты поляка¹⁸³. Правила для предоставления этого документа иностранцам и в результате прав с которыми связан, определяет Закон о Карте поляка. В соответствии с положениями ст. 12 закона, Карту поляка выдает, посредством административного решения, консул по месту жительства заявителя.

Условия для предоставления Карты поляка определяет ст. 2 закона, указывая, что Карту поляка можно предоставить лицу, которое заявляет о своей принадлежности к польскому народу. Подлежащий заявлению на получение Карты поляка, должен также доказать свои связи с Польшей, по крайней мере знать польский язык, который он считает родным языком, а также знания и культивирование польских традиций и обычаев. Другим условием является

принцип не исключает другого отношения к субъектам отличаются друг от друга, но какая-то разница в отнесении должна быть основана на общепринятых критериях, в том числе с точки зрения социальной справедливости.

¹⁸¹ См. постановление ВАС от 25 января 2010 года, №VSA / Wa 1446/09, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁸² См. решение ВАС от 8 декабря 2008 года, №ПЮСК 1328/07 году, решение ВАС от 26 января 2012 года, №ПЮСК 162/11, решение ВАС от 30 октября 2013 года, №ПЮСК 1178/12, orzeczenia.nsa.gov.pl

¹⁸³ Закон от 7 сентября 2007 года о Карте поляка (сводный текст, Зак. в. от 2014, поз. 1187). В этом случае не устанавливается польского происхождения заявителя.

подача в присутствии польского консула письменного заявления о принадлежности к польской нации.

Кроме того, лицо подающее заявление на выдачу Карты поляка, должен указать, что он по национальности поляк или имел польское гражданство, или с один из родителей или бабушек и дедушек или двух предков, по национальности были поляками или имели польское гражданство. Вместо выполнения условия польского гражданства возможно предъявить свидетельства польской или полонийной организации, работающей в одной из стран, граждане которой могут подать заявление на Карту поляка, подтверждающее активное участие в деятельности в области языка и польской культуры или польского национального меньшинства за последние три года. Регуляции закона о Карте поляка ограничивают предоставление этого документа в отношении к гражданству¹⁸⁴. В соответствии со ст. 2 п. 3 этого закона, Карту поляка предоставляется лицу, которое является гражданином государства, упомянутого в п. 2, которого польское происхождение было подтверждено в соответствии с положениями закона о репатриации. Суть Карты поляка, как доказательства принадлежности к польской нации, заключается в том, что владельцу предоставляется правовая легитимности использовать, предусмотренные законом полномочия¹⁸⁵.

3.1.3. МЕЖДУНАРОДНАЯ ЗАЩИТА

Дальнейшие предпосылки предоставления разрешения на постоянное пребывание, направлены к лицам, пользующимся международной защитой и находятся на территории Польши непрерывно в течение требуемого периода времени. Иностранцы, получившие статус беженца в Польше или дополнительную защиту¹⁸⁶ или разрешение на пребывание по гуманитарным

---

¹⁸⁴ Право на получение Карты поляка имеют иностранцы, которые являются гражданами: Республики Армении, Азербайджанской Республики, Республики Беларусь, Республики Эстонии, Грузии, Республики Казахстан, Киргизской Республики, Литовской Республики, Латвийской Республики, Республики Молдова, России, Таджикистана, Туркменистана, Украины и Республики Узбекистана или лицами без гражданства в этих странах.

¹⁸⁵ См. И. Ягельски, Д. Пудзиановска, Закон о Карте поляка. Комментарий, Варшава 2008, с. 93.

¹⁸⁶ Условия, при которых иностранцы в Польше получают статус беженца и дополнительную защиту указаны в Законе от 13 июня 2003 года о предоставлении защиты иностранцам на территории Республики Польша (сводный текст, Зак. в. от 2012, пос. 680.).

причинам¹⁸⁷, имеют право на получение разрешения на постоянное пребывание, если непосредственно перед подачей заявления на выдачу этого разрешения проживали постоянно на территории Польши в течение не менее пяти лет. Оценка наличия требуемого периода проживания иностранца на территории Польши определяется на основе ст. 195 п. 4 ЗоИ. Что касается этой группы иностранцев, целью облегчения выполнения требования о продолжительности пребывания на территории Республики Польша, в пятилетний период зачисляется время, когда в отнесении к иностранцу было ведено разбирательство по предоставлению ему статуса беженца. Это упрощение особенно важно в этом контексте, что крайний срок для рассмотрения дела в беженском разбирательстве составляет шесть месяцев¹⁸⁸. Положения ст. 195 п. 3 ЗоИ регулируют вышеуказанный вопрос, требуемый период проживания включает период пребывания иностранца на этой территории в ходе разбирательства по предоставлению ему статуса беженца, даже если в этот период он находился в охраняемом центре или центре содержания под стражей для иностранцев. Таким образом, определенное положение может оказаться под вопросом, является ли это допустимо принимать пятилетний период пребывания в Польше, во время, в котором было проведено какое-либо производство или производство в котором иностранец приобрел требуемый им вид на жительство. Размещение содержания статьи показывает, что период пребывания в Польше во время процедуры для предоставления убежища будет принято во внимание, даже если заявитель находился в охраняемом центре или центре содержания иностранцев, является своего рода толкованием, которое позволяет, таким образом принимать во внимание длительность каждой из процедур для предоставления убежища по отношению к управомоченному¹⁸⁹. Следует также отметить, что упрощение имеет исключительный характер и не следует толковать его широко или использовать аналогию (*exceptiones nonsunt extendendae*).

---

¹⁸⁷ В соответствии со ст. 508 п. 1 пп. 1 ЗоИ от 1 мая 2014 года решения о предоставлении разрешения на толерантное пребывание на основе условий, предусмотренных в ст. 97 п. 1 пп. 1 или 1а ЗоПЗИ стали решениями о предоставлении разрешения на пребывание по гуманитарным причинам.

¹⁸⁸ См. ст. 35 ЗоПЗИ.

¹⁸⁹ Правила, касающиеся использования содержания под стражей в отношении к иностранцам, ходатайствующих о предоставлении статуса беженца, изложены в главе 6 ЗоПЗИ.

Разрешение на постоянное пребывание могут также получить иностранцы, которые непосредственно перед подачей заявления по выдаче, постоянно проживали на территории Республики Польша в течение не менее десяти лет на основе разрешения на толерантное пребывание на основании ст. 351 п. 1 или 3 ЗоИ. Ссылка на положения ст. 351 ЗоИ применяется в случае предоставления разрешения на толерантное пребывание в разбирательстве об обязательстве возвращения иностранца, что происходит, когда это обязательство может быть осуществлено только в страну, в которой по смыслу Конвенции о защите прав человека и основных свобод¹⁹⁰, подписанной в Риме 4 ноября 1950 г., существует угроза права на жизнь, свободу и личную неприкосновенность, или иностранец может быть подвергнут пыткам или бесчеловечному или унижающему достоинство обращению или наказанию, или он может быть принужден к труду, или может быть лишен права на справедливое судебное разбирательство или может быть наказан без правовой основы, в то время присутствуют обстоятельства для отказа в выдаче разрешения на пребывание по гуманитарным причинам. Толерантное пребывание также предоставляется в тех случаях, когда обязательство возвращения может быть недопустимо по решению суда или в связи с решением Министра юстиции об отказе выдворения иностранца. Среди уполномоченных получить разрешение на постоянное пребывание, по критерию со ст. 195 п. 1 пп. 6 ЗоИ, находятся лица которым было выданы до 1 мая 2014 года разрешение на толерантное пребывание в условиях, изложенных в ст. 97 п. 1 пп. 1 ЗоПЗИ¹⁹¹. На предоставление разрешения на постоянное пребывание не могут подавать иностранцы, которым разрешение на толерантное пребывание было предоставлено в связи с невозможностью выполнить решение о выдворении по причинам, не зависящим от государственных органов. Стоит отметить, что получение разрешения на постоянное пребывание для пользующихся международной защитой является одним из условий для приобретения польского гражданства¹⁹².

---

¹⁹⁰ Конвенция о защите прав человека и основных свобод, подписанная в Риме от 4 ноября 1950 года (Законодательный вестник от 1993, №61, пункт. 284).

¹⁹¹ См. ст. 508 п. 1 пп. 1 б) ЗоИ.

¹⁹² См. ст. 30 п. 1 пп. 4 и пп. 1 ЗоПГ.

К закону об иностранцах представлено положение о предоставлении разрешения на пребывание для иностранцев, которым было предоставлено убежище. Убежище предоставляется иностранцу по его просьбе к Главе Управления по делам иностранцев в ситуации, когда необходимо обеспечить ему защиту, и для этого существует важный интерес РП¹⁹³. С моментом вступления в силу закона об иностранцах, были отменены положения закона о предоставлении защиты иностранцам, когда Глава Управления по делам иностранцев предоставляет разрешения на поселение лицу, получившему убежище¹⁹⁴. Целью этого изменения было наиболее полная регуляция вопроса разрешений на постоянное пребывание в законе об иностранцах согласно тому, что закон, о предоставлении защиты иностранцам на территории Республики Польша должна определять только вопрос по предоставлению защиты иностранцам и не содержит каких-либо положений, касающихся легализации пребывания¹⁹⁵.

3.1.4. ЖЕРТВЫ ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ

Закон об иностранцах ввел возможность предоставления разрешения на постоянное пребывание иностранцу, который является жертвой торговли людьми¹⁹⁶, при условии, что он оставался на польской территории непосредственно перед подачей заявления о предоставлении ему разрешения на

¹⁹³ См. ст. 90 и ст. 94 закона от 13 июня 2003 года ЗоПЗИ.

¹⁹⁴ См. ст. 484 п. 29 и п. 30 ЗоИ.

¹⁹⁵ См. Обоснование проекта закона об иностранцах, сеймовая печать от 3 июля 2013 года, №1562, с. 35 - 36.

¹⁹⁶ С точки зрения определения торговли людьми ст. 195. п. 1 б. 5 относится к ст. 115 § 22 Уголовного кодекса, который предусматривает, что: *«Торговля людьми - вербовка, перевозка, доставка, передача, укрывательство или получение людей с помощью:*

1) *насилия или угроз,*

2) *увезения,*

3) *обмана,*

4) *введения в заблуждение или использование ошибки или неспособность правильно понять действия*

5) *злоупотребление служебной зависимости или состояния беспомощности,*

6) *предоставление или принятие финансовой или личной выгоды или обещания лицу выполняющему опеку*

- для того, чтобы использовать его, даже с ее согласием, в частности в проституции, порнографии или других формах сексуального использования, работы или принудительных услуг, в попрошайничестве, в рабстве, или других формах использования ухудшения достоинства человека или для получения

постоянное пребывание на срок не менее одного года на основании разрешения на временное пребывание для жертв торговли людьми, сотрудничает с правоохранительными органами в рамках уголовного производства в связи с торговлей людьми¹⁹⁷, и имеет обоснованные убеждения опасаясь в возвращении в страну происхождения, утвержденные прокурором, ведущего дело по преступлению. Закон об иностранцах давая возможность получить бессрочный вид на жительство, расширяет права, вытекающие из Директива Совета 2004/81/ЕС от 29 апреля 2004 года по вопросу документа выдаваемого гражданам третьих стран, ставших жертвами торговли людьми или которые были предметом действий, способствующих незаконной иммиграции, которые сотрудничают с компетентными органами¹⁹⁸.

3.2. ПРОЦЕДУРА НА ПОЛУЧЕНИЕ РАЗРЕШЕНИЯ НА ПОСТОЯННОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

Согласно принятой в Принципах законодательной техники модели, основные положения, касающиеся регулируемых областей, должны быть включены в закон от начиная с норм материального права, институциональных положений, процедурных и уголовных правил¹⁹⁹. Этот тип также был принят в главе закона об иностранцах, посвященной разрешениям на пребывание, где сразу же после предоставления материального права помещены особенные процессуальные положения. Регуляции в указанном объеме начинается из обстоятельств, препятствующих возбуждению дела. Положения статьи. 196 ЗоИ повторно представлены обстоятельства, препятствующие возбуждению дела по выдаче разрешения на временное пребывание, касающиеся

клеток, тканей или органов в нарушении закона. Если поведение правонарушителя касается несовершеннолетнего, тогда тоже является, даже если они не использовал меры, предусмотренные в пунктах 1-6».

¹⁹⁷ См. ст. 189А § 1 УК

¹⁹⁸ Зак. в. ЕС серии L, № 261, от 6 августа., 2004; Зак. в. ЕС Польское специальное издание, гл. 19, т. 7, с. 69.

¹⁹⁹ Ст. § 24 приложения к Распоряжению Президента Совета Министров от 20 июня 2002 года «Основы законодательной техники» (Зак. в. от 2002, № 100, поз. 908).

текущего вида на жительство²⁰⁰, принимая помещение в закрытом лагере²⁰¹, обязательства покинуть территорию РП²⁰², пребывание за пределами Польши²⁰³ и отказ в подаче отпечатков пальцев²⁰⁴.

Каталог предпосылок для отказа в возбуждении дела о предоставлении разрешения на постоянное пребывание было расширен общим утверждением, что иностранец незаконно проживает на территории Польши. Ссылаясь на судебные заключения, разработанных до вступления в силу закона об иностранцах, понятие незаконного пребывания иностранца понимается как пребывание иностранца вопреки правил, регулирующих вопрос пребывания иностранцев в Польше, часто всего это будет пребывание без требуемой визы, после истечения срока действия визы или разрешения на временное пребывание²⁰⁵.

Среди перечисленных в ст. 196 ЗоИ видов на жительство, которые предотвращают возбуждению дела, указаны разрешение на постоянное пребывание, но в этом случае административный процесс не должен быть начат в соот-

²⁰⁰ В этой группе представлены:

- пребывание на основе Шенгенской визы, разрешающей на въезд по гуманитарным причинам, по интересам государства или международным обязательствам; (ст. 99 п. 1 пп. 2.)
- пребывание на основании разрешения на временное пребывание, предоставленное в связи с обстоятельствами, требующими временного проживания на территории Республики Польша (ст. 99 п. 1 пп. 3)
- пребывание на основании разрешения а пребывание долгосрочного резидента ЕС (ст. 99 п. 1 пп. 1).

²⁰¹ В этой группе указано:

- задержание или размещения иностранца в охраняемом центре или под стражей для иностранцев, или использование превентивной меры против него в виде запрета на выезд из страны (ст.99 п. 1 пп. 6.);
- для выполнения наказания в виде лишения свободы или содержания под стражей (ст. 99 п. 1 пп. 7.).

²⁰² В этой группе указано:

- пребывание в Польше после выдачи обязательства возвращения, для которого не истек срок или был продлен (ст. 99 п. 1 пп. 8),
- обязательство возвращения в течение 30 дней с момента получения окончательного решения об отказе видов на жительство, указанных в ст. 299 п. 6 ЗоИ (соответственно ст. 99 п. 1 пп. 9).

²⁰³ Что касается этого условия, в отличие от правил, касающихся разрешений на временное проживание, не предусматриваются какие-либо исключения.

²⁰⁴ Соответственно ст. 99 п. 1 пп. 11.

²⁰⁵ См. решение ВАС в Варшаве от 23 июля 2008 года, №VSA / Wa 785/08, orzeczenia.nsa.gov.pl

ветствии с ст. 61а ПАК, и в случае его создания, должны быть прекращены по ненадобности²⁰⁶.

Примечания требуется способ регулирования отношений между способностью инициировать процедуру предоставления разрешения на постоянное пребывание и ведением по отношению к заявителю производством о статус беженца или предоставления убежища²⁰⁷. В отличие от производства на получение разрешения на временное пребывание иностранцу, ходатайство по предоставлению статуса беженца не исключает возбуждения дела по вопросу предоставления разрешения на постоянное пребывание²⁰⁸. В соответствии с положениями ст. 55 ЗоПЗИ лицо, подающее заявление на получение статуса беженца получает временное удостоверение личности, которое в период его действия, дает право на пребывание на территории Польши. Не является незаконным пребыванием иностранца пребывание иностранца, подавшего заявление на предоставление статуса беженца, но имеет значение при этом, на каком этапе находится разбирательство в момент подачи заявления на получение разрешения на постоянное пребывание. Предпосылка отказа в возбуждении дела о предоставлении разрешения на постоянное пребывание применяется также в отношении к подающим заявление на предоставление статуса беженца, ссылаясь на обязательство возвращения при обстоятельствах, указанных в ст. 299 п. 6 ЗоИ. Так, например, следующий раз возбуждено разбирательство по предоставлению статуса беженца иностранцем, раньше получившим окончательное решение об отказе в предоставлении ему статуса беженца или дополнительной защиты, должно отказаться ему в возбуждении дела по вопросу предоставления разрешения на пребывание. Ссылаясь на предпосылки для предоставления разрешения на постоянное пребывание, не возможно исключить ситуацию, в которой лицо польского происхождения или ребенок иностранца, указанного в ст. 195 п. 1 пп. 1 ЗоИ или ребенок

---

²⁰⁶ Решение ВАС от 14 февраля 2014 года, № VIISA / Wa 2093/13, LEX № 1435921.

²⁰⁷ В соответствии со ст. 196 п. 2 ЗоИ, отказе в возбуждении дела по предоставлению разрешения на постоянное пребывание лицу, получившему азуль, может быть принято только тогда, когда иностранец находится за пределами Польши или когда, несмотря на его обязательство не представил отпечатков пальцев.

²⁰⁸ См. ст. 99 п. 1 пп. 5 ЗоИ.

польского гражданина²⁰⁹ будут иметь право на получение разрешения на постоянное пребывание, даже если до подачи заявления по этому вопросу, имели связь с разбирательством по предоставлению статуса беженца.

Заявление о предоставлении разрешения на постоянное пребывание подается лично на официальном бланке²¹⁰. Уполномоченным органом в этом случае является воевода компетентный по месту пребывания иностранца. В Польском административно-процессуальном кодексе не принято хорошо известного правила гражданского процессуального права *perpetuatio fori*, в соответствии с которым существует продолжительность судебной юрисдикции, которая является правильной в начале разбирательства²¹¹. Изменение места жительства иностранцем, ходатайствующим о выдачу разрешения на постоянное пребывание в ходе процедуры изменяет компетентный орган по этому вопросу. В этом случае, процедура, проводимая до сих пор должна быть прекращена, и заявление лица должно быть предано в соответствующий орган²¹².

Заявление о возбуждении дела, подается лично заявителем не позднее, чем в последний день законного пребывания на территории Республики Польша²¹³. При подаче заявления на разрешение на постоянное пребывание от имени несовершеннолетнего иностранца выступают родители или опекун, назначен судом или один из них, от имени полностью недееспособного несовершеннолетнего иностранца выступает опекун, назначен судом, и от имени

---

²⁰⁹ В соответствии со ст. 196 п. 3 критерий легального пребывания не относится к рожденному на территории Республики Польша несовершеннолетнему ребенку иностранца, которому было предоставлено разрешение на постоянное пребывание или разрешение на длительное пребывание долгосрочного резидента ЕС, и также к ребенку польского гражданина, который имеет родительские права.

²¹⁰ Образец заявления и конкретные требования для фотографий, прилагаемых к заявлению определяет распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года по заявлению иностранца по предоставлению разрешения на временное пребывание (Зак. в. от 2014 поз. 568).

²¹¹ См. П. Вайда [в:] *Административно-процессуальный кодекс. Комментарий*, под редакцией Р. Хаузнера и М. Вежбовского, Варшава 2014, с. 93.

²¹² См. решение ВАС в Катовицах от 20 сентября 1999 года, № IISAB / Ka 13/99, LEX№ 40613.

²¹³ Это требование не распространяется на несовершеннолетнего ребенка иностранца, которому было предоставлено разрешение на постоянное пребывание или разрешения на длительное пребывание долгосрочного резидента ЕС и на ребенка гражданина Польши, который имеет родительские права.

несовершеннолетнего без сопровождения выступает куратор²¹⁴. В соответствии с положением ст. 202 п. 4 ЗоИ, при подаче заявления о предоставлении разрешения на постоянное пребывание для несовершеннолетнего, требуется его присутствие, если он завершил шестой год жизни. В соответствии со ст. 202 п. 2 ЗоИ, в ситуации когда заявление на разрешение на постоянное не было подано лично иностранцем, воевода призывает его явиться лично в течение 7 дней, в противном случае заявление остается без рассмотрения²¹⁵. Заявление о предоставлении разрешения на постоянное пребывание требует обоснования и письменного заявления под угрозой уголовной ответственности за подачу ложной информации и что информация, содержащаяся в заявлении является верной²¹⁶. При подаче заявления должно предъявить действительный проездной документ²¹⁷. К заявлению должно приложить текущие фотографии²¹⁸ и документы необходимы для подтверждения данных, содержащихся в заявлении и всех обстоятельств, оправдывающих производство для получения разрешения на постоянное пребывание. В соответствии со ст. 203 п. 4 ЗоИ лицо, подающее заявление на предоставление разрешения на постоянное пребывание собирает отпечатки пальцев.

В проездном документе, подавшего заявление на разрешение на постоянное пребывание, воевода ставит штамп, который подтверждает подачу заявления на предоставление разрешения на постоянное пребывание, при условии, что оно было подано в последний день законного проживания на территории Республики Польша и не содержит формальных недостатков или такие недостатки были дополнены в соответствующем времени. Выполнение

---

²¹⁴ Положение ст. 202 п. 3 ЗоИ определяет лица, имеющие право подать заявление от имени лиц, которые не имеют полной дееспособности, разумным является предположить, что эти лица также имеют право на предоставление разрешения на постоянное пребывание, так как они являются юридическими представителями сторон согласно ст. 30 ПАК.

²¹⁵ В поддержку законопроекта об иностранцах указывается, что обязательство личной явки при подаче заявления связано с необходимостью сбора биометрических данных заявителя.

²¹⁶ Основание заявления составляется в части F формуляра заявления, вместе со ссылкой на правила об уголовной ответственности в части G.

²¹⁷ В особо обоснованных случаях, когда иностранец не имеет действительного проездного документа и не возможно получить его, может он обеспечить другой документ, удостоверяющий личность (ст. 203 п. 3 ЗоИ).

²¹⁸ Количество и технические требования для фотографий, указывает ст. § 3 устанавливает распоряжения Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года по вопросу заявления о предоставлении иностранцу разрешения на постоянное пребывание (Зак. в. от 2014 поз. 568).

этих критериев означает, что пребывание иностранца в Польше считается законным с момента подачи заявления по дате, когда решение о предоставлении ему разрешения на постоянное пребывание становится окончательным²¹⁹.

Обязательной частью процедуры на получение разрешения на постоянное пребывание, когда разбирательство касается лица, которому исполнилось 13 лет, является получение информации об угрозе для национальной обороны или национальной безопасности или защиты общественной безопасности и порядка в результате въезда и пребывания заявителя в Польше. Воевода отправляет запросы по этому вопросу к начальнику Пограничной службы, командующего Полиции и начальника Агентства внутренней безопасности²²⁰. В принципе, такого рода информация должна быть передана воеводе в течении 30 дней с даты получения заявления, в особо обоснованных случаях, заранее сообщив соответствующему органу, в течении 60 дней. Отказ в предоставлении информации вовремя означает, что требование выполнено. В соответствии со ст. 201 ЗоИ, срок рассмотрения заявления на разрешение на постоянное пребывание в первую очередь не должен превышать трех месяцев, а процедура на обжалование должна быть завершена в течение двух месяцев от даты получения обжалования. Способ применения решения, возможность изменения и обязанности с этим связанных, и мер, связанных с бездействием органа регулируются положениями Польского административного кодекса²²¹.

Отказ в предоставлении разрешения на постоянное пребывание должен быть принят в ситуации, когда заявитель не соответствует критериям для предоставления предлагаемого вида на жительство, указанным в ст. 195 ЗоИ. Одним из обстоятельств для отказа в предоставлении разрешения на постоянное пребывание, является введение данных заявителя в список иностранцев, которых пребывание в Польше является нежелательным или в Шенген-

---

²¹⁹ Положение ст. 206 п. 1 поз. 2 ЗоИ предоставляющий правовой статус во время ожидания на решение не распространяется на период приостановления разбирательства по ходатайству сторон.

²²⁰ В обоснованных случаях, воевода может запросить такую информацию у других органов (ст. 207 п. 3 ЗоИ).

²²¹ См. ст. 35, 36 и 37 ПАК.

скую информационную систему целью отказа во въезде²²². В соответствии со следующей предпосылкой, изложенной в ст. 197 ЗоИ отказывается, когда это требуется по соображениям национальной обороны и национальной безопасности или защиты общественной безопасности и порядка, илито-го требует интерес РП²²³. Видом санкции за недобросовестное поведение во время разбирательства по предоставлению в предоставлении разрешения на постоянное пребывание, если заявление содержит ложные персональные данные либо ложную информацию, или прикрепленные к заявлению документы, содержат такие данные. Таким же образом, считается подача ложных показаний, скрытие правды, или использование подделанного документа²²⁴. Обязательно отказывается иностранцу в выдаче разрешения, когда он имеет задолженность с уплатой налогов, если получил облегчение в их оплате, а также в случае отказа возместить любые расходы, связанные с выдачей и исполнением решения, обязывающего иностранца возратить, которые покрываются за счет государственного бюджета. В ситуации, когда основанием для выдачи разрешения на постоянное проживание является брак с гражданином Польши, а также результаты привели к выводу, что брак был заключен вопреки закону об иностранцах, положение ст. 197 п. 1 пп. 6 обязывает отказать в предоставлении вида на жительство. В отношении к иностранцам польского происхождения и намеренных поселиться, отрицательный результат может получиться в ситуации, когда того требуют соображения обороны и национальной безопасности или защиты общественной безопасности и порядка, и если заявитель действовал недобросовестно во время разбирательства²²⁵. Ограничение возможности получить отказ направлено к иностран-

---

²²² В соответствии со ст. 198 ЗоИ, что если данные иностранца, ходатайствующего о выдачу разрешения, указаны в Шенгенской информационной системе поотказе во въезде, допустимо предоставлять ему разрешение на постоянное пребывание, только если есть серьезные основания для предоставления, в том числе гуманитарные причины или международные обязательства. В такой ситуации требуется принять оптигну государства-члена, выдавшего уведомление. В случае, если Польша выдает такую опинию, стоит помнить дополнительным обязательством воеводы, в соответствии со ст. 208 ЗоИ является исследование, имеются ли основания для отмены разрешения на постоянное пребывание иностранца и сообщить об компетентный орган этого государства, посредством Главкомандирующего полиции.

²²³ См. с. 197 п. 2.

²²⁴ Среди обстоятельств, оправдывающих отказ в предоставлении разрешения также указано подделку или обработку документов, чтобы использовать их в качестве аутентичных.

²²⁵ См. ст. 197 п. 2 ЗоИ.

цам, которым было предоставлено убежище, потому что из-за невыполнения условий ст. 195 п. 1 является единственным основанием для отказа разрешения на постоянное пребывание.

3.3. ПОТЕРЯ РАЗРЕШЕНИЯ

В законе об иностранцах предусматривается два способа потерять разрешение на постоянное пребывание - истечение срока действия и отмена административного решения. Первый основан на предположении, что, с некоторыми событиями связана автоматическая утрата разрешения на постоянное пребывание. Истечение этого вида на жительство происходит в случае приобретения уполномоченным разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или приобретения польского гражданства. Второй способ заключается в результате административного решения об аннулировании разрешения на постоянное пребывание. Производство в этой области осуществляется воеводой компетентным по месту жительства иностранца, а если иностранец покинул территорию РП воеводой, который предоставил такое разрешение. Закон также предоставляет возможность начать процедуры аннулирования разрешения на постоянное пребывание: Министру Национальной обороны, Начальнику Агентства внутренней безопасности, Главнокомандующему Пограничной охраны, главнокомандующему Полиции, Командиру Пограничной охраны или воеводскому командиру Полиции²²⁶. О возбуждении дела, воевода на основании ст. 61 § 4 ПАК должен уведомить всех лиц, которые являются участниками дела. Аннулирование разрешения на постоянное пребывание происходит, когда это оправдано причинами обороны или национальной безопасности или охраны общественной безопасности и порядка или интересов РП. Обстоятельствами, которые обосновывают аннулировать разрешение также являются ситуации, когда в ходе разбирательства иностранец дал лож-

---

²²⁶ Положение ст. 200 п. 3 пп. 2 использует утверждение, что решение об отмене разрешения на постоянное пребывание, выданного воеводой по заявлению указанных органов. С формальной точки зрения, возбужденные производства в этой области будут возбуждены по должности органа, поскольку не предусматривается процессуальных прав для органов, упомянутые стороны не имеют легитимности подать заявление о возбуждении согласно ст. 61 ПАК.

ную информацию²²⁷, покинули территорию Республики Польша на срок, превышающий шесть лет, или был признан виновным в Польше за преступление и в связи с этим наказан лишением свободы не менее трех лет²²⁸. Законодатель ограничил использование предпосылок аннулирования разрешения по отношению к иностранцам, которым было выдано на основе польского происхождения или предоставления убежища²²⁹. Рядом с обязательными основаниями для аннулирования разрешения на постоянное пребывание, дополнительно указана ситуация, когда разрешение было предоставлено в связи заключения брака с гражданином Польши, и в течение двух лет с даты предоставления разрешения, брак был расторгнут.

О выдаче окончательного решения об аннулировании разрешения на постоянное пребывание, воевода обязан уведомить уполномоченный орган Пограничной охраны компетентный по месту жительства иностранца, который в соответствии со ст. 209 ЗоИ обязан установить основы для принятия решения, обязывающего иностранца вернуться.

---

²²⁷ Это касается ситуации, когда по ходу производства по предоставлению разрешения на постоянное пребывание, заявление иностранца содержит ложные личные данные или ложную информацию или документы, которые содержат такие данные или информацию, или он свидетельствовал ложно или скрывал правду или подделал документ для использования его как подлинного.

²²⁸ Толкование положений ст. 199 п. 1 пп. 4 ЗоИ должна осуществляться опираясь на положения Уголовного кодекса.

²²⁹ Иностранец, имеющий разрешение на пребывание в связи с польским происхождением не включает критерия интереса РП или осуждения совершения правонарушения в качестве основы для аннулирования разрешения. Лицу, получившему разрешение на постоянное пребывание на основании ст. 195 п. 1 пп. 8 ЗоИ, аннулируется тот вид на жительство в случае лишения убежища.

ГЛАВА 4

РАЗРЕШЕНИЕ НА ПРЕБЫВАНИЕ ДОЛГОСРОЧНОГО РЕЗИДЕНТА ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

ИРИНА КОЗАК

Идея разрешить иностранцам, которые легально проживают в течение длительного времени на территории государства-члена Европейского Союза, легализовать их пребывание путем более стабильным была необходимость равного обращения и недискриминации²³⁰. Разрешение на пребывание долгосрочного резидента Европейского союза (в дальнейшем - разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС) позволяло иностранцу пребывать на территории Польши без определенного срока²³¹. Одним из основных правовых документов, регулирующих вопрос разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС является Директив Совета ЕС, касающийся статуса граждан третьих стран, являющихся долгосрочными резидентами (2003/109/ЕС), которая предусматривает, между прочим, условия предоставления этого разрешения²³². Директива 2003/109/ЕС основана

---

²³⁰ Пункт 18-21 Вывода Совещания Европейского Совета в Тампере от 15-16 октября 1999 года, содержание доступно на: www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm [доступ: 25 августа 2014 года].

²³¹ Хлебны Я., *Разрешение на поселение и разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС*, [в:] Хлебны Я. (ред), Закон об иностранцах, с. 149.

²³² Директив Совета 2003/109 / ЕС от 25 ноября 2003 года по отношении статуса граждан третьих стран, которые являются долгосрочными резидентами (Зак. В. ЕС. L. 016-44 от 23.01.2004 г.)

на хорошо сложившейся традиции государств-членов, что длительность пребывания гражданина третьей страны на территории Государства-члена влияет на объем его прав на территории того государства-члена или других²³³. Согласно преамбуле к директиве, который является следствием Соповещения Европейского совета в Тампере, разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС также стремятся приблизить права лиц, которым было предоставлено такие разрешения, учитывая их многолетнее пребывание на территории соответствующего государства-члена ЕС и ранее полученные разрешения к правам, предоставляемым гражданам ЕС²³⁴. Таким образом, если следствием получения такого разрешения является приобретение прав, приблизительно аналогичным правам гражданам ЕС, должны соответствовать строгим критериям - главным образом по времени, например, освобождения от получения разрешения на приобретение недвижимости иностранцем²³⁵. В то же время, даже в определенном временном критерии, который принимает во внимание как законность и непрерывность, государства-члены должны ввести положение, разрешающее на определенную гибкость в оценке этого критерия²³⁶. Стоит подчеркнуть, что положения Директива 2003/109/ЕС не распространяются на граждан третьих стран, которые:

- живут на территории государства-члена, целью обучения или профессиональной подготовки;
- временно проживают в государстве-члене, например, в качестве сотрудника няньки (*aupair*)²³⁷;
- беженцы или подали заявление на предоставление статуса беженца на территории какого-либо государства-члена;

---

²³³ Кицингер А, *Европейский Союз и вопросы интеграции иммигрантов*, Центрально-европейский форум по исследованиям в области миграции» 2005, нр. 2, с. 7.

²³⁴ Пункт 2 преамбулы Директива 2003/109 /WE.

²³⁵ В соответствии со ст. 8 п. 1 пп. 2 Закона от 24 марта 1920 года о приобретении недвижимости иностранцами (Зак. В. от 2004 года, № 167, поз. 1758, с изм.) не требуется приобретение разрешения нприобретение недвижимости иностранцем, проживающим в Республике Польши на минимум 5 лет с даты получения им разрешения на постоянное пребывание или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС.

²³⁶ Пункт 6 Преамбулы директива 2003/109 / WE.

²³⁷ Сотрудником нянькой является иностранец, проживающий со семьей по аналогичным правилам, как житель дома и предоставляющий услуги в то же время работу в связи с ежедневными обязанностями вместо проживания в этой семье и заработной плате.

- имеют правовой статус регулированный Венской конвенцией о дипломатических отношениях от 1961 года, Венской конвенции о консульских отношениях от 1963 года, Конвенции о специальных миссиях от 1969 года или Венской конвенции о представительстве государств в их отношениях с международными организациями о универсальном характере от 1975 года²³⁸.

Государства-члены Европейского Союза, гармонизируя национальные правила, касающиеся разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС должны руководствоваться положениями Директива Совета Европейского Союза, предусматривающей и определяющей временное условие, которое должно быть выполнено заявителем, режим процедуры для получения статуса долгосрочного резидента, а также аннулирования и потери этого статуса. Кроме того, директив предусматривает определенные процессуальные гарантии, усиленную защиту от депорта лица имеющего разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, а также вопросы, связанные с пребыванием таких лиц на территории других государств-членов. Важно подчеркнуть, что разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, в отличии например от разрешения на постоянное пребывание дает право иностранцу проживать на территории других государств-членов ЕС²³⁹. В соответствии с директивой 2003/109/ЕС разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС имеет постоянный характер, однако при условии, что это разрешение может быть отозвано и погашено в определенных случаях²⁴⁰. Следовательно, его характер не оценивается индивидуально, но по сравнению с другими разрешениями на пребывание, выданными гражданам третьих стран.

В польском законодательстве вопросы, связанные с получением разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС включены в раздел VI ЗоИ. Закон регулирует условия для предоставления разрешения, отказа в возбуждении дела по поводу его предоставления, случаи отказа в предоставлении разрешения, условия аннулирования его и порядок предоставления разреше-

²³⁸ Ст. 2 поз. 2 директива 2003/109/WE.

²³⁹ Хлебны Я., *Разрешение на поселение*, с. 149-150. Тем не менее, в случае проживания на территории других государств-членов ЕС надо принимать во внимание принципы, изложенные в третьей главе директива 2003/109/WE.

²⁴⁰ Ст. 8-9 директива 2003/109 /WE.

ния и необходимых приложений к заявлению. Основной предпосылкой, которую обязательно надо выполнить для того, чтобы иметь возможность подать заявление на получение разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС является пребывание на территории Польши легально и непрерывно в течении по крайней мере пяти лет, непосредственно перед подачей заявления²⁴¹. Следующими предпосылками, которые заявитель должен выполнить совокупно с 5-летним пребыванием, являются предпосылки связанные со стабильностью доходов и медицинским страхованием. В соответствии со ст. 211 п. 1 ЗоИ, иностранец во время подачи заявления на получение разрешения должен выполнить требование стабильного и регулярного источника дохода²⁴², достаточного для покрытия расходов на содержание себя и членов семьи и медицинской страховки или подтверждения покрытия страховщиком стоимости лечения на территории Республики Польша²⁴³. Насколько вопрос про законности по крайней мере 5-его проживания на территории Республики Польша не требует дополнительных объяснений, как говорится о пребывании в течении которого иностранец имел соответствующие документы для проживания на территории Польши, необходимо проанализировать, в каких случаях такое пребывание считается, быть непрерывным. В соответствии с условиями указанного закона, проживание иностранца, ходатайствующего о выдаче разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС считается непрерывным, если его пребывание на территории Республики Польша, ког-

---

²⁴¹ Ст. 211 ЗоИ. Надо, однако, подчеркнуть, что в соответствии с директивом 2003/109/WE законность и непрерывность 5-летнего пребывания на территории государства-члена должно указывать взаимосвязь человека с этой конкретной страной и подчеркнуть, что это соотношение постоянное. Тем не менее, государства-члены должны установить положения, допускающее определенную гибкость в этой области, чтобы лицо при необходимости было способно временно покинуть территорию этого государства-члена. Следует также отметить, что в соответствии с решением Суда Европейского союза от 17 июля 2014 г. по делу *Shamim Tahir npomus Ministerodell'Internoand Questura di Verona* (№ C-469/13, поз. 41) принятие национальным законодательством положений более благоприятных для иностранцев вытекают из ст. 13 Директивы Совета 2003/109/ЕС.

²⁴² Согласно решению Воеводского административного суда в Варшаве от 29 ноября 2006 года (№ VSA / Wa 1374-1306, неопубликованого.) доходом, считается сумму финансовых потоков в данном периоде времени, полученных на основе различных источников, достаточным для покрытия расходов содержания своего и членов своей семьи, оставшихся на содержании подавшего заявление о предоставлении разрешения.

²⁴³ Законодательный орган требуя медицинского страхования имел ввиду, медицинское страхование по пониманию закона от 27 августа 2004 года о медицинских услугах, финансируемых за счет государственных средств (св. текст Зак. В. 2008 года, № 164, пункт. 1027)

дане было в нем перерыва больше 6 месяцев и все перерывы не превышают в общей сложности 10 месяцев в течении 5-его период, в то время как в случае проживания на территории другого государства-члена, когда перерыв был не больше, чем 12 месяцев и не превышал в общей сложности 18 месяцев²⁴⁴. Тем не менее, положения, содержащегося в п. 3 вышеупомянутой статьи не применяются, если перерыв был вызван выполнением иностранцем служебных обязанностей или исполнением им работы за пределами Польши²⁴⁵, сопровождением жены или несовершеннолетнего ребенка иностранцу выполняющему свои профессиональные обязанности или работу за пределами территории Польши, особенной личной ситуацией и не длилась более 6 месяцев, а также выездом за пределы территории Польши для совершения практики или участия в занятиях, предусмотренных в ходе учебы проведенной в польском университете²⁴⁶. Случаи несоблюдения указанной статьи призваны предоставить гибкость положения содержащегося в нем, и включение как можно более широкого каталога обстоятельств, вызывающих длительное пребывание за пределами Европейского Союза.

Закон об иностранцах регулирует также обстоятельства, при которых иностранцу должно отказать в возбуждении дела по поводу предоставления разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или после возбуждении дела, отказать в его выдаче. Одной из основных предпосылок для отказа в возбуждении дела может явиться условие, связанное с пребыванием на территории Республики Польша и целью его пребывания. В соответствии со ст. 213 ЗоИ иностранцу отказывается в возбуждении дела по поводу предоставления разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, если:

- он пребывает на территории Республики Польша незаконно;
- он пребывает на основе Шенгенской визы дающей право только на въезд на территорию Польши и пребывание на этой территории, вы-

---

²⁴⁴ Ст. 212 ЗоИ.

²⁴⁵ Например, согласно решению Воеводского административного суда в Варшаве от 29 ноября 2005 года, №VSA/Wa 3940/04, неопубликован, Суд решил, что предпринятие аспирантуры в Соединенных Штатах Южной Америки, даже на основе рекомендаций польского вуза, где раньше изучал иностранец не может считаться выполнением профессиональных обязанностей или выполнением работы за пределами территории Республики Польша.

²⁴⁶ Ст. 212 ЗоИ.

- данной целью приезда по гуманитарным причинам, принимая во внимание интерес государства или международные обязательства²⁴⁷;
- он пребывает целью совершения учебы в вузе или профессиональной подготовки; в связи с намерением вступить в вуз или продолжить свое образование на территории Республики Польша;
  - в связи с получением разрешения на пребывание по гуманитарным причинам, разрешения на толерантное пребывание, убежища или временной защиты;
  - в связи с подачей заявления на предоставление статуса беженца; на основании разрешения на временное пребывание из-за обстоятельств, требующих кратковременного проживания на территории Республики Польша²⁴⁸;
  - на основании разрешения на пересечение границы в рамках местного приграничного движения.

Кроме того следующими предпосылками для отказа в возбуждении дела для предоставления разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС являются:

- факт, что иностранец является сотрудником размещенным поставщиком с целью трансграничного предоставления услуг или поставщиком трансграничных услуг;
- иностранец задержан, помещен в охраняемом центре или под стражей для иностранцев или используется в отнесении к нему меры в виде запрета покидать страну;
- иностранец выполняет наказание или временно арестован;
- иностранец обязан вернуться и еще не истек срок для добровольного возвращения, указанный в решении, обязывающем иностранца вернуться, как и в случае продления этого срока;
- иностранец обязан покинуть территорию Республики Польша в случае отказа возобновления его Шенгенской визы или национальной визы, предоставляемому разрешения на временное пребывание, разрешения на постоянное пребывание или разрешения на пребывание

---

²⁴⁷ Ст. 213 в связи со ст. 60 п. 1 б. 23 ЗоИ.

²⁴⁸ Ст. 213 в связи со ст. 181 п. 1 ЗоИ.

долгосрочного резидента ЕС или аннулирования ему разрешения на временное пребывание, разрешения на постоянное пребывание или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или в случае отказа в предоставлении ему статуса беженца или дополнительной защиты или прекращения производства по делу предоставления статуса беженца или аннулирование ему статуса беженца или дополнительной защиты или в случае отзыва разрешения на пребывание по гуманитарным причинам²⁴⁹;

- иностранец остается за пределами Польши или не отдал отпечатки пальцев для выдачи карты пребывания, хотя он был обязан²⁵⁰.

Следовательно, можно сделать вывод, что отказывается в возбуждении дела по поводу предоставления разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, когда выполнены обстоятельства, которые непосредственно препятствуют исполнению заявителем предпосылок для предоставления разрешения. Таким образом, дальнейшее рассмотрение заявления является необоснованным.

Если орган рассматривающий дело по поводу предоставления разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС признает, что нет никаких оснований для отказа в возбуждении производства, приступает к рассмотрению, существуют ли условия для его предоставления. Отсутствие отказа в возбуждении дело по предоставлению иностранцу разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС не обозначает, однако, что в конечном итоге, орган не выдаст решения об отказе предоставлении разрешения. Это может произойти в двух случаях. Самая важная причина для принятия решения об отказе в предоставлении разрешения является невыполнение положительных условий для ее предоставления, то есть законного и непрерывного пребывания на территории Республики Польша, по крайней мере 5 лет, непосредственно перед подачей заявления, иметь стабильный и регулярный источник дохода и медицинское страхование²⁵¹. Другая причина заключается в том, что предоставление такого разрешения угрожает обороне или нацио-

---

²⁴⁹ Ст. 213 в связи со ст. 299 п. 6 ЗоИ.

²⁵⁰ Ст. 213 ЗоИ.

²⁵¹ Ст. 211 ЗоИ.

нальной безопасности или общественному порядку и безопасности²⁵². Следует также подчеркнуть, что любое решение об отказе заявителю предоставления разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или решение об отмене разрешения должно включать в себя обоснование и информацию (разъяснение) о средствах правовой защиты, которые может внести сторона производства, и сроки их подачи²⁵³.

Самое предоставление разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС путем административного решения не являются гарантией его собственности. Несмотря на какое-то сближение прав лиц, имеющих разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС с теми, которыми пользуются граждане Республики Польша, разрешение может быть предметом решения о его отмене. Разрешение иностранца подлежит отмене, когда разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС он приобрел незаконно; иностранец вызывает реальную и серьезную угрозу для обороны или национальной безопасности или защиты безопасности и общественного порядка; иностранец покинул территорию на срок превышающий 6 лет; он покинул территорию Европейского Союза на срок подряд: 12 месяцев или 24 месяцев, если пользовался разрешением на временное пребывание, чтобы выполнять работу требующую высоких квалификаций, или он является членом семьи иностранца, который имел такое разрешение; иностранец приобрел на территории другого государства-члена ЕС разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС; он был лишен статуса беженца или дополнительной защиты в соответствии с положениями Закона от 13 июня 2003 года о предоставлении защиты иностранцам на территории РП²⁵⁴. Основанием для лишения статуса беженца или дополнительной защиты регулируются Законом о предостав-

---

²⁵² Ст. 214 ЗоИ. Тем не менее, на факт обороны или национальной безопасности или охраны безопасности и общественного порядка, изложенными в ст. 214 не может быть вызвано для хозяйственных целей. В то же время следует подчеркнуть, что к примеру Директива Совета 2003/109/ЕС не предвидит причины для отказа по мотивам национальной обороны и безопасности. В результате, формулировка в национальном законодательстве является более широкой.

²⁵³ Врубель И., *Правовой статус гражданина третьей страны в Европейском Союзе*, Варшава 2007, с. 256.

²⁵⁴ Ст. 215 ЗоИ. Следует отметить, что разрешение отменяются в связи с лишением статуса беженца или дополнительной защиты, только если разрешение было выдано в связи с пребыванием иностранца на территории Республики Польша на основании статуса беженца или дополнительной защиты.

лении защиты иностранцам на территории Республики Польша²⁵⁵. Следует также отметить, что разрешение долгосрочного резидента ЕС законно истекает после приобретения польского гражданства²⁵⁶, так как приобретение каких-либо других разрешений на пребывание становится бессмысленным. Процедура на получение разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС регулируются положениями Административного кодекса. Таким образом, разрешение на пребывание или отказ в его выдачи выдается воеводой компетентным по месту пребывания иностранца, путем решения²⁵⁷. Заявление на получение разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС производится по соответствующему формуляру, который включает в себя: данные иностранца, содержащиеся в записях и реестрах поддерживающихся в соответствии с Законом об иностранцах; персональные данные иностранца; данные о проездном документе; информацию о путешествиях и совершенных иностранцем заграничных поездках; информацию об источнике дохода иностранца, количестве лиц находящихся на его содержании и количестве своего дохода за последние 3 года; информацию об медицинском страховании; информацию о предоставлении иностранцу другим государством-членом ЕС разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС; информацию о пребывании на территории других государств-членов на основе документа пребывания с примечанием «Голубая карта ЕС», выданного другим кроме Республики Польша государством-членом ЕС; информацию о задержании иностранца, помещении его в охраняемом центре или центре содержания иностранцев, запрете ему выезда из страны, выполнению им наказания или лишения свободы или его досудебном содержании под стражей; а также образец его подписи²⁵⁸. Образец формуляра заявления, количество фотографий, образец штампея, подтверждающего подачу заявления, способ сбора отпечатков пальцев и способ фиксирования данных, размещенных на

---

²⁵⁵ Ст. 21-22 Зо ПЗ.

²⁵⁶ Ст. 217 ЗоИ

²⁵⁷ Ст. 218 ЗоИ.

²⁵⁸ Ст. 219 ЗоИ. Кроме того, вместе с подачей заявления предоставляется действительный проездной документ и правовой название на жилище, и добавляется последнюю фотографию и документы, подтверждающие данные, содержащиеся в заявлении и обстоятельств, указанных для применения разрешения. При ходатайстве о выдаче разрешения также должны быть взяты отпечатки пальцев иностранца.

карте пребывания, определяется путем распоряжения министра, ответственного по внутренним делам²⁵⁹.

Стоит подчеркнуть, что лицо, которому предоставлено разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, пользуется равной трактовкой и сближенными правами, которыми пользуются граждане соответствующего государства-члена, в частности: в области трудоустройства и ведения хозяйственной деятельности, образования и профессионального обучения, социального обеспечения и социальной помощи, нострификации профессиональных дипломов и сертификатов, налоговых льгот, свободы собраний и объединений, а также свободный доступ ко всей территории государства-члена²⁶⁰. За исключением доступа к занятости, признания квалификаций и права на свободное передвижение по всей территории, государство-член может ограничить равное отношение к случаям, когда зарегистрированное или обычное место жительства долгосрочного резидента или членов его семьи, от имени которых он выступает о пособия, находится на территории этого государства-члена²⁶¹. В результате, возможным является вывод, что статус лица которому предоставлено разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, сравнивается с точки зрения его прав и пользы, которыми пользуются граждане ЕС. Одновременно, надо помнить о факте, что статус долгосрочного резидента ЕС не полностью эквивалентный тому доступному гражданам Европейского Союза²⁶². Тем не менее, именно важным является право лица, пользующегося разрешением на пребывание долгосрочного резидента ЕС является возможность проживания в течении более трех месяцев на территории другого государства-члена, чем то, которое приняло решение о предоставлении разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС²⁶³. Тем не менее, лицо,

---

²⁵⁹ Распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года по вопросу заявления на выдачу разрешения на пребывание долгосрочного резидента Европейского союза (Зак. В. от 2014, поз. 569).

²⁶⁰ Ст. 11 п. 1 директива 2003/109/WE.

²⁶¹ Ст. 11 п. 2 директива 2003/109/WE.

²⁶² Каррера С., *«Интеграция в процессе включения мигрантов? Вопрос долгосрочного резидента ЕС, Центр европейских политических исследований рабочий документ»* 2005, нр. 219, с. 16.

²⁶³ Врубель И., *Правовой статус гражданина...*, с. 258. Тем не менее, это возможно только в условиях, изложенных в директиве 2003/109/WE. В соответствии с директивом основой для пребывания на территории другого государства-члена, в частности, является ведение хозяйственной деятельности в виде трудоустройства или самозанятости, совершение учебы или обучения.

имеющее статус долгосрочного резидента ЕС, которое намеревается проживать на территории другого государства-члена, кроме того, которое выдало решение о предоставлении разрешения, должно подать заявление о выдаче разрешения на пребывание в соответствующий орган этого государства-члена²⁶⁴. Следует также отметить, что правила, регулирующие вопрос проживания на территории другого государства-члена соответствуют принципу воссоединения семьи. В результате, когда лицо имеющее статус долгосрочного резидента ЕС, проживает на территории другого государства - члена, а его семья уже существовала в первом государстве-члене, которое предоставило разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, тогда члены этой семьи имеют право сопровождать резиденту или воссоединиться с ним, если он уже проживает на территории другого государства-члена²⁶⁵. Принцип воссоединения со семьей, которая является лидером в большинстве законодательств ЕС по вопросам миграции, нередко является основой для ходатайства и в последствии, предоставления определенного разрешения для членов семьи лица, которое имеет такое разрешение в конкретном государстве-члене. Следует также отметить, что свобода передвижения осуществление гражданином третьей страны экономических прав на территории государств-членов Европейского Союза является необходимым элементом стремлении сравнить статус иммигранта к статусу гражданина Союза. Известно, что эти два статуса никогда не будут равными, но могут быть сближены в значительной степени.

Разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС это разрешение позволяющее иностранцам, законно проживающим на территории государства-члена Европейского Союза в течении длительного периода времени, воспользоваться этими правами, которыми пользуются граждане Европейского Союза²⁶⁶. Следовательно, кажется, что разрешение на долгосрочное

---

²⁶⁴ Ст. 15 директива 2003/109/WE. Иностранец имеющий статус долгосрочного резидента ЕС должен подать заявление о выдаче разрешения на пребывание как можно скорее и не позднее трех месяцев после въезда на территорию другого государства-члена.

²⁶⁵ Врубель И., *Правовой статус гражданина*, с. 260. Члены семьи лица, имеющего разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС должны выполнять требования, изложенные в Директиве Совета 2003/86/WE от 22 сентября 2003 года по вопросу права на воссоединение семьи (Зак. В. Л. 251/12 от 03.10.2003.).

²⁶⁶ Пункт 18-21 Вывода Сопещения Европейского Совета в Тампере от 15-16 октября 1999 года, доступно на: www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/00200-r1.en9.htm [доступ: 25 августа 2014 года].

пребывание резидента ЕС, практически выполняет цели, которые лежат в его основе - равное обращение и недискриминации граждан третьих стран, которые проживают на территории государства-члена в соответствующем периоде времени. Независимо от объема прав иностранца, которому предоставлено разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС, и его постоянный характер, оно может быть отменено или аннулировано. С другой стороны, статус резидента ЕС и использование по этой причине широкого объема прав гораздо облегчает и углубляет процесс интеграции иностранцев в среде, в которой он живет на территории государства-члена. Благодаря своей истине, разрешение облегчает иностранцам полное осуществление их прав, как в экономической и социальной сферах, в результате приближает его права к тем, которыми пользуются граждане государств - членов Европейского Союза.

ГЛАВА 5

РАЗРЕШЕНИЕ НА ПРЕБЫВАНИЕ ПО ГУМАНИТАРНЫМ ПРИЧИНАМ И РАЗРЕШЕНИЕ НА ТОЛЕРАНТНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

БАРБАРА ВУЙЧИК

Разрешение на пребывание по гуманитарным причинам это название вида на жительство, который был внесен законом от 12 декабря 2013 года об иностранцах, частично заменяет раньше выдаваемое разрешение на толерантное пребывание и в то же время является новым типом разрешения на пребывание. Предпосылки, касающиеся разрешения на толерантное пребывание были включены в закон от 13 июня 2003 года о предоставлении защиты иностранцам на территории Польши²⁶⁷, так как разрешение на толерантное пребывание было одной из форм защиты, которые следует рассмотреть случае отказа в предоставлении статуса беженца²⁶⁸. Начиная с 1 мая 2014 года эти положения были отменены, и правила предоставления разрешения на толерантное пребывание и разрешения на пребывание по гуманитарным причинам стали регулироваться законом об иностранцах²⁶⁹. Это было оправдано принятием концепции всеобъемлющей нормализации вопроса пребы-

---

²⁶⁷ Св. т. Зак. В. от 2012 года поз. 680.

²⁶⁸ См. Хлебны Я., *Производство по предоставлению статуса беженца*, Варшава 2011, с. 22.

²⁶⁹ См. ст. 484 п. 35 ЗоИ.

вания иностранцев в одном правовом акте²⁷⁰. В отнесении к принятым до сих пор решениям предполагается, что разрешение на толерантное пребывание предоставлено иностранцам на основе решений, принятых в соответствии с положениями ст. 97 п. 1 или 1а ЗоПЗИ (Закона о предоставлении защиты иностранцам, далее ЗоПЗИ) стали с даты вступления в силу закона об иностранцах, решениями о предоставлении разрешения на пребывание по гуманитарным причинам²⁷¹. Название разрешения на толерантное пребывание на территории Республики Польши предоставленные в других случаях²⁷², осталось тот же самым, однако их обняли изменения закона об иностранцах.

Предпосылки для выдачи разрешения на пребывание по гуманитарным причинам, изложены в ст. 348 ЗоИ как ситуации, в которых обязательство возвращения иностранца приведет к нарушению прав человека, перечисленных и гарантированных Конвенцией о защите прав человека и основных свобод²⁷³ и Конвенцией о правах ребенка²⁷⁴. Международные правовые акты были ратифицированы Президентом вместе с согласием, выраженным законом²⁷⁵, и поэтому стали частью внутреннего правового порядка и должны применяться непосредственно²⁷⁶. Внимания требует, что целью выдачи раз-

---

²⁷⁰ См. Обоснование проекта закона об иностранцах, с. 78.

²⁷¹ См. ст. 508 п. 1 пп. 1 ЗоИ. То же самое последствие будет достигнуто в соответствии с п. 2 этого положения в отменении к разрешениям на временное пребывание, предоставленных в соответствии со ст. 17 п. 2 пп. 8 и 9 Закона от 25 июня 1997 года об иностранцах (Зак. В. от 1997 года, № 114, поз. 739, с изм.), которые по закону стали решениями о предоставлении разрешения на толерантное пребывание в соответствии с положениями ст. 141 пкт. 2 ЗоПЗИ.

²⁷² В случае неисполнения выдворения по причинам, независящим от органа, выдавшего решение о выдворении или от иностранца или его выдворение может быть осуществлено только в страну, в которую выдача иностранца является недопустима на основании решения суда о недопустимости выдачи иностранца или на основании решения министра юстиции об отказе в выдаче, принимая во внимание причину, из-за которой иностранцу отказано а также и интерес Республика Польши - может быть предоставлено разрешение на толерантное пребывание (ст. 97, п. 1 а. 2 и п. 2 ЗоПЗИ).

²⁷³ Конвенция о защите прав человека и основных свобод, подписанна в Риме от 4 ноября 1950 года (Зак. В. от 1993, № 61, поз. 284, с изм.)

²⁷⁴ Конвенция о правах ребенка, принята Генеральное Сообщество Организаций Объединенных Наций от 20 ноября 1989 года (Зак. В. от 1991, № 120, поз. 526, с изм.)

²⁷⁵ Конвенция о защите прав человека и основных свобод была ратифицирована Президентом РП вместе с согласием его ратификации законом от 2 октября 1992 года (Зак. В. 1992 № 85, поз. 427). Конвенция о правах ребенка была ратифицирована на основе согласия, предоставленного в соответствии с законом от 27 сентября 1990 года (Зак. В. от 1991, № 16, поз. 71).

²⁷⁶ См. ст. 91 Конституции.

решения на пребывание по гуманитарным причинам, а также толерантного пребывания, является избежать от обязательства возвращения иностранца²⁷⁷, по этой причине эти виды на жительство следует рассматривать как защиту перед применением обязательства покинуть территорию Республики Польши, несмотря на существование обстоятельств, оправдывающих такое решение²⁷⁸. Принятие такой конструкции для этих видов на жительство служит сужению группы иностранцев, имеющих право на получение разрешения на пребывание по гуманитарным причинам или разрешения на толерантное пребывание, тем лицам, в отнесении которым может быть возбуждено по обязательству возвращения.

5.1. ПРЕДПОСЫЛКИ ДЛЯ ВЫДАЧИ РАЗРЕШЕНИЯ НА ПРЕБЫВАНИЕ ПО ГУМАНИТАРНЫМ ПРИЧИНАМ

Первой предпосылкой, оправдывающей предоставление разрешения на пребывание по гуманитарным причинам, является ситуация, в которой возвращение иностранца возможно только в ту страну, в которой существовала бы угроза для его жизни, он мог быть подвергнут пыткам, или бесчеловечному или унижающему достоинство обращению или наказанию, или может быть вынужден работать, или мог быть лишен права на справедливое судебное разбирательство или может быть наказан без законного основания. Эти угрозы должны быть поняты в соответствии с положениями Конвенции о защите прав человека и основных свобод.

Гарантию прав и свобод в соответствии с Конвенцией, имеются вне зависимости от их национальности, а обязательством государств-участников является предоставление их как своим гражданам, а также гражданам других

---

²⁷⁷ В соответствии с определением, приведенным в ст. 3 п. 13 ЗоИ термин «возвращение» означает возвращение иностранца в страну происхождения, страну транзита или другую третью страну, в которую он решил вернуться, и в котором он был принят.

²⁷⁸ Случаи, в которых принимается решение о обязательстве возвращения, изложены в ст. 302 ЗоИ.

стран и лицам без гражданства²⁷⁹. Некоторые из положений Конвенции, по своему характеру, будут направлены исключительно или в основном к иностранцам, но это не является основанием для введения дифференциации между гражданами и не-гражданами, когда речь идет об использовании гарантированных прав и свобод, так как это привело бы к сносу принципа заключенного ст. 1 Конвенции, гарантирующего эти права каждому человеку²⁸⁰.

Ссылка на положения Конвенции, принятые в ст. 348 ЗоИ имеет характер динамической ссылки. С одной стороны, решает об этом конструкция ссылки²⁸¹, с другой стороны, это следствие эволюционного толкования положений Конвенции, содержание которой является результатом многих решений суда, разъясняющих написанный в общем текст, и расширения объема защиты, вводит ряд новых содержаний²⁸². Толкование положений ст. 348 ЗоИ требует вникнуть в решения Европейского суда по правам человека, касающимся прав, гарантированных личности и оценить возможную реальную опасность в стране, в которую иностранец возвращается.

Право на жизнь²⁸³, к которому относится ст. 348. п. 1 пп. а) ЗоИ, имеет характер специального закона, соблюдение которого является первым и основным условием для существования других прав и свобод²⁸⁴. Государства-участники Конвенции должны нести ответственность за любые действия или бездействие их органов, которые нарушают обязанность защиты жизни, а также ситуаций, которые приводят к угрозе нарушения, особенно в вопросах экстрадиции и депортации в страну, которая обеспечивает и применяет

---

²⁷⁹ См. Гарлицки Л. (ред.) *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*. Том I. Комментарий к статьям 1-18, Варшава 2010, с. 34

²⁸⁰ См. М. А. Новицкий, *Право иностранцев на эффективную судебную защиту*, «Палестра» от 2014 года, № 3-4, с. 82 (с. 82- 95).

²⁸¹ См. § 159 приложения к распоряжению Премьера-министра от 20 июня 2002 года «Принципы законодательной техники», согласно которому ссылка на существующее законодательство должна быть истолкована как ссылки на те положения, которые будут подразумеваться в каждом случае во время действительности положения.

²⁸² См. Гарлицки Л. (ред.) *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*. Том I, с. 8-9.

²⁸³ Право на жизнь является абсолютным правом, охраняемым ст. 2 Конвенции и положениями дополнительного протокола № 6, которые требуют отмены смертной казни и сформулированы запрета ей применения и исполнения. См. Мик, *Нормативная концепция европейского права в области прав человека*, Торунь 1994, с. 55.

²⁸⁴ См. М. А. Новицкий, *Вокруг Европейской конвенции. Комментарий к Европейской конвенции по правам человека*, Варшава 2013, с. 342.

смертную казнь²⁸⁵. Рядом с правом на жизнь, предпосылкой для принятия решения о разрешении на пребывание по гуманитарным причинам относится к риску для личной безопасности и свободы лица, которая обязана покинуть территорию Республики Польша. Право на свободу и личную неприкосновенность формулирует ст. 5 Конвенции. Свобода должна быть понята как свобода от ареста или задержания а личная безопасность является своего рода защитой от произвольного вмешательства в эту свободу²⁸⁶. Конвенция определяет ситуации, в которых содержание под стражей допускается²⁸⁷, однако, требует, чтобы всегда это происходило в соответствии с процедурами, установленными законом. Каждый случай лишением свободы должен быть подтвержден убедительным образом, кроме того, прямой обязанностью государства является сообщить задержанного в понятном ему языке об причинах ареста и обвинениях²⁸⁸. Стандарт защиты от произвольного лишения свободы, вытекающий из Конвенции должен быть оценен по отношению к стране, в которой иностранец возвращается.

В качестве второго типа опасностей, которые препятствуют обязательству возвращения указывают на ситуацию, когда иностранец может быть подвергнут пыткам или бесчеловечному или унижающему достоинство обращению или наказанию, что было бы нарушением прав, гарантированных в ст. 3 Конвенции. Применением пыток, понимание которых определяется международ-

---

²⁸⁵ См. Гарлицки Л. (ред.) *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*. Том I, с. 67, 73.

²⁸⁶ См. М. А. Новицкий, *Вокруг Европейской конвенции...*, с. 452.

²⁸⁷ См. ст. 5 § 1 Конвенции гласит, что законное лишение свободы может наступить в случае: «а) законного содержания под стражей лица, осужденного компетентным судом; б) законного задержания или заключения под стражей лица за неисполнение вынесенного в соответствии с законом решения суда или с целью обеспечения исполнения обязательства, предусмотренного законом; в) законного задержания или заключения под стражей с целью приведения его перед компетентный орган по обоснованному подозрению совершения правонарушения или, в случае необходимости предотвратить совершение им правонарушения или скрытия после его совершения; г) заключения под стражей несовершеннолетнего лица на основании законного решения в целях воспитательного надзора или его законное заключение под стражей имеет цель приведения его перед компетентный орган; д) законного задержания лица с целью предотвращения распространения инфекционных заболеваний, а также психически заболевшего лица, алкоголика, наркомана или бродягу; е) законного задержания или заключения под стражей лица с целью предотвращения его незаконному въезду в страну или лица, против которого предпринимаются меры с целью его депортации или экстрадиции «.

²⁸⁸ См. Мик, *Нормативная концепция европейского права в области прав человека*, с. 55

ным правом²⁸⁹, является особенно резкое нарушение ст. 3 Конвенции, которую характеризует: цель - заставить определенное поведение, умышленное - это умышленное и подготовленное причинение страданий, интенсивность - вызвать жестокие страдания²⁹⁰. Бесчеловечное обращение это посягательство в сферу физической и психической целостности человека, которое не достигает уровня жестокости пыток, а превышающее предел минимального порога боли, для оценки которого надо принимать во внимание необходимость применения физической силы²⁹¹. Унижающим обращением является такое обращение, целью которого является возбуждение ужаса, боли и страха²⁹².

Третья предпосылка, оправдывающая предоставление разрешения на толерантное пребывание относится к опасности заставлять иностранца работать. К принудительному и обязательному труду относятся положения ст. 4 Конвенции, которая перечисляет в пункте. 3 ситуации, которые не являются принудительным или обязательным трудом, определяет объем этих понятий²⁹³. Принудительным трудом является работа под физическом или нравственным принуждением а обязательным трудом - работа результатом

---

²⁸⁹ Понятие пыток, определяется в ст. 1 п. 1 Конвенции против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения или наказания, принятой Генеральным Сообществом Организаций Объединенных Наций от 10 декабря 1984 года (Зак. В. 1989, № 63, пункт. 378 - прил.) как «любое действие, которым любое лицо умышленно причиняет другому сильную боль или страдание, физическое или нравственное, чтобы получить от него или от третьего лица, сведения или наказания его за действие, совершенное им или третьим лицом, или для выполнения которых подозревается, а также в целях запугать или принудить его или третье лицо, или по другой любой причине, основанной на дискриминации любого характера, когда такая боль или страдание причиняются государственным лицом или иным лицом, выступающим в официальном характере, или по их приказу или с их точным или молчаливым согласием. Это определение не касается боли или страдания, которые возникают лишь в результате законных санкций, неотделимо связанных с этими санкциями или случайно».

²⁹⁰ Гарлицки Л. (ред) *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*. Том I, с. 107.

²⁹¹ Там же, с. 109.

²⁹² См. В. Троян [в:] *Закон об иностранцах. Комментарий*, под редакцией Я. Хлебного, Варшава 2006, с. 573.

²⁹³ Ст. 4 п. 3 Конвенции гласит: «Для целей настоящей статьи термин» принудительный или обязательный труд «не включает в себя: а) всякой работы, выполняемой в ходе заключения согласно положениям статьи 5 настоящей Конвенции или условно освобожденного; б) всякую службу военного характера или услуги, необходимый вместо обязательной военной службы в этих странах, которые признают отказ от военной службы по соображениям веры; в) всякой службы, обязательную в случае чрезвычайного положения или бедствия, угрожающего жизни или благополучию общества; г) всякой работы или службы, которые являются частью обычных гражданских обязанностей «.

которой является выполнение обязательства, изложенного в национальном законодательстве²⁹⁴.

Последним из условий предоставления вида на жительство, который относится к положениям Конвенции, является угроза лишения права на справедливое судебное разбирательство или наказание его без законных оснований. Положения ст. 348п. 1 пп. д) ЗоИ относятся к правам, гарантированным в ст. 6 и ст. 7 Конвенции. С этих регуляций вытекают основные принципы правосудия уголовного и гражданского, включая право на доступ к суду, принцип независимости и беспристрастности, право на судебное разбирательство в течение разумного периода времени, принцип общественного суда²⁹⁵. Положение ст. 7 Конвенции подтверждает запрет на обратную силу уголовного закона в отнесении к обвиняемому и формулирует принцип, что только закон может определять наличие преступления и принципы ответственности за его совершение²⁹⁶. На нарушение гарантии, в соответствии со ст. 7 Конвенции может сослаться исключительно лицо, признанное виноватым в совершении преступления по закону²⁹⁷.

В соответствии со ст. 348. п. 2 ЗоИ, разрешение на пребывание по гуманитарным причинам предоставляется в случае когда обязательствовозвращения будет нарушением его права на личную и семейную жизнь, согласно пониманию положений ЕКПЧ²⁹⁸. В соответствии со ст. 8 Конвенции, каждое лицо имеет право на уважение его личной и семейной жизни, его жилища и его корреспонденции. Не должны допускаться никакие вмешательства со стороны публичных властей в осуществление этого права, за исключением случаев, предусмотренных законом и необходимых в демократическом обществе по интересам национальной безопасности, общественного порядка или экономического благосостояния страны, целью предотвращения беспоряд-

---

²⁹⁴ См. Мик, *Нормативно концепция европейского права в области прав человека*, с. 56.

²⁹⁵ См. В. Троян [в:] *Закон об иностранцах. Комментарий*, с. 577.

²⁹⁶ См. М. А. Новицкий, *Вокруг Европейской конвенции. Комментарий к Европейской конвенции по правам человека*, с. 637.

²⁹⁷ См. П. Гофмански [в:] *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*. Том I. Комментарий к ст. 1-18, под редакцией Л. Гарлицкого, Варшава 2010, с. 464

²⁹⁸ Внимания требует, что условие квалификации предоставления согласия на толерантное пребывание на основании ст. 97 п. 1 пп. 1а Зопзи, включает только критерий права на семейную жизнь, кроме права на уважение личной жизни в соответствии со ст. 8 Конвенции.

ков или преступлений, для охраны здоровья или нравственности населения или защиты прав и свобод других.

Понятие частной жизни включает в себя главным умственную и физическую целостность человеческой личности, но и весь комплекс взаимоотношений, дружбы, товарищества среди круга знакомых, которых перспектива разрыва может быть проблематичной, особенно после длительного пребывания в стране²⁹⁹. Концепция семейной жизни, в свою очередь, относится к комплексу отношений, вытекающих из кровных или законных узлов³⁰⁰. Воеводский административный суд в Варшаве в своем решении от 9 марта 2011 года постановил, что статья 8 Конвенции не является абсолютной защитой перед выдворением. Эта регуляция не может быть истолкована образом, способствующим набрасыванию государству уважать выбор места жительства иностранцем. Выдворению иностранца могут способствовать совершенные им преступления и факт незаконного пребывания³⁰¹. В судебных определениях утверждается, что ограничения в отношении к праву на семейную жизнь должны быть соразмерным. Принцип пропорциональности требует рассмотрения личной и семейной ситуаций иностранца, в том числе, в частности, продолжительности пребывания в Польше, никаких препятствий для жизни со своей семьей в стране их происхождения, в том числе последствий для семьи вытекающих из перенесения семейной жизни в другую страну³⁰². Но ни одна из предпосылок дающая возможность вмешательства государственных властей в семейную жизнь, упомянутых в ст. 8 п. 2 Конвенции, не предопределяет самым фактом нарушения закона иностранцем необходимости такого вмешательства³⁰³.

Последней из предпосылок для предоставления иностранцу разрешения на пребывание по гуманитарным причинам, является ситуация в которой, выдача решения о обязательстве возвращения иностранца нарушала бы пра-

---

²⁹⁹ См. М. А. Новицкий, *Вокруг Европейской конвенции. Комментарий к Европейской конвенции по правам человека*, с. 676, 705.

³⁰⁰ Гарлицки Л. (ред) *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*, Том I, с. 518.

³⁰¹ Решение ВАС от 9 марта 2011 года, № VSA / Wa 2692/10, LEX № 1402517.

³⁰² Решение Высшего административного суда от 30 ноября 2005 года, № IIOSK 1148-1105, LEX № 196754.

³⁰³ Решение Высшего административного суда от 30 июня 2005 года, № IIOSK 554/05, LEX № 190312.

ва ребенка определены Конвенцией о правах ребенка³⁰⁴, в степени влияющей на его психофизическое развитие. Положение ст. 3 Конвенции требует, чтобы во всех действиях в отношении к детям, принятых, в частности административными органами и судами, руководствоваться интересами (добром) ребенка как первостепенным значением. В преамбуле к Конвенции, однако подчеркнут приоритет воспитания в семейной среде, которая наилучшим образом гарантирует защиту интересов ребенка, его полное и гармоничное развитие. Ст. 9 Конвенции обязывает государства-участники в обеспечении неразлучности ребенка со своими родителями вопреки их желанию, что будет иметь особое значение, когда выдворением будут приказаны некоторые члены семьи иностранца. Внимания также требует ст. 28 Конвенции, которая гарантирует право на образование детям, которое может быть затронутым, в случае обязательства возвращения обязав страну, где ребенок может быть лишен возможности образования из-за незнания языка, культуры и обычаев.

В соответствии с положениями ст. 349 ЗоИ отказывается в выдаче разрешение на пребывание на гуманитарным причинам, когда имеются основания полагать, что иностранец совершил преступление против миру, военное преступление или преступление против человечности в соответствии с международным правом, или виноват в совершении деяний, противоречащих целям и принципам Организации объединенных наций изложенных в Преамбуле и ст. 1 и 2 Карты объединенных наций, или совершил преступление на территории Республики Польши или совершил преступление за пределами территории, которое в соответствии с польским законодательством, а также когда спровоцировал или иным образом участвовали в совершении этих преступлений или актов. Отказ в предоставлении разрешения на пребывание по гуманитарным причинам произойдет также в случае обнаружения, что иностранец является угрозой для национальной обороны или национальной безопасности или для защиты общественной безопасности и порядка. По усмотрению органа в решении отказа в выдаче вышеупомянутого вида на жительство по отношению к иностранцу, который до прибытия на территории Республики Польша совершил действие, которое, в соответствии с польским законодательством является преступлением и которое наказывается лише-

---

³⁰⁴ Конвенция о правах ребенка, принятой Генеральным Сообществом Организаций Объединенных Наций от 20 ноября 1989 года (Зак. В. от 1991, № 120, поз. 526 с изм.)

нием свободы на срок, и он покинул страну происхождения исключительно для того, чтобы избежать от наказания.

5.2. УСЛОВИЯ ВЫДАЧИ РАЗРЕШЕНИЯ НА ТОЛЕРАНТНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

Вторым видом на жительство, рассматриваемым в ходе процедуры обязательства возвращения иностранца является разрешение на толерантное пребывание. На основании ст. 351 п. 1 пп. 1 ЗоИ, толерантный статус получает иностранец который выполняет условия предоставления разрешения на пребывание по гуманитарным причинам, указанным в ст. 348 п. 1 пп. 1 ЗоИ., но не может получить этого вида на жительство в связи с наличием обстоятельств, требующих отказать в выдаче разрешения, указанных в ст. 349 ЗоИ.

Вторым критерием для предоставления разрешения на толерантное пребывание указана ситуация, когда не возможно исполнить обязательства возвращения иностранца по причинам, не зависящим от органа, ответственного за принудительное исполнение решения, обязывающее иностранца к возвращению. Это может происходить по фактическим и правовым причинам. Фактической причиной будет например отсутствие связи со страной, в которой иностранец, подлежит выдворению. Неосуществимость по правовым причинам состоится, в частности, если страна, в которую иностранец должен быть отправлен не обязана принять иностранца³⁰⁵. Неосуществимость выдворения лежит по стороне иностранца может быть связана с состоянием его здоровья или психическим состоянием, что предотвращает выполнение решения о выдворении³⁰⁶. Умышленное поведение иностранца целью которого является не получить паспорта не может быть признанным как независимое от него³⁰⁷.

Третьем отборочном обстоятельством для выдачи разрешения на толерантное пребывание, является ситуация когда обязанность возвращения иностранца может быть осуществлена только в ту страну, в которой выдво-

³⁰⁵ Решение ВАС от 11 мая 2010 года, № VSA / Wa 129/10, LEXN № 675594.

³⁰⁶ В. Троян [в:] *Закон об иностранцах. Комментарий*, с. 577-578.

³⁰⁷ Решение ВАС от 26 марта 2014 года, № IVSA / Wa 1537/13, LEXN № 1465943.

рение, не разрешается по решению суда или в связи с решением министра юстиции об отказе выдворения иностранца. Вопрос о приемлемости решает районный суд на основе положений Закона от 6 июня 1997 года Уголовно-процессуальный кодекс³⁰⁸. Министр юстиции в соответствии со ст. 606 перед выдачей разрешения на перевозку лиц, обвиняемых на территории Республики Польша, делает договоренности для неприемлемости экстрадиции. Разрешение на толерантное пребывание на основе этой предпосылки предоставляется по запросу иностранца³⁰⁹.

Отказ в предоставлении разрешения на толерантное пребывание в соответствии с положениями ст. 352 ЗоИ происходит, когда пребывание иностранца в Польше может представлять угрозу для национальной обороны или национальной безопасности или защиты общественной безопасности и порядка.

5.3. ПРОЦЕДУРА НА ПОЛУЧЕНИЕ РАЗРЕШЕНИЯ НА ПРЕБЫВАНИЕ ПО ГУМАНИТАРНЫМ ПРИЧИНАМ И РАЗРЕШЕНИЯ НА ТОЛЕРАНТНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

Положения, касающиеся разрешения на пребывание по гуманитарным причинам и разрешение на толерантное пребывание представлены в разделе VII ЗоИ, регулирующем законность пребывания иностранцев на территории Республики Польша и обязательство возвращения иностранца. Положения ст. 348 и 351 ЗоИ указывают условия для предоставления видов на жительство, используют конструкцию основе которой является перечисление причин, препятствующих обязательству возвращения. Следствием такого решения было сужение группы иностранцев, которым должно быть предоставлено разрешение на пребывание по гуманитарным причинам или толерантное до тех, в отнесении к которым надо возбудить дело по обяза-

---

³⁰⁸ Закон от 6 июня 1997 года – Уголовно-процессуальный кодекс (Зак. в. от 1997, № 89, поз. 555 с изм.).

³⁰⁹ См. ст. 356 п. 4 ЗоИ.

тельстве возвращения³¹⁰. Тогда уполномоченным принять решение о выдаче разрешения на пребывание по гуманитарным причинам и разрешения на пребывание является командир отдела пограничной службы или командир точки пограничной службы, которая осуществляет процедуру по обязательстве возвращения³¹¹.

Вопрос органа имеющего право на выдачу решения разъясняет ст. 310 ЗоИ. которая обязывает возбудить дело по должности командира отдела пограничной охраны или командира точки пограничной службы, который подтвердил существование причин, обосновывающих выдачу решение, обязывающего возвращения иностранца. Вторая возможность, чтобы возбудить дело по обязательстве возвращения, зависит от заявления воеводы, министра Национальной обороны, Начальник Агентства внутренней безопасности, Глава разведывательного управления, орган Таможенной службы, воеводского командира или районного командира (муниципального) Полиции. Вопрос юрисдикции органа пограничной службы в этом случае определяет место нахождения органа подающего заявление или место проживания иностранца. Конкретные правила возбуждения дела по обязательству возвращения иностранца, соответствующее ст. 310 ЗоИ., следует рассматривать в качестве особенных положений в отношении к ст. 61 ПАК. Оценка предпосылок для предоставления разрешения на пребывание по гуманитарным или разрешения на толерантное пребывание должна быть обязательной частью любого судебного разбирательства по вопросу обязательства возвращения, что является результатом категорической формулировки «предоставляется» со ст. 348 и 351 ЗоИ. Раскрытие таких обстоятельств по ходу производства обязывает окончить производство применением решения, которое содержит решения о предоставлении разрешения на пребывание по гуманитарным причинам, а в случае отказа в присуждении разрешения на толерантное пребывание³¹².

Закон об иностранцах также позволяет осуществлять отдельную процедуру для получения разрешения на пребывание по гуманитарным причинам

---

³¹⁰ Ст. 302 ЗоИ.

³¹¹ См. ст. 356 ЗоИ. В соответствии с положениями ст. 5 п. 1 Закона от 12 октября 1990 года о Пограничной охране (Св. текст, Зак. В. от 2014 поз. 1402) Коменданты отделов П О и коменданты единиц П О являются властями пограничной охраны по территории.

³¹² Ст. 356 п. 1 ЗоИ .

или разрешения на толерантное пребывание³¹³. Условием для возбуждения дела в этом вопросе является установление обстоятельств квалифицированных для предоставления разрешения на пребывание по гуманитарным причинам или разрешения на толерантное пребывание, которое проявились после принятия решения обязывающего иностранца вернуть высшим органом или в связи с необходимостью выполнить решение, обязывающее воззвать иностранца выданным органом другого государства-члена³¹⁴. Существование таких обстоятельствах обязывает возбуждения по должности производства ао предоставлению разрешения на пребывание по гуманитарным причинам или разрешения на толерантное пребывание³¹⁵.

Производство по предоставлению разрешения на толерантное пребывание может быть возбуждено по просьбе иностранца, только если основанием для выдачи того разрешения будет обстоятельство недопустимости выдачи в результате решения суда или решения Министра юстиции³¹⁶. В других случаях, заявление о предоставлении иностранцу разрешения может быть источником информации об обстоятельствах, оправдывающих возбуждение по должности разбирательства по делу обязательства возвращения. Производство по обязательству возвращения происходит согласно правилам, изложенным в Польском административном кодексе и обеспечением специальных процессуальных гарантий вытекающих из Директивы 2008/115/WE³¹⁷. В соответствии с положениями ст. 77 § 1 Пак органа публичной администрации обязан исчерпывающим образом собрать и изучить все материалы дела. Административно-процессуальный кодекс не регулирует вопроса доказывания в данном процессе. Общее правило из ст. 6 ГК (Гражданский кодекс), которая употребляется в данном случае, составляет, что бремя доказывания лежит на стороне органа или лица, в зависимости от того, кто из них произ-

---

³¹³ Ст. 356 п. 2 включает в себя обстоятельства предоставить отсрочку в соответствии со статьей 3511 или 2.

³¹⁴ При условии, что тело является основой для действия Директивы Совета 2001/40 / ЕС от 28 мая 2001 года о взаимном признании решений о высылке граждан третьих стран (Зак. В.ЕCL 149/34 от 06.02.2001).

³¹⁵ Ст. 356 п. 2 и 5 ЗоИ.

³¹⁶ Ст. 356. 4 ЗоИ.

³¹⁷ Директив Европейского парламента и Совета 2008/115 / ЕС от 16 декабря 2008 года об общих стандартах и процедурах в государствах-членах возвращения незаконно пребывающих граждан третьих стран (Зак. В.Л 348/98, 24.12.2008).

водит юридические последствия от данного факта³¹⁸. Обстоятельства, касающиеся выполнения условий для предоставления разрешения на толерантное пребывание должны быть обозначены лицом, подающему заявление о предоставлении разрешения. Орган обязан рассмотреть, существует ли тревога выполнения действий упомянутых в ст. 97 этого закона, являются объективно оправданным. Их оценка должна относиться к конкретному случаю, а не в целом к сложившейся ситуации в стране, в которую осуществляется возвращение. Конечно, власть рассматривает политически-экономическую ситуацию в стране, но эта экспертиза должна проводиться в сочетании с ситуацией конкретного лица³¹⁹. До принятия решения предоставления иностранцу разрешения на пребывание по гуманитарным причинам или разрешения на толерантное пребывание, надо получить информацию обстоятельствах исключающих возможность предоставления этих видов на жительство³²⁰.

---

³¹⁸ Решение ВАС от 11 июля 2002 года, №ISA / Po 788/00, LEXNo. 56705.

³¹⁹ Решение ВАС от 22 октября 2012 года, №IVSA / Wa 2071/12, LEXNo. 1343695

³²⁰ Ст. 359 ЗоИ.

ГЛАВА 6

ДОКУМЕНТЫ ВЫДАВАЕМЫЕ ИНОСТРАНЦАМ

МАГДАЛЕНА ТОТА

Закон об иностранцах определил пять категорий документов, которые могут быть выданы и обменены по заявлению иностранца. Это они:

- карта пребывания,
- польский проездной документ для иностранца,
- польский документ, удостоверяющий личность иностранца,
- польский временный документ путешествия для иностранца,
- документы, удостоверяющие официальное разрешение на толерантное пребывание под названием «разрешение на толерантное пребывание»³²¹.

6.1. КАРТА ПРЕБЫВАНИЯ

В соответствии со ст. 242 ЗоИ карта пребывания, в течении срока ее действительности, является документом, подтверждающим личность иностранца на протяжении его пребывания в Польше и дает ему вновь пересекать границу без визы, конечно, при условии, что иностранец имеет действительный

---

³²¹ Ст. 226 в связи со ст. 229 ЗоИ. Образцы документов определяет распоряжение министра по внутренним делам от 29 апреля 2014 г. по вопросам документов выдаваемых иностранцам (Зак. В. от 2014 г., поз. 589).

проездной документ. Она выдается иностранцу в связи с присвоением ему одной из следующих форм пребывания на территории Республики Польша:

- разрешение на временное проживание;
- разрешение на долгосрочное пребывание
- разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС;
- разрешение на пребывание по гуманитарным причинам³²².

Помещена в ней такая информация³²³, как: имя (имена) и фамилия иностранца и имена родителей; дата, место и страна рождения; адрес постоянно или временного места жительства (эти данные не включены в карту, если иностранец не прописался в месте временного жительства на срок свыше 2 месяцев); информация об национальности, пол, тип разрешения на пребывание, высота и цвет глаз; номер PESEL (польский Идентификационный персональный номер гражданина) - если он был назначен; изображения отпечатков пальцев; наименование органа, выдавшего документ; дата выдачи и срок действия карты; фотография иностранца и аннотации³²⁴ по отношению к данной форме разрешения.

Срок действительности карты пребывания зависит от вида разрешения, предоставленного иностранцу. В случае разрешения на временное пребывание, карта действительна в течении срока, на который предоставляется такое разрешение. В связи с выдачей разрешения на постоянное пребывание, карта

---

³²² Ст. 240 ЗоИ.

³²³ Данные помещенные на карте пребывания согласно Распоряжению Совета (ЕС) nr 1030/2002 от 13 июля 2002 г. устанавливающим однородный образец разрешения на пребывание для граждан третьих стран (Зак. В. ECL 157/1 от 15.06.2002).

³²⁴ Следует обратить особое внимание на аннотацию из ст. 224 п. 1 пп. 11 об „доступе к рынку труда”, которая должна быть указана на карте пребывания иностранца, который имеет право работать на территории Польши или освобожден от обязательства иметь разрешение на работу, в частности это иностранцы: имеющие статус беженца предоставленный на территории Республики Польша; которым предоставлено дополнительную охрану в Республике Польша; имеющие разрешение на постоянное пребывание; имеющие разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС; имеющий согласие на пребывание по гуманитарным причинам; получившие согласие на толерантное пребывание; пользующиеся временной охраной в Республике Польша; являющиеся гражданами страны-члена ЕС, являющиеся гражданами страны Европейской экономической зоны не принадлежащей к Евросоюзу; являющиеся гражданами страны неявляющейся стороной договора о Европейской экономической зоне, которые могут пользоваться свободой передвижения лиц на основе договора заключенного этой страной с Европейским союзом и его государствами-членами.

действительна в течении 10 лет с даты выпуска. Лицу, которому предоставлено разрешение на долгосрочное пребывание резидента ЕС карта выдается сроком на 5 лет. Срок действия карты, выданной на основании разрешения на толерантное пребывание по гуманитарным причинам, составляет 2 года.

Другие карты пребывания выдаются по аналогичным периодам времени, как раньше выданный документ³²⁵. В принципе, первая карта пребывания выдается по должности. Тем не менее, в случае иностранца, который проживает на территории Республики Польша или пребывает на ее территории, чтобы воссоединиться с семьей или является членом непосредственной семьи репатрианта или получили разрешение на пребывание по гуманитарным причинам, документ этот выдается по заявлению иностранца. Иностранец, который получил разрешение долгосрочного резидента ЕС и раньше он имел разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС в другом государстве-члене Европейского союза в связи с пребыванием на основе международной защиты. Перед выдачей первой карты пребывания воевода обращается посредством ГлавыУправления по делам иностранцев к этому государству-члену³²⁶, целью определения, не был ли лишен иностранец международной защиты. Для получения следующей карты пребывания надо подать заявление о ее выдаче, по крайней мере за 30 дней до истечения срока действия карты пребывания³²⁷. Иностранец обязан обменять карту пребывания, если есть изменения данных в существующем документе или изображение лица на карте, препятствует или не является возможным идентифицировать владельца. Карту надо поменять, если она повреждена или потеряна, а в случае приобретения ответственности Республикой Польши или другом государством-членом ЕС за международную защиту владельца карты пребывания выданной в связи с приобретением разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, с примечанием, о том которое государство предоставляет международную защиту и дату ее предоставления³²⁸.

Орган, ответственный за выдачу решения о выдаче карты пребывания или об отказе в выдаче является воевода, который предоставил иностран-

---

³²⁵ Ст. 243 и 244 ЗоИ.

³²⁶ Ст. 229 п. 2,4 и 6 ЗоИ.

³²⁷ Ст. 230 п. 2 ЗоИ.

³²⁸ Ст. 241 в связи со ст. 244 п. 1 пп. 18 ЗоИ.

цу разрешения на временное пребывание, разрешения на постоянное пребывание или разрешение на пребывание долгосрочного резидента ЕС. Юрисдикция воеводы определяется в зависимости от места жительства иностранца. Иностранец, которому предоставлено разрешение на пребывание по гуманитарным причинам, этот документ выдается комендантом отделения Пограничной охраны или комендантом пункта Пограничной охраны, который предоставил разрешение, и подходит для места жительства иностранца.

Каждый раз, когда выдается или меняется карта пребывания, компетентный орган должен собрать отпечатки пальцев иностранца. Если иностранец откажется, орган отказывается в возбуждении дела.

Карта пребывания принимается лично иностранцем, чьи личные данные проверяется с помощью электронного читателя, который проверяет, ли данные на карте согласны с фактическим состоянием. Если карта выдается иностранцу, который не достигшего тринадцати лет, документ принимается его законным представителем или доверенным лицом (куратором)³²⁹. Необходимость личного получения документа диктуется соображениями безопасности и обязательством подтверждения личности иностранца³³⁰.

Иностранец обязан вернуть органу карту пребывания в случае приобретения польского гражданства, или когда он получил следующие решения:

- о подтверждении недействительности документа;
- об отмене его разрешения на постоянное пребывание или разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС или разрешение на временное проживание;
- об отмене разрешение на пребывание по гуманитарным причинам.

Возврат карты также имеется в случае, если решение о разрешении или разрешении для любого из видов пребывания законно истек на основании отдельных положений. Иностранец должен немедленно вернуть карту пребывания, но не позднее, чем в течение 14 дней с даты, на которую он взял документ, подтверждающий приобретение польского гражданства или когда

---

³²⁹ Ст. 245 - 248 ЗоИ.

³³⁰ Стаханьчик П., *Карта пребывания и другие документы выдаваемые иностранцам*, [в:] Хлебны Я. (ред.), *Право об иностранцах*, с. 187.

они стали окончательными или истекли решения, упомянутые выше. В случае смерти иностранца, для которого карта была выпущена, лицо обязанное незамедлительно сообщить о смерти, возвращает карту пребывания умершего органу, выдавшему карту³³¹. В соответствии с законом о актах гражданского состояния, существует следующий порядок лиц: супруг или дети умершего, близкие родственники, лица, проживающие в помещениях, в которых произошла смерть, лица, которые присутствовали при смерти или которые на самом деле убедились в этом или администратор дома в котором произошла смерть³³². Существует возможность оформления бесплатного подтверждения по заявлению иностранца о возвращении карты пребывания. Это подтверждение действует в течении 30 дней, и оно выдается органом, кто получил обратно карту пребывания³³³.

6.2. ПОЛЬСКИЙ ПРОЕЗДНОЙ ДОКУМЕНТ ИНОСТРАНЦА

Польский проездной документ иностранца является документом, который в период его действия разрешает иностранцу на многократные пересечения границы и действует в течении одного года с даты выпуска. Он выдается иностранцу, который потерял свой проездной документ или чей документ путешествия был уничтожен или истек срок, а не возможным является получение иностранцем нового проездного документа. Это относится к иностранцам, которым предоставлены разрешения на постоянное пребывание, разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС, дополнительной защиты, разрешения на пребывание по гуманитарным причинам³³⁴. Невозможность получения нового проездного документа должна быть независима от иностранца и иметь постоянный характер. Заявитель обязан доказать, что такая ситуация возникает в его случае³³⁵. Выдача данного документа не освобождает иностранца от обязанности принять меры для получения им

³³¹ Ст. 249 п. 1-3 ЗоИ.

³³² Ст. 65 Закона от 29 сентября 1986 г. - Право о актах гражданского состояния.

³³³ Ст. 249 п. 4 ЗоИ.

³³⁴ Ст. 252 ЗоИ.

³³⁵ Стаханьчик П., *Карта пребывания и другие документы выдаваемые иностранцам*, с. 173.

проездного документа³³⁶. Органом, ответственным за выдачу польского проездного документа является воевода компетентный по месту жительства заявителя³³⁷.

6.3. ПОЛЬСКИЙ ДОКУМЕНТ, УДОСТОВЕРЯЮЩИЙ ЛИЧНОСТЬ ИНОСТРАНЦА

Польский документ, удостоверяющий личность иностранца может быть выдан несовершеннолетнему иностранцу, родившемуся на территории Республики Польша и проживающего на данной территории без родителей, если они не противоположны интересу Польши и это в интересе ребенка или иностранца, который остается на территории Польши на основании свидетельства, подтверждающего существование предположения, что он является жертвой торговли людьми или иностранца, который не имеет гражданства, если это в интересах Республики Польша и он проживает на ее территории³³⁸. Это положение позволяет выдачу такого документа личности для детей, которые оставлены при рождении иностранные женщины в польских больницах³³⁹. Документ действителен в течении одного года с даты выдачи и во время срока его действия он подтверждает личность иностранца, когда иностранец проживает на территории Польши. Тем не менее, он не подтверждает гражданства и не дает права на пересечение границы. Владение иностранцем документом не освобождает иностранца от обязанности подачи заявления на визу, разрешения на временное проживание, разрешения на постоянное проживание или разрешения на пребываниедолгосрочного резидента ЕС из-за владения польским документом, удостоверяющим личность иностранца³⁴⁰. Этот документ не легализирует пребывания иностранца в Польше, а только позволяет иностранцу обеспечить основу для получения одного

³³⁶ Ст. 253 - 254 ЗоИ.

³³⁷ Ст. 257 ЗоИ.

³³⁸ Ст. 260 ЗоИ.

³³⁹ Стаханьчик П., *Карта пребывания и другие документы выдаваемые иностранцам*, с. 175.

³⁴⁰ Ст. 261-262 ЗоИ.

вида из разрешений³⁴¹. Органом, уполномоченным выдавать этот документ является воеводакомпетентным по месту пребывания иностранца³⁴².

6.4. ПОЛЬСКИЙ ВРЕМЕННЫЙ ПРОЕЗДНОЙ ДОКУМЕНТ

Польский временный проездной документ для иностранца выдается иностранцу, намеревающемуся вернуться на территорию Республики Польша, который во время пребывания за рубежом потерял свой проездной документ или чей документ был уничтожен или истек, и в то же время не представляется возможным получить новый проездной документ. Польский временный проездной документ выдается иностранцу, если ему был предоставлен один из следующих видов пребывания: разрешение на постоянное пребывание, разрешить на пребывание долгосрочного резидента ЕС, дополнительная защита, разрешение на пребывание по гуманитарным причинам или в случае, когда он получил статус беженца.

Этот документ также может быть выдан иностранцу, который не имеет проездного документа, и невозможно получить новый проездной документ, когда иностранец является предметом переселения, или когда он планирует покинуть территорию Республики Польши или когда он вынужден покинуть ее. Польский временный проездной документ иностранца действителен в течении указанного в нем периода, но не больше чем 7 дней. В период его действия иностранцу, которому он был выдан по поводу намерения покинуть территорию Республики Польша или обязанности покинуть ее, он имеет право выехать из территории Польши. В других случаях, временный польский проездной документ дает право на один въезд на территорию Польши³⁴³. За пределами Польши органом, выдающим документ, является консул. В случае пребывания на территории Польши документ выдает воевода компетентный по месту жительства иностранца. Однако, если иностранец обязан покинуть

---

³⁴¹ Стаханьчик П., *Карта пребывания и другие документы выдаваемые иностранцам*, с. 176.

³⁴² Ст. 264 ЗоИ.

³⁴³ Ст. 267-270 ЗоИ.

территорию Республики Польша, документ выдает ему коменданта Пограничной охраны³⁴⁴.

6.5. РАЗРЕШЕНИЕ НА ТОЛЕРАНТНОЕ ПРЕБЫВАНИЕ

Документ «разрешение на толерантное пребывание» выдается иностранцу, которому предоставлено разрешение на толерантное пребывание. В период его действия, он подтверждает личность иностранца во время его пребывания на территории Польши, но не подтверждает его гражданства и не дает права на пересечение границы.

Он действителен в течении 2 лет с даты выдачи³⁴⁵. Он выдается комендантом отделения Пограничной охраны или комендантом отряда Пограничной охраны, который предоставил иностранцу разрешение на толерантное пребывание. Решение об обмене документа принимает комендант отделения Пограничной охраны или комендант отряда Пограничной охраны соответствующий месту жительства иностранца. Орган, уполномоченный в выдаче документа, отбирает отпечатки пальцев от иностранца, подавшего заявление о выдачу или обмену документа. Получение документа «разрешение на толерантное пребывание», а также его обмена происходит на тех же основаниях, как при приеме на карту пребывания³⁴⁶.

6.6. ОПЛАТЫ СВЯЗАННЫЕ С ВЫДАЧЕЙ ДОКУМЕНТОВ

Стоимость оплат, взимаемых в Республике Польша от иностранцев при выдаче и обмене документов, которые могут быть выданы иностранцам и способ их оплаты, определены в распоряжении Министра внутренних дел

---

³⁴⁴ Ст. 272 ЗоИ.

³⁴⁵ Ст. 273-275 ЗоИ.

³⁴⁶ Ст. 277-280 ЗоИ.

от 25 апреля 2014 года³⁴⁷. В соответствии с этим, для выдачи или обмена карты пребывания, польского документа, удостоверяющего личность иностранца, документа «разрешение на толерантное пребывание» и для выдачи временного польского проездного документа для иностранца взнос состоит 50 злотых. В случае польского проездного документа для иностранца взнос это 100 злотых³⁴⁸. Эти сборы оплачиваются в момент подачи заявки на выдачу или обмену документов в кассе компетентного органа, выдавшего документ или на банковский счет этого органа³⁴⁹. Они не взимаются, если это касается:

1. выдачи первой карты пребывания иностранцу, который получил в Польше:
  - статус беженца
  - дополнительную защиту
  - разрешение на пребывание по гуманитарным причинам;
2. выдачи первой карты пребывания иностранцу, которому в Польше предоставлено разрешение на постоянное пребывание в качестве члена непосредственной семьи репатрианта;
3. при его выдачи или обмене документ имел технические дефекты;
4. выдачи по должности польского документа, удостоверяющего личность иностранца несовершеннолетнему иностранцу;
5. выдачи временного польского проездного документа переселяемому иностранцу или в случае вступления в силу решения, обязывающего иностранца вернуться;
6. обмена карты пребывания из-за принятия Польшей ответственности за защитумеждународную защиту владельца карты пребывания, выданной в связи с предоставлением разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС си причиной приобретения другим государством-членом Европейского Союза международной ответственности за международную защиту владельца карты, выданной

---

³⁴⁷ Распоряжение Министра внутренних дел по вопросу оплаты оплачиваемой иностранцем в связи с выдачей и обменом документов, которые могут быть выданы иностранцу и способе платежи (Зак. в. от 2014 г., поз. 563.), далее называемое распоряжением по вопросу оплат.

³⁴⁸ § 2 распоряжения МВД по вопросу оплат.

³⁴⁹ § 3распоряжения МВД по вопросу оплат.

в связи с предоставлением разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС³⁵⁰.

Существует возможность получить льготу в оплате за выдачу в/у документов. Льгота принадлежит иностранцам, которые находятся в сложном финансовом положении или целью пребывания которых является учеба в средней школе или в университете на территории Республики Польша или несовершеннолетним, которым на день подачи заявки на выдачу или обмена карты пребывания не исполнилось 16 лет. Льгота в оплате составляет 50% от сумм, упомянутых раньше³⁵¹.

Документы, необходимые для подтверждения права на скидку это:

- свидетельство компетентного органа по делам социальной помощи об использовании в надлежащее время средствами социальной помощи;
- справка, подтверждающая на данный момент учебу в средней школе или в университете;
- копия свидетельства о рождении несовершеннолетнего иностранца, а в случае неспособности получить его, проездной документ или другой документ, подтверждающий возраст несовершеннолетнего иностранца³⁵².

Если иностранец потерял или уничтожил выданный документ по своей вине, оплата за обмен составляет 100 злотых - если речь идет о карте пребывания, польском проездном документе и документе «разрешение на толерантное пребывание», а также в размере 200 злотых, если обмену подлежит польский проездной документ иностранца. В случае следующей потери или уничтожении карты пребывания по вине иностранца, оплаты составляют: 150 злотых - для первой упомянутой группы документов и 300 злотых для польского проездного документа иностранца³⁵³.

---

³⁵⁰ Ст. 236 в связи со ст. 241 п. 5 и 6 ЗоИ.

³⁵¹ Ст. 237 ЗоИ.

³⁵² § 4 распоряжения МВД по вопросу оплат.

³⁵³ § 5 распоряжения МВД по вопросу оплат.

БИБЛИОГРАФИЧЕСКОЕ ОПИСАНИЕ

ПРАВОВЫЕ АКТЫ:

Польская конституция от 2 апреля 1997 года (Зак. в. № 78, поз.483 с изм.).

Конвенция о защите прав человека и основных свобод, подписанная в Риме от 4 ноября 1950 года (Зак. в. от 1993 г., № 61, поз. 284).

Конвенция, отменяющая требование легализации иностранных официальных документов, составлена 5 октября 1961 года в Гааге (Зак. в. от 2005 г., № 112, поз. 938 и 939).

Конвенция № 17 об освобождении от легализации некоторых актов и документов, подписана в Афинах от 15 сентября 1977 года (Зак. в. от 2003 № 148, поз. 1446 и 1447)

Конвенция против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания, принятой Общим Совещанием Организации Объединенных Наций 10 декабря 1984 года (Зак. в. от 1989 г., № 63, поз. 378 - прил.).

Конвенция о правах ребенка, принята Общим Совещанием ООН 20 ноября 1989 года (Зак. в. от 1991 г., № 120, поз. 526, с изм.).

Закон от 24 марта 1920 года о приобретении недвижимостей иностранцами (Зак. в. от 2004 г., № 167, поз. 1758.).

Закон от 14 июня 1960 года - Административно-процессуальный кодекс (сводный текст, Зак. в. от 2000 г., № 98, поз. 1071 с изм.).

Закон от 25 февраля 1964 года - Семейный и опекунский кодекс (сводный текст, Зак. в. от 2012 года, поз. 788).

Закон от 23 апреля 1964 года - Гражданский кодекс (Зак. в. № 16, поз. 93, с изм.)

Закон от 17 ноября 1964 года - Гражданско-процессуальный кодекс (Зак. в. № 43, поз. 269с изм.).

Закон от 6 июня 1997 года - Криминально-процессуальный кодекс (Зак. в. от 1997 г. № 89, поз. 555 с изм.).

Закон от 29 сентября 1986 года - Закон об актах гражданского состояния (сводный текст, Зак. в. от 2011 г., № 212, поз. 1264, с изм.)

Закон от 12 октября 1990 года о Пограничной охране (сводный текст, Зак. в. от 2014 г., поз. 1402).

Закон от 26 октября 1995 года о поддержке жилищного строительства (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 255)

Закон от 6 июня 1997 г. - Уголовный кодекс (Зак. в., № 88, поз. 553, с изм.).

Закон от 25 июня 1997 года об иностранцах (Зак. в., № 114, поз. 739, с изм.).

Закон от 9 ноября 2000 года о репатриации (сводный текст, Зак. в. от 2004, № 53, поз. 532 с изм.).

Закон от 22 мая 2003 года о страховой деятельности (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 950 с изм.).

Закон от 13 июня 2003 года о предоставлении защиты иностранцам на территории Республики Польша (сводный текст, Зак. в. от 2012 г., поз. 680 с изм.).

Закон от 13 июня 2003 года об иностранцах (Зак. в., № 128, поз. 1175).

Закон от 9 июля 2003 года о трудоустройстве временных работников (Зак. в. № 166, поз. 1668, с изм.)

Закон от 12 марта 2004 года о социальной помощи (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 182 с изм.).

Закон от 20 апреля 2004 года о содействии занятости и учреждениях рынка труда (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 647 с изм.).

Закон от 2 июля 2004 года о свободе экономической деятельности (сводный текст, Зак. в. от 2013 года, поз. 672 с изм.).

Закон от 27 августа 2004 года об услугах здравоохранения финансируемых государственными средствами (сводный текст, Зак. в. от 2008 г., № 164, поз. 1027).

Закон от 27 июля 2005 года - Закон о высшем образовании (сводный текст, Зак. в. от 2012 года, поз. 572 с изм.)

Закон от 14 июля 2006 года о въезде на территорию Республики Польши, пребывании и выезде с территории граждан государств-членов Европейского Союза и членов их семьи (Зак. в. № 144, поз. 1043 с изм.).

Закон от 7 сентября 2007 года о Карте поляка (сводный текст, Зак. в. от 2014 г., поз. 1187).

Закон от 18 марта 2008 года об правилах признания профессиональных квалификаций приобретенных в государствах-членах Европейского Союза (Зак. в. № 63, поз. 394 с изм.).

Закон от 30 мая 2008 года о некоторых формах поддержки инновационной деятельности (сводный текст, Зак. в. от 2014 года, поз. 226).

Закон от 5 декабря 2008 года о предотвращении и борьбе с инфекциями и инфекционными болезнями (сводный текст, Зак. в. от 2013 г., поз. 947 с изм.).

Закон от 2 апреля 2009 года о польском гражданстве (Зак. в. от 2012 года, поз. 161).

Закон от 4 февраля 2011 года - Международное частное право (Зак. в., № 80, поз. 432).

Закон от 28 июля 2011 года о легализации пребывания некоторых иностранцев на территории Польши и об изменении закона о предоставлении защиты иностранцам на территории Республики Польши и закона об иностранцах (Зак. в. № 191, поз. 1133 с изм.).

Закон от 15 июня 2012 года об результатах выполнения работы иностранцами пребывающими незаконно на территории Республики Польши (Зак. в. от 2012 года, поз. 769).

Закон от 12 декабря 2013 года об иностранцах (Зак. в. от 2013, поз. 1650).

Распоряжение Совета Министров от 17 июля 2012 года о проверенных критериях доходов и размере денежных пособий из социальной помощи (Зак. в. от 2012 года, поз. 823).

Постановление Совета Министров от 20 июня 2002 года „Принципы законодательной техники” (Зак. в. № 100, поз. 908).

Распоряжение Министра науки и высшего образования от 23 октября 2006 об определении образца заявления научного учреждения опринятии иностранца в ВУЗ (Зак. в. № 200, поз. 1475).

Распоряжение Министра труда и социальной политики от 29 января 2009 года по определению случаев, в которых разрешение на работу выдается независимо от конкретных условий выдачи разрешения на работу иностранцам (Зак. в. № 16, поз. 85, с изм.).

Распоряжение Министра труда и социальной политики от 20 июля 2011 г. по поводу случаев, в которых для выполнения работы иностранцем на территории иностранцу на допускается без необходимости получения разрешения на работу (Зак. в. № 155, поз. 919 с имз.).

Распоряжение Министра внутренних дел от 25 апреля 2014 года по вопросу оплат за выдачу и обмен документов выдаваемых иностранцам на территории РП (Зак. в. от 2014, поз. 563).

Распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года об отзыве и аннулировании виз для иностранцев (Зак. в. от 2014 года, поз. 560).

Распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года о заявлении о предоставлении разрешения на временное проживание иностранцу (Зак. в. от 2014 года, поз. 566).

Распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года о заявлении о предоставлении разрешения на пребывание долгосрочного резидента ЕС (Зак. в. от 2014 года, поз. 569).

Распоряжение Министра внутренних дел от 28 апреля 2014 года о заявлении на предоставление разрешения на постоянное пребывание (Зак. в. от 2014 года, поз. 568).

Распоряжение Министра внутренних дел от 29 апреля 2014 года о документах, выдаваемых иностранцам (Зак. в. от 2014 года, поз. 589)

Распоряжение Министра внутренних дел от 5 мая 2014 года по вопросу обновления виз для иностранцев (Зак. в. от 2014 года, поз. 593).

Распоряжение Совета Министров от 19 мая 2014 года по вопросу минимальной высоты финансовых ресурсов необходимых для начала или продолжения учебы иностранцем на территории РП и документов, которые подтверждают возможность получения таких средств (Зак. в. от 2014 года, поз. 676).

Распоряжение № 14 Люблинского воеводы от 31 декабря 2009 года об установлении критериев для выдачи разрешений на работу для иностранцев в Люблинском воеводстве (Официальный вестник Люблинского воеводства от 2010 году, № 2, поз. 15)

ПРАВОВЫЕ АКТЫ ЕС:

Договор о функционировании Европейского Союза (Зак. в. ЕСС 326/1 от 26.10.2012).

Соглашение об ассоциации между Европейским экономическим сообществом и Турцией подписано в Анкаре от 12 сентября 1963 г.

Дополнительный протокол к Соглашению об ассоциации между Европейским экономическим сообществом и Турцией (Зак. в. ЕС L 293/4 от 29.12.1972).

Распоряжение Совета (ЕС) № 1030/2002 от 13 июня 2002 года по определению однородного образца документов для граждан третьих стран (Зак. в.ЕС L 157/1 от 15.06.2002).

Распоряжение Европейского парламента и Совета 2009/810/ЕС от 13 июля 2009 о создании Общего визового кодекса (Зак. в. ЕС L 243/1 от 15.9.2009).

Распоряжение Европейского парламента и Совета (ЕС) № 265/2010 от дня 25 марта 2010 года о внесении изменений в Конвенцию о применении Шенгенского соглашения.

Директива Совета 2001/40/ЕС от 28 мая 2001 года о взаимного признания решений о выдворении граждан третьих стран (Зак. в. ЕС L 149/34 от 06/02/2001).

Директива Совета 2003/86 / ЕС от 22 сентября 2003 года по праву на воссоединении семьи (Зак. в. ЕС L 251/12 от 03.10.2003 г.).

Директива Совета 2003/109/ЕС от 25 ноября 2003 года, касающиеся статуса граждан третьих стран признанных долгосрочными резидентами (Зак. в. ЕС L 016/44 от 23.01.2004).

Директива Европейского парламента и Совета 2004/38 / ЕС от 29 апреля 2004 о праве граждан Союза и членов их семей на бесплатно передвижение и проживание в пределах территории государств-членов (Зак. в. ЕС L 158/77, 30.04.2004).

Директива Совета 2004/81 / ЕС от 29 апреля 2004 г. по вопросу документов выдаваемым гражданам третьих стран, которые являются жертвами торговли людьми или были объектами действий способствующих незаконной иммиграции, которые сотрудничают с компетентными органами (Зак. в. ЕС L 261/19 от 08.06.2004).

Директива Совета 2004/114 / ЕС от 13 декабря 2004 г. об условиях принятия граждан третьих стран, для целей исследований, учебы, участия в молодежном обмене, неоплачиваемой профессиональной подготовки или волонтерате (Зак. в. ЕС L 375/12, 23.12.2004).

Директива Европейского парламента и Совета 2008/115 / ЕС от 16 декабря 2008 года об общих стандартах и процедуре государств-членов для возвращения незаконно пребывающих граждан третьих стран (Зак. в. ЕС L 348/98, от 24.12.2008 г.).

Директива Европейского парламента и Совета 2011/98 / ЕС от 13 декабря 2011 года по вопросу установления одной процедуры для подачи одного заявления на разрешение на пребывание и работу для граждан третьих стран на территории государства-члена и общего набор прав для работников из третьих стран, законно проживающих в государстве-члене (Зак. в. ЕС L 343/1 от 23.12.2011).

Конвенция о применении Шенгенского соглашения подписана от 19 июня 1990 г. (Зак. в. L 239/69 от 22.09.2000).

Общие консульские инструкции для Дипломатических представительств и консульских учреждений касающиеся виз (Зак. в. ЕС L 326/1 от 22.12.2005 г.).

Выводы Европейского Совета в Тампере от 15-16 октября 1999 года.

СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА:

Решение КТ от 27 ноября 2006 года, Дело №К 47/04.

Решение КТ от 17 июня 2003 года, Дело №Р 24/02.

Постановление КТ от 27 мая 2003 года, Дело №S 2/03.

Решение ВС от 22 февраля 2007 года, Дело №IPK 242/06.

Решение ВС от 3 июня 2014 года, Дело №ПКСР 126/13.

Постановление ВС (7 судей) от 20 ноября 2012 года, Дело №ПКСР 58/12.

Решение Высшего административного суда в Варшаве от 27 июня 1989 года, Дело №IVSA 455/89.

Решение Высшего административного суда в Катовицах от 20 сентября 1999 года, Дело №II SAB / Ка 13/99.

Решение Высшего административного суда от 11 июля 2002 года, Дело №ISA / Ро 788/00.

Решение Высшего административного суда от 30 июня 2005 года, Дело №II OSK 554/05.

Решение Высшего административного суда от 30 ноября 2005 года, Дело №II OSK 1148-1105.

Решение Высшего административного суда от 27 апреля 2006 года, Дело №II OSK 1142-1105.

Решение Высшего административного суда от 28 марта 2007 года, Дело №II OSK 488/06.

Решение Высшего административного суда от 12 марта 2008 года, Дело №II OSK 125/07.

Решение Высшего административного суда от 16 мая 2008 года, Дело №II OSK 399/07.

Решение Высшего административного суда от 10 сентября 2008 года, Дело №I OSK 1440-1407.

Решение Высшего административного суда от 8 декабря 2008 года, Дело №II OSK 1328-1307.

Решение Высшего административного суда от 8 апреля 2009 года, Дело №II OSK 636/08.

Решение Высшего административного суда от 26 января 2012 года, Дело №II OSK 162/11.

Решение Высшего административного суда от 2 июля 2013 года, Дело №II OSK 575/12.

Решение Высшего административного суда от 30 октября 2013 года, Дело №II OSK 1178/12.

Постановление Высшего административного суда от 16 июля 2013 года, Дело №I OSK 1366/13.

Решение Высшего административного суда от 28 августа 2014 года, Дело №ППОСК 483/13.

Решение Высшего административного суда от 25 сентября 2014 года, Дело №ППОСК 719/13.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 21 июня 2005 года, Дело №VSA / Wa 886/05.

Решение Воеводского административного суда в Варшаве от 29 ноября 2005 года, Дело №VSA / Wa 3940/04.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 19 января 2006 года, Дело №VSA / Wa 2420/05.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 29 ноября 2006 года, Дело №VSA / Wa 1374/06, неопубликованное.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 23 июля 2008 года, Дело №VSA / Wa 785/08.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 3 сентября 2008 года, Дело №VSA / Wa 909/08.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 25 января 2010 года, Дело №VSA / Wa 1446/09.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 11 мая 2010 года, Дело №VSA / Wa 129/10.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 26 мая 2010 года, Дело №VSA / Wa259/10.

Решение Воеводского административного суда в Варшаве от 9 марта 2011 года, Дело №VSA / Wa 2692/10.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 30 марта 2011 года, Дело №VSA / Wa 2375/10.

Решение Воеводского административного суда в Варшаве от 4 октября 2011 года, Дело №VSA / Wa 1071/10.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 11 января 2012 года, Дело №VSA / Wa 2141/11.

Решение Воеводского административного суда в Варшаве от 30 января 2012 года, Дело №VSA / Wa 2270/11.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 22 октября 2012 года, Дело №IVSA / Wa 2071/12.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 8 января 2013 года, Дело №IVSA / Wa 2200/12.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 16 января 2014 года, Дело №IVSA / Wa 2401/13.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 14 февраля 2014 года, Дело №VIISA / Wa 2093/13.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 26 марта 2014 года, Дело №IVSA / Wa 2994/13.

Решение Воеводского административного судов Варшаве от 15 мая 2014 года, Дело №IVSA / Wa 572/14.

Решение Воеводского административного суда в Жешуве от 18 июня 2014 года, Дело №SA / Rz 296/14.

Решение Воеводского административного суда в Гданьске от 10 июля 2014 года, Дело №IIISAB / B 52/14.

Решение Суда Европейского Союза от 17 июля 2014 года, по делу *Shamim Tahir protiv Ministero dell'Interno and Questura di Verona* (№ C-469/13).

ДРУГИЕ ИСТОЧНИКИ:

Обоснование проекта закона об иностранцах, Сеймовая печать от 3 июля 2013, N 1562.

ЛИТЕРАТУРА:

Адамиак Б., Борковский Я., *Административно-процессуальный кодекс. Комментарий*, Варшава, 2005.

Баган - Курлута К., *Международное частное право*, Варшава 2011.

Барч Я., *Пространство свободы, безопасности и правосудия*, т. XI, Варшава 2009.

Каррера С., *«Интеграция» в процессе включения мигрантов? Вопрос долгосрочного резидента ЕС*, Рабочий документ Центра европейских политических исследований» 2005, № 219.

Хлебны Я., *Производство по предоставлению статуса беженца*, Варшава 2011.

Хлебны Я. (ред.), *Закон об иностранцах. Комментарий*, Варшава 2006.

Дуневска З., Яворска-Дембска Б., Михальска-Бадзьяк Р., Олейничак-Шаловска Е., Стахль М., *Административное право - понятия, институты, правила в теории и судебной практике*, Варшава 2004.

Хайлброннер К., *Визовой режим и граждане третьих стран в законодательство ЕС*, «Common Market Law Review», т. 31 (1994).

Гарлицки Л. (ред.), *Конвенция о защите прав человека и основных свобод*, п. I, Комментарий к статьям 1-18, Варшава 2010.

Хаузнер Р., Вежбовски М. (ред.), *Административно-процессуальный кодекс. Комментарий*, Варшава 2014.

Ягельски Я., Пудзяновска Д., *Закон о Карте поляка. Комментарий*, Варшава 2008.

Кицингер А., *Европейский Союз и вопросы интеграции иммигрантов*, Центральный Европейский форум по исследованиям в области миграции 2005, № 2.

Мик С., *Нормативная концепция европейского права в области прав человека*, Торунь 1994.

Новицкий М. А., *Право иностранцев на эффективную судебную защиту*, «Palestra» 2014, № 3-4.

Новицкий М. А., *Вокруг Европейской конвенции. Комментарий к Европейской конвенции по правам человека*, Варшава 2013

Пиирс С., *ЕС по вопросам юстиции и внутренних дел*, Оксфорд 2012.

Врубель А., *Процессуальная самостоятельность государств-членов. Принцип эффективности и принцип эффективной судебной защиты в законодательстве ЕС*, «Правовое, экономическое и социологическое движение» 2005, № 1.

Врубель И., *Правовой статус граждан третьих стран в Европейском Союзе*, Варшава 2007.

FUNDACJA INSTYTUT NA RZECZ PAŃSTWA PRAWA jest organizacją pozarządową utworzoną przez polskich i amerykańskich prawników związanych z Wydziałem Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Powstała na przełomie 2001 i 2002 roku, w celu wspierania inicjatyw zmierzających do podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa, podnoszenia kwalifikacji zawodowych prawników, promowania prawa europejskiego i idei integracji europejskiej, działania na rzecz ochrony praw człowieka i reformy systemu edukacji prawniczej.

Misją Instytutu na rzecz Państwa Prawa jest podejmowanie działań prowadzących do pełniejszej realizacji zasady państwa prawnego zawartej w art. 2 Konstytucji RP. Poprzez polski przykład chcemy wspierać również wprowadzanie tych standardów w innych krajach, w których trwają przemiany demokratyczne.

Na działania Instytutu składają się cztery programy:

- Program Migracyjny
- Program Uchodźczy
- Program Poradnictwa Prawnego
- Program Think – tank

Seria **Prawo i Polityka Migracyjna** jest wspólnym przedsięwzięciem Fundacji Instytut na rzecz Państwa Prawa oraz Instytutu Europeistyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Integracja Cudzoziemców na Lubelszczyźnie III

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa